Sosyal Bilimler Enstitüsü

11. YILDIZ ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

11. YILDIZ INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCES CONGRESS

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

BOOK OF ABSTRACTS

25-26 ARALIK 2024

25-26 DECEMBER 2024

www.sbe.yildiz.edu.tr

@YTUSBE

XI. YILDIZ ULUSLARARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

Kongre Onursal Başkanı

Prof. Dr. Eyüp Debik

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Murat Anıl Mercan

Prof. Dr. Turan Sağer

Prof. Dr. H. Gülru Yüksel

Prof. Dr. Yavuz Erişen

Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Bilgetürk

Arş. Gör. Dr. Nermin Banu Süer

Arş. Gör. Nurullah Esendemir

Arş. Gör. Dr. Fulya Marmara

Arş. Gör. Dr. Abdurrahman Nur

Arş. Gör. Dr. Ayçe Feride Yılmaz

Arş. Gör. Dr. Mustafa Şahin

Arş. Gör. Dicle Sarıkaya

Arş. Gör. Gamze Turun

Arş. Gör. Zeynep Pınar Can

Arş. Gör. Hayrun Munise Sağlam

Arş. Gör. Betül Aktürk

Arş. Gör. Pınar Naz Güner

Arş. Gör. Gaye Bırni

Arş. Gör. İrem Demir Arıcı

Arş. Gör. Gamzegül Çıtak

Arş. Gör. Murat Onur Sabaz

Arş. Gör. Ezgi Ararat Cüceoğlu

Arş. Gör. Binnur Günay

Arş. Gör. Anıl Tuğral

Arş. Gör. Sinem Ünal Gerdan

Arş. Gör. Zeynep Büşra Gürtekin

Arş. Gör. Bengi Nur İşler

Arş. Gör. Yunus Emre Demirbaş

Arş. Gör. Tuğçe Cömert

Arş. Gör. Nil Danışmaz

Bilim ve Hakem Kurulu

Prof. Dr. A. Melek Özyetgin, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Başal, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Alexandre Toumarkıne, Institut National Des Langues Et Civilisations Orientales (INALCO), Fransa
Prof. Dr. Ali Fuat Arıcı, Kent State University, USA
Prof. Dr. Aynur Koçak, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe Banu Karadağ, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Bayram Baş, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Ceren Erdin, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Çiğdem Şahin Taşkın, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Elçin Macar, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Emel Esen, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Ercan Karakoç, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Esim Gürsoy, Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Esra Danacıoğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Fatma Gül Demirel, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Fazıl Kayıkçı, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Grażyna Zając, Jagiellonian Üniversitesi/Polonya
Prof. Dr. Gülsün Yay, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Gürbüz Gökçen, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. H. Gülru Yüksel, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Halil Emre Akbaş, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Irshad Hussain, The Islamia University Of Bahawalpur, Pakistan
Prof. Dr. İbrahim Kırcova, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Kadriye Tezcan Akmehmet, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Akif Okur, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Engin Deniz, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Muhammmed Eyyüp Sallabaş, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Murat Anıl Mercan, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Başaran, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Sağdıç, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Nalan Turna, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Onur Köksal, Selçuk Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Osman Caner Taslaman, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Oya Levenoğlu Öner, Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Özden Zeynep Oktav, Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Robert Elliott, Tennessee State University, USA
Prof. Dr. Sait Özervarlı, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Salih Durer, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Serdar Bozkurt, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Seval Şahin, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
Prof. Dr. Seza Sinanlar Uslu, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Stephanie Schwerter, Université Polytechnique Hauts-De-France, Fransa
Prof. Dr. Suat Ungan, Trabzon Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman Doğan, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Tevfik Yoldemir, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Timothy Rasinski, Kent State University, USA
Prof. Dr. Turan Sağer, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Çaksu, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Antonio Masala, University Of Pisa, Italy
Doç. Dr. Arda Eden, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Bahadır Uçan, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Beki Haleva, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Betül Duman Bay, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Burak Boyraz, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Bülent Alcı, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Ceylan Ünal Akbulut, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Christiane Czygan, Bonn Üniversitesi
Doç. Dr. Çiğdem Nas, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Didem Ardalı Büyükarman, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Didem Tuna, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi
Doç. Dr. Ebru Enginkaya, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Eray Yılmaz, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Ergin Jable, Priştine Üniversitesi, Kosova
Doç. Dr. Erkan Çiçek, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Fatma Tunç Yaşar, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Fazıl Baş, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Fuat Aksu, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Fulya Memişoğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Genç Osman İlhan, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Hayrullah Kahya, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. İbrahim Sona, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. İdil Laçin Öztığ, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Kerem Karaosmanoğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Lale Arslan Özcan, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Beşikçi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Emin Kahraman, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Meriç Harmancı, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Onur Güneş Ayas, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Pınar Güzelyürek Çelik, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Seçkin Sunal, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Senem Çakmak Şahin, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Senem Öner Bulut, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Sevim Yılmaz Önder, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Suzan Kavanoz, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Şerif Esendemir, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Tolga Aksoy, Yıldız Teknik Üniversitesi
Doç. Dr. Zeynep Süter Görgüler, Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Büşra Çelik Vural, Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Büşra Tombak, Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Emrah Özcan, Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Fahriye Dinçer, Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gökmen Gündoğdu, Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gülümser Efeoğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi İsmail Erim Gülaçtı, Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Fazıl Baş, Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Erol, Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Özlem Yiğitoğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sema Aydın, Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Şebnem Gelmedi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Teyfur Erdoğdu, Yıldız Teknik Üniversitesi
Öğr. Gör. M. Zeki Erbay, Yıldız Teknik Üniversitesi
Ar. Gör. Dr. Alaaddin Tok, Yıldız Teknik Üniversitesi
Dr. Pattamawan Jimarkon Zilli, University Of Stavanger

Oturum Başkanları

Prof. Dr Bülent Alcı
Prof. Dr Yavuz Erişen
Prof. Dr. Ahmet Başal
Prof. Dr. Ayşe Banu Karadağ
Prof. Dr. Beyza Özkök
Prof. Dr. Ceren Erdin
Prof. Dr. Elçin Macar
Prof. Dr. Esin Can
Prof. Dr. Fatma Gül Demirel
Prof. Dr. Fazıl Kayıkçı
Prof. Dr. Hatice Gülru Yüksel
Prof. Dr. Meral Altan
Prof. Dr. Murat Anıl Mercan
Prof. Dr. Mustafa Başaran
Prof. Dr. Salih Durer
Prof. Dr. Sema Yılmaz
Prof. Dr. Serdar Bozkurt
Prof. Dr. Seydi Ahmet Satici
Prof. Dr. Seza Sinanlar Uslu
Prof. Dr. Turan Sağer
Prof. Dr. Vefa Taşdelen
Doç. Dr. Arzu Karaman Akgül
Doç. Dr. Bahadır Uçan
Doç. Dr. Burak Boyraz
Doç. Dr. Büşra Müceldili
Doç. Dr. Ceymi Doenyas
Doç. Dr. Emre Er
Doç. Dr. Esin Ertemsir
Doç. Dr. Fulya Memişoğlu Zaimoğlu
Doç. Dr. Meriç Harmancı
Doç. Dr. Mithat Korumaz
Doç. Dr. Muhammed Fazıl Baş
Doç. Dr. Osman Kürşat Yorgancı
Doç. Dr. Zeynep Görgüler
Dr. Öğr. Üyesi Aygül Turan
Dr. Öğr. Üyesi Büşra Çelik
Dr. Öğr. Üyesi Büşra Tombak İlhan
Dr. Öğr. Üyesi Durmuş Barış Kır
Dr. Öğr. Üyesi Eda Tekin
Dr. Öğr. Üyesi Esengül Sağlam Can
Dr. Öğr. Üyesi Evrim Hacıoğlu Kazak
Dr. Öğr. Üyesi Fatih Özdemir
Dr. Öğr. Üyesi Hasan Ali Kaplan
Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Bilgetürk
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Çağlar
Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Kazım Baycar

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Erol
Öğr. Gör. Dr. Muhsin Aslan

Davetli Konuşmacı:

Prof. Dr. Yavuz ERİŞEN

"Eğitim ve İş Yaşamında Değişen Paradigmalar"

İÇİNDEKİLER

OTURUM 21 12
OTURUM 22 18
OTURUM 23 24
OTURUM 24 30
OTURUM 25 35
OTURUM 26 42
OTURUM 27 48
OTURUM 28 54
OTURUM 31 60
OTURUM 32 68
OTURUM 33 74
OTURUM 34 80
OTURUM 35 86
OTURUM 36 94
OTURUM 37 100
OTURUM 38 106
OTURUM 41 112
OTURUM 42 118
OTURUM 43 124
OTURUM 44 130
OTURUM 45 136
OTURUM 46 142
OTURUM 47 148
OTURUM 48 154
OTURUM 51 160
OTURUM 52 166
OTURUM 53 172
OTURUM 54 178
OTURUM 55 184
OTURUM 56 190
OTURUM 57 196
OTURUM 58 202
OTURUM 61 208
OTURUM 62 214
OTURUM 63 220
OTURUM 64 226
OTURUM 65 232
OTURUM 66 238
OTURUM 67 242
OTURUM 68 248
OTURUM 71 254
OTURUM 72 260

OTURUM 73 266
OTURUM 74 272
OTURUM 75 278
OTURUM 76 284
OTURUM 77 290
OTURUM 78 296

OTURUM 21

CUMHURİYET'İN TEMELLERİNDE GÖKALP VE KORPORATİZM

Ramazan Yaman

Öğr. Gör., Balıkesir Üniversitesi

ramazan.yaman@balikesir.edu.tr

Türk milliyetçiliğinin en önemli sözcülerinden biri olan Ziya Gökalp, Mart 1876'da Diyarbakır'da doğmuştur. Diyarbakır ve İstanbul'da aldığı eğitimlerin ardından bir düşünce adamı olarak Meşrutiyet döneminde öne çıkmaya başlamıştır. Türkçülük fikrinin teorisyenlerinden biri haline gelen Gökalp, yazılarıyla ve görevleriyle yalnızca bulunduğu döneme değil, ardıllarına da etki edecek bir sistem inşa etmiştir. Söz konusu sisteminde özellikle millet tanımlaması temeli meydana getirirken, millet ile ilgili hemen her tekâmül sahasına da temas etmiştir. Bunlardan birisi de içtimai mefkûrecilik olarak adlandırdığı noktadır. Cumhuriyet döneminin fikrî temellerinde nüveleri görülen bu anlayış ile Gökalp, tıpkı meslek gruplarına yönelik düşüncesinde "lâzım ve mülzemi" ifadesini ortaya koyması gibi, toplum ile insan arasındaki ilişki hakkında da bu noktaya işaret etmiştir. Özellikle bireyin değerini yadsımadan, toplumsal kalkınmanın yolunun topluma katkı sağlayan bireylerin var oluşundan geçtiğini savunmuştur. Korporatizmin esasen Gökalp'ta var olduğu bu noktadan anlaşılmaktadır ve Cumhuriyet döneminin toplumsal gelişimine olan etkileri de bu noktadan ele alınabilmektedir. Nitekim her ne kadar Atatürk'ün zihin dünyasındaki yeri hakkında bir tartışma olsa da Ziya Gökalp'ın Atatürk'ü etkilediği açıkça ortadadır. 1924'te vefat eden Gökalp'tan sonra gerçekleştirilen inkılâp hareketlerine bakmak bu savımızı desteklemektedir. Bazı inkılâplarda tam anlamıyla bir uyum görünmese de toplumsal düzenlemelerin veya doğrudan doğruya millet inşası gibi temel noktalarda Atatürk'ün Gökalp'ten mülhem bazı adımlar attığı ileri sürülebilmektedir. Korporatizm de en basit anlatımla bir toplumun, toplum yararına bir arada örgütlenmesi gerekliliğini savunan anlayıştır biçiminde ifade edilebilir. Buradan hareketle sanıyoruz ki Cumhuriyet devri inkılâplarının incelenmesiyle bu düşüncemize bir dayanak noktası daha ortaya çıkacaktır. Örneğin Gökalp'taki dayanışmacı korporatizm ile Atatürk dönemi devletçilik uygulamalarındaki birtakım benzerlikler bu konuda dikkat çekmektedir. Her ne kadar söz konusu adımlar günün şartlarına göre atılmış olsa da Ziya Gökalp'ın Atatürk'ün düşünce dünyasında yer eden bir isim olması nedeniyle Cumhuriyet'in temellerindeki yerinin vurgulanması elzemdir. Vefatının 100. yılı olması, Ziya Gökalp üzerine daha fazla yoğunlaşmasına vesile olmuş ve literatürdeki çalışmalar artmıştır. Bu yönde daha fazla tarihsel ve sosyolojik çalışmalar ile Cumhuriyet'in temellerindeki malzemeleri incelemek yerinde olacaktır. Bu çalışmadaki amaç da bu noktadan hareketle Gökalp'ın Cumhuriyet'e olan etkilerine odaklanmaktır. Çalışma, Gökalp'ın eserlerinin yanı sıra çağdaş ve tetkik eserlerin incelenmesiyle hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ziya Gökalp, Atatürk, Korporatizm.

1930'LAR TÜRKİYE'SİNDE MODERN YAŞAMIN YANSIMALARI: AİLE DOSTU DERGİSİ ÜZERİNDEN BİR İNCELEME

Esra Bolat

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü

esrabltesra@gmail.com

Bu bildiride, 1930'lar Türkiye'sinde yayınlanan Aile Dostu adlı dergi üzerinden, modernleşme sürecinin bireysel ve toplumsal hayattaki etkileri detaylı bir şekilde analiz edilecektir. Çekirdek aileyi merkeze alan ve modernleşme ideolojisinin gündelik yaşam pratiklerine yansımalarını ele alan bu dergi, dönemin sosyal ve kültürel değişimlerini anlamak için önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Analiz kapsamında, derginin giriş yazıları ve seçilmiş içerik yazıları incelenerek, modern yaşamın aile ve toplum üzerindeki etkileri ortaya koyulacaktır.

Bildiride, 1930'lu yıllar Türkiye'sinde modern yaşama dair analizler üç temel başlık üzerinden yapılandırılacaktır: Ramazan, aile kültürü ve ev dekorasyonu. Örneğin, Ramazan ayı ile ilgili bir giriş yazısında, geleneksel yaşamın eleştirilmesi karşısında modern yaşamın olumlu yönlerinin vurgulandığı dikkat çekmektedir. Buna karşın, "Asrımızın Eğlenceleri" adlı bir başka yazıda ise modern yaşama yönelik eleştirel bir bakış sergilenmektedir. Bu içerikler, modern yaşamın toplumsal değerlerle kurduğu ilişkiler açısından değerli ipuçları sunmaktadır. Bu bağlamda, modernite ile geleneksel olan arasındaki dinamik ilişki, bildiride temel tartışma noktalarından biri olacaktır.

Modern yaşamın izlerini ayrıca ev dekorasyon pratiklerinde de görmek mümkündür. Ev dekorasyonu önerilerinde ahşap yerine daha dayanıklı ve sağlıklı olan çelik çerçeveli pencerelerin tercih edilmesi ve oturma odalarının işlevsellik odaklı bir şekilde düzenlenmesi gibi detaylar, modern yaşamın mekânsal düzenlemeler üzerindeki etkisini gözler önüne sermektedir. Ayrıca, bu öneriler, modernleşme sürecine dair ekonomik, kültürel ve estetik yaklaşımları anlamak için önemli veriler sunmaktadır.

Sonuç olarak, bu bildiri, Erken Cumhuriyet Dönemi'nde modern yaşamın bireyler ve aile üzerindeki etkilerini analiz ederek, dönemin modernleşme sürecine dair literatüre özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile Dostu Dergisi, 1930'lu Yıllar Türkiye'si, Modern/Asrî Yaşam

GENÇLER İÇİN BİR MİRAS, UNUTULAN BURSA NUTKU

Feryat Bulut

Öğr. Gör., Ardahan Üniversitesi, Ortak Dersler Koordinatörlüğü

feryatbulut@ardahan.edu.tr

19 Mayıs 1919 yılında Mustafa Kemal Paşa önderliğinde, genç Cumhuriyet'in kurulması yolunda ilk adım atıldı. Bu adım, milli egemenlik ve milli bağımsızlık mücadelesini başlattı. Atılan bu adım, Anadolu insanının desteği ile kararlı bir şekilde yürütüldü ve Cumhuriyet kurularak, bağımsızlık gerçekleştirildi. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından itibaren geçen on yıllık süreçte, Cumhuriyet tarihimizin bitmek bilmeyen kalıcı ve yapısal olan Türk Devrimleri gerçekleşti. Bu süreçte ülke içerisinde bir yandan savaşın etkileri silinmeye çalışılırken, bir yandan da rejime karşı olan kişilere yönelik büyük mücadeleler verilmiştir. Bu mücadelelerden birisi Cumhuriyet'in ilk yıllarında yaşanan bir olay sonrası kaleme alınan, Bursa Nutkudur. Bursa'da, ezanın Türkçe okutulması üzerine bir protesto gerçekleşir ve olay sonrası Mustafa Kemal Atatürk şehre gelerek, 6 Şubat 1933 tarihinde verilen bir yemek sırasında bu nutku dile getirdiği iddia edilir.

Bursa Nutku, bir döneme damgasını vuran 68 Kuşağı Gençlik Olayları sırasında basına sıkça yansımış ve tartışmalar giderek alevlenmiştir. Bir yandan gençlik bu nutku kendilerine Cumhuriyet'in bekçileri olma yolunda yol gösterici olduğunu söylerken, bir yandan bu nutkun Atatürk'e ait olmadığını savunan kesim basını uzun süre işgal etmiştir. Tartışmalar sonrası konu mahkemeye taşınır ve olay bambaşka bir boyut kazanır. Basında manşetlere Atatürk yargılanıyor diye haberler yapılmakta ve konu uzun süre tartışılmaktaydı. Mahkeme heyetinin olaya şahit olanlar ve anılardan yola çıkarak Bursa Nutku'nun Atatürk'e ait olduğu sonucuna varmasıyla konu zamanla tartışmaya kapanır. Mustafa Kemal Atatürk'ün birçok konuda söylenmiş sözü ve nutku vardır. Büyük eseri olan Nutuk, Adana da gençlerle yapmış olduğu söyleşi ve yurt gezilerinde gençlerle yaptığı sohbetler dikkate alındığında, Bursa Nutku'nun gençler için büyük bir öneme sahip olduğu gözlenmektedir.

Cumhuriyet'in ilanıyla önü açılan Türkiye'nin, Atatürk'ten sonra sağlam ve kalıcı adımlar atmasına olan inancı giderek artmıştır. Ülkenin kendi sosyal, politik modelini yeni imkânları değerlendirerek gerçekleştirebileceğine yönelik atılımlar hız kazanmış ve buna olan inanç daha da artmıştır. Bunu başarmanın ve başarabilmenin en güzel ispatı da, Cumhuriyet'in ilk yıllarında yapılan akıllı ve kalıcı devrim yapısı ve bu yapıyı gerçekleştiren çabadır. Bu çabanın ve kararlılığın en güzel belirtildiği yerlerden biri Bursa Nutku'dur.

Anahtar Kelimeler: Atatürk, Cumhuriyet, Gençlik, Nutuk, 68 Kuşağı.

ALMANYA'NIN AVUSTURYA'YI İLHAKININ TÜRK BASININA YANSIMALARI (ANSCHLUSS 1938)

Mehmet Taşçı

Bilim Uzmanı, Selçuk Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılapları Ana Bilim Dalı
mtasci99@gmail.com

Latif Burak Vuralgil

Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılapları Ana Bilim Dalı
vuralgilburak@gmail.com

Birinci Dünya Savaşı'nın bitmesiyle galip devletlerin (İtilaf Devletleri) lehine yeni bir düzen ortaya çıkmıştır. Savaşın ardından imzalanan Versay Antlaşması Almanya'yı siyasi, ekonomik ve askerî açıdan baskı altına almıştır. Özellikle ekonomik problemlerin artmasıyla Almanya'da aşırıcı gruplar ortaya çıkmıştır. Bu grupların en önemlisi Nasyonal Sosyalistler olmuş ve bu hizip 1933 yılında Hitler önderliğinde iktidara ulaşmıştır. Bu grup Versay'da ortaya çıkan yeni düzeni kaldırmak için girişimlerde bulunmuştur. Bu eylemler İkinci Dünya Savaşı'na giden sürecin de temelini oluşturmuştur.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avusturya-Macaristan İmparatorluğu yapılan antlaşmalarla ikiye bölünmüş ve Avusturya'da cumhuriyet idaresi kurulmuştur. Fakat yeni devlet ekonomik ve siyasi olarak istikrar sağlayamamıştır. Almanya'da iktidara gelen Hitler bu durumu fırsat bilmiş ve iki devlet arasındaki kültürel ve dilsel benzerlikleri kullanarak birleşme yönünde politikalar izlemiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan önce 12 Mart 1938 tarihinde Almanya, Avusturya'yı ilhak etmiştir. Almanya'nın Avusturya'ya karşı ilhak süreci en başından itibaren Türk basınının dikkatini çekmiş ve değerlendirilmiştir.

İlhakın gerçekleşmesiyle Türk kamuoyunda değerlendirmeler artmış ve bu konu manşetlere taşınmıştır. Hitler'in beyannameleri ilk sayfalara taşınırken köşe yazarları Avusturya'nın geleceği hakkında yazılar yayınlanmıştır. Cumhuriyet gazetesinden Nadir Nadi, Avusturya'nın ilhakını Versay Antlaşması'yla kurulmaya çalışılan düzene bağlamış ve Almanya'yı sorumlu tutmamıştır. Hatta bu durumu: "Avusturya açtır. Yaşamak için daha büyük bir camiaya katılmaya muhtaçtır." sözleriyle aktarmıştır. Akşam gazetesinden F. Tanur ise yaşanan gelişmeyi Birinci Dünya Savaşı kadar mühim bir hadise olarak ele almıştır. Almanya'nın Avusturya'yı ilhak ederek Avrupa'daki siyasi düzeni değiştirme amacı taşıdığını vurgulamıştır. Son Posta gazetesinden Muhittin Birgen de bu görüşü desteklemiştir. Genel olarak Türk kamuoyunda bu hadisenin sorumlusu olarak Almanya'yı Versay Antlaşması'nda aciz duruma düşüren İtilaf devletleri gösterilmiştir. Ortamda henüz savaşın olmayışı basının olayları daha özgürce değerlendirmesine de yol açmıştır.

Çalışmamız, dönemin ileri gelen gazetelerinin 1938 yılının mart ayında gerçekleşen Almanya'nın Avusturya'yı ilhakı hakkında köşe yazıları, haberler ve telif eserler kullanılarak, sınır değişimlerinin Avrupa siyasetini nasıl etkilediğini ve oluşturulmaya çalışılan düzenin Avrupa'nın geleceğine etkisini nasıl yorumladıklarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anschluss, Almanya, Avusturya, İlhak.

ÇEKİRGEYE KARŞI SAVAŞ: 1914-1918 YILLARINDA AYDIN VİLAYETİNDE ÇEKİRGE FELAKETİ

Hakan İlikan

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılapları Bölümü
hakanilikan46@gmail.com

Mehmet Beşikçi

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
mbesikci@yildiz.edu.tr

Cihan Harbi yıllarında kırsal kesimden binlerce askerin seferberlik kapsamında silah altına alınması ile birlikte zirai üretimde ciddi bir azalma yaşanmıştır. Eldeki azalan mahsulün de bir numaralı düşmanı Osmanlı Devleti'nin cephe gerisinde karşılaştığı en şiddetli felaketlerden birisi olan çekirgelerdir. Aydın Vilayetinde savaş yıllarında ciddi çekirge istilaları yaşanmıştır. Savaştan önceki dönemde de zamana zaman mahsullere zararlar veren çekirgeler, Cihan Harbi döneminde halihazırda genç erkeklerin silah altında olmaları nedeniyle çok daha dehşetli hissedilmiştir. Geride kalanlar ise zaten az olan mahsullerini koruyabilmek adına hem bireysel hem de toplu olarak çekirgeye karşı mücadeleye girişmişlerdir. Vilayette çekirgeye karşı savaşın bireysel olarak kazanılamayacağı çok geçmeden anlaşılmış ve kitlesel çözümler devreye sokulmuştur. Bu kapsamda teşkil edilen komisyonlar hem yerli ahaliden hem de İttihat ve Terakki'nin başkentteki ve taşradaki birimlerinden destekler görmüştür. Ayrıca çıkarılan kanunlar kapsamında birçok şehirli efradın da çekirge ile savaşta sorumlu tutulması köylü ile şehirlinin ortak bir amaç uğruna beraber çalışması ile sonuçlanmıştır. Aydın Vilayetinde çekirgeye karşı savaşın hemen safhasını gözlemleyebilmek mümkündür. Gazetelerde birçok defa başmakale konusu olmuş, çekirge komisyonlarının raporları yayımlanmış, çekirgeye karşı savaşta her türlü gelişme yayımlanmış ve halk çekirge hakkında bilinçlendirilmeye çalışılmıştır. Yine bu dönemde yayımlanmış ziraat dergilerinde de çekirgeler hakkında bolca makale yayımlanmış olup bunlar çekirge ile kitlesel savaş yürüten birliklere ve kurumlara ücretsiz dağıtılmıştır.

Bu çalışma kapsamında Aydın Vilayeti bünyesindeki İzmir, Manisa, Aydın ve Denizli livaları ve buralara bağlı kazalardaki çekirge felaketleri ve çekirgeye karşı mücadele ele alınmaktadır. Vilayette yayımlanan Ahenk, Köylü ve Anadolu gazetelerinde yayımlanan çekirgelere ait veriler genelde bu livalardan gelmektedir. Çekirge ile mücadelede geleneksel yöntemler kadar teknoloji ve bilimi de kullanmaya çalışan halk giderek çekirgelere üstün gelmeyi başarmış görünmektedir.

Bu çalışma, “Cihan Harbi (1914-1918) Yıllarında Yurt Cephesi Olarak Aydın Vilayeti” isimli yüksek lisans tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çekirge, Gazete, Ziraat, Seferberlik, Aydın Vilayeti

OTURUM 22

İLKOKULDA DİJİTAL ARAÇLARLA FEN ÖĞRETİMİ: AKILLI TAHTA VE WEB 2.0 UYGULAMALARI HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN ANALİZİ

Elifsu Dayıoğlu

Lisans öğrencisi, TED Üniversitesi, Sınıf Öğretmenliği
elifsu.dayioglu@tedu.edu.tr

Oğuz Ulukır

Yüksek lisans öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilgisi Eğitimi
oguz.ulukir@std.yildiz.edu.tr

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de 2012 yılında Fatih Projesi kapsamında başlayan sınıflarda akıllı tahta kullanımının giderek yaygınlaşması ile eğitimde teknolojinin kullanılması ve dijitalleşmesinin ilkokullardaki fen bilgisi eğitiminde etkileri hakkında ilkokul öğretmenlerinin görüşlerini belirlemek ve analiz etmektir. Fen bilgisi eğitiminin temellerinin ilkokulda atıldığı ve hızla gelişen teknoloji neticesinde dijital dünya ile iç içe büyüyen yeni nesillerin eğitimininde teknoloji ve teknolojik aletler ile desteklenerek yapılması gerektiği kabul edilerek bu durumun öğretmenler açısından nasıl ele alındığını incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla Ankara ve İstanbul'da 3.sınıf veya 4.sınıflara aktif bir şekilde eğitim veren 20 ilkokul öğretmeni çalışmanın örneklemi olarak belirlenmiştir. Örneklemlerin fen bilgisi dersi veren öğretmenlerden seçilmesinin sebebi dijital aktivitelerin fen bilgisi ile daha kolay entegre olabildiğinin düşünülmesidir. Bu sebeple çalışmanın örneklemi amaçlı örneklem yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmanın her aşamasında etik kurallara dikkat edilmiştir ve veriler yalnızca gönüllü katılımcılardan toplanmıştır. Çalışmanın yöntemi nitel olup çalışmanın türü bir durum araştırmasıdır. Çalışmada kullanılan veri toplama aracı 12 soruluk online açık uçlu anket formudur. Bu form araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir ve örnekleme uygulanmadan önce uzman görüşüne sunulmuştur. Anket formundaki sorular; giriş, teknoloji, akıllı tahta, ve web 2.0 olarak 4 farklı başlık altında değerlendirilmiştir. Elde edilen cevaplara araştırmacılar tarafından içerik analizi uygulanarak bulgular, tablolar ve grafikler haline getirilerek uygun başlıklar altında sunulmuştur. Çalışmada ilkokul öğretmenlerinin meslekteki sürelerinin eğitimdeki dijitaleşme ile derslerinde akıllı tahta ve web 2.0 uygulamaları sonucu gözlemledikleri olumlu ve olumsuz sonuçlar, elde edilen veriler ile desteklenerek literatürdeki bulgular ile karşılaştırılarak tartışılmıştır ve olası çözümler ifade edilmiştir. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin meslekteki süreleri ile derslerde teknolojiye yer vermeleri arasında bir ilişki görülmüş ve örneklemdeki öğretmenlerin büyük çoğunluğu dijitalleşmeyi olumlu olarak kabul etmiştir. Çalışmanın sonucu araştırmacılar tarafından değerlendirilerek ve çalışmanın sınırlılıkları dikkate alınarak gelecekte yapılacak çalışmalara öncülük etmesi amacıyla önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, Fen bilgisi, Öğretmen, Akıllı tahta, Web 2.0.

AİLE İŞLEVSELLİĞİ, AİLE AİDİYETİ, AİLE UYUMU VE MENTAL İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Ali Berke Körün

Arş. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
berke.korun@yildiz.edu.tr

Seydi Ahmet Satıcı

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
ahmet.satici@yildiz.edu.tr

Aile terapisi, bireylerin duygusal davranışlarının kökenini açıklamada aile içi etkileşime önem vermektedir. Sahip olduğu önem ile birlikte ailelerin sahip olduğu çeşitli özellikler ve aileyi etkileyen dinamiklerin incelenmesi önem kazanmıştır. Ailelerin ve aile üyelerinin ruhsal gelişimini etkileme potansiyeline sahip dinamiklerden bazıları ise aile işlevselliği, aile aidiyeti ve aile uyumudur. Söz konusu aile dinamikleri ile birlikte bireylerin duygusal olarak ve mental olarak daha sağlıklı olacağı teorik açıklamalarda yer almaktadır. Bu araştırma da aile işlevselliği, aile aidiyeti, aile uyumu ve mental iyi oluş arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Söz konusu amaç doğrultusunda araştırmanın çalışma grubunu kolay örnekleme yolu ile 467 kadın (65.9 %) ve 242 (34.1%) olmak üzere 709 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak Genel Aile İşlevselliğini Değerlendirme Ölçeği, Aile Aidiyeti Ölçeği, Aile Uyum Ölçeği, Warwick Edinburgh Mental İyi Oluş Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson korelasyon analizi ve bağımsız örneklem t-testi analizi kullanılmıştır. Analizlerden elde edilen bulgulara göre mental iyi oluşun aile işlevselliği ile pozitif ve anlamlı ($r = .39$, $p < .01$), aile aidiyeti ile pozitif ve anlamlı ($r = .42$, $p < .01$), aile uyumu ile pozitif ve anlamlı ($r = .41$, $p < .01$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bağımsız örneklem t-testi sonuçlarına göre ise aile işlevselliği ($p < .05$), aile uyumu ($p < .01$) ve mental iyi oluşun ($p < .01$) cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğu görülürken aile aidiyetinin ($p > .05$) cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Analizlerden elde edilen bulgular literatüre ve kuramsal modeller çerçevesinde kalınarak tartışılmış ve gelecek araştırmalar ile uygulamalar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aile işlevselliği, aile aidiyeti, aile uyumu, mental iyi oluş.

KARİYERE GİRİŞ EVRESİNDEKİ ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ DENEYİM VE ANLAMLANDIRMALARI

Esra Yavaş

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü
esrayavas34@gmail.com

Mithat Korumaz

Doç. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü
mkorumaz@yildiz.edu.tr

Bu araştırmanın amacı kariyere giriş evresindeki öğretmenlerin mesleklerine yönelik yaşamış oldukları anlamlandırma ve deneyimlerin ortaya çıkarılmasıdır. Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan olgubilim desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın katılımcılarını ölçüt örnekleme yöntemine uygun olarak belirlenmiştir. Araştırma İstanbul ili Sultangazi ilçesinde çalışan 22 gönüllü kariyere giriş evresinde bulunan öğretmenlerden oluşmaktadır.

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmıştır. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş ve analiz sonucuna göre veriler kategorilere ayrılarak, kategorilerden dört temaya ulaşılmıştır. Bu temalar duyuşsal profesyonellik, mesleki hümanizm, eğitsel ve yönetimsel zorluklar/engeller ve mesleki motivasyon kaynakları şeklindedir. İlk tema olan duyuşsal profesyonellik kariyere giriş evresi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğini nasıl tanımlıyor ve anlamlandırıyor olduklarına dair görüşlerini içermektedir. İkinci tema olan mesleki hümanizm ise kariyere giriş evresi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinde olması gereken özelliklerin neler olduğunu tanımladıkları ve nasıl anlamlandırdıklarına dair görüşlerini içermektedir. Üçüncü tema Eğitsel ve Yönetimsel Zorluklar teması kariyere giriş evresi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinde yaşadıkları güçlükleri dair görüşlerini içermektedir. Dördüncü tema olarak Mesleki Motivasyon temasında ise öğretmenlerin bu mesleği yapmalarını kolaylaştıran özelliklerin neler olduğu ve öğretmenlerin bunları nasıl anlamlandırdıklarına dair görüşlerini içermektedir. Araştırmanın sonucunda kariyere giriş evresi öğretmenlerinin mesleki deneyim ve anlamlandırmalarından yola çıkarak politika yapıcılara, karar alıcılara ve bu alanda araştırma yapanlara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kariyere Giriş Evresi, Öğretmenlerin Mesleki Kariyerleri, Kariyer Gelişimi, Kariyer Basamakları.

EKOLOJİK OKUL BAHÇELERİNİN STEAM DESTEKLİ FEN EĞİTİMİNDE KULLANIMA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Melissa Ergin

Öğretmen, Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilgisi Eğitimi
melissafen2016@gmail.com

Aslı Görgülü Arı

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilgisi Eğitimi
agorgulu@yildiz.edu.tr

Bu çalışmada, kullanıma kapalı olan bir ortaokul bahçesini ekolojik bir bahçeye dönüştürerek ve STEAM destekli fen eğitimi kullanılarak ortaokul öğrencilerinin çevre hakkındaki tutum ve görüşlerine etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmanın önemi, 7.sınıf ortaokul öğrencilerinin STEAM destekli fen eğitimi ile ekolojik bir bahçe oluşturarak öğrencilerde çevre bilinci oluşturmaktır. Bu çalışmada, disiplinler arası yaklaşım ve STEAM modeli kullanılmıştır. Çalışma grubunu bir devlet ortaokulunun 7.sınıf seviyesinde öğrenim gören 20 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma karma araştırma yönteminden açıklayıcı sıralı desenle yürütülmüştür. Nicel boyutta ilköğretim öğrencileri çevre tutum ölçeği; nitel araştırma boyutta ise çalışma öncesinde ve sonrasında öğrencilere uygulanan görüşme formundan yararlanılmıştır. Ayrıca çalışmada bir diğer veri toplama aracı olarak ise kelime ilişkilendirme testi kullanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilere öncelikle çevre bilinci ve sürdürülebilir kalkınma konu alanına yönelik okulun arka bahçesinde yapılacak olan ekolojik bahçe ile ilgili beklentilerini, çevre ve sürdürülebilir kalkınma hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarmaya yönelik sorular sorulmuştur. Kullanıma kapalı çevre ve görüntü kirliliğine neden olabilecek boş alan problemine çözüm olarak okulun arka bahçesini ekolojik bir bahçeye çevirmek isteyen öğrenciler, matematik öğretmeni rehberliğinde okulun arka bahçesinin alanını ölçmüş, bu alana uygun görsel sanatlar öğretmeni rehberliğinde öğrencilerin hayalindeki tasarımlar yapılmıştır. Peyzaj mimarı ve çevre mühendisi rehberliğinde öğrenciler bahçeye ekilecek bitki ve budama sanatları hakkında eğitim almışlardır. Fen Bilimleri öğretmeni rehberliğinde bitki üreme, büyüme ve gelişmesi, geri dönüşüm malzemeleriyle ürünler elde etme, elektrik devresinde paralel ve seri bağlama ve sürdürülebilir kalkınma hakkında bilgi sahibi olan öğrenciler edindikleri bilgiler yardımı ile bahçeye çiçek, meyve ve sebze dikmişlerdir. Geri dönüştürülebilen, yeniden kullanılabilen ürünlerle ekolojik bir bahçe yapmışlardır. Bu sayede öğrencilerde okul dışı öğrenme ortamı sağlanarak öğrencilerde çevre bilinci oluşturulmuştur. Süreç sonunda öğrencilerin, kelime ilişkilendirme testindeki kelimelere karşılık yazdıkları kelimelerde niceliksel bir artış ve çevre tutum ölçeği ve görüşme formlarının incelenmesi sonucunda çevreye karşı tutum ve görüşlerinde anlamlı farklılık görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ekoloji, STEAM, Fen Eğitimi, Çevre Bilinci, Sürdürülebilir Kalkınma.

MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN MATEMATİK OKURYAZARLIĞI ÖZ YETERLİLİK SEVİYESİNİN İNCELENMESİ

Gaye Kayar

Yıldız Teknik Üniversitesi, Matematik Eğitimi
gaye.kayar@std.yildiz.edu.tr

Matematik okuryazarlığı öz yeterliliği, bireylerin matematiksel konularda kendilerine güvenme ve bu konularda gereken becerilere sahip olma yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Öz yeterlilik, matematik eğitimi ve öğretiminde önemli bir rol oynar çünkü bireylerin matematikle ilgili korkularını azaltır, öğrenmeye yönelik olumlu tutumlar geliştirmelerine yardımcı olur ve genel başarılarını artırır. Bu konu, bireylerin hayatları boyunca karşılaşacakları matematiksel problemlere nasıl yaklaştıklarını, sayısal verileri nasıl yorumladıklarını ve bu alanlardaki başarıları ile güven duygularını nasıl etkilediğini anlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Matematik öğretmenlerinin öz yeterlilik düzeyi ne kadar yüksek olursa öğrencilerine ulaşması ve matematiği etkili bir şekilde anlatabilmesi o kadar mümkün olur. Bu kapsamda çalışmanın amacı matematik öğretmenlerinin matematik okuryazarlığı öz yeterlilik seviyelerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, çalışma nicel araştırma yöntemlerinden tarama deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evreni İstanbul'da görev yapan 116 Matematik öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri "Matematik Okuryazarlığı Öz yeterlilik Ölçeği" aracılığıyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiş ve sonuçlar raporlanmıştır. Yapılan analizlerde verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüş olup betimsel istatistik yöntemler kullanarak sonuçlar açıklanmıştır. Elde edilen bulgulara göre; matematik öğretmenlerinin Matematik okuryazarlığı öz yeterlilik ölçeği toplam puanlarının orta seviyede olduğu görülmüştür. Cinsiyet açısından düzeyleri incelendiğinde, erkek öğretmenlerin analiz sonuçlarının kadın öğretmenlerden daha yüksek puana sahip olduğu ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Eğitim seviyesi açısından Matematik okuryazarlığı düzeyleri incelendiğinde yüksek lisans yapan matematik öğretmenlerinin analiz sonucunun lisans yapan öğretmenlerden daha yüksek puan almasına rağmen istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir. Bu sonuçlara göre matematik okuryazarlık seviyesinin orta düzeyde olduğu ve cinsiyete göre farklılaşmadığı söylenebilir. Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde sadece akademik eğitimin yeterli olmadığını, pratik deneyim ve sürekli eğitim programlarının da önemli olabileceğini düşündürebilir.

Anahtar Kelimeler: Matematik Öğretmeni, Matematik Okuryazarlığı, Öz Yeterlilik.

OTURUM 23

2019 VE 2024 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDAKİ ÖĞRENME ÇIKTILARININ ÜST DÜZEY DÜŞÜNME BECERİLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Baran Kiler

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Doktora Programı
barankiler@aydin.edu.tr

Muhammed Eyyüp Sallabaş

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Bölümü
sallabas@gmail.com

Bu araştırmada 2019 ve 2024 Türkçe dersi öğretim programlarındaki öğrenme çıktılarının üst düzey düşünme becerileri açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma, nitel yaklaşımlar arasında yer alan doküman inceleme deseni ile tasarlanmıştır. Araştırmanın veri kaynağını 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı oluşturmaktadır. Elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bu doğrultuda öğretim programında yer alan öğrenme çıktıları; eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, analitik düşünme, üst bilişsel düşünme, yansıtıcı düşünme ve yanal düşünme olmak üzere toplam altı farklı üst düzey düşünme becerisi bağlamında analiz edilmiştir. Verilerin inandırıcılığı ve aktarılabilirliği, alan uzmanlarından alınan görüşler ve doğrudan alıntılar ile sağlanmıştır. Araştırmanın sonucunda 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımların %67'sinde üst düzey düşünme becerilerine yer verildiği, en fazla üst düzey düşünme becerisinin 8. sınıf düzeyinde olduğu ve ilgili düşünme becerilerinin en çok okuma becerisinde, en az konuşma becerisinde görüldüğü tespit edilmiştir. Ayrıca analitik düşünme programda en sık rastlanan üst düzey düşünme becerisi olurken üst bilişsel düşünme en az rastlanan beceri olarak dikkat çekmektedir. Analitik düşünmeyi sırayla yaratıcı düşünme ve eleştirel düşünme takip etmektedir. 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı incelendiğinde öğrenme çıktılarının %81'inde üst düzey düşünme becerilerinin yer aldığı ve en fazla üst düzey düşünme becerisinin 7 ve 8. sınıf düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndan farklı olarak en çok üst düzey düşünme becerisine sahiplik eden dil becerisi dinleme olmuştur. Analitik düşünme, eski programdaki gibi en fazla yer verilen üst düzey düşünme becerisi olarak tespit edilirken yanal düşünmenin en az rastlanan beceri olduğu görülmektedir. Analitik düşünmeyi sırayla eleştirel düşünme ve eski programda son sırada yer alan üst bilişsel düşünme takip etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe dersi öğretim programı, Türkçe eğitimi, üst düzey düşünme becerileri.

KONUŞMA BOZUKLUKLARINDA SOSYOKÜLTÜREL ETKİLER

Hakan Kösa

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı
kosahakan@gmail.com

Prof. Dr. Muhammed Eyyüp Sallabaş

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitim Bölümü, Türkçe Eğitimi
sallabas@yildiz.edu.tr

Bu çalışmada konuşma bozukluklarını etkileyen sosyokültürel çevrelere bakılarak öğrencilerde bulunan konuşma bozukluklarının okul düzeyinde tespiti amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda kekemelik, sesletim ve ses bilgisi, afazi, artikülasyon bozukluklarının tespiti yapılarak öğrencilerdeki konuşma bozukluklarının aile ve çevre tarafından etkisi nicel araştırma yöntemi ile araştırılmak istenmektedir.

Bu araştırmanın evreni Tekirdağ'da öğrenim gören ortaokul öğrencileri; örneklemi ise Tekirdağ ili Çerkezköy ilçesinde yer alan çeşitli okullarda konuşma bozukluğu olan ve olmayan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda öğrenciler eldeki çeşitli konuşma bozuklukları ölçekleri ile değerlendirilecektir.

Konuşma bozukları, kişinin konuşma becerisinde meydana gelen belirli bazı seslerde veya tüm konuşma özelliğinin yitimine sebep olan geçici veya sürekli kayıplardır. Konuşma bozukluklarının tespiti için çeşitli yöntemler ve ölçekler kullanılır. Bu bozuklukların tespiti ve sağaltımı için hastanelerde dil ve konuşma terapisti bölümü ayrıca çeşitli yerlerde İşitme ve Konuşma Eğitim Rehabilitasyon Merkezleri vardır. Konuşma bozukluklarının tam manasıyla tespiti ve tedavisi için bu bozuklukların nasıl ortaya çıktığı çok önemlidir. Bu bozuklukları kişi genetik olarak taşıyor olabileceği gibi sonradan çevresel etmenlerle de oluşmuş olabilir.

Bu araştırmada konuşma bozukluklarının tespiti için kullanılan ölçekler Sesletim Sesbilgisi Testi (SST), Kekemelik Testi CALMS-TR, Afazi Dil Değerlendirme Testi (ADD), Ankara Artikülasyon Testi (AAT) kullanılmıştır.

Bu çalışma ile okullardaki konuşma bozukluklarının yaygınlığı ve bunun sebepleri üzerine bir değerlendirme yapılarak bu bozuklukların ortaya çıkmasında sosyokültürel çevrenin yani arkadaş çevresi ve ailenin veya daha farklı çevresel etmenlerin ne gibi etkilerinin olabileceği üzerine fikir yürütülebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Konuşma, Konuşma Bozuklukları, Sosyokültürel Etkiler,

YARATICI DRAMA EĞİTİMİNİN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SORUMLULUK BİLİNCİNE ETKİSİ

Elif Şahin

Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi
sahineelif0@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Erol

Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi
merol@yildiz.edu.tr

Günümüz eğitim sistemlerinde, öğrencilerin sadece akademik başarılarına odaklanmak yerine, sosyal, duygusal ve etik gelişimlerini desteklemenin önemi giderek artmaktadır. Bu bağlamda, değerler eğitimi, bireylerin ahlaki değerleri ve prensipleri içselleştirmelerine yardımcı olan önemli bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir toplumun geleceği, olumlu değerlerle donatılmış, karakter sahibi bireylerin varlığına bağlıdır. İnsanların bu değerleri kazanması ise kendiliğinden gerçekleşmez. Değerlerin eğitim yoluyla çocuklara aktarılması, onların toplumsal uyumlarını ve bireysel sorumluluk bilincini geliştirmede kritik bir rol oynamaktadır. Sorumluluk bilincinin yeterince gelişmediği durumlar, çocukların hem akademik performanslarını olumsuz yönde etkileyebilir hem de sosyal ilişkilerinde problemlere yol açabilir. İlgili literatürde sorumluluk duygusu yeterince gelişmemiş öğrencilerin, ödevlerini zamanında yapmama, derslerde dikkatsizlik gibi davranışlar sergileyebileceğini, bunun da akademik başarılarının düşmesine neden olabileceğini ifade etmektedir. Bu bağlamda, yaratıcı drama etkinliklerinin, öğrencilerin sorumluluk bilincini geliştirmede etkin bir yöntem olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı, yaratıcı drama etkinliklerinin ilkokul öğrencilerinin sorumluluk bilincine olan etkilerini incelemektir. Sorumluluk bilinci, bireylerin hem kişisel hem de toplumsal görevlerini yerine getirme sorumluluğu olarak tanımlanır ve bu bilinç, çocukların sosyal, duygusal ve akademik başarıları üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Yarı deneysel bir araştırma deseni ile yapılan bu çalışmada, deney ve kontrol gruplarının ön-test ve son-test sonuçları karşılaştırılacaktır. Araştırma, İstanbul'daki 4. sınıf öğrencilerinden oluşan bir örneklemle gerçekleştirilecek olup, kolay ulaşılabilirlik esasına dayandırılmıştır. Deney grubuna 8 hafta boyunca düzenli olarak yaratıcı drama etkinlikleri uygulanırken, kontrol grubu normal müfredat derslerine devam etmiştir. Veriler, öğrencilerin sorumluluk bilincini ölçmeye yönelik bir ölçek aracılığıyla toplanmış ve SPSS programı ile analiz edilecektir. Çalışmanın sonuçları, yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sorumluluk bilincini geliştirdiğini ve deney grubunun, kontrol grubuna kıyasla daha yüksek sorumluluk bilincine sahip olması beklenmektedir. Bu çalışma, yaratıcı drama eğitimine dayalı uygulamaların ilkokul düzeyindeki öğrencilerin sorumluluk anlayışını geliştirme potansiyelini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Değerler eğitimi, yaratıcı drama, sorumluluk.

HÜSEYİN NİHAL ATSIZ'IN DELİ KURT ROMANINDA YER, ZAMAN VE DEĞERLER

Murat Onaran

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi
muraton461@gmail.com

Eğitimin en önemli amacı bireyi yetiştirme sürecinde kişisel ve sosyal uyum için gerekli bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kişiye kazandırılmasıdır. Değer, bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık ve kıymet (TDK,2009) olarak tanımlanmaktadır. Kızılçelik ve Erdem (1994) e göre bir sosyal grubun veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen; onların ortak duygu, düşünce, amaç ve menfaatini yansıtan genelleştirilmiş temel ahlaki ilke veya inançlara denir. Değerler eğitimi idealist anlayışa göre öğrencinin değerli davranış ve insan modellerini örnek alması amacıyla eğitilmesini içerir. Bundan dolayı öğrenciye günümüze dek varlığını sürdüren büyük sanat ve edebiyat eserleri eleştirel bir şekilde açıklanmalı ve bir eğitim materyali olarak kullanılmalıdır.

Hüseyin Nihal Atsız, tarihçi kişiliğinin yanında dil ve edebiyata hakimiyetiyle roman, hikaye ve şiirleriyle geniş kitlelere seslenmeyi bilmiş, bilim adamlığı, sanatı ve fikirleriyle yaşadığı dönemden günümüze değin insanları etkilemiş ve etkilemeye devam etmektedir. Atsız'ın Deli Kurt romanı Osmanlı tarihinde Yıldırım Bayazıd'dan sonra "Şehzadeler Kavgası" diye anılan devrin romanıdır. Şehzadeler arasında süren ve detayları bugün bile tam olarak bilinmeyen mücadelede Yıldırım'ın oğulları hayat ve taht mücadelesinin hem kahramanca, hem şairane, hem de sefihane bir örneğini vermişler, sırayla hayata veda ederek meydanı içlerinden birisine bırakmışlardır. Bunlar arasında en talihsizi ve hayatı en az bilineni İsa Çelebi'dir. Deli Kurt İsa Çelebi'nin meçhul oğlunun romanıdır.

Bu çalışmanın amacı Atsız'ın Deli Kurt romanını tarihsel gerçekliğe uygun olarak yer, zaman açısından ve öğretim programlarında yer alan kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, sabır, saygı, sevgi, öz denetim, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerleri açısından incelemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Bu araştırmanın örneklemi Hüseyin Nihal Atsız'ın Ötüken Neşriyat tarafından 2020 yılında 79. baskısı yapılan Deli Kurt romanıdır. İlgili kitap taranarak yer, zaman ve değerler yönünden analiz edilmiş, romanın tarihsel gerçekliğe çok yakın olduğu ve kök değerler açısından çok zengin bir kaynak olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hüseyin Nihal Atsız, Deli Kurt, Tarihsel gerçeklik, Kök değerler, Değerler eğitimi

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİM KİTAPLARINDAKİ DİNLEME ETKİNLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Yusuf Taşkın

Dr, Aksaray Üniversitesi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
y_taskin43@hotmail.com

Yabancı dil öğretimi dört temel dil becerisi üzerinden gerçekleşir. Anlama becerileri, dinleme ve okuma ile anlatma becerileri, konuşma ve yazma yabancı dil öğretiminde bireye mümkün olduğunca eşit bir şekilde kazandırılmalıdır. Ancak bireyin hedef dilde konuşma becerisini kullanabiliyor olması yabancı dil edinme göstergesi olarak görülür. Çünkü yabancı dil öğretmenin ve öğrenmenin en önemli amacı hedef dilde iletişim kurabilmektir. Son yıllarda uluslararası platformlarda Türkiye'ye ve Türkçeye olan ilgi ciddi oranda artmıştır. Bu hipotezi, son yıllarda Türkiye'ye lisans ve lisansüstü eğitim almaya gelen uluslararası öğrenci sayılarına yönelik veriler de desteklemektedir. Yapılan literatür taraması sonucunda yabancılara Türkçe öğretimi alanında konuşma becerisine yönelik yapılan lisansüstü tezlere yönelik bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırmada 2005-2024 yılları arasında Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında konuşma becerisine yönelik yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri farklı değişkenlere göre değerlendirilecektir. Tezler; yıl, üniversite, kapsam, araştırma deseni, evren-örneklem/çalışma grubu, veri toplama araçları ve veri analiz yöntemleri bakımından incelenecektir. Çalışma nitel bir araştırma olduğundan temel nitel araştırma deseninden faydalanılacaktır. Çalışma verilerini Ulusal Tez Merkezinde yer alan yabancılara Türkçe öğretimi alanında konuşma becerisi üzerine yapılmış yüksek lisas ve doktora tezleri oluşturacaktır. Araştırma verileri doküman incelemesi yöntemiyle elde edilecektir. Elde edilen veriler içerik analize tabii tutulacaktır. Elde edilecek veriler için tanımlayıcı istatistiklerden (frekans, yüzdelik dilim vb.) faydalanılacaktır. Çalışma sonucunda ulaşılacak bulguların bu alandaki lisansüstü çalışmaların birçok değişkene göre nasıl bir dağılım gösterdiğinin toplu olarak görülmesi, literatürde var olan boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi alanında konuşma becerisi üzerine yapılan tezlerin çeşitli değişkenlere göre incelenmesiyle elde edilen veriler üzerinden ulaşılacak bulguların, ileride bu alanda yapılacak farklı çalışmalara kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe öğretimi, konuşma becerisi, yüksek lisans tezi, doktora tezi.

AMANVERMEZ AVNİ SERİSİNDE İSTANBUL'UN SUÇ MEKÂNI OLARAK TEMSİLİ

Melisa Tığlı

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
tiglimelisa1@gmail.com

Didem Ardalı Büyükarman

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
dbuyuk@yildiz.edu.tr

Bu bildiride Türk edebiyatında kaleme alınmış erken dönem onparalık eserlerinden olan 1913 tarihli Ebüssüreyya Sami'nin Amanvermez Avni serisinde kriminolojik bir mekân olarak İstanbul'un nasıl temsil edildiği üzerinde durulacak.

Türk edebiyatındaki ilk telif polisiye roman Ahmet Mithat Efendi'nin Esrar-ı Cinâyât (1884) adlı eseridir. Bu dönemde ayrıca Batıda dime novels olarak adlandırılan ve Türkçeye onparalık öykü ismiyle aktarılan polisiye dizileri yayımlanmaya başlar. Ebüssüreyya Sami'nin Amanvermez Avni dizisi de bu türün en önde gelen eserlerindendir.

Çalışmamızda kriminoloji biliminin kullandığı "Çevre Eksenli Teori"lerden yararlanılacaktır. Polisiye edebiyatın gelişmesinde; kentleşme ve kent hayatı, suçun ortaya çıkması, adalet, yargı ve emniyet örgütlerinin kurulması etkili olmuştur. Türk edebiyatında onparalık öykü formatında gelişen polisiye türü de şehir merkezli olup özellikle İstanbul merkezlidir. Sosyal Organizasyonluk Teorisi çerçevesinde polisiye eserlerde mekânın suç üzerindeki etkisini incelemek kriminoloji ve edebiyat ilişkisine yeni bir bakış getirecektir. 19.yy'la birlikte İstanbul'un batı tarzı bir kentleşme modeliyle yeniden kurgulanması, demografik yapısının çeşitliği, savaşlar sonucu oluşan göçler ve yavaştan da olsa gelişen sanayi, şehrin toplumsal kontrol mekanizmasının gevşemesiyle sosyal düzensizlik ortamı yaratmıştır. Bu düzensizliğin mekân olarak İstanbul'u neye dönüştürdüğü Amanvermez Avni serisi üzerinden çalışmamızda irdelenecektir. Değişen toplum yapısı ve normatif değerlerin özellikle polisiye metinlerdeki kişilerin davranışlarına mekân-insan ilişkisi olarak nasıl yansıdığını görmek de önemlidir. Böylelikle yazarın metin içerisinde İstanbul'un hangi semtlerini, hangi açık ya da kapalı mekânlarını tercih ettiği, karakterlerin suç durumları, kullandıkları suç aletleri, toplumdaki itibarları ve değişen toplumsal değerlerin eserlerde nasıl temsil edildiği gösterilecektir.

19.yy sonu 20.yy başı Türk toplumundaki suç ve suçlunun polisiye metinlerde nasıl ele alındığı, kültürel suç algısının nasıl dönüştüğünün çerçevesi "Çevre Eksenli Teori"lerden yararlanılarak bu eser üzerinden incelemek kriminoloji ve edebiyat ilişkisine yeni bir bakış getirecektir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Polisiyesi, onparalık öyküler, Amanvermez Avni serisi, kriminoloji, İstanbul.

AHMET ÜMİT'İN BAŞKOMİSER NEVZAT SERİSİ ROMANLARINA ERİLLİK BAĞLAMINDA BAKIŞ

Filiz İrem Yeşiltepe

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
irem2584@gmail.com

Didem Ardalı Büyükarman

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
dbuyuk@yildiz.edu.tr.

Bu bildiride Ahmet Ümit'in polisiye eserlerindeki eril dil üzerinde durulacak. Çalışmada yazarın eril dil üzerindeki değişimini de görebilmek için Başkomiser Nevzat karakterinin başkahraman olduğu romanları seçilmiştir. 1990'lı yıllarda yazdığı romanlarla polisiye yazınına yeni bir soluk getiren Ahmet Ümit, 1999 tarihli *Agatha'nın Anahtarı* adlı öykü kitabı ile yeni bir polisiye kahraman olan Başkomiser Nevzat serisine başlamış olur. Yazar, *Kavim*, *İstanbul Hatırası*, *Beyoğlu'nun En Güzel Abisi*, *Kırlangıç Çığlığı* ve *Yırtıcı Kuşlar Zamanı* romanlarını Başkomiser Nevzat karakteri etrafında şekillenen kurguyla oluşturmuş; ancak zamanla seri polisiye roman kültüründe yarattıkları karakterleri eril bağlamda işleyen diğer birçok yazarın aksine kahramanını sert bir erkeklik olgusundan uzak işlemiştir. Eril dil kavramı, yazarların toplumsal cinsiyet ve onun sebep olduğu cinsiyet ayrımcılığının ayırt edici unsuru olarak yazında yer almaktadır. Bu unsurun romanlarda karakterleri belirli erkeklik tabularına kısıtlamakla kalmayıp okura erkeksi bakış açısını dayatması ve kadın kimliğinin göz ardı edilerek meslekleri belirli cinsiyet kalıplarıyla kısıtlaması sebebiyle, bildirimizde eril dilin tespiti ve sorgulanması amaçlanmıştır.

Polisliğin toplumun sınırlarını ve kurallarını gözeten bir meslek olması, eril dilin erkeği doğal bir otorite kabul ettiği görüşünü destekler nitelikte işlenmesi anlayışına zemin hazırlayarak polisiye yazarların da eserlerinde tercih ettiği bir tarz olmuştur. Polislik mesleği, romanlarda eril dilin pratiğe dökülmesinde aracı olarak yer almıştır. Yazarlar, gelişen ve çeşitlenen polisiye yazınında yarattıkları polis veya dedektif kahramanlarını; eğitim, kültür, yeme-içme, giyim-kuşam ve insan ilişkileri gibi birçok bağlamda kalıplaşmış erkeklik olgusu üzerinden işlemişlerdir. Böylece cinsiyetinin çoğunlukla erkek olarak tercih edildiği bu meslekler, yazarların alışılageldik bir erkeklik kavrayışı çerçevesinde ele alınarak polisiye edebiyatta hatırı sayılır bir çoğunluğu oluşturmuştur. Bu sebeple polisiye romanları incelerken başta polis ve dedektif olmak üzere birçok farklı meslek grubundan oluşan karakterleri davranış, düşünce ve eylem bakımından eril dil merkeze alınarak değerlendirme ihtiyacı doğmuştur. Bu bildiride, Ahmet Ümit'in Başkomiser Nevzat karakteri, kahramanın çeşitli özellikleri incelenerek eril dil ve erkeklik kavramı bakımından değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Eril dil, Ahmet Ümit, polisiye roman

ABDURRAHMAN B. MUHAMMED BİSTÂMÎ'NİN CİFR KİTABINA GÖRE İLM-İ CİFR

Gamzegül Çıtak

Arş. Gör./Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
gamzegulcitak@gmail.com

Sevim Yılmaz Önder

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
sevimyilmazonder.tde@gmail.com

Abdurrahman Bistâmî Arapça ed-Dürrü'l-Münazzam fi Sırri'l-İsmi'l-A'zam adlı cifr kitabını 15. yüzyılda kaleme almıştır. Eser Tercüme-i Miftâh-ı Cifrü'l-Câmî adıyla 1597-1598 yıllarında III. Mehmed'in isteği üzerine tercüme işleriyle ünlü Şerif bin Mehmed tarafından Türkçeye tercüme edilmiştir. YTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı olarak tarafımızdan doktora tezi olarak hazırlanmakta olan bu metnin ulusal kütüphaneler ve yurtdışı kütüphanelerinde 10'u aşkın Türkçe nüshası bulunmaktadır. Tespit edilen Arapça nüshalar ulusal kütüphanelerdedir ve sayısı 10'un üzerindedir. Türkçe tercüme nüshalardan 3 tanesi minyatürlü diğerleri ise minyatürsüzdür. Bazı minyatürsüz nüshalarda minyatürlerin yeri hazırlanmış fakat boş bırakılmıştır. Eserin minyatürleri üzerine bir doktora tezi hazırlanmış ve birçok makale yazılmıştır. Söz konusu minyatürler çeşitli savaşlar ve askerler, dönemine göre önemli şehirler, kaleler ve başka mimari yapılar, Osmanlı padişahları, kıyamet alametleri vb. konular üzerinedir. Eserin hem minyatürleri hem de yazılı metni incelendiğinde kıyamet ve alametlerinin yoğun biçimde ele alındığı görülmüştür. Alametlere dair minyatürlerden bazıları Deccâl'in ortaya çıkışı, Kâbe'nin harap edilmesi, Güneş'in Mekke'de batıdan doğması, Hz. İsa'nın yanındaki iki melekle birlikte dünyaya indirilmesi, kurtarıcı olarak görülen Mehdî'nin gelişi, Dabbetü'l-Arz hayvanı, kıyametin kopmasına yakın zamanda dünyayı karıştıracak topluluk olan Yecûc ve Mecûc'un ortaya çıkması, batıdan kuyruklu yıldız kayması ve rüzgârın gönderilmesidir.

Bu çalışmaya konu olan Tercüme-i Miftâh-ı Cifrü'l-Câmî adlı eser cifr ilmini kıyamet ve alametleri çerçevesinde ele almaktadır. Bistâmî cifri Hz. Ali'ye dayandırır. Hz. Peygamber'in damadı ve amcasının oğlu olan Ali'ye sır olarak ilettiği cifr, eskinin ve yeninin bilgisinden oluşur. Hz. Ali Hz. Muhammed'den öğrendiği bu bilgileri bir deve derisine yazmıştır. Dördüncü ve son İslam halifesi Ali'nin kaleme aldığı eser halk arasında Cifr-i Cāmiʿ ve Nur-ı Lāmiʿ adıyla şöhret bulmuştur. Hz. Ali eseri iki kitap olarak tertip etmiştir. Söz konusu ilim yalnızca ehl-i beyte mahsustur. Hz. Peygamber'in soyunda ilmi Hz. Ali'den sonra devam ettiren kişi Cafer-i Sadık'tır ve cifr bilgisine oldukça hâkimdir. İmam Cafer'e ait bir cifr kitabı da bulunur. Ayrıca on iki imam olarak adlandırılan ve ehl-i beytten olan diğer imamlar da bu ilmi öğrenmiş ve korumuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Bistâmî, Tercüme-i Miftâh-ı Cifrü'l-Câmî, ilm-i cifr, Hz. Ali, İmam Cafer-i Sadık

ANADOLU EFSANELERİNDE ÖLÜM ÖNCESİ İŞARETLER

Fatmanur Can

Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Edebiyatı Yüksek Lisans
fnur9801@gmail.com ORCID: 0009-0000-3819-2034

Aynur Koçak

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
nurkocak@yildiz.edu.tr ORCID: 0000-0002-9555-1088

Ölüm, insanlığın var olduğu tarihten itibaren gizemini koruyan ve hâlâ sırları çözümlenememiş bir olgudur. Ölüm insanlığın yaşam döngüsünden ayıramadığı ve sonucu kaçınılmaz bir olaydır. Bu bağlamda ölüm teması Anadolu'daki halk anlatılarında ve efsanelerde de sıklıkla karşımıza çıkar. Efsanelerde ölüm daha çok; ölüm öncesi, ölüm esnası, ölüm sonrası olarak incelenebilir ama biz bu çalışmada ölüm öncesi işaretleri ve ölümü düşündüren olayları ele alacağız. Efsaneler belirli bir yerde ve belirli bir zamanda meydana gelen kişi ve olaylar hakkındaki anlatılardır. Efsanelerin gerçek olduğuna inanılır. Efsane türü Anadolu'da oldukça yaygın bir anlatı türü olduğundan içerik bakımından da oldukça zengindir. Bizim üzerinde durduğumuz ölüm teması da efsanelerde sıklıkla işlenen bir temadır. Ölüm anı gerçekleşmeden önce ölümün habercisi sayılabilecek işaretler vardır. Bu işaretler, kişinin kendisiyle alakalı olabileceği gibi dış unsurlar tarafından da gözlemlenebilen hadiselerden oluşur. Kişinin kendisiyle alakalı olan işaretler de birtakım değişimler sonucunda gözlemlenebilir. Kişinin öleceğini düşündüren ön belirtiler, fizyolojik belirtiler ve psikolojik belirtiler diye ikiye ayrılarak açıklanmıştır. İnsanın ölüm anını önceden bilmesi ya da bilmeyi isteme çabasının da ölüme karşı bir önlem alma isteğinden ya da ölümden kaçınma düşüncesinden kaynaklandığı gözlemlenmiştir. Ölüm öncesi işaretlerden dış unsur kaynaklı olanlar ise bu çalışmada maddeler halinde açıklanmıştır. Bu dış unsurlar da hayvanlarla ilgili belirtiler, araç-gereçlerle ilgili belirtiler, göksel hareketlere göre belirtiler, rüyalarda görülen belirtiler ve diğer ölüm öncesi belirtiler olmak üzere çalışmada maddeler halinde sunulmuştur. Geçmiş ve günümüz Anadolu'sunda da varlığını sürdüren bu inançlar efsanelerde de kendine yer bulmuştur. Biz de bu çalışmada önce ölüm olgusu üzerinde durup daha sonrasında ise ölümün Anadolu efsanelerinde nasıl işlendiğinden ve Anadolu efsanelerindeki ölüm öncesi işaretlerin karşımıza ne şekilde çıktığı üzerinde duracağız.

Anahtar Kelimeler: Efsane, ölüm, Anadolu efsaneleri, ölüm öncesi

ALTIN ARIĞ DESTANINDA DAĞ KÜLTÜ

İzem Öztop

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
izeemoztop@gmail.com

Yüzyıllardır dünya üzerinde yaşayan insanoğlu, varlığını devam ettirebilmek için küçük ya da büyük topluluklar hâlinde yaşamını sürdürmüştür. Bir arada yaşam, iletişim ihtiyacını ortaya çıkarmış ve en etkili iletişim aracı olan diller ortaya çıkmıştır. Dil gelişiminin serüveni, insanlık tarihine paralel olarak başlamış ve öncelikle sözlü gelenekte kendisini göstermiş, medeniyet seviyesinin artmasını takip eden süreçte ise ilk yazılı örneklere rastlanmıştır. Türk edebiyatı ve tarihi çerçevesinden bakıldığında ilk yazılı kaynaklar VII. yüzyıla kadar götürülür. Fakat Türk edebiyatını bu tarihten başlatamayız; yüzyıllar öncesine dayanan sözlü bir gelenek söz konusudur.

Destancılık geleneği, sözlü geleneğin bir parçasıdır ve destanlar, yazılı kaynaklardan önceki tarihi süreç hakkında, toplumsal ve kültürel birçok bilgiye yer verir. Özellikle Türk destanları incelendiğinde eski Türk kültürünün izleri görülmektedir.

Hakas Türkleri, destancılık geleneğini yaşayışları ile özdeşleştirmiş; kahramanlık destanlarını anlatan "haycıları" evlerine davet ederek destan anlatımından sonra toylar düzenlemişlerdir. Özellikle Orta Asya'nın uzun kış gecelerinde uygulanan bu gelenek, birlik ve beraberliğin bir sembolü haline gelmiştir. Hakasların destanları incelendiğinde içerisinde bu birliğin pekiştiricisi olarak yurt ve vatan kavramlarının vurgulandığı görülür. Bunun yanı sıra destanlarda, özellikle kozmogoniye ait olmak üzere mitolojik pek çok unsur ve kahramanın evden ayrılması, eşikler aşıp tekrar yurduna dönmesi gibi monomit özelliklerine de yer verilir. Toplumun kutsalları da bu destanlarda yer bulur.

Birçok farklı kültür içerisinde çeşitli tabiat unsurları kutsal kabul edilmektedir. Türk kültürü içerisinde dikotomi ilkesi temel alınacak olunursa dağ, en önemli tabiat kültlerinden biridir. Hem gökyüzü hem de yeryüzü ile olan bağlantısı sayesinde merkez olarak kabul görmektedir.

Altın Arığ, Hakasların destancılık geleneği içerisinde ayrı bir yere sahiptir. Destana da adını veren Altın Arığ, hem bir kadın kahraman olarak destanın merkez kişilerinden biriyken aynı zamanda diğer merkez kişilere de yol gösterici bir figür olarak da hizmet etmektedir. Altın Arığ ve Çibetey Han çevresinde şekillenen destan, yurt toprakları için verilen mücadeleyi aktarır. Bu mücadeleler sırasında birçok zorluk yaşanmakta ve olayların geçtiği mekân dağ kültünü merkeze almaktadır.

Bu çalışmada Altın Arığ destanı merkeze alınarak dağın kutsallığı ve eşik olma özellikleri Mircea Eliade'nin görüşlerine göre sınıflandırılıp açıklanmıştır. Kutsallığı açısından incelenirken kozmogonideki yeri, merkez simgeciliği ve koruyuculuğu öncelenmiş; eşik olarak incelendiğinde ise ölüm ve yaşam arasındaki bölge, kırılma ve aydınlanma noktası olması gibi özellikleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Altın Arığ, Hakas Türkleri, Dağ Kültü, Mircea Eliade, Destan

OTURUM 25

MİNYATÜR DÜNYALARIN İNŞASI: DİORAMA'LAR

MEHMET İLHAN GÜL

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Doktora Öğrencisi

(Doktora tez çalışmasından üretilmiştir)

BURAK BOYRAZ

Doç. Sanat ve Kültür Yönetimi Anabilim Dalı

Diorama'lar, genellikle belirli bir zaman dilimindeki sahneyi tasvir eden, planlı bir dekora sahip, ölçekli ve üç boyutlu sahne canlandırmaları olarak tanımlanabilmektedir. Bir nevi portatif tiyatrolar olarak açıklanabilmektedir. Genellikle titizlikle ve ayrıntılara önem vererek hazırlanan minyatür dünyalar, sanat ve hikâye anlatımı arasındaki boşluğu kapatarak hem eğitimsel hem de estetik değeri bünyesinde barındırmaktadır. Diorama terimi ilk olarak 1822 yılında louis Daguerre tarafından kullanılmıştır. Diorama'lar 19. yüzyılın başlarında Louis Daguerre ve Charles-Marie Bouton tarafından geliştirilen büyük ölçekli sahne sunumları olarak ortaya çıkmıştır. Dönemine göre önemli bir icat olarak kabul edilen diorama, ilk zamanlarında, arkasında doğal veya yapay ışıkların atmosferik etkiler yarattığı büyük, yarı saydam bir tuval olarak izleyicinin karşısına çıkmıştır. Ancak zamanla, bunlar müzelerde ve sergilerde sergilenen daha küçük, daha taşınabilir modellere dönüşmüş ve burada önemli tarihi veya bilimsel konuların canlı, erişilebilir tasvirlerini sağlamıştır. Diorama'ların evrimi, fotoğrafçılık, aydınlatma ve 3D baskı gibi teknolojik gelişmelerle paralellik göstermiştir.

Diorama oluşturma süreci, ölçekli model yapımı, dekor oluşturma ve hatta hikâye oluşturma süreci de dahil olmak üzere birden fazla disiplini içermektedir. Günlük yaşam sahnelerinden, minyatür figürlere ve arka planlara kadar her bir unsur, izleyicileri sahneye çekmek adına önemli bir adım oluşturmaktadır. Geleneksel Diorama'lar kıyasla modern Diorama'lar, özellikle sinematik bir hikâye yaratmak amacıyla stop-motion gibi animasyon tekniklerinden yararlanmaktadır. Asıl amaç bir olayı izleyiciye en iyi şekilde aktarabilmek olduğu için bu gibi çekim teknikleri Diorama'ları daha çok ön plana çıkarmaktadır.

Diorama'lar, zamanlarının tarihsel, bilimsel ve sanatsal anlatılarını yansıtarak toplumlar için kültürel bir sanat aracı olmayı amaçlamaktadır. Özellikle 20. Yüzyılın sonlarından 21. Yüzyıla uzanan süreç içerisinde müzelerde, sergilerde ve sanat fuarlarında diorama kullanımı yaygınlaşmıştır. Günümüze gelindiğinde ise modern çağın getirdiği yenilikler de göz önünde bulundurularak, Diorama'lar hakkında ortaya çıkan kaynaklar izleyicilerin Diorama'lara olan ilgisini arttırmakta ve her geçen gün güncel diorama sanatçılarının ortaya çıkabilmesine olanak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Diorama, Sahne, Dekor, Daguerre, 3D

MÜZE MOBİLYALARININ DÖNÜŞÜMÜ: SERGİLEME STRATEJİLERİ, KORUMA VE ZİYARETÇİ DENEYİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

İrem Beril Metin

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, Müzecilik Yüksek Lisans Programı

iremberilmetin97@gmail.com

Müze mobilyaları, sergi alanlarında kullanılan fonksiyonel ve estetik açıdan kritik öneme sahip donatılardır. Müze mobilyaları, eserlerin güvenli bir şekilde sunulması, korunması ve ziyaretçi deneyimlerinin zenginleştirilmesi için tasarlanır. Her koleksiyonun özel gereksinimlerine göre seçilen müze mobilyaları, ergonomik, koruyucu, bakım ve depolama işlevlerini taşır ve müze iç mekânı ile uyumlu olmalıdır. Örneğin, tarihi eserler için tasarlanan müze mobilyalarında; vitrinler, malzeme ve ışıklandırma açısından özel dikkat gerektirirken, çağdaş sanat eserleri için daha minimalist ve esnek yapılar tercih edilmektedir. Müze mobilyalarında dayanıklı malzemeler, özellikle ahşap, metal, cam ve akrilik tercih edilmektedir.

Müze mobilyalarının gelişimi, müzeciliğin ilk dönemlerinden günümüze kadar önemli bir değişim göstermiştir. Erken dönemde, merak kabineleri (Cabinets of Curiosity) koleksiyon sahiplerinin eserleri sınıflandırmadan sergilediği oda büyüklüğünden, taşınabilir sandıklar ve vitrinlere kadar farklı formlarda ortaya çıkmıştır. Modern müzelerin kuruluşuyla, müze mobilyaları daha düzenli ve estetik bir form kazanarak, ahşap vitrinler ve geniş galerilerde sergileme için kullanılmıştır. 19. yüzyılda ise cam işçiliği ve Endüstri Devrimi'nin etkisiyle, müze mobilyalarının tasarımında teknik detaylar öne çıkmış ve işlevsel yaklaşımlar benimsenmiştir.

Modern müzeciliğin 20. yüzyıldaki gelişimiyle Landesmuseum'un küratörü Alexander Dorner'ın vizyonu doğrultusunda müzeler, yalnızca depo işlevi gören mekânlar olmaktan çıkarak, çağdaş sanat eserlerini sergileyen dinamik alanlar haline gelmiştir. Dorner, müzenin dinamik olmasının gerekliliğini savunmuş, aydınlatma ve mobilya yerleşimlerinin, ziyaretçilerin sergiler arasında akıcı bir şekilde dolaşabilmesine olanak sağlaması gerektiğini vurgulamıştır.

21. yüzyılda dijital dönüşümle birlikte, müze mobilyaları, interaktif ekranlar, dokunmatik paneller ve sanal gerçeklik gibi teknolojilerle donatılmaktadır. Bu entegrasyon, ziyaretçilerin dijital içeriklerle etkileşime girerek müze deneyimlerini daha etkileşimli hale getirir.

Sonuç olarak, müze mobilyaları sadece eserlerin korunmasında değil, sergi anlatısının güçlendirilmesinde ve ziyaretçi deneyimlerinin iyileştirilmesinde de önemli bir rol oynamaktadır. Bu unsurlar, sergileme süreçlerinin temel yapı taşlarını oluşturmakta ve müze tasarımının ayrılmaz bir parçası olarak etkin bir şekilde kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Müze Mobilyaları, Sergi Tasarımı, Müze Tasarımı, Ziyaretçi Deneyimi.

MÜZELERDE MODA: GUCCİ MÜZESİ

Melike Çamlıoğlu

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı Müzecilik Yüksek Lisans Programı

melike.camlioglu@std.yildiz.edu.tr

Prof. Dr. Kadriye Tezcan Akmehmet

Danışman, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi Sanat Bölümü

tezcan@yildiz.edu.tr

Dünya'da birçok müze " Arts & Crafts" hareketiyle beraber tasarım konusuna yönelmiştir. Moda tasarımı da bu hareket altında yerini almıştır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra moda kavramının yaygınlaşmaya başlaması ile 1960'lı yıllardan 1990'lı yılların sonuna kadar olan dönemde 'moda' konusu müzelerde yer almaya başlamıştır. Victoria& Albert Müzesi, Bath Müzesi, Dior Müzesi gibi birçok marka müzelerde seksiyonlar oluşturmuş; ayrıca, Moda ve Tekstil Müzesi (Fashion and Textile Museum-London), FIT Müzesi (The museum at FIT-New York), Kyoto Kostüm Enstitüsü Kyoto, MOMU (Kyoto Costume Instutue- Kyoto, MOMU-Antwrep) gibi birçok moda müzesi kurulmuştur. Müzelerde modaya olan bu ilginin nedeni nedir? sorusu incelendiğinde her müzenin kendine özgü misyon, hedefleri bulunduğu görülmektedir. Moda müzeleri sadece giyinme kültürünün değil, siyasi, ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişimlerin de değişimini sunmakta; şimdiki dünyamızın ve geleceğimizin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Müzelerin koleksiyonları, bölümleri ve sergilemesi de müzelerin misyon ve hedeflerine göre geliştirilmektedir. Bu nedenlerle moda müzelerinin incelenmesi müzelerde paylaşılan giyim kültürü ve moda konusundaki kültürel belleğin anlaşılması açısından önem kazanmaktadır.

Bu çalışmada moda müzeleri ve modanın müzelerde sergilenmesi konusu 1921'de Floransa'da deri konusunda zanaatkârlarmış sanatkârın kendi halinde yetenekli işler yapan ve giderek lüks, yüksek moda, marka kavramlarının merkezi haline gelen Guccio Gucci'nin markası Gucci Müzesi örneğinde incelenmektedir. Çalışmanın amacı, Gucci Müzesi'nin misyon ve hedefleri ile ilişkili olarak müze koleksiyonu, bölümleri ve sergilemesinin incelenmesi; Gucci Müzesi'nin moda müzeleri ve moda konusundaki kültürel bellekteki yerinin anlaşılmasıdır. Çalışmada alanyazın taraması ve doküman incelemesi yöntemleri kullanılmıştır. Çalışma ile Müzenin tasarımcısı yerine tasarımları ve bu tasarımları kullanan VIP isimlerle ön plana çıkmak istediği görülmüştür. Gucci ailesinin kullandığı evin müzeye dönüştürülmesi ile kurulan müzede tematik olarak; geçmişten süregelen hikâye dizgisi içinde müzenin kendine has taksonomisi ile düzenleme yapmıştır. Müze iki katlı sergileme alanına sahiptir. Müzede sadece süreli sergileme yer almamakta; altı ayda bir değişen süreli sergilerle koleksiyona ait çağdaş sanat eserleri de müzeye dinamizm kazandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: moda, gucci müzesi, moda müzesi, müzelerde moda, kostüm ve müze

MODERNİZM VE GELENEK ARASINDAKİ ETKİLEŞİM

Büşra Türköz

Araştırma Görevlisi, KTO Karatay Üniversitesi, Geleneksel Türk Sanatları

busra.turkoz@std.yildiz.edu.tr

Modernizm ve gelenek arasındaki ilişki, sanat ve kültür alanlarında uzun bir süre boyunca tartışılan önemli bir konu olmuştur. Modernizm, 19. ve 20. yüzyıllarda ortaya çıkan ve genellikle geleneksel değerlere karşı bir tepki olarak kabul edilen bir akımdır. Gelenek ise, köklü bir birikime sahip olan, belirli bir tarih ile sınırlandırılamayacak, genellikle yerel değerleri, tarihsel olayları, inançları ve kültürel mirası yansıtan bir biçimde kendini ifade eder. Modernist sanatçılar, yeni ve deneysel ifade biçimleri arayarak geleneksel kalıplardan çıkabilirler. Ancak, modernizm ve gelenek arasındaki ilişki yalnızca bir kopuşu ifade etmez; aynı zamanda bir etkileşim ve birleşimi de ifade eder. Bazı sanatçılar, modernizmi ve geleneksel unsurları birleştirerek geçmişin mirasını koruma ve çağdaş sanatta yeni bir ifade biçimi yaratma amacını taşırlar. Geleneksel ile çağdaş arasındaki etkileşim ve sentezi başarılı bir şekilde temsil ederler.

Bu çalışmanın amacı, modernizm ve gelenek arasındaki karmaşık ilişkiyi incelemek ve bu etkileşimin sanat ve kültür alanlarında nasıl gerçekleştiğini, modernizmin geleneksel unsurlar üzerindeki etkisini ve geleneksel sanatın modernist ifade biçimleriyle nasıl bütünleştiğini minyatür sanatından örnekler vererek açıklamaya çalışmaktır.

Bazı Türk sanatçıları, geleneksel unsurları modernist bir anlayışla birleştirerek yerel kültürleri ve mirası çağdaş sanatta yaşatma çabasındadır. Bu yaklaşım, modernizmin evrensel öğeleri ile geleneksel değerlerin zenginliğini bir araya getirir. Modernizm ve gelenek arasındaki bu dinamik ilişki, sanatın evrimini ve kültürel mirasın korunmasını anlamamıza yardımcı olmaktadır. Sonuç olarak, sanatçılar geçmişten ilham alarak yeni ve yaratıcı ifade biçimleri ortaya koymaktadırlar. Bu durum, sanatın ve kültürün sürekli bir değişim ve gelişim içinde olduğunu her dönemde yeniliklerle şekillenebildiğinin bir göstergesidir. İnsan, yaşadığı toplumdan bağımsız değildir ve farkında olsun ya da olmasın, toplumsal etkenlerden etkilenir.

Anahtar Kelimeler: Modernizm, Gelenek, Minyatür, Çağdaş Sanat

MÜZELERDE ERİŞİLEBİLİRLİK: İSTANBUL DİYALOG MÜZESİ ÖRNEĞİ

Berfu Ceren Güney

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzecilik Tezli Yüksek Lisans Programı

ceren.guney@std.yildiz.edu.tr

Erişilebilir müzeler, kapsayıcılık ilkesiyle birlikte dezavantajlı bireylerin sanat ve kültür hakkına erişimini mümkün kılmayı amaçlar. Bu kavramlar müzeciliğin yalnızca bir gerekliliği değil, aynı zamanda bir sorumluluğu olarak görülmekte ve bu yönde hem fiziksel hem dijital hem de sosyal çözümlerin geliştirilmesi gerekmektedir. Erbay'ın (2017) söylediği gibi; Ülkemizde 2000 yılından sonra ‘’Engelsiz Müzeler’’ sloganı ile çok sayıda kurum ve kişinin ortaklaşa düzenledikleri sosyal sorumluluk projeleri artmıştır. Artan projeler ile müzeler engelliler için kolay erişilebilir mekanlara dönüşmüştür.

Müzeler; empati, erişilebilirlik ve kapsayıcı olmalarıyla toplumsal birliktelik açısından bir köprü görevi de görmektedir. Her müze sadece fiziksel olarak erişilebilir mekânlar olmaktan çıkıp, koleksiyonları, sundukları deneyimlerle ve eğitimlerle de izleyici-müze ilişkisini kuvvetlendirmeli, erişilebilirlik stratejilerini sürekli gözden geçirmeli ve geliştirmelidir. Müzede, çeşitli toplulukların ve kültürlerin etkileşimde bulunabileceği bir alan sağlanarak, farklı kimliklerin ve öykülerin bir araya geldiği bir diyalog ortamı oluşturulmalıdır.

Araştırma özelinde değerlendirilecek olan İstanbul Diyalog Müzesi, görme ve işitme engelli bireylerle empati kurmak ve engellilik durumuna sahip olsun veya olmasın sunduğu çeşitli duyusal deneyimler açısından değerlendirmeye alınacaktır. Erişilebilirliği temel alarak sunduğu deneyimlerle, daha kapsayıcı bir bakış açısı geliştirilmesine katkıda bulunmakta mıdır? Sergi alanlarının düzenlenmesinde hangi standartlara dikkat ediliyor? Bu farkındalığın ölçülmesi ve artırılması için hangi çalışmalar yapılıyor? Müze, mevcut erişilebilirlik uygulamalarını nasıl sürdürülebilir kılmayı planlıyor? Ziyaretçilerden alınan geri bildirimler müze deneyimine nasıl yansıtılıyor? "Karanlıkta Diyalog" veya "Sessizlikte Diyalog" gibi sergilerle ziyaretçilere sunulan bu deneyimler nasıl tasarlandı? sorularına odaklanılacaktır. Nitel araştırma yönteminin kullanılacağı bu çalışma ile; İstanbul Diyalog Müzesi örneği üstünden, dezavantajlı gruplar arasında yer alan engelli bireylerle empati kurulurken müzelerin etkin rolleri ve sundukları deneyimlerin etkisinin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erişilebilirlik, kapsayıcılık, empati, dezavantajlı bireyler, müze

OTURUM 26

4054 SAYILI REKABETİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN'UN 4. MADDESİ BAĞLAMINDA İŞ GÜCÜ PİYASALARINDA CENTİLMENLİK ANLAŞMALARI

Arif Arda Torunlu

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Yönetimi

arifardatorunlu@gmail.com

Gökmen Gündoğdu

Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü

gokmeng@yildiz.edu.tr

Centilmenlik anlaşmaları, işverenlerin, işçilerin işe alınması, terfi süreçleri, ücretlerin belirlenmesi ve genel çalışma koşullarının ortak kararlar doğrultusunda kontrol altına alınması amacıyla yaptıkları gizli mutabakatlardır. Bu tür anlaşmalar, işçilerin emeğin satıcısı; işverenlerin ise emeğin alıcısı konumunda oldukları ekonomik ortamda, yani iş gücü piyasalarında serbest rekabeti sınırlamaktadır. Bu sayede işverenler, işçiler üzerindeki kontrollerini pekiştirmiş olurlar. İstihdam etmeme anlaşmaları ile işverenler, öncesinde veya hali hazırda içlerinden birinde çalışan bir işçinin anlaşmaya taraf olan diğer bir işverende çalışmasının önünü keserek emeğin mobilitesini sınırlamış olurlar. Ücret belirleme ve iş koşullarını belirleme anlaşmaları yapan veya hassas insan kaynakları bilgisi paylaşan işverenler, bu sayede işçilerine sundukları çalışma koşulları arasında farkları azaltarak iş gücü piyasasındaki rekabeti kısıtlamış olurlar. Neticede işçilerin, iş bulma veya işyeri değiştirme imkanları kısıtlanmış, çalışma hakları ihlal edilmiş ve iş gücü piyasalarının olması gereken rekabetçi dengesi bozulmuş olur.

Her ne kadar mevzuatta açık bir düzenlemeye yer verilmemiş ise de, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (RKHK), iş gücü piyasalarını da kapsama aldığı kabul edilmektedir. Dolayısıyla, iş gücü piyasalarında rekabeti engelleyen, bozan veya kısıtlayan anlaşmalar da RKHK m. 4 hükmü bağlamında yasaklanmaktadır.

Bu çalışma, Türk rekabet hukuku açısından centilmenlik anlaşmalarını konu edinmektedir. Öncelikle centilmenlik anlaşması kavramı, türleri ve centilmenlik anlaşmalarının ekonomik motivasyonları, yani neden bu tür anlaşmalara ihtiyaç duyulduğu konuları ele alınmaktadır. Bu anlaşmaların iş gücü piyasaları üzerindeki etkilerinin özetlenmesinin ardından, RKHK bağlamında centilmenlik anlaşmalarının hukuki sonuçları detaylıca analiz edilmektedir. Devamla, Rekabet Kurumu'nun bu anlaşmalara yaklaşımı irdelenmekte, yani Rekabet Kurumu'nun centilmenlik anlaşmalarını nasıl izlediği, bu anlaşmalara yönelik tutumunun zaman içerisinde ne şekilde geliştiği, bu anlaşmaları ortaya çıkarmak için hangi yöntemleri kullandığı tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rekabet Hukuku, İş Gücü Piyasaları, Centilmenlik Anlaşmaları, 4054 Sayılı Kanun, Rekabet Kurumu Uygulaması

FAİZLERİN KATILIM BANKACILIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TÜRKİYEDEKİ KATILIM BANKALARININ FİNANSAL PERFORMANS VE HİSSE PERFORMANSI ANALİZİ

Bertaç Şakir Şahin

Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü

bertacsa@yildiz.edu.tr

Finansal sistemin önemli unsurlarından biri de bankalardır. Bankalar, gerçek ve tüzel kişilerden topladıkları fonları krediler aracılığıyla yatırıma ve tüketime dönüştüren finansal kuruluşlardır. Bankalar ayrıca sundukları finansal hizmetlerle refah maksimizasyonuna katkıda bulunurlar. Bankacılık sektörünün iki önemli unsuru katılım bankaları ve konvansiyonel bankalardır. Katılım bankaları ile konvansiyonel bankalar arasındaki temel fark, faaliyet gösterdikleri finansal prensiplerdir. Katılım bankaları faizsiz bankacılık esasına göre faaliyet göstermekte ve İslami finans kurallarına uymaktadır. Bu bankalar faiz yerine kâr-zarar ortaklığı, murabaha (maliyet artı kâr) ve kira gibi yöntemlerle finansman sağlamaktadır. Konvansiyonel bankalar ise faizle çalışır, mevduat sahiplerine faiz öder ve kredi alanlardan faiz talep eder. Katılım bankaları yatırımlarını ve finansal işlemlerini İslami kurallara uygun sektörlerle sınırlarken, konvansiyonel bankalar bu tür kısıtlamalara tabi değildir. Faaliyetlerinde faize yer vermemesine rağmen katılım bankalarının faizle olan ilişkisi literatürde ve finans teorilerinde tartışmalıdır. Konvansiyonel bankalar, faiz gelirlerine dayandıkları için yüksek faiz oranı dönemlerinde kâr marjlarını genişletebilirken, katılım bankaları faizsiz bankacılık prensipleri doğrultusunda faaliyet gösterdiğinden, bu tür dönemlerde kâr-zarar paylaşımı gibi faizsiz finansman yöntemlerine olan talep değişebilir. Ayrıca, konvansiyonel bankalar için yüksek faiz oranları kredi riskini artırırken, katılım bankaları kâr-zarar paylaşımı yoluyla risklerini yönetebilir. Bu çalışma kapsamında mevduat faizleri ve T.C Merkez Bankası faiz politikalarının katılım bankacılığı üzerindeki etkisini araştırılmıştır. Bu amaçla 01.2008-08.2024 dönemindeki mevduat faizleri ve T.C Merkez Bankası faizlerinin Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'ndan elde edilen katılım bankacılığı sektör rasyoları ile Borsa İstanbul'da işlem gören katılım bankaları hisselerinin üzerindeki etkisi analiz edilmiştir. Analiz kapsamında ARDL sınır testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları yerli literatürde yeterli düzeyde ele alınmayan faizlerin katılım bankacılığı performansı üzerindeki etkisine ilişkin finansal performans ve hisse senedi performansı açısından bulgular sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Finansal piyasalar ve kurumlar, Faizsiz finans, Mevduat faizleri.

İŞ YERİNDE KISKANÇLIK DUYGUSUNUN ÇALIŞANLARIN BİLGİ SAKLAMA DAVRANIŞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Şükran Yeltekin Kıdır

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı

sukranyeltekinn@gmail.com

Büşra Müceldili

Doç.Dr, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü

busramu@yildiz.edu.tr

Olumlu ve olumsuz duyguların çalışanların davranışları ve diğer çalışanlara, işverenlere ve kuruluşlara yönelik tutumları üzerindeki etkisi uzun zamandır araştırılmaktadır. Buna karşılık, yakın zamana kadar işyerinde yaygın olduğuna inanılan bir olumsuz duygu olan kıskançlık, görmezden gelinmiş ve tam olarak kabul edilmemiştir (Mishra, 2009; Veiga vd., 2014). Vecchio (1995)'ya göre işyeri kıskançlığı, kişinin iş ile alakalı bir sosyal kıyaslamanın sonucu olarak kendini daha aşağı ya da yetersiz bir pozisyonda görmesi sonucu ortaya çıkan düşünceler, duygular ve davranışlar bütünlüğüdür. Literatürde kıskançlık duygularının örgütsel düzeyde çalışanlar arasında çatışmalar yarattığı, ilişkilere zarar verdiği, ekipleri parçaladığı, çabaları sabote ettiği ve örgütsel performansı zayıflattığı bulunmuştur (Menon ve Thompson, 2010). Birey diğer meslektaşlarını kıskandığında daha az tatmin olur, özgüveni zarar görür, depresyon ve stres ortaya çıkar, kendi performansını ve muhtemelen gelecekteki mesleki kariyerini göz ardı edebilir ve hatta bozabilir (Veiga vd., 2014). Son çalışmalarda ise iş yerinde kıskançlık, iyi huylu ve kötü huylu kıskançlık olmak üzere ikili bir modelle ele alınmıştır (Smith ve Kim, 2007; van de Ven vd., 2009; Sterling ve Labianca, 2015). Kötü huylu kıskançlık, kıskançlığı olumsuz tutum ve davranışlarla ele alıp, kötü niyet ve düşmanlığa atıfta bulunurken; iyi huylu kıskançlık, kıskançlığın motive edici yönlerini vurgulayıp, hayranlık ve taklit etme olarak tanımlanmıştır (Tai, 2012). Çalışmada üzerinde durulan bir diğer kavram olan bilgi saklama davranışı, Connelly ve arkadaşları (2012) tarafından, bir bireyin başkaları tarafından talep edilen bilgiyi saklamaya yönelik kasıtlı girişimi olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmada, iyi huylu ve kötü huylu kıskançlık duygularının bilgi saklama davranışı üzerindeki etkisini incelemek amaçlanmıştır. Bu açıdan çalışmanın, Türkiye' de kıskançlığın sonuçları üzerine yapılan çalışmalara katkı sağlaması ve bu alandaki boşluğu azaltması hedeflenmiştir.

Araştırmada belirlenen değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için bir araştırma modeli önerilmiştir. Araştırma modelinde önerilen hipotezler anket yöntemi kullanılarak doğrulanacaktır. Anket formu kıskançlık, bilgi saklama davranışı ve demografik sorulardan oluşmaktadır. Bu ölçeklerden ilki, kıskançlığın hem iyi huylu hem de kötü huylu yanını ölçen ilk ölçek olan ve 10 maddeden oluşan BEMAS Haset ve Gıpta Ölçeği'dir. İkinci ölçek 12 maddeden oluşan Örgütlerde Bilgi Saklama Davranışı Ölçeği'dir. Son olarak demografik sorular da dahil edilerek ilgili anket formu hazırlanmıştır. Çalışmaya Türkiye'de faaliyet gösteren şirketlerde çalışan beyaz yakalı çalışanlar dahil edilecek olup, Google Forms üzerinden anketler gönderilecektir.

Anahtar Kelimeler: Olumlu duygular, olumsuz duygular, iyi huylu kıskançlık, kötü huylu kıskançlık, bilgi saklama davranışı.

E-TİCARETTE MAKİNE ÖĞRENMESİ KULLANARAK MÜŞTERİ CHURN SEGMENTASYONU*

Muhammed İkbal Şahin

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Yönetimi Tezli YL Programı

ikbal2323@gmail.com

Ayşe Demirhan

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü

aysedemirhan74@gmail.com

Dijitalleşme ile birlikte hızla büyüyen e-ticaret sektörü, geleneksel ticaretin ötesine geçerek tüketicilere daha geniş bir ürün yelpazesi, fiyat karşılaştırma imkânı ve esnek alışveriş deneyimleri sunmaktadır. Ancak e-ticaret alanındaki bu hızlı büyüme, artan rekabet ile birlikte müşteri bağlılığı ve kaybını (churn) önleme gibi zorlukları da beraberinde getirmiştir. Müşteri churn analizi, bir müşterinin belirli bir zaman diliminde şirketten ayrılma veya alışveriş yapmayı bırakma olasılığını tahmin etmeye odaklanan önemli bir analizdir. Bu analiz, e-ticaret işletmeleri için yalnızca müşteri kaybını önlemekle kalmaz, aynı zamanda müşteri ilişkileri yönetimini iyileştirerek kârlılığı artırma konusunda da stratejik bir değer sunar.

Makine öğrenmesi, özellikle büyük veri analitiği ve gelişmiş algoritmalar aracılığıyla müşteri davranışlarını analiz etme ve tahmin etme noktasında e-ticaret firmalarına önemli avantajlar sağlamaktadır. Churn segmentasyonu kapsamında, makine öğrenmesi teknikleri kullanılarak müşteri kaybı riskine göre müşteri grupları belirlenebilmekte ve bu gruplara özgü hedefli pazarlama stratejileri geliştirilebilmektedir. Müşterilerin geçmiş alışveriş alışkanlıkları, satın alma sıklıkları, ortalama harcama miktarları, şikâyet geçmişi ve ürün iade oranları gibi çok sayıda faktör üzerinden churn tahmini yapılması, işletmelerin daha verimli ve müşteri odaklı aksiyonlar almasına imkân tanımaktadır.

Bu çalışma, e-ticaret sektöründe müşteri churn segmentasyonu yapmak amacıyla makine öğrenmesi algoritmalarını kullanmayı hedeflemektedir. Literatürde churn tahmini ile ilgili farklı modellerin başarıyla uygulandığına dair çok sayıda çalışma bulunsa da e-ticaret sektörüne özgü müşteri segmentasyonu araştırmaları sınırlıdır. Bu tez kapsamında, çeşitli makine öğrenmesi modelleri uygulanarak müşteri churn tahminleri yapılacak ve bu modellerin doğruluk oranları karşılaştırılarak en etkili model belirlenecektir. Bu süreçte oluşturulan müşteri segmentlerine özel pazarlama stratejileri geliştirilerek, e-ticaret işletmelerine stratejik bir yol haritası sunulacaktır. Segmentasyon süreci, işletmelerin müşteri bağlılığını artıracak hedefli kampanyalar tasarlamasına, müşteri kaybını önlemeye yönelik proaktif stratejiler geliştirmesine ve kârlılıklarını yükseltmesine imkân tanıyacaktır.

Bu bağlamda, çalışmanın sonuçları, e-ticaret sektöründe faaliyet gösteren işletmelere yalnızca mevcut müşterilerini elde tutma konusunda rehberlik etmekle kalmayacak, aynı zamanda müşteri odaklı bir iş stratejisi oluşturmalarına da katkıda bulunacaktır. Elde edilen bulgular, müşteri ilişkileri yönetimi alanında teorik ve pratik bir değer sunarak, işletmelerin pazarlama ve operasyonel süreçlerini daha verimli hale getirmelerine yardımcı olacaktır. Çalışma, e-ticaret sektöründe müşteri sadakati oluşturma ve müşteri kaybını önleme konularında önemli bir akademik ve uygulamalı referans olmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: E-ticaret, Müşteri Churn Analizi, Makine Öğrenmesi
*Bu bildiri Doç. Dr. Ayşe Demirhan ile yapılan yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir

DİJİTAL LİDERLİĞİ ANLAMLANDIRMAK

Zehranaz Erkan

Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisansı

zehranaz.erkan@std.yildiz.edu.tr

Selahaddin Şamil Fidan

Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü

ssfidan@yildiz.edu.tr

Hızla dijitalleşen dünyada liderlerin organizasyonlarını yönlendirebilmek ve geliştirebilmek için bazı dönüşümsel yeteneklere ihtiyaçları vardır. Teknolojinin iş dünyasında hızla yerini alması ve yoğun dijitalleşme süreçlerini takiben organizasyonların dijital dönüşüm geçirmesiyle birlikte liderlik anlayışı da evrilmekte ve yeni beceriler, yeni stratejiler, yeni düşünce setleri gerekmektedir. Dijital liderlik yalnızca teknolojinin iş dünyasında ve organizasyonlar içerisinde benimsenmesinin sağlanmasında rol üstlenen bir lider değil, aynı zamanda var olan teknolojilerin stratejik bir şekilde iş süreçlerine entegre edilmesi, organizasyonel yapının doğru anlaşılması, organizasyonel değişimin yönetilmesi ve doğru teknoloji - doğru organizasyon tespitinin sağlanmasında rol oynayan etkili bir liderdir. Ancak dijital liderlik konusunda literatürde henüz kavramın kapsam ve sınırları konusunda net bir ortak görüş bulunmamaktadır. Bu çalışma ile dijital çağda etkili bir liderliğin nasıl şekillendiğini açıklayarak literatürde henüz çerçevesi net bir şekilde belirlenememiş olan dijital liderliğin temel özelliklerini belirlemek, kavramsallaştırılmasına katkıda bulunmak ve diğer liderlik türleri ile benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyabilmek amaçlanmaktadır. Çalışmada dijital liderliğin sadece bir teknoloji kullanımından ibaret olmadığı, aynı zamanda organizasyonel kültürün, insan kaynakları ve stratejik karar alma süreçlerinin dijitalleşmesiyle şekillenen çok boyutlu bir liderlik anlayışı sunabileceğini ve dönüşümcü liderlikten de farklı olarak dönüşümü yönetme ve yenilikçi stratejiler geliştirme becerilerini içeren bir liderlik tarzı olduğu bakışını kazandırmak istenmektedir. Günümüzde organizasyonların sürdürülebilirliği ve başarısı için kritik bir öneme sahip olan dijital liderler, dijital dönüşümün yönderliğinde etki sahibi olmalı, ihtiyaçları doğru tespit edebilmeli ve stratejik kararların organizasyon kültürüne uyumunda etkili bakış açıları kazandırabilmelidir.

Sonuç olarak bu çalışma; dijital liderliği daha kapsamlı bir şekilde tanımlayarak, gelecekteki liderlerin bu yeni paradigma içinde nasıl başarılı olabileceklerine dair bir yol haritası sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, dijital liderlik, dijital dönüşüm.

OTURUM 27

ÇEVİRİDE KOD DEĞİŞTİRİMLERİNİN KAYBOLUŞU: *GIOVANNI'S ROOM*'UN TÜRKÇEDE YENİDEN YAZIMI[1]

Büşra Kaya

Araştırma Görevlisi, Aydın Üniversitesi, İngilizce Mütercim Tercümanlık

busrakaya@hotmail.com.

Zeynep Süter Görgüler

Doç. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü

zeynepsuter@gmail.com

Bu araştırmada, çevirmenlerin yazınsal eserlerdeki kod değiştirmelerini erek metne aktarmamalarının metni yeniden yazma/rewriting (Lefevere, 1992)) olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini araştırmak amacıyla, James Baldwin'in *Giovanni's Room* (1956) adlı eserinin Tektaş Ağaoğlu (1964) tarafından Türkçeye *Giovanni'nin Odası* olarak çevrilen eser incelenmiştir. Toplumdilbilimin en yaygın kavramlarından biri olan kod değiştirme, Jan-Petter Blom ve John J. Gumperz (1972) tarafından bağlama dayalı ve metaforik olarak iki kategoriye ayrılmaktadır. Bağlama dayalı kod değiştirme, konuşmacının duruma göre dili değiştirmesi olarak tanımlanırken; metaforik kod değiştirme, belirli bir amaç veya motivasyona dayanarak yapılan bilinçli bir geçiştir. Yazınsal metinlerdeki çokdillilik ve çokkültürlülüğü vurgulamak amacıyla kullanılan kod değiştirimleri de metaforik olarak tanımlanabilir. Bu yüzden çevirilerde bu unsurların korunması metnin anlam bütünlüğü açısından önem taşımaktadır. Araştırma nesnesi olan *Giovanni'nin Odası* adlı çeviri yapıtta kod değiştirimlerinin standartlaştırılarak (Franco Arcia, 2012) erek dile çevrildiği ve bu tercihin sebebinin açıklanmadığı gözlemlenmiştir. Bu durum, metnin daha anlaşılır olmasını sağlarken, Baldwin'in çokdilli anlatısının ve eserdeki kültürel katmanlarının kaybolmasına sebep olmaktadır. Yeniden yazım kapsamında değerlendirildiğinde, çevirmenin bu tercihi, özgün metindeki dilsel ve kültürel farklılıkları tek dilli bir anlatıya dönüştürerek eseri yeniden yazdığı şeklinde yorumlanabilir. Bu bağlamda, Ağaoğlu'nun çevirisinde arka planda belirgin bir ideolojiye rastlanmasa da kod değiştirimlerinin tek dile standartlaştırılması, kaynak metindeki çokdilliliği ortadan kaldırdığından yeniden yazım olarak nitelendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Çeviribilim, dilbilim, toplumdilbilim, kod değiştirimi, yeniden yazım.

---

[1]Bu bildiri, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitütüsü Batı Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Ayşe Banu KARADAĞ tarafından yürütülen BDE5109 Çeviribilim ve Disiplinlerarasılık adlı Yüksek Lisans ders kapsmaında hazırlanan dönem sonu ödevinin bir bölümünden üretilmiştir.
Ayrıca, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitütüsü, Batı Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Yüksek Lisans Programında Doç. Dr. Zeynep SÜTER GÖRGÜLER danışmanlığında yürütülen tezden üretilmiştir.

EMOTIONAL LITERACY: AN ALTERNATIVE APPROACH TO EMOTIONAL INTELLIGENCE IN TRANSLATOR EDUCATION

Yasemin Çetin Uysal

Phd Student, Yıldız Technical University, Department of Western Languages and Literatures Interlingual and Intercultural Translation Studies

yasemin.cetin.uysal@hotmail.com

Senem Öner Bulut

Assoc.Prof, Yıldız Technical University, Department of Western Languages and Literatures Interlingual and Intercultural Translation Studies

sbulut@yildiz.edu.tr

This study aims to suggest the integration of "emotional literacy" (Steiner, 1979) into translator education as an alternative approach to "emotional intelligence" (Goleman, 1997). The human translator is not just a multilingual professional but also an emotional, social, dynamic, and creative mediator between languages and cultures. Currently, in the era of machine translation and artificial intelligence translation, the emotions and psychological factors affecting human translators have become a central concern due to the increasing emotional and affective demands imposed on them. This fact necessitates the preparation of translation students for the profession, ensuring they are emotionally, cognitively, and socially competent. To this end, the field of translator education has embraced several approaches, including the concept of "emotional intelligence", in order to educate translation students in a holistic way. However, the emotional challenges and their psychological effects on translators require further scrutiny when educating translation students. Furthermore, "emotional intelligence" may be insufficient in addressing the social needs of translation students. From this point forward, the present study examines the relevance of "emotional intelligence" for translator education by comparing it with the concept of "emotional literacy". The study also suggests that "emotional literacy", which is "becoming a worldwide movement in education" (Killick, 2016, p. 13), can be a more preferable concept for bridging the gap between the cognitive, social, and emotional domains in the education of human translators. "Emotional literacy" and "emotional intelligence" may be used interchangeably as well as two separate concepts. In this regard, firstly, the relationship between emotional intelligence and emotional literacy will be analyzed. The theoretical perspectives that distinguish the two concepts will then be presented to elucidate the rationale for integrating emotional literacy as an alternative approach to emotional intelligence. Finally, a brief explanation of emotional literacy's potential contribution to translator education will be presented.

Keywords: Translator education, emotional literacy, emotional intelligence.

ÇEVİRMEN ÜLKER İNCE'NİN ÇEVİRMEN GÖRÜNÜRLÜĞÜ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Pınar Yüncü Kurt

Öğr. Gör. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu

pyuncu@nku.edu.tr

Çevirmen kültürlerarası bir köprü müdür, sadık mıdır, hain midir, güvenilir midir? Çeviri tarihi boyunca çevirmenler farklı boyutlarda, farklı beklenti ve görev tanımlarıyla ele alınmış ve tanımlanmışlardır. Çeviriyi talep eden okur ise çeviri sürecini dahil olamadığı için çevirmene güvenmek zorundadır. Bu güvenme zorunluluğu da çevirinin sert kurallarla belirlenmesine ve dolayısıyla çevirmenlerin kontrol altında tutulmaya çalışılmasına yol açmıştır. Bu durumda, çevirmenlerden metnin aktarılması gereken tek bir anlamı varmış gibi, başka yolu yokmuş gibi çeviri yapmaları beklenmiştir. İşte tam da bu sebepten ötürü çevirmen görünür olmalıdır. Çevirinin bir yeniden yazma, yeniden üretim olduğunu ve bu sebeple çeviri yapmayı sevdiğini belirten Ülker İnce hem önemli bir çevirmen hem de çeviri eğitimi alanında saygıdeğer bir akademisyendir. Bu çalışmanın amacı Roald Dahl'ın "The Wonderful Story of Henry Sugar and Six More" (1977) adlı kısa öykü kitabının Ülker İnce tarafından "Şeker Henry'nin İnanılmaz Öyküsü" ismiyle yapılan Türkçeye çevirisinin (2018) Kaisa Koskinen'in tanımladığı görünürlük türlerinden yararlanılarak "çevirmen görünürlüğü" açısından incelenmesi ve çevirmen kimliği çerçevesinde çevirmenin "çeviriye yaklaşımının ve projesinin" ortaya çıkarılmasıdır. Koskinen çevirmen görünürlüğünün metin-dışı, metin-ötesi ve metin-içi olarak üç şekilde gerçekleşebileceğini belirtmektedir. Verdiği röportajlar, kitap tanıtım yazıları, makale, ödül ve telif eserleri dikkate alındığında çevirmen kimliği çerçevesinde Ülker İnce'nin metin-dışı görünürlüğü olan ve hatta çevirmenlik mesleğinin genel olarak görünürlüğüne ve algılanmasına olumlu katkıları bulunan bir çevirmen olduğu söylenebilir. Ülker İnce'nin metin-ötesi görünürlüğünün ise incelen kısa öykü kitabı çevirisi bağlamında çevirdiği birçok eserin aksine daha kısıtlı bulunmuştur. Çevirmenin incelenen çevirisi bağlamında metin-içi görünürlüğünün çok olduğu söylenemez; bu, incelenen metin bir kısa öykü ve bir çocuk kitabı çevirisi olmasından kaynaklanıyor olabilir. İncelenen eserde tercih edilen çeviri stratejileri ve verdiği röportajlar değerlendirildiğinde Ülker İnce'nin bu metin özelinde yabancılaştırıcı çeviri stratejilerinden fazla yararlanmayıp, dipnotlarla yapılan açıklamaları sınırlı tutarak ve deyim ve ifadeleri Türkçeye uygun şekilde aktararak metnin işlevine ve ayrıca kendi çeviri projesine uygun bir çeviri gerçekleştirmiş olduğu savlanabilir. Ülker İnce, çevirmen kimliği düşünüldüğünde belirli bir çeviri projesi içinde ve bir çeviri etiği dahilinde çeviri yapan görünür bir çevirmen olarak nitelendirilebilir. Çevirmen çalışmalarının artmasının çevirmenlik mesleğinin görünürlüğüne ve prestijine katkıda bulunabileceği kanısındayım.

Anahtar Kelimeler: Çevirmen görünürlüğü, çevirmen kimliği, çeviri projesi, Ülker İnce, Koskinen.

ANTOINE BERMAN'IN ÇEVİRİ UFKU KAVRAMI EKSENİNDE BİR ÇEVİRMEN PORTRESİ: TALAT SAİT HALMAN

Gülay Bilgan

Öğr. Gör. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu

gbilgan@nku.edu.tr

Çalışmanın amacı Antoine Berman'ın yorumbilgisel çeviri kuramında öne çıkan çeviri ufku kavramı çerçevesinde çevirmen Talat Sait Halman'ın çeviri ufkunu betimlemektir. Berman çeviribilimin görevlerinden söz ederken çevirmenin çeviri üzerine söylemlerde en çok unutulan, görünmez ve derinliksiz varlık olarak göründüğüne değinerek çevirmen analitiği üzerine düşünmenin gerekliliğine dikkat çeker. Berman'ın bu görüşünün yansımalarını, oluşturduğu yorumbilgisel çeviri eleştirisi kuramında da görmek mümkündür. Berman kuramında çeviri ediminin ardındaki bir özne olarak çevirmenin çeviri ufkunun belirlenmesi önemli bir yer teşkil eder. Çevirmenin ufku çevirmenin duygu, davranış ve düşünme biçimlerini şekillendiren dilbilimsel, yazınsal, kültürel ve tarihsel parametrelerin bütününe karşılık gelir. Çevirmen çeviri edimine yönelik yaklaşımını ve çeviri biçimini bu çerçevede belirler. Çevirmen Talat Sait Halman yaptığı çevirilerle Türk Edebiyatının zenginleşmesini ve dünyaya tanıtılmasını görev edinmiş ve çok sayıda eseri Türkçeye kazandırdığı gibi, birçok Türkçe eseri İngilizceye çevirerek Türk Edebiyatının yurtdışında tanınırlık elde etmesine vesile olmuştur. Dolayısıyla özellikle şiir çevirileriyle öne çıkan bir çevirmen olması ve ülkemizdeki şiir çevirisi ufkunun şekillenmesine katkı sağlamış olması bakımından incelemeye değer bir çevirmen profili olarak görülebilir. Halman'ın çeviri ufkunun belirlenmesinde Antoine Berman'ın çeviri kuramında işaret ettiği adımlardan yola çıkılmıştır. Buna göre çevirmenin özgeçmişi, genel olarak çeviri edimi üzerine söylemleri, özel olarak çevirilerine yazdığı önsözlerde kendi çevirilerine yönelik ortaya koyduğu söylemler incelenmiştir. Yanı sıra, Türkçeden İngilizceye ve İngilizceden Türkçeye çevirilerinden örnekler incelenerek söylemlerinin çevirilerinde karşılık bulup bulmadığı bulgulanmaya çalışılmıştır. Buna göre Halman'ın röportajları ve yazdığı önsözler dikkate alındığında çok geniş olmayan bir çeviri ufkuna sahip olduğunu söylemek mümkündür. Çevirmen İngilizceden Türkçeye yaptığı çevirilerde sadakat kavramı ile sınırlanmış bir çeviri ufkuna sahipken, Türkçeden İngilizceye yaptığı çevirilerde kültür aktarımı kavramıyla sınırlı bir ufka sahiptir. Halman'ın şiir çevirilerine bakıldığında ise çevirmenin çeviriyi kendi şairlik potansiyelini ortaya koyma aracı olarak gördüğü kanısı uyanmaktadır. Çevirileri ve söylemleriyle görünür bir çevirmen olarak Talat Sait Halman'ın çeviri ufkunu betimlemek Berman'ın sözünü ettiği çevirmen analitiği çalışmalarına katkı sağlayacağı gibi çevirmenlik mesleğinin görünürlüğünü arttırma konusunda bir katkı olarak da görülebilir.

Anahtar Kelimeler: Çevirmen ufku, Talat Sait Halman, Antoine Berman.

BİR KÜLTÜR VE ÇEVİRİ ROTASI OLARAK LİKYA YOLU[1]

Said Emre Şirin
Araş. Gör., İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü
sirinsaidemre@gmail.com

Zeynep Süter Görgüler
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü
zeynepsuter@gmail.com

Türkiye'nin Muğla ve Antalya illeri arasında, dağ ve deniz kenarı patika yollarının birleşimiyle eski çağ Likya uygarlığın bıraktığı izleri ve yörenin eşsiz doğasını tecrübe etme fırsatı sunan dünyaca ünlü Likya Yolu, üzerinde yürüyüş aktivitesi yapmak için gelen farklı kültürlere ve dillere sahip yerli ve yabancı birçok yürüyüşçü ve turistin uğrak noktasıdır. Bu çalışmada Likya Yolu'nun, sadece bir doğa yürüyüşü ve bir kültür rotası olarak tanımlamanın ötesinde, dilsel, sosyal ve kültürel dönüşümün yaşandığı bir çeviri bölgesi olduğu ve bunun çeviri sosyolojisi kavramları ile açıklanabileceği ortaya konulmaktadır. Bu çerçevede Aktör-Ağ Teorisi ile Likya yolu örneğindeki çeviri sürecinin bütüncül bir bakış açısıyla incelenmesi ve aktörler arası karmaşık ilişkileri ortaya çıkarmaya olanak sağlaması amaçlanmaktadır. Böylelikle dilsel, sosyal ve kültürel bir inşa ve dönüşüm sürecinin ön plana çıktığı Likya yolu, çeviri sosyolojisi odağında çözümlenecektir. Kavramsal çerçeve dahilinde yolun doğası ve coğrafyasıyla birlikte dilsel ve sosyal çok katmanlı çeşitliliği çeviri mekânı kavramı ile ele alınırken aynı zamanda yolun ve üzerindeki yerel kültürün dışarıdan gelen yabancılarla birlikte çeşitli etkileşimler ve alışverişlerle dönüşümü ile yol, çok modlu bir çeviri içeriği odağında anlaşılmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda, yolu ortaya çıkaran İngiliz asıllı Türk, amatör yürüyüşçü Kate Clow'un yol hakkındaki söylemleri ve yazdığı metinsiz geri çeviri niteliğindeki rehber kitabı dikkate alınarak kendisinin yol üzerindeki inşası ve failliği üzerinde de durulacaktır. Sonuç olarak bu çalışmada, dilsel, sosyal ve kültürel bir çeviri dönüşümünün yaşandığı iddia edilen Likya Yolu'nda insan ve insan olmayan aktörler incelenerek yolun sosyal bir ağ haritası çıkarılacak ve çok modlu çeviri yaklaşımı ile bölgenin çok katmanlı yapısı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çeviri sosyolojisi, aktör-ağ teorisi, çok modlu çeviri, likya yolu, kate clow

[1] Bu bildiri özeti, Yıldız Teknik Üniversitesi Batı Dilleri ve Edebiyatları ABD Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Yüksek Lisans Programı dahilinde, Doç. Dr. Zeynep Süter Görgüler tarafından yürütülmekte olan "Bir Kültür Ve Çeviri Rotası Olarak Likya Yolu: Çeviri Sosyolojisi Odağında Çözümlemeler" başlıklı tezden üretilmiştir.

OTURUM 28

2014 SONRASI RUSYA – UKRAYNA İLİŞKİLERİ

Melis Alp

Yüksek Lisans Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

melisalp1998@hotmail.com

Doç. Dr. Tahsin Yamak

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İ.İ.B.F.

tahsin.yamak@ogu.edu.tr

Oldukça köklü bir geçmişe sahip olan Rusya ve Ukrayna bulundukları coğrafya sebebi ile kültür, dil ve din açısından aynı paydada buluşsalar ve birçok açıdan benzerliklere sahip olsalar da iki ülke arasında uzun yıllardır süren ve günümüzde de devam eden çeşitli gerginlikler söz konusudur. Rusya ve Ukrayna arasındaki diplomatik ilişkiler göz önüne alındığında geçmişten günümüze kadar bu ilişkilerin yoğun olarak çatışma dinamikleri etrafında şekillendiğini söylemek mümkündür. Ortak ve köklü bir geçmişe sahip olmaları, aynı coğrafyayı paylaşıyor olmaları gibi sebeplerle zaman zaman Rusya ve Ukrayna'nın, bilhassa enerji hususunda, anlaştığı görülse de iki ülke arasında sular hiçbir zaman tamamen durulmamıştır. Geçmişten günümüze sirayet eden bu çatışma ortamının temel sebebi Sovyetler zamanından beri Rusya'nın Ukrayna'yı 'küçük kardeş' olarak görmesi ve kendi boyunduruğu altında tutmak istemesi olmuştur fakat Ukrayna bu konumlandırmayı kabul etmek istememiştir. Ukrayna, Sovyetler yönetimi altındayken bile, Holodomor başta olmak üzere, vuku bulan birçok olaydan Rusya'yı sorumlu tutmuş ve bu olayların Rusya tarafından kasıtlı olarak meydana getirildiğini savunmuştur. Paylaşılan ortak tarih ve bu tarihin tatsız mirasları ile beraber Ukrayna gerek geçmişte gerek günümüzde Rus boyunduruğunu istemediğini birçok şekilde dile getirmiştir. 1991 Aralık tarihinde Sovyetlerin dağılması ile Rusya, Ukrayna üzerindeki meşru hakimiyetini ve etkisini kaybetmiş ve Ukrayna yıllar sonra bağımsızlığını ilan edebilmiştir. Rusya'nın, Ukrayna'nın kendisinden bağımsız bir devlet olmasını istememesi ve mevcut Putin hükümetinin bu yönde politikalar izlemesi, çeşitli çatışmaları da beraberinde getirmiştir. Rusya ve Ukrayna arasındaki yakın geçmişte yaşanmış sorunların ve günümüzdeki mevcut savaşın ortaya çıkmasının sebebi Rusya'nın uzun yıllardır sürdürmekte olduğu bu motivasyonu olmuştur. Bu çalışmanın amacı mevcut Rusya – Ukrayna ilişkilerini tarihi arka planı göz önünde bulundurarak, ilişkilerin kırılma noktalarına ve mevcut gelişmelere yer vererek incelemektir. Bu çalışma günümüzde devam eden Rusya – Ukrayna savaşının nedenlerini ve dinamiklerini anlayabilmek adına önemlidir. Bu hususta bu çalışmada Türkçe, İngilizce ve Rusça birincil ve ikincil kaynaklardan yararlanılacak ve dokümanlar içerik analizine tabi tutulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rusya, Ukrayna, Kırım'ın İlhakı, Rusya – Ukrayna Savaşı

Bu bildiri, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda Doç. Dr. Tahsin Yamak danışmanlığında yürütülen "SSCB Sonrası Rusya–Ukrayna İlişkilerinde Çatışma Dinamikleri" başlıklı tez çalışmasından türetilmiştir.

BATI TRAKYA MÜSLÜMAN TÜRK AZINLIĞI SORUNLARININ, YUNANİSTAN'IN AB ÜYELİĞİ SONRASI GÜNCEL ANALİZİ

Gılmaz Impamoglou

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

yzrh@hotmail.com

Cengiz Çağla

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

ccagla2002@yahoo.com

23 Temmuz 1923 tarihinde, Yunanistan Krallığı ve Türkiye Cumhuriyeti arasında imzalanan Lozan Antlaşması'na ek bir sözleşme ile, Türkiye'de İstanbul, Gökçeada ve Bozcaada'da oturan Rumlar, Yunanistan'da ise sadece Batı Trakya Türkleri nüfus mübadelesinden muaf tutulmuşlardır. Her iki azınlığın hakları bahse konu antlaşmanın 37-45 maddelerinde ifade edilmiştir. Yunanistan'ın 1 Ocak 1981 tarihinde Avrupa Birliği'ne (AB) üye olması, o güne kadar çoğunluk tarafından *ötekileştirilmiş* olan Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı (BTMTA) tarafından olumlu bir gelişme olarak algılanmıştır. AB'nin temel değerleri olarak kabul edilen demokrasi, özgürlükler ve insan hakları bağlamında azınlık, yıllardır karşı karşıya kaldığı problemlerin çözülebileceğini umut etmiştir. Yunanistan'ın, insan hakları, fikir özgürlüğü ve demokratik sistem gibi AB normlarını da benimseyerek uygulamaya başlaması, devletin azınlık hakları politikasındaki değişim ihtiyacını da, daha görünür hale getirmiştir.

Yunanistan'ın AB üyeliği sonrası BTMTA'nın sorunlarında da, bu doğrultuda bazı değişiklikler olmuştur. 1990 yılına kadar AB üyeliği Yunanistan'ın çoğunluk toplumuna, hem özgürlükler hem de ekonomik açıdan son derece olumlu katkılar sağlarken, BTMTA bu kazanımlardan tam olarak istifade edememiştir. Bu çerçevede; her iki tarafta mübadele dışı kalan azınlık grupları, tarihi süreç içinde değişik problemlerle karşı karşıya kalmıştır.

Bu kapsamda; çalışmanın amacı Yunanistan'ın AB üyeliği sonrası BTMTA problemlerinin ne şekilde etkilendiği konusunu anket ve saha araştırmaları ile tespit ederek, problemlerin çözümüne yönelik katkı sağlamak olarak belirlenmiştir. Bu anlamda çalışmamızda, BTMTA'nın içinde yaşadığı ve vatandaşı olduğu devlet (Yunanistan) ve kendisini bir parçası olarak gördüğü ülke (Türkiye) ile olan karmaşık ve çok boyutlu ilişkilerinin yer aldığı yayınlanmış literatür ile beraber, yerel gazete, dergiler ve arşiv belgelerinden de istifade edilmiştir. Saha araştırmaları ve gözlemler sonucu elde edilen veriler sistematik olarak analiz edilerek, BTMTA'nın AB üyeliği sonrası güncel durumu ile yaşadığı problemlere ilişkin çözüm önerileri oluşturulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Batı Trakya Müslüman Türk Azınlığı (BTMTA), Azınlık Hakları, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi

OTONOM (İNSANSIZ) DENİZ SİSTEMLERİNİN ASKERİ STRATEJİLERE ETKİSİNİN ANALİZİ

Sadık Kula

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

kulasadik@yahoo.com

Uğur Buğra Çelebi

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Gemi İnşaatı ve Denizcilik Fakültesi

ucelebi@yildiz.edu.tr

Teknoloji temel olarak en ilkel zamanlardan beri güç üzerinde büyük bir etkiye sahip olmuş ve teknolojinin şekillendirdiği yenilikler askeri başarılarda da önemli bir rol oynamıştır. İnsanlık tarihindeki çeşitli dönemlerde yaşanan; barutun savaşlarda kullanımı, buharlı gemilerin, denizaltı ve savaş uçaklarının icat edilmesi gibi bir dizi teknolojik dönüşüm serisinin son basamağı olan bilgi ve iletişim, yapay zekâ ile robotik teknolojilerinin günümüzde toplumsal hayatın her alanına tesir etmesi neticesinde, hızlı bir değişim süreci yaşanmaktadır. "Teknolojik dönüşüm" ile bir önceki tarihsel evreyi karakterize eden güç parametrelerini değiştirme potansiyeline sahip büyük teknolojik yenilikler kastedilmekte olup, otonom sistemlerin de yeni bir "teknolojik dönüşüm" olarak nitelendirilebileceği ve operasyon sahalarında etkili sonuçlar doğurabileceği varsayılmaktadır. Otonom ve insansız sistemler materyal ve personel için riskleri azaltarak, yakın zamanda büyük bir güç unsuru olarak ön plana çıkabilecek, özellikle yeni teknolojilerin gelişim süreci ile birlikte, gelecek dönemlerde geleneksel strateji kavramına da değişik yorumlar katabilecektir.Taktik ve stratejiler oluşturulurken, insan kaynaklı savaş ve savunma teknolojisinin yerini zamanla insansız sistem ve araçlara bırakmakta olduğu gerçeğinden hareketle; otonom ve insansız sistemlerin meydana getireceği varsayılan bu teknolojik dönüşümün, mevcut stratejiler üzerinde meydana getireceği değişimin, analitik bir şekilde incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.Bu öneme istinaden çalışma; deniz stratejisi ile otonom sistemler özelinde yapılan araştırma ve toplanan bilgilerden bir analiz gerçekleştirerek, gelecek dönemlerde bunun stratejilere etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma yöntemi; akademik ve kurumsal doküman, strateji belgeleri gibi yayınlar kullanılarak yapılan yazın taraması sonucunda, analize etki eden faktörlerin açığa kavuşturulması, askeri ve sivil denizcilik sektöründen belirlenen katılımcılar tarafından etmenlerin değerlendirilmesi ve Bulanık AHP ve TOPSIS yöntemleri aracılığıyla, faktörlerin ağırlık derecelerinin belirlenmesi basamaklarından meydana gelecektir. Çalışma özellikle karar verici konumunda bulunan yönetici ve planlamacılara, otonom sistemlerin gelişmesi paralelinde; uygulanmakta olan deniz stratejilerinin gelecekte hangi yöne evrilme potansiyeli taşıdıkları konusunda bir uygulama çerçevesi oluşturabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Teknolojik dönüşüm, insansız araçlar, deniz stratejileri

BİR TOPLUMSAL HAREKET OLARAK MÜSLÜMAN KARDEŞLER

Sefa Araz

Arş. Gör., Türk-Alman Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

sefa.araz@tau.edu.tr

Hatice Esra Danacıoğlu Tamur

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

edanacioglu@yahoo.com

1928 yılında Hasan el-Benna tarafından Mısır'da kurulan Müslüman Kardeşler Hareketi, hızla gelişen örgütsel yapısı ve artan sosyal tabanı ile kısa zamanda Mısır'ın en etkili toplumsal hareketi olma hüviyetini elde etmiştir. Bugün bir asra yaklaşmakta olan tarihi içerisinde hareket, hem ülke sınırlarının dışına taşarak farklı coğrafyalarda varlık göstermiş hem de kendisinden sonra kurulmuş olan İslami hareketler için bir örnek teşkil etmiştir. İlk yıllarından itibaren siyasi partilere ve seçim siyasetine mesafeli yaklaşan Müslüman Kardeşlerin bu tutumu ilerleyen yıllarda örgüt içerisinden gelen talepler, ülkenin değişen sosyal ve siyasal yapısı ve hareketin liderinin (Mürşid) bu değişimleri yorumlayış biçimi gibi faktörlere bağlı olarak değişiklik göstermiştir. 2010 yılı sonlarında başlayan ve Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek'in istifası ile sonuçlanan süreç sonrasında Müslüman Kardeşlerin kendi siyasi partisini kurması ve yeni dönemin ilk cumhurbaşkanlığı seçimlerinde kendi adayı ile yarışması bu değişimin en somut örneğidir. Nitekim her ne kadar bir yıl sürecek kısa bir dönem olsa da bu girişim Müslüman Kardeşleri Mısır'da iktidara taşıyan önemli bir adım olmuştur. Müslüman Kardeşler, 1980'li yılların başından itibaren farklı siyasi partiler ile ittifaklar geliştirerek seçimlere katılım göstermiş ve üyeleri parlamentoda yer almışlardır. Zaman zaman iktidar kaynaklı baskılar, bazı durumlarda ise örgütün seçimleri boykot etmesi nedeniyle sekteye uğramış olsa da Müslüman Kardeşlerin parlamento serüveni dönem boyunca devam etmiştir. Siyasal alanda varlık göstermenin yanı sıra toplumsal alanda da genişleme yolunda adımlar atan Müslüman Kardeşler, öğrenci dernekleri, sendikalar ve meslek birlikleri gibi sivil toplum kuruluşlarındaki etkinliklerini hızla arttırmış ve 1990'lı yılların başından itibaren bu kuruluşların yönetimlerinde de etkili olmaya başlamışlardır. Bu çalışmada, 1981 yılında başlayıp 2010 yılında sona eren otuz yıllık Mübarek yönetimi altında Müslüman Kardeşlerin örgütsel ve düşünsel gelişimi incelenmektedir. İncelenen dönem içerisinde ortaya çıkan fırsatların nasıl yorumlandığı ve örgütün hedefleri doğrultusunda nasıl kullanıldığı açıklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Müslüman Kardeşler, Toplumsal Hareketler, Hüsnü Mübarek, Hasan el-Benna, Mısır.

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN İKLİM POLİTİKASI VE NORM KATMANLAŞMASI SÜRECİ

Özge Çetiner

Araştırma Görevlisi, Çağ Üniversitesi

Bu çalışma, sosyal inşacılık kuramından faydalanarak Avrupa Birliği'nin (AB) kimliği kapsamında çıkar ve davranışlarını iklim politikası alanında nasıl şekillendirdiğini incelemektedir. Sosyal inşacılık kuramı, uluslararası ilişkilerde kimlik, normlar ve değerlerin çıkar ve davranış alanında belirleyici olduğunu vurgulamaktadır. Bu doğrultuda çalışma AB'nin, yalnızca bir ekonomik veya politik aktör olmanın ötesinde, iklim politikasını normatif gücü kapsamında ele alarak iklim liderliği rolünü üstlenmesi hedefini ortaya koymaktadır. AB'nin, Birleşmiş Milletler çatısı altında yürütülen Kyoto Protokolü ve Paris İklim Anlaşması benzeri pek çok farklı girişimlerin güçlü bir destekçi olmanın yanı sıra, Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı (European Green Deal) duyurması bu amaca hizmet etmektedir. Avrupa Yeşil Mutabakatı, sadece bir çevre politikası değil, aynı zamanda sürdürülebilir ekonomik büyümeyi hedefleyen kapsamlı bir stratejidir. Bu Mutabakat, ekonomik faaliyetlerin çevresel etkilerini minimize etmeyi, kaynakların verimli kullanımını artırmayı ve yenilikçi teknolojilere yatırım yaparak yeşil dönüşümü hızlandırmayı amaçlamaktadır. 2050 yılına kadar net sıfır hedefiyle karbonsuzlaşma normunu geliştiren AB, iklim liderliği sürecinde iklim nötr kıta olma hedefini ortaya koymuştur. Bu hedefe ulaşmak için AB, enerji, ulaşım, sanayi, tarım ve atık yönetimi gibi birçok sektörde dönüşüm öngören bir dizi politika ve düzenleme geliştirmektedir. AB karbonsuzlaşma ve iklim nötrülüğü doğrultusundaki hedeflerini norm yaşam döngüsü (norm life cycle) üzerinden desteklemektedir. Söz konusu bu norm yaşam döngüsünün ilk aşaması olan normun ortaya konması kapsamında AB, Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında oluşturduğu hedeflerini sunarak bir zemin hazırlamıştır. Diğer iki aşama olan normun katmanlaşması ve içselleştirilmesi kapsamında ise Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın hedeflerinin desteklenmesini sağlamak amacıyla ise çeşitli araçlar kullanmaktadır. Bu noktada çalışma özellikle AB'nin normun desteklenmesini sağlama noktasında Üniversitelere atfettiği önemi ortaya çıkarmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, iklim politikaları, Avrupa Yeşil Mutabakatı, karbonsuzlaşma, norm yaşam döngüsü

OTURUM 31

"TÜRKLER NASIL YAŞAR?": İNGİLİZ DİPLOMAT PEMBERTON-PIGOTT'IN GÖZLEMLERİNE GÖRE 1960'LARDA TÜRKİYE VE TÜRKLER

Abdussamed Geçer

Öğr. Gör. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü

abdussamed.gecer@sbu.edu.tr

Bu bildirinin amacı, İngiltere'nin Ankara Büyükelçiliği Müsteşarı A. D. F. Pemberton Pigott'ın İngiltere Dışişleri Bakanlığı'na sunduğu raporlardan hareketle, 1960'lar Türkiye'sinin batılı bir diplomatın gözünden nasıl göründüğünü ortaya koymaktır. Bildiride Pemberton-Pigott'ın, bir arkeolojik kazı çalışmasını takip etmek için gittiği İzmir bölgesindeki gözlemleri üzerine hazırladığı "Türkler Nasıl Yaşar?", raporu ile Hakkari gezisine dair hazırladığı raporu ele alınacaktır. İngiliz Ulusal Arşivi'nin Dışişleri Bakanlığı'na ait tasniflerinde bulunan bu raporlarda, Türk köylüsünün durumu, Türkiye'nin sanayileşmesi, eğitim sistemi, sınıfsal özellikleri, şehirleşme hızı ve şehirlerin genel yapısı, Ortadoğu ve Avrupa ülkeleriyle ayrıştığı ve benzeştiği noktalar ele alınmakta, modernleşme sürecinin Türkiye'deki yansımaları ile ilgili dikkat çekici tespitlerde bulunulmaktadır. Hakkari ile ilgili hazırlanan raporda ise, Hakkari'nin Pemberton-Pigott'a kişisel olarak hissettirdiği duygular, bölgenin güvenlik durumu, ordunun bölgedeki varlığı ve bölge halkının Irak'taki ayrılıkçı harekete karşı yaklaşımı gibi konular öne çıkmaktadır. Bu Bildiride söz konusu raporlar analitik bir değerlendirmeye tabi tutularak, Pemberton-Pigott'ın 1960'lar Türkiye'siyle ilgili gözlemleri değerlendirilecektir. Pemberton-Pigott'ın raporlarına genel olarak bakıldığında, Türkiye'yi Ortadoğu'nun bir parçası ve iki farklı medeniyet arasında kalmış bir ülke olarak görme eğilimi dikkati çekmektedir. Bu zamana kadar İngiliz raporları üzerinde yapılan çalışmalar siyasi ve iktisadi meselelere odaklanmakta iken, ilk kez ele alınacak olan bu diplomatik raporlarla, Türkiye'nin sosyokültürel tarihi ve modernleşme öyküsüyle ilgili akademik birikime katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Elçilik Raporları, 1960'lar, Türkiye, Ege Bölgesi, Hakkari.

TÜRKİYE'NİN İLK KADIN İL BELEDİYE BAŞKANI MÜFİDE İLHAN'IN DÖNEMİN BASININDA TEMSİLİYETİ

Nesli Özkay Dikkaya

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

nesli.ozkay@std.yildiz.edu.tr

Fahriye Dinçer

Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri

fahriyek@yildiz.edu.tr

Türkiye'nin siyasi tarihinde dönüm noktası olarak kabul edilen 1950 yılı, iktidarın ilk kez el değiştirip Cumhuriyet Halk Partisi'nden (CHP) Demokrat Parti'ye (DP) geçtiği dönemdir. Genel seçimlerden başarı ile çıkan ve Türkiye siyasetinde yeni bir dönemi başlatan DP için ikinci önemli sınav aynı yıl yapılan yerel seçimler olmuş ve DP bu sınavdan da galibiyetle çıkmıştır. Yerel seçimlerde DP'nin Mersin (İçel) adayı birçok ülke gezmiş, Afganistan ve Almanya'da eğitimcilik yapmış, Mersin'in tanınmış isimlerinden Doktor Faruk İlhan'ın eşi ve Mareşal Fevzi Çakmak'ın yeğeni olan Müfide İlhan olmuştur. DP'nin Mersin'de seçimi kazanmasının ardından İlhan, Belediye Meclisi tarafından başkanlığa seçilmiştir. Böylece 8 Eylül 1950'de İlhan, Türkiye'nin ilk kadın il belediye başkanı olarak Türkiye siyasi tarihinde yerini almıştır. Müfide İlhan, on beş ay süren belediye başkanlığı döneminde imkanlar dahilinde aktif bir politik faaliyet yürütmüştür. Fakat zamanla Belediye Meclisi içerisinde kendisine karşı bir muhalefet oluşmuştur. Meclis ile karşı karşıya kaldığı sorunlar sebebiyle İlhan, 12 Aralık 1951'de Belediye Meclisi'nin verdiği kararla görevinden alınmıştır.

Müfide İlhan'ın başkanlık süresince yaşadığı deneyimler, 1950'li yılların ilk dönemlerinde Türkiye'nin politik ikliminde kadınların yaşadıkları zorlukları ve kadın siyasetçilerin o dönemde basındaki temsiliyetlerini ortaya koymak için önemli ipuçları barındırmaktadır. Bu nedenle Müfide İlhan'ın siyasete atıldığı 1946 yılı ile belediye başkanlığından ayrıldığı 1951 yılı arasında yaşananlar bu çalışmayla aydınlatılmaya çalışılmıştır. Türkiye için yeni olan bu kadın portresinin faaliyetleri görevinin ilk zamanlarında basında gururla karşılanmış ancak zamanla bu gurur yerini eleştirilere bırakmış, eleştirilerin birçoğu da İlhan'ın cinsiyetine referansla yapılmıştır. Ayrıca süreli yayınlarda yapılan araştırmalara göre, gazetelerin İlhan'a yönelik tavırlarında dönemin siyasal partilerle ilişkilerine bağlı olarak zamanla değişim olduğu görülmüştür. Gazetelerin bu tavırları 1950'li yıllarda basındaki kadın algısına dair kayda değer bilgiler sunmakla birlikte dönemin siyasal ikliminin değişimine de ışık tutmaktadır. Bu çalışma için Müfide İlhan'ın siyasete atıldığı ve başkanlık yaptığı dönemlere ait haberlerin ve köşe yazılarının yer aldığı süreli yayınlar temel kaynak olarak kullanılmıştır. Bu amaçla, İlhan'ın 1946-1951 yılları arasına ait faaliyetleri Akşam, Cumhuriyet, Milliyet, Vatan, Yeni Adana, Yeni İstanbul, Yeni Mersin ve Zafer adlı gazetelerden incelenmiştir. Ek olarak İlhan'ın Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı'ndaki kişisel arşivinde araştırma yapılmıştır. Ayrıca çeşitli ikincil kaynaklar da süreli yayınlardan edinilen bilgileri karşılaştırarak değerlendirme yapmak açısından yararlı olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müfide İlhan, kadın belediye başkanı, basında kadın temsiliyeti, siyasal hayatta kadın.

Bu çalışma Yıldız Teknik Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı'nda hazırlanmakta olan "Türkiye'nin İlk Kadın İl Belediye Başkanı Müfide İlhan'ın Yaşam Öyküsü (1911-1996)" başlıklı doktora tezinden oluşturulmuştur.

OSMANLI'DAN CUMHURİYET'E MEKATİB-İ ASKERİYYE DERS KİTAPLARI

Ali Aslan

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

aliaslan1289@gmail.com

Fatmagül Demirel

Prof. Dr.,Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri

fgldemirel@gmail.com

Yeniçeri Ocağı'nın kapatılmasından sonra Osmanlı Devleti askeri reform sürecine girmiştir. Bu bağlamda Osmanlı Ordusu'na eğitimli subay yetiştirmek maksadıyla askeri okullar tesis edilmiş ve bu okullarda eğitim görecek subay namzetlerinin istifade edeceği ders kitaplarına ihtiyaç duyulmuştur. Bu ders kitapları telif ya da tercüme yoluyla, genellikle askeri mekteplerde ders veren Osmanlı zabitleri tarafından hazırlanmıştır. Kitapları hazırlayan şahısların büyük bölümü, maksatlarının Osmanlı askeri mekteplerini Avrupa'daki meşhur askeri akademilerin düzeyine ve üzerine taşımak olduğunu belirtmişlerdir. Bununla beraber Tanzimat'tan Cumhuriyet'in kuruluşuna değin kitapların adedi, içerikleri ve yazarların söyleminde değişiklikler gözlenmektedir.

Bu çalışma Tanzimat, II. Abdülhamid ve II. Meşrutiyet dönemleri ile sınırlandırılmıştır ve askeri rüştiye ve idadi mektepleri ile Harbiye Mektebi için basılmış olan ders kitaplarını kapsamaktadır. Kitapların yayınlandıkları dönemlerde gerçekleşen askeri, siyasi ve toplumsal gelişmelerin, kitapların basımında, içeriğinde ve söylemindeki etkileri görülmektedir. Örneğin Tanzimat ve II. Abdülhamid dönemlerinde basılan kitaplarda padişaha yönelik övgüler yoğun bir biçimde mevcutken, II. Meşrutiyet döneminde bu övgülere nadiren rastlanmıştır. Benzer bir biçimde Allah, peygamber, sahabeler ve tabiîne yönelik methiyeler Tanzimat döneminde neredeyse her kitapta mevcut olmasına karşın, süreç içerisinde bu methiyeler sadeleşmiş ve Allah ve Peygamber ile sınırlı tutulur hale gelmiştir. Kitap adedine bakılacak olduğunda, 1883 yılında Colmar von der Goltz'un askeri okullar müfettişliğine getirilmesini takip eden süreçte, Mekteb-i Harbiye Matbaası'nda basılan kitap sayısında belirgin bir artış gözlenmektedir. Bu duruma ilaveten, Tanzimat döneminde daha çok Fransızca kitapların Türkçeye çevrildiği, Von der Goltz'un görevini takip eden süreçte ise Almancadan çevrilen kitap sayısında artış olduğu görülmüştür. Ayrıca bu dönemde gerçekleşen savaşlar da kitapların içeriğine yansımıştır. Örneğin 93 Harbi ve 1897 Osmanlı-Yunan Harbi'nin ders kitaplarına girdiği ve irdelendiği gözlenmiştir.

Bu tebliğde Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar askeri okullar için basılmış ders kitaplarının içerikleri ve geçirdiği değişiklikler genel hatlarıyla ortaya konulmaya çalışılacaktır. Birincil kaynak olarak da bu ders kitapları kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Askeri Eğitim Tarihi, Askeri Okullar, Askeri Ders Kitapları.

SERMET MUHTAR ALUS'UN YAZILARINDA İNCESAZ MÜZİSYENLERİ VE MÜZİK MEKANLARI

Mert Gezici

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü

mertgezici20@gmail.com

Onur Güneş Ayas

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü

oayas@yildiz.edu.tr

Sermet Muhtar Alus, 1887 yılında İstanbul, Saraçhane'de dünyaya gelmiştir. Babası Ahmet Muhtar Paşa, Askeri Müze'nin kurucusudur. Annesi Fatma Kevser Hanım, Hanımlara Mahsus Gazete'de yazılar yazan dönemin entelektüel kadınlarından biridir. Alus, Osmanlı üst tabakasına mensup bir aileden gelmesine rağmen gazete ve dergilerde yazdığı yazılar ve romanlarında görüldüğü üzere her sınıftan insana hitap eden şehrin popüler kültürüne de hakimdir. 1931 yılında Akşam gazetesinde başladığı yazarlık kariyerini 1952 Mayıs'ına kadar yani hayatının sonuna kadar sürdürmüştür. Yazıları on dokuzuncu yüzyılın sonu ve yirminci yüzyılın başındaki İstanbul'un kültürel hayatına odaklanmıştır. Alus'un odaklandığı dönemde, Osmanlı İstanbul'unun eğlence kültürünün önemli parçalarından biri incesazdır.

Osmanlı yüksek kültürünün bir uzantısı olan ve başlangıçta sarayda, küçük ve seçkin meclislerde ve konaklarda icra edilen incesaz, on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından itibaren ticarileşerek kıraathanelere, gazinolara, meyhanelere ve mesirelere kadar çok çeşitli mekanlara yayılmıştır. Piyasaya açılan incesaz takımları, her sınıftan İstanbul halkının eğlence kültüründe önemli bir yer edinmiştir. Sermet Muhtar Alus'un yazıları piyasadaki ve hususi meclislerdeki incesaz takımlarına mensup müzisyenler ve incesaz icra edilen müzik mekanları hakkında kapsamlı bilgiler içermektedir.

Sermet Muhtar'ın yirmi bir yıl boyunca İstanbul'a odaklanan yazıları geç Osmanlı ve erken Cumhuriyet şehir kültürü ve musiki ilişkisini ortaya koyması ve incesaz müziğinin cumhuriyet döneminde nasıl hatırlandığına ışık tutması bakımından önemlidir. Alus'un çeşitli süreli yayınlarda doğrudan incesaz takımlarına ve müzisyenlere odaklanan yazılarının yanı sıra farklı konular hakkındaki pek çok yazısında da incesaz müzisyenlerine pek çok atıf vardır. Alus'un külliyatının ve müzikle ilgili verdiği bilgilerin genişliği sebebiyle, Alus'la ilgili literatürde müzik tarihine ilişkin bilgilere yeterince odaklanılamamıştır. Bu çalışmanın amacı Alus'un Akşam gazetesi başta olmak üzere çeşitli dergi ve gazetelerde kaleme aldığı yazılarda ve İstanbul Ansiklopedisi için kaleme aldığı maddelerde incesaz müzisyenleri ve müzik mekanlarıyla ilişkili bilgileri analiz etmek ve Osmanlı incesaz kültürünün bir Cumhuriyet dönemi yazarı tarafından nasıl ele alındığını tartışmaktır.

Anahtar Kelimeler: İncesaz, İstanbul, Osmanlı Müzik Kültürü.

II. LOZAN KONFERANSI (1932)

Metehan Eraslan

Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi

eraslanmetehan@gmail.com

Çağatay Benhür

Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, Tarih

cbenhur@selcuk.edu.tr

1932 yılında İsviçre'nin Lozan kentinde düzenlenmiş olan II. Lozan Konferansı, Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı sonrası Versay Antlaşması ile sorumlu tutulduğu tazminatların yeniden değerlendirilmesi maksadıyla gerçekleştirilmiştir. Versay'ın getirdiği kısıtlamalar, Almanya'da istikrarın sağlanmasının önüne geçmiş, 1922 yılında giderek hızlanan enflasyon, hiper enflasyona dönüşmüştür. Alman parası değerini kaybetmiş, savaş tazminatları konusunda Avrupa bir çıkmazın içine sürüklenmiştir. ABD'nin devreye girerek hazırladığı Dawes ve Young planlarıyla, Alman ekonomisini destekleyerek borçların ödenmesini sağlama çabaları, Büyük Buhran nedeniyle başarısız olmuştur. 1931'de ABD Başkanı Hoover, küresel mali krizin etkilerini hafifletmek amacıyla bir yıllık moratoryum önerse de Almanya ekonomik olarak borçlarını ödeyebilecek güce ulaşamamıştır. Bu süreç nihayet 16 Haziran- 9 Temmuz 1932 tarihleri arasında II. Lozan Konferansında müttefiklerin alacaklarından feragat etmeleri ile sonuçlanmıştır.

Konferans başlamadan önce, İngiltere'nin konferansın işleyişine dair planı uluslararası basında yer almıştır. İngiltere, ilk aşamada Fransa, İtalya, Japonya ve Belçika gibi büyük güçlerin kendi aralarında görüşmeler yapmasını önermiş; ardından küçük müttefiklerin katılımıyla Avusturya, Macaristan, Bulgaristan ve Türkiye'nin mali çıkarları doğrultusunda konferansa davet edilebileceğini ifade etmiştir. Nitekim bu söylentiler arasında başlayan konferans, Türk kamuoyu tarafından da büyük ilgi görmüştür. Konferans Türk basınında "Tamirat Konferansı" ve "Borçlar Konferansı" olarak da isimlendirilmiştir.

Konferansın ilk günlerinde ümit verici sonuçlar doğurması Türk basını tarafından pek olası görülmemiştir. Öyle ki Fransa diğer devletlerin aksine, borçların iptal edilmemesi noktasında oldukça ısrarcı davranmıştır. Türk basınına göre, Fransa'nın ısrarının temel nedenlerinden biri, Almanya'nın ekonomik olarak güçlenip yeniden karşısına çıkmasından duyduğu endişeydi. Ancak, konferans bir uzlaşmayla sonuçlanmış; Alman Başbakanı von Papen ve Fransız Başbakanı Herriot yaptıkları ortak açıklamada, konferansı Avrupa tarihinde yeni bir dönüm noktası olarak nitelendirmişlerdir. Türkiye ise bu dönemde dış politikada Atatürk'ün söylemiyle Türkiye'nin emniyetini gaye tutan ve hiçbir milletin aleyhinde olmayan bir sulh istikameti düstur edinmiş, Avrupa'daki hareketliliği titizlikle takip etmiştir.

Çalışmanın amacı iki savaş arası dönemin en önemli konferanslarından biri olan II. Lozan Konferansı'nın Türk kamuoyunda yaratmış olduğu etkiyi Türk basını aracılığıyla takip edebilmektedir. Bu doğrultuda seçilen gazeteler ile Dışişleri Bakanlığı Türk Diplomatik Arşivi'nden ilgili belgelere çalışmada yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tamirat Konferansı, Türk Basını, II. Lozan Konferansı.

OTURUM 32

POZİTİF PSİKOTERAPİ TEMELLİ "SAYGI DUYMAYI VE DUYULMAYI GELİŞTİRME" GRUP REHBERLİĞİNİN ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ

Merve Kızıltepe

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

merve.kiziltepe@std.yildiz.edu.tr

Ali Eryılmaz

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

erali76@hotmail.com

Bireyin hem kendi özelliklerine ve hem de başkalarının özelliklerine saygı göstermesi toplumsallaşma süreci için önemlidir. Saygı duymak ve başkaları tarafından saygı duyulmak olumlu duygular hissettirerek ilişkilerde iletişimi olumlu yönde etkilemektedir. Türkiye'de okul sıralarında değerler eğimi kapsamında çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Rehberlik programlarında hedeflere yönelik çeşitli faaliyetler yapılsa da bu faaliyetlerin etkililiğini incelemek için nicel verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Kısıtlı zamanda pek çok öğrenciye ulaşarak etkili rehberlik uygulamalarının gerçekleştirilmesi önemlidir. Yapılan çalışmaların etkililiğinin incelenmesi ve daha sonra uygulanacak rehberlik etkinliklerinin buna göre planlanması gerektiği düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı ortaokul kademesindeki öğrencilere pozitif psikoterapi temelli "saygı duymayı ve saygı duyulmayı geliştirmek" konulu tek etkinlik grup rehberliğinin etkililiğini incelemektir. Bu araştırma, 2023-2024 Eğitim Öğretim yılında devlet okulunda okuyan; yaşları 11-13 arasında değişen, 19'u erkek 17'si kız öğrenciden oluşan otuz altı 6. sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Uygulama için önceden hazırlanan bir sunum ve önceden hazırlanan bir hikayeden yararlanılmıştır. Uygulama 80 dakikalık iki ders saati sürmüştür. Araştırmada, Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği; etkinliğin başında ve sonunda olmak üzere olarak iki defa uygulanmıştır Elde edilen veriler olumlu ve olumsuz duygulara göre gruplandırılmış, ön test ve son test arasındaki değişimin istatistiksel olarak anlamlılığı incelenmiştir. Veri analizi için, veriler normal dağılım gösterdiğinden bağımlı örneklem t- testi kullanılmış ve SPSS' ten faydalanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre ön test pozitif duygu puanları ile son test pozitif duygu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir. Buna rağmen ön-test negatif duygu grup puanları ile son-test negatif duygu puanları istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır. Buna göre uygulanan etkinliğin, pozitif duyguları artırmada bir etki sağlamazken; negatif duyguları azalttığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Saygı, rehberlik, duygu, ortaokul.

ORTAOKUL MATEMATİK DERSİNDE PARANTEZ KULLANIMI

Tevhide Şirin TURAN
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi, Matematik Eğitimi
sirinnturan@gmail.com

Doç. Dr. Elif BAHADIR
Doç, Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Matematik Eğitimi
ebahadir@yildiz.edu.tr

Matematik, insanların evreni anlamalarına yarayan bir araçtır. İnsanlar evren hakkında anladıklarını matematiksel olarak açıklarken sistematik bir dile ihtiyaç duymaktadırlar. Semboller, kullanılan bu matematiksel dilin önemli bir unsurudur. Matematiksel sembollerden biri olan parantez ise matematik dilini yapılandırma aracı olarak görülmektedir. Parantezin bu önemli görevi onun ortaokul matematik derslerinde kullanımını kaçınılmaz kılmaktadır. Bu çalışma, genel olarak matematik dersi özelinde parantez kullanımına her yönden yaklaşılarak ortaokul matematik öğretmenlerinin görüşlerini incelemeyi hedeflemektedir. Bu amaç doğrultusunda üç farklı durumun incelenmesine odaklanılmıştır. Bunlardan ilki matematik dili ve sembolleri içerisinde parantezin yeri ve kullanımını incelemek iken ikincisi müfredat içerisinde parantezin yeri ve kullanımını incelemektir. Son olarak üçüncü durum ise öğrencilerin parantez kullanımında sahip oldukları hata/kavram yanılgılarını inceleme amacını taşımaktadır. Çalışmaya uygun olduğu düşünülen nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum deseni kullanılmıştır. Çalışmada amaçlı örneklem kullanılarak 10 ortaokul öğretmeni ile görüşülmüştür. Konuya yönelik hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu ile ortaokul öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Elde edilen bulgular, içerik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin görüşleri, öğrencilerin matematik dilini anlama ve kullanma becerilerinin yetersiz olduğu yönündedir. Bu yetersizlik en çok sembol kullanımlarında hata olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla öğretmenler öğrencilerin sembol kullanımlarını da yetersiz bulmaktadır. Öğretmenlerin hepsi sembollerden biri olan parantez kullanımında öğrencilerin hata yaptıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler, uygulanmakta olan müfredatı parantez kullanımı içerikleri bakımından yetersiz bulmaktadır. Bu yetersizliği önlemek için öğrencilerin matematik dilini anlama ve kullanma becerilerinin yeterli seviyeye getirilme çalışmaları, ortaokul matematik dersi içerisinde parantezin yeri ve öneminin arttırılması ve de müfredatın matematik dilini anlama ve kullanma becerisi, sembol kullanma becerisi ve de parantez kullanma becerisi özelinde iyileştirilmeye çalışılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Matematik Eğitimi, Parantez Kullanımı, Sembol Kullanımı, Müfredat, Matematiksel Dil Kullanımı.

ÖĞRETMENLERİN BÜTÜNLEŞTİRME EĞİTİMİNE İLİŞKİN ENDİŞELERİ, ÖĞRETİMDE BİLİNÇLİ FARKINDALIK VE ÖZNEL İYİ OLUŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Seren Çoban

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

seren.coban@std.yildiz.edu.tr

Ceymi Doenyas

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

ceymi@yildiz.edu.tr

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin her tür ve kademede diğer öğrencilerle birlikte etkileşim içinde olmalarını ve eğitim hedeflerini en üst düzeyde gerçekleştirmeleri amacıyla verilen eğitim kaynaştırma/bütünleştirme eğitimidir (MEB, 2018). İstatistiklere göre özel eğitime gereksinimli öğrenci sayısı her yıl artış göstermektedir (MEB, 2023; MEB, 2024). Ülkemizdeki yasalar gereğince özel eğitime gereksinimli öğrenciler normal eğitim sınıflarında eğitim alabilmektedir. Böylece her öğretmenin kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisine eğitim verme olasılığı söz konusudur (Batu, 2022). Öğretmenler gerekli becerilere sahip olsalar da yaşadıkları endişelerden dolayı bütünleştirme eğitiminde başarılı olamayacaklarını düşünebilirler. Bu yüzden eğitimin başarılı olmasında öğretmenlerin endişelerini anlamak kritik öneme sahiptir (Turgut ve Uğurlu, 2023). Öğretmenlerin bilinçli farkındalıkları sınıfta her an zinde olmaları gerektiği için çok önemlidir. Bilinçli farkındalık, şimdiki zamandaki her deneyimi dikkatini vererek yargılamadan kabullenmektir (Kabat-Zinn, 2003). Öğretimde bilinçli farkındalık ise öğretmenlerin kendi deneyimlerini içeren içsel farkındalık ile öğrencilerle ilişkisini içeren kişilerarası farkındalık olarak kavramsallaştırılmıştır (Frank vd., 2016). Ayrıca, kişinin kendi yaşamını bilişsel ve duygusal açıdan değerlendirmesi anlamına gelen öznel iyi oluş (Diener, 1984), yaşamdan doyum alması ve olumlu duygulara sahip olması ile ilişkili olduğundan (Eryılmaz, 2010), öğretmenlerin kaliteli eğitim verebilmeleri için önemlidir. Bu doğrultuda, bu araştırmanın amacı öğretmenlerin bütünleştirme eğitimine ilişkin endişeleri, öğretimde bilinçli farkındalık ve öznel iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmadaki değişkenlerin bir arada incelendiği çalışmaya rastlanmadığı için araştırmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Örneklemi, 2023-2024 eğitim öğretim yılında İstanbul ili devlet ortaokul ve lise kurumlarında görev yapan 423 öğretmen oluşturmaktadır. Kişisel Bilgi Formu, Bütünleştirmeye İlişkin Endişeler Ölçeği (Turgut ve Uğurlu, 2023), Öğretimde Bilinçli Farkındalık Ölçeği (Aslan-Gördesli vd., 2019) ve Öğretmen Öznel İyi Oluş Ölçeği (Ergün ve Sezgin Nartgün, 2017) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, kaynaştırma eğitimi almayan öğretmenlerin, bu eğitimi alan öğretmenlere göre endişe düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Bütünleştirme eğitimi kaynakları konusunda lise kademesindeki öğretmenlerin ortaokul kademesindeki öğretmenlere göre endişeleri daha yüksek bulunmuştur. Öğretmenlerin

bütünleştirmeye ilişkin endişelerinin, öğretimde bilinçli farkındalık ve öznel iyi oluşları ile negatif yönde ve anlamlı düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur. Yani öğretmenlerin bütünleştirme eğitimine ilişkin endişeleri arttıkça, öğretimde bilinçli farkındalık ve öznel iyi oluşları azalmaktadır. Dolayısıyla, öğretmenlerin bütünleştirme eğitimine yönelik endişelerini azaltmanın, bilinçli farkındalık ve öznel iyi oluşlarında artış ile ilişkili olabileceği ve böylece olumlu duygularını artırmanın eğitimin kalitesinde rol oynayacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Bütünleştirme eğitimi, endişe, öğretimde bilinçli farkındalık, öznel iyi oluş.

YETİŞKİNLERDE DUYGUSAL YEMENİN DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜ, ALGILANAN STRES VE YAŞANTISAL KAÇINMA ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

Başak Su EJDER

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

su.ejder@std.yildiz.edu.tr

Ceymi DOENYAS

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

ceymi@yildiz.edu.tr

Hayatın çoğu alanında bulunan duygular, her zaman başarılı şekilde yönetilemeyebilirler. Duyguların yönetilememesinin yol açtığı durumlardan biri, duygusal yemedir (Danner vd., 2014). Duygusal yeme, fizyolojik bir açlık olmadan yaşanan, olumsuz duygu durumuyla ilişkili beslenme eylemidir (Arslantaş ve İnalkaç, 2018). Duygusal yemeyi incelemek, kişinin kendisiyle ve çevresiyle kurduğu ilişkiyi düzenleyebilmek için önemlidir. Olumsuz duyguları yönetmek daha zor olabilmektedir (Serin ve Şanlıer, 2018). Duygu düzenleme güçlüğü, duyguları tanıma, anlama, kabul etme, yönetme ve ifade etmede yaşanan zorluklardır (Gross, 1998). Bu zorluklar, özellikle olumsuz duygular karşısında yaşandığından, olumsuz duygularla mücadele için duygusal yeme davranışı gerçekleşebilir (Gratz ve Roemer, 2004). Bireylerin kişisel algılarına dayanan, zorlayıcı, tehdit edici, uyum bozucu durumlar algılanan strestir (Gerrig ve Zimbardo, 2015; Lazarus, 1984). Algılanan stresi azaltmak için duygusal yeme davranışı gerçekleşebilmektedir (Savcı ve Aysan, 2014). Duygusal yemenin olumsuz duyguların bastırılması ve olumsuz duygulardan kaçmak amacıyla gerçekleşmesi (Karakuş, 2020) akla yaşantısal kaçınmayı getirmektedir. Yaşantısal kaçınma, olumsuz olarak algılanan his, düşünce ve hatıraları tecrübe etmekten kaçınmak için yapılmaktadır (Hayes vd., 1996). Rahatsız edici duygu, düşünce ve tecrübelerden kaçınan bireylerin duygusal yeme eğilimleri daha fazladır (Hayes vd., 2011). Bu bilgiler doğrultusunda bu araştırma, yetişkinlerdeki duygusal yemenin duygu düzenleme güçlüğü, algılanan stres ve yaşantısal kaçınmayla olan ilişkisini incelemiştir. Bu araştırmaya konu olan değişkenlerin bir arada incelendiği çalışmaya rastlanmadığından araştırmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Örneklem, 18-65 yaş aralığındaki 503 katılımcıdır. Kişisel Bilgi Formu, Duygusal Yeme Ölçeği (Arslantaş vd., 2019), Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği (Yiğit ve Yiğit, 2019), Algılanan Stres Ölçeği (Eskin vd., 2013) ve Kabul ve Eylem Formu 2 (Yavuz vd., 2016) kullanılmıştır. Araştırmanın korelasyon sonucuna göre duygusal yeme ile duygu düzenleme güçlüğü, algılanan stres ve yaşantısal kaçınma değişkenleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Duygu düzenleme güçlüğü, algılanan stres ve yaşantısal kaçınma arttıkça duygusal yeme artmaktadır. Regresyon sonucuna göre duygu düzenleme güçlüğü duygusal yemeyi algılanan stres ve yaşantısal kaçınmanın ötesinde anlamlı ve pozitif olarak yordamaktadır. Yani, yaşadığı duyguları bilemeyen, düzenleyemeyen ve yönetmekte zorlananların duygusal yemeleri daha belirgin ve anlamlı olarak artmaktadır. Bu doğrultuda,

duygu düzenleme güçlüğünü azaltmaya, duygu düzenleme becerilerini arttırmaya odaklanan müdahale çalışmaları ile duygusal yeme davranışının azaltılmasına destek olunabilir ve böylece bireyin kendisiyle ve çevresiyle kurduğu ilişkiyi iyileştiren sonuçlar elde edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Duygusal yeme, duygu düzenleme güçlüğü, algılanan stres, yaşantısal kaçınma.

OKUL YÖNETİCİLERİNİN BİLİNÇLİ FARKINDALIKLARI VE KARAR VERME STİLLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Büşra Aksoy

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Yönetimi

aksoybusramat@gmail.com

Mithat Korumaz

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

mithatkorumaz@gmail.com

Bu araştırmanın amacı, okul yöneticilerinin bilinçli farkındalık düzeyleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi incelemek ve bu değişkenlerin çeşitli demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemektir. Araştırma, ilişkisel tarama deseninde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen 336 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Bilinçli Farkındalık Ölçeği ve Karar Verme Stilleri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları, bilinçli farkındalık ve karar verme stilleri arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ve bu değişkenlerin bazı demografik özelliklere göre farklılaştığını ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda, bilinçli farkındalığın tüm karar verme stillerini (rasyonel, sezgisel, bağımlı, kaçınmacı ve anlık) pozitif yönde ve anlamlı olarak yordadığı tespit edilmiştir. Demografik değişkenlere ilişkin bulgular, cinsiyet ve yaşın bilinçli farkındalık ve karar verme stilleri açısından fark yaratan anlamlı değişkenler olmadığını göstermiştir. Eğitim durumuna göre, lisans mezunlarının yüksek lisans mezunlarına göre sezgisel, bağımlı, kaçınmacı ve anlık karar verme stillerinde daha yüksek puanlar aldığı belirlenmiştir. Görev yapılan okul türüne göre, lise yöneticilerinin ilkokul ve ortaokul yöneticilerine göre daha yüksek bilinçli farkındalık ve rasyonel, sezgisel ve bağımlı karar verme eğilimleri gösterdiği saptanmıştır. Yöneticilik görevine göre, okul müdür yardımcılarının okul müdürlerine göre tüm değişkenlerde daha yüksek puanlar aldığı bulunmuştur. Yöneticilik ve öğretmenlik görevlerinde geçirilen süreye göre, daha az deneyimli yöneticilerin ve daha deneyimli öğretmenlerin daha yüksek bilinçli farkındalık düzeylerine ve rasyonel, sezgisel ve bağımlı karar verme eğilimlerine sahip olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilinçli Farkındalık, Karar Verme Stilleri, Okul Yöneticileri.

OTURUM 33

ACIMASIZ DÜNYA SENDROMUNA KARŞI TOPLUMU DAYANIKLI KILMA REÇETESİ: 'AÇIK MİKROFON LOBİSİ'

İlknur Gümüş

Dr. Öğretim Üyesi İstanbul Gelişim Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım
ilgumus@gelisim.edu.tr

Emre Ergen

Araştırma Görevlisi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım
eergen@gelisim.edu.tr

Dünyamızda meydana gelen krizler ve çatışmalar çoklu bir yapıya sahip olup giderek karmaşık bir hale gelmiştir. Ekonomik, toplumsal ve ekolojik çatışmalar eş zamanlı olarak pek çok ülkede gerçekleşmektedir. Teknolojik gelişmelerle birlikte tüm bu değişim ve dönüşüm süreci, devletlerin rollerini yeniden düşünmelerini zorunlu kılmaktadır. İçinde bulunduğumuz coğrafyada seller, yangınlar, kuraklık ve deprem gibi afetler bir kriz boyutu oluştururken; toplumsal gelişmelerin etkisiyle kadın ve çocuk hakları özelinde insan hakları uygulamalarındaki arayışlar da başka bir kriz boyutu oluşturmaktadır. Bu süreçle birlikte gerek geleneksel kitle iletişim araçları gerekse de sosyal medya ve internet haber siteleri aracılığıyla şiddet içeriklerinin tekrarlanan sunumları, toplumu içinde yaşadığı dünyayı kötü ve tehlikeli bir yer olarak algılamaya başladıkları acımasız dünya sendromuna inanmaya itmektedir. George Gerbner tarafından tanımlanan bu sendromun etkisinde toplum, kriz ve çatışmalara, bununla birlikte, tekrarlanan şiddet içeriklerine karşı duyarsızlaşmaya başlamaktadır. Buna karşın bu sarmalı kırmak adına yaratıcı kültür endüstrisi farklı reçeteler yazmaktadır. Dijital TV Platformlarında üretilen içeriklerden bir tanesi olan GAİN Mevzular Açık Mikrofon programı buna bir örnektir. Oğuzhan Uğur'un moderatörlüğünde hazırlanan ve Gain Dijital TV Platformunda yayınlanan programda, birçok farklı konuda birçok farklı içerik üretilmesinin yanında; politik katılım ve toplumu ilgilendiren kritik yasa değişikliği süreçlerinde de birçok farklı gruptan konuklar ağırlanmaktadır. Bu programlardan biri olan 'Mevzular Açık Mikrofon | 6284 Özel' başlıklı programda ise 6284 sayılı kanunun önemi tartışılmıştır. Çalışmanın önemine baktığımız zaman, sivil toplum kuruluşu yöneticilerini ve kamuoyunu katkı sunma noktasında sürece dahil etmiş, ayrıca konu ile ilgilenen gazetecilerle birlikte sanatçıları da sürece dahil olma konusunda etkileyerek bir dijital TV platformunda ilk defa kollektif lobi çalışması gerçekleştirmiştir. Araştırmada Mevzular Açık Mikrofon | 6284 Özel başlıklı program örneği üzerinden coğrafyamızda yaşanılan çoklu toplumsal çatışma krizlerine ilişkin farkındalığını artırma ve çözüm geliştirme noktasında dijital TV platformlarından kollektif lobi çalışmaları bağlamında nasıl istifade edilmektedir araştırma sorusuna cevap aranacaktır. Çalışmanın önemine baktığımız zaman açık mikrofon lobisi, lobi çalışmaları içerisinde tanımlanacak olup, lobicilik uygulamalarına dikkat çekilecektir. Çalışma içerisinde nitel araştırma anlayışı ile bina edilecek olan çalışma, vaka analizi yöntemi çerçevesinde analiz edilecektir. Veri toplama tekniği noktasında içerik analiziyle belge incelemesi gerçekleştirilerek programın yazılı transkripti oluşturulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Acımasız Dünya Sendromu, Açık Mikrofon Lobisi, Kadın Hakları

BİR SOSYAL DIŞLANMA UNSURU OLARAK: CİNSEL KİMLİK

Asude Zeynep Aral

Sakarya Üniversitesi Sosyoloji Yüksek Lisans
asudezeyneparal@hotmail.com

Sosyal dışlanma ve ayrımcılık pratikleri gündelik hayatın işleyişini, bireylerin psikolojik ve fiziksel bütünlüğünü ve yaşam güvencelerini tehdit eder. Ayrımcılığın ve sosyal dışlanmanın her boyutu birbirini etkilemektedir. Farklı cinsel kimliklere sahip bireyler toplumda dezavantajlı olarak nitelendirilen gruplar içinde bulunmaktadır. Dezavantajlı diğer grupların aksine kültürel, politik, sosyal, ekonomik kurumlardan ve medyadan dışlanmakta; aynı zamanda negatif ayrımcılığa maruz kalmaktadırlar. Dışlanma pratiklerinin ürettiği sorunlar iki farklı şekilde kendini göstermektedir; görünür kimlik mi yoksa görünmezlik mi? Bu ikili çıkmaz süreç ve sonuç bağlamında her birey için farklılık göstermektedir. Dezavantajlı olarak nitelendirilen diğer gruplar için toplumda görünür olmak önemli bir yer tutar ve akabinde sosyo-politik alanda pozitif ayrımcılığa temel olur. Farklı cinsel kimliklere sahip bireyler ise görünür olmamayı ve kimliklerini gizlemeyi yüksek oranda tercih etmektedirler. Karşı cinsle ilgileniyormuş gibi davranma, heteroseksüel tutumlar içinde bulunma, sessiz kalma, daha yardımsever olma, konuyu değiştirme ve dindar olarak gözükme gibi davranışlar bireylerin cinsel kimliklerini gizlemek için başvurduğu stratejilerden birkaçıdır. Bu durum, bireyin ruh sağlığını olumsuz şekilde etkilemektedir.

Farklı cinsel kimliklere sahip bireylere karşı duyulan nefret, korku veya hoşnutsuzluk literatürde farklı şekillerde tanımlanmıştır. Nefret söylemi davranışı ile başlayan dışlanma süreci uzak durma, ayrımcılık ve fiziksel şiddet ile devam etmektedir. Dezavantajlı olarak nitelendirilen diğer gruplardan farklı olarak ayrımcılığa maruz kaldıkları ilk ve en yakın çevre, ailedir. Aile içerisindeki dışlanma pratikleri kabullenmeme ve şiddet davranışları şeklinde olabilmektedir. Aynı zamanda çoğu toplumda baskı, önyargı, ayrımcılık ve dışlanmaya maruz kalmaları bireylere yönelik hak ihlallerini arttırmaktadır. Haklarını koruyacak hukuk sistemin veya belli bir sistem aracının bulunmaması; mevcut hukuk sisteminde ise farklı ve negatif tutumlar ile karşı karşıya kalmaları ayrımcılığın temel faktörlerinden birisidir. Bireylerin maruz kaldıkları ayrımcılık ve sosyal dışlanma süreçleri onları birbirleri ile daha fazla dayanışma içerisinde olmaya itmiş, dayanışma ve örgütlenme hareketleri zaman içerisinde toplumda kendisine bir yer edinebilmiştir.

Bu çalışma, toplumda dezavantajlı bir grup olarak nitelendirilen farklı cinsel kimliklere sahip bireylerin toplumsal kabul görme ve sosyal dışlanma süreçlerinin incelenmesini amaçlamaktadır. Çalışmanın sonunda, sosyal dışlanma ve ayrımcılığın farklı cinsel kimliklere sahip bireyler için toplumsal süreçte nasıl gerçekleştiği ve toplumda nasıl tezahür ettiği detaylandırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ayrımcılık, Cinsel Kimlik, Dışlanma

ERNST VON ASTER'İN BİLGİ TEORİSİ BAĞLAMINDA HAKİKAT VE BEKLENTİ İLİŞKİSİ

Buket Didem Malkoç

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri, Felsefe Bölümü
buketddm456@gmail.com

Hakikat, genelde bir düşüncenin nesneye uygunluğu olarak tanımlanır. Felsefe tarihi boyunca da günümüze kadar çok kez tartışılmış bir kavramdır. Özellikle de hakikat kavramının diğer kavramlar ile ilişkisi ve ayrıştığı noktalar çok dikkat çekmiştir. Bilgi teorisi söz konusu olduğunda ise hakikat önemli bir kavram olarak yerini alır. Felsefesinin temeline ve bilgi teorisinin çıkış noktasına hakikat kavramını yerleştiren Ernst Von Aster'e göre bilgi teorisinin en önemli problemlerinden biri hakikattir. Hakikat kavramına doğru yol çizerken mutlaka başka birçok kavrama rastlanacaktır. Ernst Von Aster'in felsefesinde olan kavramlar özellikle algı, hayal gücü ve uygunluk gibi kavramlardır. Ancak Ernst Von Aster'in Bilgi Teorisi ve Mantık adlı kitabını okuyan bir kişinin de ilk dikkat edeceği ve gözüne çarpan kavram muhtemelen beklenti olacaktır. Beklenti kavramı açıklanırken ve bu beklentinin doğruluğu da hesaba katıldığında yine bu beklenti bizi hakikat kavramının açıklamasına götürür. Bu konu da kısa bir açıklama yapmak bu ilişkiyi aydınlatacaktır. Bizim herhangi bir beklentimiz, ki bu doğa olaylarında günlük yaşantımızda uyguladığımız ve yaptığımız bir harekete kadar geniş kapsamda düşünülebilir, beklentimizin sonucunun durumuna göre yanlış ya da doğru olabilmektedir. Bu doğru ya da yanlış çıkan beklentim aslında beklenenin gerçekleşmesiyle ilgilidir. Beklemelerimin gerçekleşmesi ise hakikati tanımlarken kullandığımız tanımdır: Bilginin objesine uygun olmasıdır. Bu bağlamda Von Aster göz önüne alındığında bu ilişkinin sağlam kurulduğu açıktır. O birçok kavramla bilgi teorisinin yolunu çizerken temele hakikati koyarak bu yolun çoğu kısmını aşmayı başarmıştır. Ancak yolun geri kalanı daha karmaşık olması gerekirken özellikle beklenti kavramıyla bu yol aydınlatılmış ve engeller kaldırılmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak hakikat anlaşılmaya çalışılırken değişik kavramlara tabi ki yer verilmiştir. Ancak beklenti belki de hakikate ve onun anlaşılmasına destek sağlayacak en esaslı kavramlardan biri olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hakikat, Ernst Von Aster, Beklenti.

AHIRKAPI ROMANLARININ MAHALLE AİDİYETİ DENEYİMLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Şeyma Karabağ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü, Sosyoloji Programı
seymakarabag39@gmail.com

Betül Duman Bay

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü, Sosyoloji Programı
betulduman@hotmail.com

Bu çalışma, İstanbul'un Fatih ilçesindeki Ahırkapı Mahallesi'nde yaşayan Roman topluluğunun mahalle aidiyeti deneyimlerini incelemektedir.

Yer bağlılığı, bireylerin mekânlarla kurdukları duygusal bağları ifade eden ve literatürde geniş bir yer bulan önemli bir kavramdır. Bu kavram, "topluluk bağlılığı", "yer kimliği" veya "yer duygusu" gibi farklı terimlerle de açıklanabilir. Ancak mahalle aidiyeti, yalnızca bireysel duygusal bağlardan ibaret değildir; yaşanılan mahalleyle kurulan ilişkiler, toplumsal bir bağlamda kolektif bir perspektiften ele alınmalıdır. Mahalle aidiyeti, sadece bir duygusal bağlılık yaratmakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal kimlik inşası, kültürel sürekliliğin korunması ve sosyal dayanışma gibi önemli işlevleri de üstlenir. Bu anlamda mahalle aidiyeti, yer bağlılığının toplumsal bir yansıması olarak karşımıza çıkar. Sosyal dışlanma ve ötekileştirme süreçleriyle karşılaşan bir topluluk için mahalle aidiyeti, kimliklerini güçlendiren ve toplumsal bağlarını pekiştiren önemli bir direnç stratejisidir.

Araştırma, Ahırkapı Mahallesi'nde en az beş yıl süreyle ikamet eden, 18 yaş ve üzeri 10 gönüllü Roman bireyle yapılan derinlemesine mülakatlar aracılığıyla yürütülmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, katılımcıların mahalle aidiyeti deneyimlerinin farklı yönlerini anlamayı amaçlamaktadır. Ulusal literatürde, Romanlar üzerine mahalle aidiyeti bağlamında sınırlı sayıda çalışma bulunduğu için, bu araştırma mevcut boşlukları doldurmayı hedeflemektedir. Fenomenolojik bir yaklaşım benimseyen bu çalışmada, mahalle aidiyetinin bireylerin sosyal ilişkileri ve kimlik oluşturma süreçleriyle nasıl iç içe geçtiği irdelenmiştir.

Ahırkapı Mahallesi, yalnızca bir mekân olmanın ötesinde, Roman topluluğu için sosyal, kültürel ve kimliksel bir alan olarak öne çıkmakta, aynı zamanda toplumsal dayanışma, ekonomik iş birliği ve kültürel sürekliliğin sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır.Ayrıca Ahırkapı Mahallesi'ndeki Roman topluluğu, mahalle aidiyetini toplumsal dışlanmaya karşı bir direnç ve kimlik koruma stratejisi olarak benimsemiştir.

Anahtar Kelimeler: Mahalle Aidiyeti, Romanlar, Kimlik İnşası, Direnç, Sosyal Bağlar.

GERÇEK VE VARSAYIMSAL AHLAKİ İHLALLERDE AHLAKİ KAYITSIZLIĞIN FARKLI TEZAHÜRLERİ: DİYALOJİK PERSPEKTİF AÇISINDAN BİR İNCELEME

Melike Şahin

Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
melike.yasar@atauni.edu.tr

Sevim Cesur

Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Psikoloji Bölümü
cesur@istanbul.edu.tr

Diyalojik Ahlak Perspektifi'ne göre, bireylerin gerçek hayatta ilişki kurdukları insanlar zihninde bir konuma sahiptir. Bu çerçevedeki çalışmalar, diğerlerinin bireyin zihninde davranışlarını değerlendiren bir nevi "ahlaki seyirci" konumunda olduğunu iddia etmişlerdir. Bu çalışmada, bireylerin gerçek olaylardaki ve varsayımsal senaryolardaki ahlaki ihlallerde, diğerlerinin bireylerin zihnindeki konumu ve ahlaki failliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Katılımcıların ahlaki faillikleri Sosyal Bilişsel Gelişim Kuramı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bandura tarafından geliştirilen Sosyal Bilişsel Gelişim Kuramına göre, ahlaki standartlarımızı ihlal ettiğimizde, herhangi bir rahatsızlık hissetmeden ihlale devam etmemize izin veren "ahlaki meşrulaştırma, avantajlı karşılaştırma, örtülü etiketleme, sorumluluğu dağıtma, sorumluluğu üstlenmeme, insandışılaştırma, mağduru suçlama, olumsuz sonuçları önemsememe/çarpıtma" olmak üzere sekiz bilişsel mekanizma bulunmaktadır. Bu mekanizmalar, ahlaki standartlarımızı değiştirmeden davranışlarımızı nasıl yorumladığımıza bağlı olarak davranışı meşru hale getirmektedir. Bu araştırma kapsamında, iki niteliksel çalışma gerçekleştirilmiştir. İlk çalışmada katılımcıların faili oldukları bir ahlaki ihlal hakkında derinlemesine görüşmeler yapılmış; ikinci çalışmada 5 farklı varsayımsal ahlaki ihlal senaryosu kullanılarak aynı katılımcılarla yine derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, içerik analizi ile incelenmiştir. Sonuçlar, katılımcıların hem gerçek hem de varsayımsal senaryolarda ahlaki kayıtsızlık mekanizmalarını kullandıklarını göstermiştir. Ancak, gerçek hayattaki ve varsayımsal senaryolardaki mekanizmaların farklılaştığı; gerçek hayatta sorumluluğun dağılmasının, varsayımsal senaryolarda ise mağduru suçlamanın diğer mekanizmalarına göre daha sık kullanıldığı gözlenmiştir. Bununla birlikte katılımcıların tamamının zihinlerinde ahlaki seyircilerin yer aldığı; bu seyircilere sorumluluk atıfları yaptıkları ve böylelikle zihinlerindeki diğerini de ahlaki olaydan sorumlu tutarak davranışlarını meşrulaştırdıkları görülmüştür. Bulgular, ahlaki kayıtsızlık mekanizmalarının diğerlerinin gerçek veya hayali varlığından bağımsız olarak kullanıldığını, ancak bireylerin zihinlerinde yer alan konumlara/ahlaki seyircilere de sorumluluk atfettiklerini göstermektedir. Gerçek olaylarda ve varsayımsal senaryolardaki mekanizmaların farklılaşması ahlaki ihlali deneyimlemenin ve hayal etmenin farklı bilişsel süreçler içerdiğine ve kullanılan mekanizmaların bağlama göre değişebileceğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ahlaki kayıtsızlık, diyolojik ahlak perspektifi, ahlaki seyirci, ahlaki faillik, ahlaki yargı.

OTURUM 34

ANKARAVÎ'NİN MESNEVÎ ŞERHİNDE CEVÂHİR-İ BEVÂHİR-İ MESNEVÎ'NİN İZLERİ

Nesibe Kablander

Dr., Türk-İslâm Edebiyatı
nesibekablander@gmail.com

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin (ö. 672/1273) Mesnevî-i Ma'nevî adlı eseri yazıldığı dönemden itibaren büyük bir ilgi görmüş, çeşitli tercüme ve şerhleri de yapılmıştır. İsmâil Rusûhî-i Ankaravî'nin (ö. 1041/1631-32) Mecmûatü'l-Letâyif ve Matmûratu'l-Ma'ârif adlı şerhi, Osmanlı döneminde Mesnevî'nin tamamına yapılan şerhler arasında en meşhur olanıdır. Hâlen değerini koruyan bu eser üç ayrı metne sahiptir. Şerhin en yaygın metni Ankaravî'nin önde gelen müritlerinden Derviş Ganem'in kâtiplik ettiği ikinci hâli olsa da şarihin ömrünün son yıllarında IV. Murad'ın talebi üzerine yeniden düzenlediği üçüncü metin, eserin kâmil şeklini içerir. Şerhin Derviş Ganem kâtipliğinde yazılan ikinci metni Erdoğan Taştan, IV. Murad'ın talebiyle düzenlenen son şekli esas alınarak ise Ahmet Tanyıldız tarafından doktora tezi olarak çalışılmıştır. İşte bu nihai metinde önemli bir husus tespit ettik. Aynı yüzyılın diğer bir Mesnevî şarihi olan ve yalnızca ilk defteri şerh eden Sarı Abdullah Efendi'nin (ö.1071/1660) Cevâhir-i Bevâhir-i Mesnevî isimli şerhi ile Ankaravî'nin eserinin her iki metni mukayeseli olarak okunduğunda Ankaravî'nin sultan için hazırladığı son metninde ilk deftere yaptığı bazı ilavelerin Cevâhir-i Bevâhir-i Mesnevî'de de aynen bulunduğu görüldü. Rusûhî Dede, şerhinin ikinci hâlini 1030/1621 yılında yazmaya başlamış, 1036/1627 yılının Ramazan ayında tamamlamıştır. Sarı Abdullah Efendi de şerhine 1035/1625 senesinde başlayıp 1041 yılının Rebîülevvel ayında (1631 Ekim) tamamlamıştır. IV. Murad'ın Ankaravî'den talebi ise 1039 yılının Zilkade (1630 Haziran) ayında olmuş, Ankaravî hemen harekete geçerek eserini sultan için düzenlemiştir. Şerhin IV. Murad'a sunulma tarihi net olarak tespit edilememiştir; fakat şarihin 1631 yılı sonu veya 1632 yılı başında vefat ettiği dikkate alındığında en geç 1631 sonlarında takdim edilmiş olmalıdır. Burada unutulmaması gereken nokta, Rusûhî Dede'nin şerhinin Mesnevî'nin tamamını, Sarı Abdullah'ın şerhinin ise yalnızca birinci defteri içerdiğidir. Öyleyse eserine 1625 yılında başlayan Abdullah Efendi'nin 1630'a kadar şerhinin büyük kısmını tamamlamış olduğu rahatlıkla söylenebilir. Zaten bundan bir yıl kadar sonra, 1631 Ekim'inde de eser bütünüyle hitama ermiştir. Abdullah Efendi çeşitli kaynaklardan alıntılarla beyitleri oldukça geniş ve ilmî yönden zengin bilgilerle açıklamıştır. Bu yönüyle diğer Mesnevî şerhlerinin hiçbirisine benzemeyen Cevâhir-i Bevâhir-i Mesnevî'nin sultana sunulup sunulmadığı belli değildir ama Mecmûatü'l-Letâyif ve Matmûratu'l-Ma'ârif'in IV. Murad için tekmil edilen metninde ilk defterin kaynaklarından olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sarı Abdullah Efendi, Rusûhî-i Ankaravî, Mesnevî, şerh

CHATGPT'NİN ÜRETTİĞİ KURGUSAL ANLATILARDA SERBEST DOLAYLI SÖYLEMİN KULLANIMI[1]

Bahar Dervişcemaloğlu

Doç. Dr., Ege Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü
bahardervis@yahoo.com

Ebru Özlem Yılmaz

Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
eincekar@adu.edu.tr

Eğitimden sağlığa kadar birçok farklı alanda sundukları imkânlardan istifade edilen yapay zekâ araçları, modern hayatın vazgeçilmez bir parçası hâline dönüşmeye başlamıştır. İlk sürümü 30 Kasım 2022 tarihinde, son sürümü ise 13 Mayıs 2024 tarihinde piyasaya sürülen ChatGPT, OpenAI tarafından geliştirilmiş, belirli bir girdiden hareketle insan benzeri metinler oluşturabilen bir dil üretim modeli ve yapay zekâ sohbet robotudur. Bu çalışmada bağlamı idrak etme, doğal ve tutarlı bir izlenim uyandıran metinler üretme, insan benzeri yanıtlar verme kabiliyetiyle mevcut yapay zekâ araçları arasında en popüler sohbet robotlarından biri olarak dikkat çeken ChatGPT'nin ürettiği kurgusal anlatılarda serbest dolaylı söylemin kullanımı ele alınacaktır. Anlatıda söylemin temsili anlatıbilim sahasında oldukça ilgi gören konulardan biridir. Söylem, anlatıda "sözün" ve "düşüncenin" temsilini ifade edecek biçimde kullanılan kapsayıcı bir terimdir. Buradan hareketle serbest dolaylı söylemin de hem "serbest dolaylı sözü" hem de "serbest dolaylı düşünceyi" içine alacak biçimde kullanıldığını belirtmek gerekir. Sözün ve düşüncenin temsilindeki en karmaşık kategorilerden biri olarak kabul edilen serbest dolaylı söylem, karakterin üslubuna özgü ifadelerin korunarak anlatıcının söylemi içinde aktarılmasına dayanır. Öte yandan serbest dolaylı söylemin "sözün" ve "düşüncenin" temsilinde yarattığı söylem etkileri birbirinden farklıdır. Anlatılarda benimsenen bakış açısı/anlatı durumları, kullanılan karakterleştirme ve aktarım teknikleri de söylemin niteliğini (mimetiklik ya da diegetiklik derecesini) ve kullanım sıklığını etkiler. Bu kapsamda ChatGPT'ye yirmi ayrı komut verilerek farklı özelliklerde yirmi adet kurgusal anlatı (hikâye) üretmesi sağlanmış, söz konusu anlatılar içerdikleri söylem çeşitliliği ve "serbest dolaylı söylem" kullanımı açısından incelenmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda üretilen yirmi anlatının yarısında serbest dolaylı söylem kullanımına rastlandığı, bu metinlerde serbest dolaylı düşüncenin ağırlık kazandığı ve anlatılarda, karakterlerin bir gerçeği idrak ettiği ya da şüpheye düştüğü noktalarda serbest dolaylı söyleme başvurulduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: ChatGPT, anlatıbilim, kurgusal anlatı, serbest dolaylı söylem

[1] Bu çalışma, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 124K070 numaralı proje ile desteklenmiştir. Projeye verdiği destekten ötürü TÜBİTAK'a teşekkürlerimizi sunarız.

ERHAN BENER'İN YALNIZLAR'INDA ARAYIŞ, ACI-HAZ DENGESİ VE ÖLÜM GİBİ İZLEKLERİN METAFORİK TEZAHÜRLERİ

Ayşe Nur Özdemir

Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
aysenurozdemir@trakya.edu.tr

Erhan Bener'in ilk cildini 1956'da Gordium adıyla yayımladığı Yalnızlar, Türk edebiyatında varoluş sorunlarının birey bağlamında ele alındığı yetkin bir örnektir. Yazar, hayatından izler de taşıyan bu ikinci romanını 1977 yılında ve daha sonra yeniden, yeniden yazarak yayımlamış ve tutumunu her baskıda sürdürmüştür. Başkişi Doktor Nevzat'ın askerî bir sürgün olarak geldiği Edremit'te İstanbul'a dönmek fikrinden tedricen uzaklaşması, üç yıl boyunca çevresindeki insanlarla birlikte bu küçük yerleşim biriminde içine hapsoldukları "çember"in dışına çıkmak için attıkları her adımın onları daha derin bir çıkmaza sürüklemesi ve nihayetinde çemberin içindekilerin ölüm, arayış ve ayrılıklarla sınanmaları romanın omurgasını oluşturur. Metnin tarihselliği itibarıyla yazarca benimsenen yeniden yazma tutumu, kurgusundaki döngüselliği pekiştiren kimi temalarla da kesişir; dolayısıyla metnin önemli motifleri ve metaforik kullanımlarıyla da bütünleşir. Bu bağlamda Nevzat'la birlikte Fransızca öğretmeni Necati, Üsteğmen Galip, Galip'in müzik öğretmeni eşi Nermin, savcı Şevket gibi aydın kişilerin içinde bulundukları çevreye uyum sağlayamadıkları, sürekli bir arayış hâlinde oldukları ve aradıkları huzura kavuşamadıklarında "çemberi kırmak" ya da mitik bir arka planı olan "düğümü çözmek veya kesmek" için çabaladıkları veya eylemsizliği seçtikleri görülür. Bu gruptaki bireylerin çemberi kırmaları, yadsımaları ya da ölümle onun dışına sürüklenmeleri ve onların yazgısını belirleyen "düğüm"ü görme biçimleri farklı şekillere bürünür: Galip hastalığını önemsemeyerek ölümünü hızlandırır, Şevket delirmesi üzerine akabinde öleceği tımarhaneye kaldırılır, Nevzat'ın eşi Macide dış gebelik sonrası yaşadığı kanama ile ölür, Necati intihar eder ve Nermin ile arasında süren yasak aşkın vicdani yükümlülüğü tüm bu kayıplardan sonra Nevzat'ın kendi içinde yaşadığı çatışmanın şiddetini artırır. Aynı "çemberin içinde" olup da benzer sınırlara çarpsalar da onların beklentileri, çelişkileri, arayışları ve dünyayı veya hayatı anlamlandırma kipleri farklı metaforik kullanımlarla ve motiflerle aktarılır. Varoluşsal bunalım, yabancılaşma, ölüm, aşk, anlam arayışı gibi başat temalar roman boyunca tekrar eden kimi metaforlar ve motiflerle çerçevelenir ve bu edebî tercih metni döngüsel ve yineleyici bir çizgiye çeker. Bu çalışmada söz konusu çerçeveleme, ilgili temaları pekiştiren çember, düğüm, oyun, iskambil kâğıdı, ayna, yumak/iplik vb. metaforik kullanımların örgütlenişi ve işlevleri etrafında irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk edebiyatı, Türk romanı, Erhan Bener, Yalnızlar, metafor.

CLAUDE LÉVİ STRAUSS'UN KARŞITLIKLAR KURAMI BAĞLAMINDA QURDOĞLU MATALI (KURTOĞLU MASALI)

Büşra Güler

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Türk Dili ve Edebiyatı
bbguler98@gmail.com ORCID:0009-0002-8292-8314

Meriç Harmancı

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Türk Dili ve Edebiyatı
harmanci@yildiz.edu.tr ORCID:0000-0003-1062-7926

Fransız bir antropolog olan Claude Lévi-Strauss, halk söylevlerinin ve halka ait tüm ürünlerin karşıtlıklar kuramı çerçevesinde ele alınmasının faydalı olacağını öne sürmüştür. Bu bağlamda halka ait ürünlerin çatışmalarla ya da zıtlıklarla ve bu zıtlıkların uyumuyla incelenmesi, bu halk ürünlerinin ve ait olduğu halkın zihniyetinin daha iyi anlaşılmasını sağlar. Bu bilgiler ışığında ele alınan bir sözlü kültür ürününde karşıtlıklar pek çok değişkene bağlı olabilir. Bu durum anlatının temelinde bulunan kaos ve kozmosu simgeleyen olaylarla doğrudan bağlantılıdır. Claude Lévi-Strauss, karşıtlıklar kuramı içinde özellikle doğa ve kültür karşıtlığına dikkat çekmiştir. İnsanın doğmuş olduğu doğal dünya ile oluşturmuş olduğu yapay dünya arasında oluşan bu karşıtlık, sözlü kültür ürünlerine de yansımıştır. Sözlü kültür ürünlerinden olan masallar da çoğunlukla mantıksal çelişkileri bire arada bulunduran ve bu çelişkilerde semboller aracılığıyla dengeyi kuran anlatılardır. Bu nedenle Lévi-Strauss'un çıkarımları, insanın doğal yaşamı ve kültürel yaşamı belirli sembollerle anlattığı masallarla bu çatışmayı ortaya koymaya uyumludur. Qurdoğlu Matalı (Kurtoğlu Masalı), ormana terk edilmiş bir kahramanın doğa ve kültür arasına sıkışan kimliğini ve bu durumun yarattığı çatışmayı ele alan bir Kerkük Türkmen masalıdır. Qurdoğlu Matalı'nın doğa ve kültür çatışması bağlamında incelenmesi, aynı zamanda Kerkük Türkmen toplumunun bu iki kavram hakkındaki düşüncelerini göstermesi bakımından da oldukça önemlidir. Özellikle doğa ve kültür karmaşasının ve bu karmaşa içerisinde insanın nerede konumlandığı ya da konumlanması gerektiğini anlatan bu masal, Lévi-Strauss'un doğa ve kültür hakkındaki, karşıtlık temelli düşünceleri ile halk bilimsel olarak incelenecektir. Bu inceleme bir masal aracılığıyla insan hayatının çatışmalı ve çelişkili durumlarını gözler önüne sermeyi ve insanın doğa ve kültür ikilemi arasındaki yerini sorgulamaya yöneliktir.

Anahtar Kelimeler: Claude Lévi-Strauss, Qurdoğlu Matalı, karşıtlıklar kuramı.

BİR TURNUSOL OLARAK İRADE: "YALNIZLIĞIN OYUNCAKLARI" OYUNUNDA KÖTÜLÜK

Neslihan Su AYDIN

Öğrenci, Marmara Üniversitesi, Yeni Türk Edebiyatı Yüksek Lisans Programı
suaydiin@gmail.com

Kötülük insanlık tarihinin başından bu yana tartışılmış, incelenmiş ve temelleri aranmış bir olgudur. Her şeyin zıddıyla mümkün olduğunu bildiğimiz dünyamızda kötülük elbette iyilikten azade düşünülemez. Aynı zamanda çağ değiştikçe kötülüğün tanımının ve var oluşunun temellerinin de değiştiğini ve sınırlarının yok olduğunu görmekteyiz. Böyle bakıldığında kötülük tanımlarının çeşitli araştırmacılar tarafından kategorilendirildiğini ve buna göre bir inceleme alanının ortaya çıktığını söylemek mümkün. Elbette burada iradi olan ve iradi olmayan etkenler ve eylemler de ortaya çıkmaktadır ve bu kötülüğün niteliğini büyük ölçüde etkilemektedir.

Bu bildirinin merkezi olan "kötülük" olgusu da tam olarak bu akışkanlık, sınırların tahmin edilemezliğinden ortaya çıkar. TDK'ye göre, "1. Kötü olma durumu; fenalık, kemlik, habaset, seyyie, şenaat, şer. 2. Zarar verecek davranış veya söz." açıklanan kötülüğün bu anlamını ne tür olaylar karşısında kazandığı ve aslında ne tür sonuçlar doğurduğu önemli bir noktadır. Kötülüğün iradi olarak eyleme dökülmesinin ve iradi olmayan eylemlerin insanda ve toplumda ne gibi "kötü" sonuçlar ortaya çıkardığı akışkan ve okunması gereken bir husustur. Yani kötülük bir sonuç olabileceği gibi bir tetikleyici ve dramatik unsur olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Bu bildiride Memet Baydur'un "Yalnızlığın Oyuncakları" oyunu özel olarak "fiziksel/doğal kötülük", "ahlaki kötülük", "metafiziksel kötülük" ve "dini kötülük" bağlamında incelenmiştir. Bu sınıflandırmaya göre kötülük olarak görülen unsurlar, eylemlerin tetikleyici unsur olarak ya da bir sonuç olarak kötülük bağlamında nereye ait olduğu araştırılmıştır ve bu kötülük sınıflandırmalarının bulunup bulunmadığına dair bir sonuç ortaya çıkmıştır. Metot olarak oyundaki eylemler ve tetikleyici unsurlar dikkate alınacaktır. Karakterlerin iradeli bir biçimde yaptıkları eylemlerin veya iradesiz bir biçimde bulunduğu durumların yarattığı sonuçlar ya da metinde karakterlerin yaptığı kötülükleri etkileyen unsurlar dikkate alınarak bu eylemler kötülük bağlamında incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: kötülük, Memet Baydur, Yalnızlığın Oyuncakları, eylem, irade

OTURUM 35

PLASTİK SANATLARDA ALGI FENOMENOLOJİSİ BAĞLAMINDA SOYUT İMGELER

Ezgi Ararat Cüceoğlu
Arş. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat Bölümü
ezgiac@yildiz.edu.tr

Seza Sinanlar Uslu
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat Bölümü
sinanlar@yildiz.edu.tr

Fenomenoloji akımının kurucusu Edmund Husserl, dünyayı olduğu haliyle algılamadan ziyade bilincin dünyayı nasıl algıladığına ilişkin incelemelerinde nesne ya da olayların bilinçte yarattığı fenomenlere odaklanır. Husserl fenomenolojik anlamda sanat eserinin felsefi yapısını betimlerken eserde görülen biçim, konu ya da olayı sanat eserinin maddi yapısından ayrı tutar. Bu anlamda sanat eseri, algılanan nesnenin maddesel gerçekliğinden ve eserde görülen imgeden ayrılmaktadır. Dolayısıyla esere ait imge bir fenomen olarak ortaya çıkmaktadır. 20. Yüzyılın önemli düşünürlerinden Maurice Merleau-Ponty, Husserl'in fenomenolojik yönteminden hareketle özgün bir algı fenomenolojisi kurar. Bu kapsamda yayınlanan çalışması Algının Fenomenolojisi'nde algı ile kazanılan anlamın, beden ve dünya ile ilişkisini betimleyen yeni bir bilinç ve refleksiyon teorisi ortaya koyar. Çalışmalarında Paul Cézanne'ın resimlerine ayrıcalıklı bir yer veren Merleau-Ponty'e göre sanatsal bir imge doğum halindeki logosun fenomenal yönlerini açığa çıkarmaktadır. Araştırmamız Fransız düşünürün sanatsal imgeye ilişkin fenomenolojik ontolojisinden hareketle "soyut imge"lerin algısal deneyimine odaklanmaktadır.

Algının neredeyse her edimi verili bir fenomenin görsel bir kavram altına yerleştirilmesini gerektirir. Dolayısıyla algı verisi, nesneyi açık biçimde tanımlamalı ve uygun kategorinin bellekteki imgesini yeterince andırmalıdır. Ancak soyut bir imge; nesne ve figürlerin belirli bir düzene göre yerleştiği perspektif kurallarına bağlı bir resimden, belirli bir hikâyeyi anlatan figüratif bir heykelden daha karmaşık bir yapı sunar. Gerçek hayatta var olan nesne ya da figürleri doğrudan temsil etmeyen soyut imgelerin algısal deneyimi farklılık göstermektedir. Öyle ki soyut bir imgenin görülebilir niteliklerini bütünüyle algılama ve anlamlandırma sürecinde görme duyusu yetersiz kalmaktadır. Yalnızca fırça darbeleri, renk kümeleri ya da tek bir renkten oluşan resimler veya figüratif heykellerde olduğu gibi soyut bir imge algıya yerleştiğinde, bu imgenin kavramsal kategorisi kolayca tanımlanamaz. Bu açıdan soyut bir imgenin fenomenolojisi doğrudan algılanmayan ancak var olan fenomen(ler)e işaret etmektedir. Araştırmamız örneklerle bu konuyu irdelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Algı, Fenomenoloji, Soyut İmge.

MÜZİKTE TARİHSEL AVANGARDIN DOĞUŞU

Başak İdil Özen Koca

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik ve Sahne Sanatları Programı

ozenbasakidil@gmail.com

Tan Temel

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzik ve Sahne Sanatları Programı

ttemel@yildiz.edu.tr

Batıda 19. Yüzyılın ortalarında sanat alanında bir tavır olarak açığa çıkan avangardizm yüzyılın sonuna doğru kavramsal olarak tartışılmaya başlamıştır. Avangard tavır; sanatın özerkliği içerisindeki özgürlüğünü sonuna kadar kullanmak isteyen sanatçıların hızla değişen burjuva toplumu, kent algısı ve kurumsallaşması içerisinde yeni bir söz söyleme arzusunu yeni biçim ve teknik arayışı ile birleştirmesinden doğan karşı çıkış halleridir. Avangardın açığa çıkışı başka bir açıdan, varoluşsal problemleri kapitalizmin metalaşma kurgusuyla çarptırılan "birey"in topluma ve kendine yabancılaşmasından sanatçının payına düşen eleştirel bir cevap olarak da açıklanabilir. Sanatın kurumsallaşması ile toplumdan kopukluğu ve piyasalaşması ile güncele kayıtsızlaşması arasındaki paralelliğe vurgu yapan sanatçıların artması, eleştirel-karşıt üretimlerin hızla çoğalmasına sebep vermiştir. Edebiyat ve görsel sanatlarda yoğunlukla açığa çıkan avangardist tavır yüzyılın sonuna doğru müzikte görülmeye başlamıştır.

P. Bürger'in 1974 yılında yayınlanan Avangard Kuramı, avangardın doğasını -estetik özerklikle ilişkilendiren önceki çalışmaların aksine-, sanatın toplumsal işlevine dair bir paradigma değişikliği olarak ele aldığı için yayınlandığı günden beri çağdaş sanat tartışmaları içerisinde merkeze alınan temel kaynaklardan biri olmuştur. Bürger avangardı; iki dünya savaşı arasındaki politik ve sosyo-kültürel değişimlere odaklanarak tarihselleştirmiş ve bu dönemden önceki avangardist tavırla bu dönem sanatında açığa çıkan fenomenleri sorunsallaştırarak "tarihsel avangard hareketler" olarak tanımlamıştır. Bürger'in kuramındaki tarihsel avangarda dair temel argümanlar; özeleştiri evresine girmesiyle sanatın kurumsal ve toplumsal koşullarının bütünsel olarak sorgulanması, "sanat nedir, sanatçı kimdir?" gibi temel sorgulamaların üretim ve performans yoluyla aranması ve kolektif üretimle modernitenin estetizmini aşma eylemliliğidir. Bürger, tarihsel avangard hareketler olarak tanımladığı ve analizini yaptığı üretimlerin sanatçı kişiliği ve yaşamı ile bütünleşen bir yapıda olması gerekliliği gibi belli başlı sınama kriterleri ile argümanlarını destekler. Kuram daha ziyade görsel sanatlar ve edebiyat örneklerini ele almıştır. Bu çalışmada Bürger'in avangard analizi açıklanarak müzikteki karşılığı araştırılacaktır. Müzikte avangardın hangi tarih ve koşullarda, nasıl açığa çıkmış olduğu tartışılacak ve Erik Satie'nin aykırı müziği Bürger'in kuramı bağlamında tarihsel avangardın müzikte doğuşu olarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Avangard, Peter Bürger, Erik Satie, 20. Yüzyıl Müziği, Avangard Müzik

SAHNENİN SESİ: TEMAŞA MECMUASI (1918-1920)

Nihal Özşirin

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Yüksek Lisans Programı

nevnihal2424@gmail.com

Seza Sinanlar Uslu

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat ve Kültür Yönetimi Anabilim Dalı sinanlar@yildiz.edu.tr

Osmanlı İmparatorluğu'nda 1908'de Meşrutiyetin ilanıyla, Tanzimat'tan beri etkili olan Batılılaşma süreci yeniden etkinlik kazanarak eşitlik, özgürlük, adalet ve kardeşlik temalarıyla birleştirilmiş, yeni bir yönetim biçimiyle birlikte yeni bir toplum oluşturma fikri de ortaya çıkmıştır. Ancak 1911'dan sonra yaşanan Trablusgarp ile Balkan Savaşları' ve de özellikle I. Dünya Savaşı bu yenileşme sürecini sekteye uğratmıştır. Siyasi, askeri ve ekonomik açıdan zorlukların yaşandığı bu dönemde sanatsal üretim konusundaysa tersi bir durum gözlenmektedir.

Yaşanan olumsuzluklara rağmen 1914 yılında İstanbul Şehremaneti (Belediye) sahne sanatlarını icra edecek gençleri yetiştirmek üzere önemli bir girişimde bulunarak "Dar'ül Bedai" adıyla bir konservatuvar kurmak üzere Paris Odéon Tiyatrosu müdürü André Antoine'ı İstanbul'a davet etmiş, savaş başlayınca Antoine ülkeden ayrılmışsa da çalışmalar hız kesmeden sürdürülmüş ve okul kurulmuştur. Darülbedayi adıyla bilinecek bu okul hem sanatçı yetiştirmek hem de oyun metinleri yazmak için dönemin tiyatro oyuncuları ve yazarlarını bünyesinde toplayarak, Osmanlı Devleti'nde sahne sanatlarının batılı formasyona tabii olarak gelişmesine katkıda bulunma amacını benimseyecektir.

Nitekim savaş yıllarında yaşanan türlü zorluklar karşısında sanata tutunan Darülbedayi öğretim kadrosu ve öğrencileri özverili çalışmalarını sürdürürler. İstanbul'un çok kültürlü ortamında sanatsal üretimin çeşitlenmesi adına etkin bir rol oynayan Darülbedayi, payitahtın işgal yıllarında da çalışmalarını devam ettirir.

İstanbul'un bölgelere ayrılarak işgal kuvvetleri tarafından kontrol altına alındığı, kamu binalarının sürekli tahliye edildiği ve kentin içinde türlü kısıtlamaların olduğu işgal yıllarında ağırlıklı olarak sahne sanatlarını konu alan, tiyatro faaliyetlerinden haberler veren, sanatçıları ve oyunları tanıtırken sahne sanatlarına dair çeşitli tartışmaları da sayfalarına taşıyan "Temaşa" mecmuası adeta bu baskılara meydan okurcasına yayına başlar. Muhsin Ertuğrul'un yönettiği Temaşa Mecmuası, işgale aldırmadan 1918-1920 yılları arasında yayın hayatını sürdürür ve toplamda 25 sayı çıkarır. Her bir sayı dünya genelinde tiyatro alanındaki gelişmeleri, İstanbul'un özelinde sahne hayatını, Darülbedayi'nin kurumlaşma sancısını, sahnenin emekçilerini ve sahnelenen oyunları hem anlatır hem de eleştirir, böylece Darülbedayi'nin ve de zor şartlar altında ülkede sahne sanatlarının sesi olur.

Bu çalışma birincil kaynak niteliğindeki Temaşa Mecmuası perspektifinden Osmanlı İmparatorluğu'nun son günlerindeki sahne sanatları ortamına ışık tutarken, kendine tema olarak sahne sanatlarını seçen bir Osmanlı dergisinin tanıtılmasına da katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Temaşa, Darülbedayi, Muhsin Ertuğrul, Sahne Sanatları, Sanat Dergisi.

SİNAN OPERASINDA KULLANILAN MAKAMSAL EZGİLERİN ARMONİK YAPISININ İNCELENMESİ

Turan SAĞER

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi

tsager@yildiz.edu.tr

Serhat ATALAY

Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik ve Sahne Sanatları Doktora Programı Öğrencisi

serhatalay@gmail.com

Türk müziğinde çokseslilik batılılaşma ile birlikte tartışılmaya başlanmış, bu konuda geleneksel müziğin kesinlikle özgün kalması gerektiği, batı teknikleriyle yapılacak çok seslendirmenin makamsal müziğin özünden kopacağı düşüncesini savunanların yanı sıra, Atatürk'ün muasır medeniyet seviyesine ulaşmak olarak nitelediği, sanat alanında batının örnek alınması gerekliliğini savunan eğitimci ve müzisyenlerin tartışmaları günümüze kadar devam etmektedir. Gerek eğitim kurumlarında gerekse özel ve devlete bağlı sanat kurumlarında makamsal ezgilerin cokseslendirilmesi ile ilgili tartışmalar ve çalışmalar sürdürülmektedir. Eğitimciler, besteciler, sanatçılar ve sanatın farklı kesimlerden birçok kişi bu tartışmalara katılmakta; gazetelerde, dergilerde ve bazen de devlet kurumlarında bu konular ele alınmaktadır. Çalışmada kavram karmaşasını önlemek adına, analiz örneklerinde, en az 8 ölçüden oluşan, cümle yapısını içinde barındıran ve GTSM açısında durak, güçlü, seyir özelliği taşıyan ezgiler kullanılmıştır. Terminolojik anlamda makamsal ezgiler kullanılmasının temel sebepleri sadece kullanılan sesler değil, dizinin durak, seyir, güçlü, karar açısından makam kavramını ifade edecek biçimde anlam karmaşasını ortadan kaldırmasıdır.

Betimsel nitelikte bu çalışma, 2021 yılında Atatürk Kültür Merkezi açılışında prömiyeri yapılan Sinan Operası'nda kullanılan makamsal ezgilerin çok seslendirilmesinde kullanılan akorların belirlenmesini, ezgi çekirdekleri özelinde akorların çeşitli kullanımlarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Analizde

Armonik yapısında 3lü armoninin daha çok kullanıldığı, 4lü aralıklarla kurulan ve power akorların (boş beşli) nadiren cümle sonlarında uzayan seslerle kullanıldığı görülmüştür. Türk Müziğinde kullanılan makamların özelllikleri genel olarak yansıtılmaya çalışılmış, güçlü, durak, yeden öğeleri göz ardı edilmemiştir. (tampere sistem içerisinde makamın seyir özellikleri bazen değiştirilmiştir.) Rast ile majör, nihavent ile minör dizileri tampere sistemde ayırt edilmeyecek niteliktedir. Rastta inici dizide 7. Derecenin pesleşerek kullanımı, buselik makamının şeddi olan nihavend makamında karara gelirken 5 derece pesleşerek kullanımı, makama özgü ezgilerin kullanıldığını bariz şekilde göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: makam, çok seslilik, akor

MÜZİKAL TİYATRONUN OLUŞUMU ÜZERİNE

Mehmet İris

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları

mehmetiris.kirpi@gmail.com

Bu bildiri, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Dr. Öğretim Üyesi Çiğdem Erken danışmanlığında hazırlanmakta olan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Ebru Ayata

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi

eayata@yildiz.edu.tr

Müzikal tiyatro, tarih boyunca birçok dönüşüm geçirmiş, günümüzde ise müzik, dans ve tiyatronun bir araya geldiği bir sanat dalı olarak dünyanın pek çok yerinde sahnelenmeye devam etmektedir. Bu tür, yalnızca eğlenceli bir performans olmaktan öte, hem sanatsal hem de teknik açıdan oldukça derin bir çalışma gerektirir. Müzikal tiyatronun derin unsurları, bir hikâye (drama), bu hikâyeyi destekleyen müzik (beste) ve hikâyeye uygun olarak düzenlenen koreografiden (dans düzeni) oluşur. Bu unsurlar, bir araya gelerek hem duygusal hem de görsel anlamda izleyici üzerinde güçlü bir etki yaratır.

Müzikal tiyatro, yalnızca bir tür performans sanatını ifade etmekle kalmaz, aynı zamanda toplumsal, kültürel ve sanatsal bağlamda önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda, Amerika Birleşik Devletleri, özellikle Broadway sahneleriyle, müzikal tiyatronun gelişiminde ve küresel yaygınlığında belirleyici rol oynamıştır. 17. yüzyılda Avrupa'dan gelen göçmenlerin tiyatro geleneğiyle başlayan Amerikan tiyatrosu, 19. yüzyılda yerel melodramların ve komedilerin yükselmesiyle popülerlik kazanmıştır. 20. yüzyılın başında Broadway'in merkezi haline gelmesiyle birlikte müzikal tiyatro, özellikle Amerikalı yaratıcıların yenilikçi eserleriyle küresel bir cazibe odağı haline gelmiştir.

Broadway'de sahnelenen müzikaller, eğlence haricinde, izleyicileri çeşitli temalar ve sosyal meseleler üzerinde de düşünmeye yönlendirir. Müzikal tiyatronun gücü, yalnızca sahne üzerindeki performanslardan değil, aynı zamanda bir hikâyeyi farklı disiplinler kullanarak bütüncül bir şekilde anlatma yeteneğinden de gelir. Bu özellik, müzikal tiyatroyu diğer sahne sanatlarından ayıran temel unsurdur.

Sonuç olarak, müzikal tiyatro; müzik, dans ve tiyatronun birleşiminden oluşan, hem estetik hem de anlatı açısından zengin bir sanat formudur. Bu sanat dalı yalnızca geçmişteki dönüşümleriyle değil, günümüzde de açık yapısıyla dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzikal Tiyatro, Broadway, Sahne Sanatları, Amerikan Tiyatrosu.

OTURUM 36

LOJİSTİK SEKTÖRÜNDE ENDÜSTRİ 5.0 UYGULAMALARININ BELİRLENMESİ VE ÖNEM DÜZEYLERİNE GÖRE SIRALANMASI: ANALİTİK HİYERARŞİ SÜRECİ (AHP) İLE BİR İNCELEME

Suzan Oğuz

Dr. Öğr. Üyesi, Çağ Üniversitesi, Dış Ticaret Bölümü

suzanoguz@cag.edu.tr

Endüstri 5.0, teknolojik yenilikleri insan merkezli yaklaşımlar ve sürdürülebilirlik hedefleri ile birleştirerek sektörlerde operasyonel verimliliği ve çalışan memnuniyetini artırmayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu çalışmanın temel amacı, lojistik sektöründe Endüstri 5.0 uygulamalarını belirlemek ve bu uygulamaları önem düzeylerine göre sıralamaktır. Bu doğrultuda, öncelikle ilgili literatür ve uzman görüşlerine dayanarak, Endüstri 5.0 uygulamalarını temsil etmek üzere lojistik süreçlerde dikkate alınması gereken temel kriterler belirlenmiştir. Belirlenen ana kriterler, sürdürülebilirlik, insan merkezli yaklaşım, teknolojik uyumluluk, işlem verimliliği, maliyet etkinliği, çalışan sağlığı ve güvenliğidir. Daha sonra, bu kriterlerin önem düzeyleri, Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) yöntemlerinden bir tanesi olan Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) yöntemi ile sıralanmıştır. Yapılan analizler sonrası, sürdürülebilirliğin lojistik süreçlerin başarısında en önemli kriter olduğu belirlenmiştir. Bu kriter, çevresel etkilerin azaltılması ve toplumsal sorumlulukların yerine getirilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. İkinci sırada yer alan insan merkezli yaklaşım kriteri ise çalışan memnuniyetini artırma potansiyeli ile öne çıkmaktadır. Çalışanların refahına değer veren sistemlerin entegrasyonu, iş gücü verimliliğini doğrudan etkileyen bir unsurdur. Dolayısıyla, işletmelerin bu yaklaşımı benimsemeleri, sadece verimlilik artışı sağlamakla kalmayacak, aynı zamanda çalışan bağlılığını ve iş tatminini de güçlendirecektir. Bu çalışma, lojistik sektöründe Endüstri 5.0 uygulamalarının belirlenmesi ve sıralanmasıyla sistematik bir çerçeve sunması bakımından önem arz etmektedir. İşletmelerin belirlenen bu kritik alanlara yapacakları yatırımlar, yalnızca operasyonel süreçlerin iyileştirilmesine değil, aynı zamanda çalışanların genel refah düzeyinin artırılmasına da katkı sağlayacaktır. Böylece, lojistik sektöründe daha verimli ve sürdürülebilir bir geleceğin inşa edilmesi mümkün hale gelecektir.

Anahtar Kelimeler: Endüstri 5.0 uygulamaları, teknolojik yenilik, lojistik, sürdürülebilirlik, çok kriterli karar verme.

K. WEICK'IN PERSPEKTİFİNDEN ÖRGÜTLERDE ANLAMLANDIRMA SÜRECİ VE GÜNCEL TARTIŞMALAR

Ezgi Eraslan[1]

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Yönetimi

ezgi.eraslan@std.yildiz.edu.tr

Nihat Erdoğmuş

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Yönetimi

nihaterd@yildiz.edu.tr

Örgütsel işleyişi konu edinen çalışmalar, sıklıkla, açık ve kapalı sistem yaklaşımlarına referansta bulunmaktadır. F. Taylor, H. Fayol ve M. Weber'e referansla tartışılan Klasik yönetim yaklaşımı, örgütlerde verimliliği odağa almakta; örgütsel işleyişe yönelik evrensel ilkeleri belirleme gayreti gütmektedir. Anlamlandırma (sensemaking) yazınının öncü isimlerinden K. Weick ise, açık sistem yaklaşımını benimsemekte ve örgütü sosyal bir sistem olarak ele almaktadır. Weick, anlamlandırma süreci özelinde yürüttüğü tartışmalarıyla, yazında özgün bir konuma sahiptir. Buna karşın Weick'ın anlamlandırma perspektifi, Türkçe yazında, sınırlı bir ilgiyle takip edilmektedir. Weick'ın kavram setlerini konu edinen çalışmalar, ekseriyetle, örgütlerde yönetim süreçlerini ve karar mekanizmalarını tartışmaya açmakta; anlamlandırma sürecini geçmişe dönük (retrospective sensemaking) bir izlek üzerinden ele almaktadır. Bu düzlemde söz konusu çalışmalar, esas itibarıyla, Weickian çizginin asli kabulleri doğrultusunda şekillenmektedir. Bununla birlikte bilhassa ifade etmek gerekir ki anlamlandırma çalışmalarındaki güncel tartışmalar, anlamlandırma sürecinin temel kabullerini yeniden tartışmaya açmakta ve hızla çeşitlenmektedir. Anlamlandırmanın zamansal izleği özelinde yürütülen tartışmalar da bu bahiste yer alan önemli konulardan biridir. Weick'ın çözümlemelerinde yer ettiği şekliyle anlamlandırma süreci, geçmişe dönük olarak ele alınmakta; söz konusu zamansal izlek, anlamlandırmanın temel bileşenlerinden biri olarak kavranmaktadır. Bununla birlikte anlamlandırma sürecini konu edinen güncel çalışmalar, anlamlandırmayı geçmişten hareketle geleceğe yönelik (prospective sensemaking) okuma girişiminde bulunmaktadır. Güncel tartışmaların yoğunlaştığı bir diğer husus ise anlamlandırma sürecine sirayet eden sosyal parametrelerdir. Kurumsal saikler, iktidar ilişkileri yahut duygular gibi pek çok unsur anlamlandırma sürecinin seyrini belirlemekte ve güncel tartışmalara konu olabilmektedir. Bu çalışma, devam etmekte olan doktora tezinden üretilmiş olup, tezin teorik altlığını konu edinmekte ve literatür taramasına yaslanmaktadır. Çalışmada, anlamlandırma süreci odağa alınmakta ve yazındaki güncel tartışmalar incelenmektedir. Bu bağlamda çalışmanın öncelikli hedefi Weick'ın anlamlandırma kavrayışını genel hatlarıyla belirlemek, güncel tartışmalara değinmek ve yeni çalışmalara alan açmaktır.

Anahtar Kelimeler: K. Weick, anlamlandırma süreci, örgüt teorisi, örgütsel davranış.

---

[1] Bu çalışma, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi-Doktora Programı kapsamında devam etmekte olan tez çalışmasından üretilmiştir.

ULUSLARARASI KRİZLERDE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER'İN ETKİNLİĞİ

Esra Nur YAZICI

Kamu Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Mezunu

eesrayzc@gmail.com

Uluslararası ilişkiler tarihi içerisinde çeşitli zaman dilimlerinde ülkeler arasında bazı anlaşmazlıklar ortaya çıkmış, bu anlaşmazlıkların bir kısmı krize dönüşmüş hatta savaş boyutuna ulaşmıştır. Bu duruma uygulanan çözümlerden biri barışı hedefleyen uluslararası niteliğe sahip kuruluşların oluşturulmasıdır. Bu kuruluşlardan biri ise Birleşmiş Milletler (BM)'dir. Kuruluşun bazı uluslararası nitelikli krizlerde etkililiği çokça sorgulanmıştır. BM'nin yaşanan krizlere uyguladığı farklı müdahale yöntemleri ise tartışılan bir başka noktadır. Bu müdahale yöntemleri arasında kuvvet kullanımı da yer almıştır. Uygulanan kuvvet kullanımı, bazı krizlerde yetersiz bazılarında ise geç kalınmış olarak görülmüştür. Bugünlerde gündemde olan Rusya-Ukrayna Savaşı ile BM bir kere daha gündeme gelmiştir. Savaş sonrası barışı muhafaza etmek amacıyla kurulduğu söylenen BM'nin, bu savaşa tavrı üzerine kuruluşun yapılanmasının incelenme ihtiyacı doğmuştur.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasındaki temel soru uluslararası barışı sağlama idealinde olan Birleşmiş Milletler'in, bu amacında ne kadar başarılı olduğudur. Bu çalışmada "Uluslararası krizlerde BM amaç ve ilkeleri kapsamında başarılı olmuş mudur? İncelenen örneklere göre eğer cevap hayırsa bunun nedeni örgüt yapısıyla mı ilgilidir?" sorularına yanıtlar aranmaya çalışılacaktır. Çalışmanın hipotezi ise eşitlik söylemiyle barışı tesis etmek isteyen BM yapısında yer alan Güvenlik Konseyi'nin, kuruluşundan itibaren yapı ve bazı kararlarıyla BM amaç ve ilkeleriyle çeliştiği; günümüzdeki BM yapısında ise reform yaşanmasının mutlak gerekliliğidir.

Bu çalışmanın ilk bölümünde BM'nin ne olduğu, örgütünün oluşum süreci ve organları hakkında bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde ise BM'nin etkili organlarından olan Güvenlik Konseyi'nin yapısı, Barış İçin Birleşme Kararı ve BM'nin uluslararası bazı krizlerdeki tavrından genel olarak bahsedilmiştir. Çalışmanın sonuç kısmında ise kurulduğu tarihten bu yana üye sayısını günden güne artıran BM'nin, etkinliğinin ya da etkinsizliğinin temeldeki nedenleri üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kriz, Güvenlik, Barış, Müdahale, Etkililik

KOÇLUK TEMELLİ LİDERLİK EĞİTİMİNİN ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA

Samet Aldemir

Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı

aldemirsamet@hotmail.com

Serdar Bozkurt

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü

serdarbozkurt34@gmail.com

Liderlik, belirli bir topluluk içinde farklı farklı problemlere yönelik çözüm odaklı davranabilmek, takipçileri teşvik etmek, topluluk içinde değişim oluşturmak ve takipçileri bir hedef doğrultusunda bir araya getirerek onları etkilemek şeklindeki durumu tanımlamaktadır (Mumford, vd, 2000). Lider ise, çeşitli yeteneklere ve becerilere sahip bir veya daha fazla takipçiyi ya da takipçileri harekete geçiren, geliştiren, eğiten, etkileyen organizasyonun misyonuna ve hedeflerine odaklayan kişiyi ifade etmektedir (Winston, 2006).

Günümüz organizasyonlarında liderlerin aynı zamanda astlarına yol göstererek ve soru sormalarına fırsat tanıyarak koçluk etmeleri beklenmektedir. Koçluk, kişilerin bir noktadan başka bir noktaya varmalarını sağlayan bir araçtır. Kişinin hedefleri doğrultusunda, şartlara ve durumlara uyumlanmasını sağlayan bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır (Çınar, 2024). Koçluk aslında bir yolculuktur ve bu yolculuk anda kalmayı gerektirmektedir. Diğer taraftan koçluk, koçun sorularının, etkin dinlemesinin ve yansıtmalarının yer aldığı ve danışanı düşünmeye teşvik eden bir süreçtir (Şanal, 2022). Koçluk temelli liderlik ise liderlerin takipçilerine yönelik güçlü sorular sorarak, onları etkin dinleyerek ve direktif vermeden kendi potansiyellerini keşfetmesini sağlama temelli liderlik olarak ifade edilebilir (Thompson, 2017).

Çalışmanın temel amacı, koçluk temelli liderliğin temel bileşenlerinin ortaya konulmasıdır. Bu çerçevede kurumsal bir organizasyondaki çalışanlara koçluk temelli liderlik eğitimi verilerek, eğitim öncesi ve sonrası testlerle bu eğitimin sonuçları organizasyonel çıktılar açısından değerlendirilecektir. Diğer taraftan koçluğun liderlikteki önemini göstererek bu tarzdaki verilecek eğitimlerin olası faydalarının neler olacağı tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Koçluk temelli liderlik, ön-son test, organizasyonel gelişim

OTANTİK LİDERLİK, POZİTİF ÖRGÜT İKLİMİ VE İŞE DEVAMSIZLIK ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Melike Sercan Sevimli

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

sercansevimli15@gmail.com

Serdar Bozkurt

Prof.Dr, Yıldız Teknik Üniversitesi İşletme

serdarbozkurt34@gmail.com

Uzun yıllardır tartışılagelen bir konu olan liderlikteki güncel yaklaşımlardan biri de otantik liderliktir. Bu liderlik tarzındaki liderler Avolio vd. (2004) tarafından, düşünce ve davranışları konusunda derin bir farkındalığa sahip olan ve diğer bireyler tarafından ahlaki bakış ve değerlerinin farkında olarak algılanan, kendine güvenen, umutlu, iyimser, dirençli ve ahlaki açıdan yüksek karakterli kişiler olarak tanımlanmıştır. Liderliğin ve liderin etki alanı oldukça geniştir. Bu çerçevede otantik lider özelliklerinin, takipçilerinin bakış açısını geliştirdikleri organizasyonel iklim ile birlikte etkilemesi beklenmektedir. Örgüt iklim, çalışan davranışıyla doğrudan ilişkili olan örgütsel çevreyle ilgili en önemli konulardan biridir.

Bir tanımda örgüt iklimi, çalışanların örgütlerini ve amaçlarını algılama biçimleri olarak tanımlanırken diğer bir tanımda ise çalışanın iş ortamını oluşturan sosyal değişkenlerin toplamı olarak ifade edilmiştir (Berberoğlu, 2018). Bu çerçevede pozitif örgüt ikliminin liderin davranışlarından etkileneceği öngörülmektedir. Diğer taraftan liderin etkileyebileceği çalışan çıktılarından biri ise işe devamsızlıkların azaltılmasıdır. İşe devamsızlık, tatil, kişisel zaman veya ara sıra hastalık nedeniyle makul ve alışılmışın ötesinde işten uzun bir süre uzak kalmayı ifade eder (www.investopedia.com).

Çalışma kapsamında, ilgi alanı gün geçtikçe artan (George, 2003) takipçi ve izleyicileri arasındaki açık iletişimin geliştirilmesi ve pozitif örgütsel davranışın oluşturulup sürdürülmesini sağlayan bir liderlik tarzı (Woolley vd., 2011) olarak ifade edilen otantik liderliğin, pozitif örgüt iklimi ve işe devamsızlık ile ilişkisi incelenecektir.

Çalışmada kapsamında veriler anket formu ile Google Forms üzerinden toplanacaktır. Anket formunda, otantik liderlik değişkeninin ölçülmesi için Walumbwa vd'nin. (2008) geliştirdikleri, ilişkilerinde şeffaf olma, ahlak anlayışını içselleştirme, bilgiyi etkin şekilde değerlendirme ve öz farkındalığı olmak üzere dört boyutlu ölçekten yararlanılacaktır. Pozitif örgüt iklimi değişkeninin ölçülmesi için Bock vd (2005) tarafından geliştirilen, bağ kurma, adalet ve yenilikçilik boyutlarını içeren ölçek ile değerlendirilecektir. İşe devamsızlık değişkeni için ise Paget vd (1998) tarafından geliştirilen ölçek kullanılacaktır. Ölçek, gönüllü devamsızlık ve zorunlu devamsızlık olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Verilerin toplanması konusunda kolayda örnekleme yöntemiyle toplanacak olup, çalışma örneklemine beyaz yakalı çalışanlar dahil edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Otantik Liderlik, İşe Devamsızlık, Pozitif Örgüt İklimi.

OTURUM 37

USING GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN TRANSLATOR EDUCATION: A PRE-TRANSLATION PROCESS-ORIENTED ARTIFICIAL INTELLIGENCE MODEL

Furkan Sunay

Araştırma Görevlisi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Yüksek Lisans Programı

furkan.sunay@std.yildiz.edu.tr

Senem Öner Bulut

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü

sbulut@yildiz.edu.tr

In the current Artificial Intelligence driven technology age, everyday a new Generative Artificial Intelligence (GenAI) tool that facilitate the work of people in many fields with various functions is being developed and coming into service. These GenAI tools have also started to be used in the field of translation and affect translation activities in several aspects. In this respect, the questions of "how and to what extent should the human translator interact with the GenAI tools" and "what are the effects of the GenAI tools on translation quality" gain prominence, are discussed and open new research avenues for Translation Studies. Moreover, the integration of GenAI tools into the training of future professional human translators, i.e. in translator education emerges as a significant area of research. The role and function of source text analysis in the pre-translation process, which is one of the most significant translation processes, is discussed in Christiane Nord's Text Analysis in Translation published in 2005, where Nord offers a model for translation-oriented textual analysis. The model offered by Nord has subsequently been widely accepted and frequently used in translator education. Drawing on the significance of translation-oriented text analysis for high quality translation, the present study aims to examine the effects of the use of GenAI tools in the pre-translation process on translation quality. For this aim, a pre-trained GenAI model was created by the first author of the present study based on Nord's model, which has been designed to facilitate the work of translators with its various functions for source text analysis. Furthermore, this GenAI model was developed to assist educators in translator education with the features it offers in the pre-translation process as it analyzes and summarizes sample source texts to be translated for education purposes, identifies whether the type of a source text is informative, expressive or operative (Reiss, 1981) and generates terminology by extracting important terms in the source text. Thus, the study contributes to the understanding of the issues related to the use of GenAI in translator education by analyzing the reliability of GenAI tools in the pre-translation process.

Keywords: Generative artificial intelligence in translation, pre-translation process, translator education, translation-oriented text analysis, translation quality.

TÜRLERARASI ÖZ-ÇEVİRİ OLARAK YAPRAK DÖKÜMÜ

Gamze Kaşkaş

Yüksek lisans öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Bölümü

gamzekasks@gmail.com

Ayşe Banu Karadağ

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü

aysebanukaradag@gmail.com

Bu bildirinin amacı Türk Edebiyatının en önemli yazarlarından Reşat Nuri Güntekin'in Yaprak Dökümü adlı eserini "türlerarası öz-çeviri" kavramıyla ele almak ve bu kavram üzerinden bir okuma yapmaktır. Yaprak Dökümü ilk olarak 1930 yılında roman olarak yazılmış, ardından yazıldıktan tam 13 yıl sonra 1943-1944 yıllarında İstanbul Şehir Tiyatrosunda sahnelenmek üzere yazarın kendisi tarafından tiyatro eserine çevrilmiştir. Çalışmada, Yaprak Dökümü tiyatro eseri, romandan tiyatroya türler arasında bir çeviri işlemi gerçekleşmiş olması itibariyle "türlerarası çeviri", çeviri işleminin yazarın kendisi tarafından yapılması dolayısı ile de bir "öz-çeviri" niteliği taşımaktadır. Bu çalışmanın temel çıkış noktası ise, Türk edebiyatında romandan tiyatroya veya tiyatrodan romana türler arası çevirisi yapılan eserlerin daha önce "çeviri" olarak ele alınmamış olması, bunların "uyarlama", "adaptasyon", "tiyatroya aktarma", "tiyatro haline getirme" gibi çeşitli isimlerle adlandırılması ve özünde çeviri olan bu eylemin çeviri olarak isimlendirilmesinden kaçınılmasıdır. Çalışmanın kuramsal çerçevesinde öncelikle türlerarası öz-çeviri kavramına ilişkin literatürdeki kuramsal görüşler ele alınacak, ardından Yaprak Dökümü romanının yazılma ve tiyatroya öz çeviri serüveni hakkında detaylı bilgi verilecektir. Çalışmanın temel bölümünü oluşturan uygulama bölümünde, Yaprak Dökümü romanı ve eserin tiyatroya çevirisi karşılaştırmalı metin analizine tabi tutulacak ve romandan tiyatroya çeviri sürecinde yaşanan biçimsel, kurgusal ve tematik değişiklikler ele alınacaktır. Metin analizinde elde edilen bulgular sonucunda, romandan tiyatroya çevirisi yapılan Yaprak Dökümü eserinin, Fransız yazın kuramcısı Gerard Genette'in metinsel aşkınlık (transtextuality) ilişkileri bağlamında ele alınıp alınamayacağı değerlendirilecek, edebiyatımızda yaygın olarak görülen bu uygulamanın, sebepleri ve sonuçları tartışmaya açılacak ve Reşat Nuri'nin Yaprak Dökümü'nde gerçekleştirdiği çeviri eyleminin Çeviribilim bakış açısı ve kavramlarıyla ele alınmasının ne gibi açılımlar sağlayabileceği sorusuna yanıt aranacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaprak Dökümü, türlerarası çeviri, öz çeviri.

TEACHER MOTIVATION DYNAMICS AND ENGLISH LANGUAGE LEARNING CHALLENGES IN RURAL EDUCATION

Aybüke Fatıma DURAK

Lisansüstü Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi

aaybukedurakk@gmail.com

Burcu ÜNAL

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Yabancı Diller Eğitimi

bvarol@yildiz.edu.tr

Motivation, as the direction of behaviors influenced by various factors, plays a crucial role in shaping individuals' circumstances, purposes, and desires; similarly, teacher motivation is key to understanding how teachers' classroom actions and behaviors are shaped based on the internal and external factors. Although teacher motivation has been the subject of research throughout the years in different contexts with different targets, there is a gap in the literature regarding the investigation of teacher motivation in a rural context with English as a Third Language minority students. The current research aimed to have a deep exploration of teacher motivation dynamics as well as challenges experienced by the teacher when teaching English to a minority group of students in a rural part of Türkiye with ethnographic research design. The study was conducted in a village school in Siverek, Şanlıurfa. Weekly journals and field notes were utilized to collect data lasting for 16 weeks. To be able to understand factors affecting motivation, detailed journals were kept by the teacher researcher and for the challenges experienced by the teacher, field notes were taken weekly. Data were analyzed thematically to identify recurring themes and codes that emerged from the dataset. According to the preliminary analyses, factors affecting teacher motivation were analyzed as internal and external factors. Under the internal factors, teaching language skills, teaching grammar, and lack of technological equipment were found to be the factors affecting teacher motivation negatively while teaching vocabulary was discovered as the factor affecting teacher motivation positively. Regarding external factors, lack of parental support and involvement was revealed to be affecting teacher motivation negatively. The results can be further taken into consideration while implementing educational services in rural areas.

Keywords: Teacher motivation, rural education, English as a third Language, ethnographic Study.

FROM FRAGMENTS TO A WHOLE: THE ROLE OF MEMORY IN ANNE WASHBURN'S MR. BURNS: A POST-ELECTRIC PLAY[1]

Cansu Utku

Arş. Gör., İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı

cansu.utku@yeniyuzyil.edu.tr

Evrim Ersöz Koç

Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Amerikan Kültürü ve Edebiyatı

evrim.ersoz@deu.edu.tr

As humanity has experienced significant changes due to environmental problems, pandemics, and nuclear wars, different concerns have taken their place in apocalyptic or post-apocalyptic literature through time. Therefore, such anxieties have paved the way for human action and survival strategies. Being one of them, storytelling has always been a part of humanity thanks to its ability to give voice and shape society through remembering. In a world destroyed by catastrophic incidents, recalling the pre-apocalyptic ways of living can be a chance to rebuild a new future for the survivors. Divided into three acts, Anne Washburn's Mr. Burns: A Post-Electric Play (2017) shows the importance of remembering, narrating, and sharing in overcoming, or at least coping with, traumas due to the post-apocalyptic world. In the dark aftermath of the disaster, a small fire becomes the light at the end of the tunnel and brings the survivors together to create a safe circle. Recalling and retelling the episodes of The Simpsons and different television commercials become a way to heal the survivors and their lives. In a world where there is nothing else to use except the memories of survivors, such survival strategy then brings the fragmented popular culture elements into the reconstructed post-apocalyptic world. By juxtaposing ancient mythological elements, like the chorus, and modern popular culture, Anne Washburn's Mr. Burns: A Post-Electric Play illustrates the role of memorizing and sharing through narrating, performing, and singing in dealing with traumas and preserving both cultural memory and collective imagination in a devastated world. Since the human need to share the fragmented parts of the pre-apocalyptic world becomes a step for maintaining collective identity, this play is significant in terms of Paul Connerton's ideas on shaping and preserving social memory through ritual practices and Cathy Caruth's trauma description along with its reflections in literature.

Keywords: Post-apocalypse, memory, trauma, Mr. Burns: A post-electric play.

---

[1] This study is extracted from my master thesis entitled "Cultural Remnants for a New World: Memory and Trauma in the Twenty-First Century Post-Apocalyptic American Drama" supervised by Assoc. Prof. Dr. Evrim Ersöz Koç at Dokuz Eylul University, İzmir.

TERCÜME-İ HÜLYA: YANMETİN BAĞLAMINDA A'MÂK-I HAYÂL'IN ÇEVİRİ METİNLERİNİN KARŞILAŞTIRILMALI DEĞERLENDİRİLMESİ

Talha Yaman

Araştırma Görevlisi, Yeditepe Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Çeviribilimi Bölümü

talha.yaman@yeditepe.edu.tr

Serhat Kahyaoğlu

Araştırma Görevlisi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü

serhat.kahyaoglu@yahoo.com

İslam felsefesindeki ana konulardan vahdet-i vücûdun kurgulanmış bir hâli olan ve yazıldığı dönemde yaygınlık kazanan materyalist görüşlere karşı bir tavır ortaya koyan A'mâk-ı Hayâl, ana karakter Raci'nin bir mezarlıkta tanıştığı Aynalı Dede sayesinde tasavvuf temelli bir yolculuğa çıkmasını ele almaktadır. Yazarı Filibeli Ahmed Hilmi'nin Osmanlı Türkçesi'nde yazdığı ve yayımlandığı h. 1326/ m.1908-1909 yılında iki baskı yapmış olan bu eser, h. 1341/ m. 1922-1923 yılında Osmanlı Türkçesi olarak sonuncu olan üçüncü baskısını yapmıştır. Daha sonraki dönemde ise bu roman 1958 yılından itibaren günümüz Türkçesi olarak basılmaya başlanmıştır (TDV). Eserin çeviriyazısı yapılmış çeşitli baskıları yayımlanmakla beraber, bazı baskılarda metnin yanı sıra açıklama ve şerhlere de yer verildiği görülürken günümüze yakın yayımlanan baskılarda ise metinsel dağılımın farklılık gösterdiği ön çözümlemede görülmüştür. Eserin, 1999 yılında Refik Algan ve Camille Helminski tarafından yapılan "Awakened Dreams: Raji's Journeys with the Mirror Dede" isimli İngilizce çevirisinde ise dipnotlar aracılığıyla ek bilgilerin verildiği izlenirken metinsel dağılıma doğrudan müdahale edildiği çeviri eserin çevirmenleri tarafından belirtildiği saptanmıştır. Özellikle, tasavvufî kavramların açıklanmasında dipnotlara başvurulduğu izlenen günümüz Türkçesi ve İngilizce (çeviri) eserlerde, verilen ek bilgilerin detaylarının farklılık gösterdiği görülmüştür. Bu çalışma, adı geçen eserdeki tasavvufî kavramların açıklandığı dipnotların erek dil (İngilizce) için nasıl kavramsallaştırılmaya çalışıldığına ve açıklandığına odaklanarak karşılaştırmalı incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, İslam tasavvufu ve Osmanlı-Türk kültürüne özgül kavramların erek metinde nasıl betimlenmeye çalışıldığını irdeleyen bu çalışma için amaçlı örneklem yöntemiyle eserin Osmanlı Türkçesi, günümüz Türkçesi baskıları ve İngilizce çevirisinin yer aldığı bir bütünce oluşturulmuştur. Eldeki bütünce, Gideon Toury'nin (1995/2012) önerdiği çeviri normları ve Gérard Genette'in (1997) kavramsallaştırdığı yanmetinsel öğelerden (paratextual devices) yola çıkılarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: A'mâk-ı Hayâl, yanmetin, norm.

OTURUM 38

İKLİM NÖTR BİR AVRUPA'YA DOĞRU: AB İKLİM POLİTİKASININ GELİŞİMİ

Gülden BULUT

Doktora Adayı, Marmara Üniversitesi, Avrupa Araştırmaları Enstitüsü

gldenbulut@gmail.com

Avrupa Birliği (AB), 1970'li yıllardan günümüze uzanan bir süreç içerisinde iklim ve çevre konularında çeşitli tutumlar, yaklaşımlar ve politikalar üretmeye çalışmıştır. Birlik, 2019 yılında Avrupa Yeşil Mutabakatı ile iklim değişikliği ile mücadele politikaları kapsamında çok boyutlu bir çerçeve ortaya koymuştur.

Uzun yıllardır çeşitli direktifler, politika belgeleri ve kararlarla ilerlettiği iklim politikalarına yeni ve kapsamlı bir boyut kazandıran AB, uluslararası arenada da iklim değişikliği ile mücadele konusunda aktif rol oynamaya çalışmıştır. AB'nin üye devletler arasında uyumun oluşturulması hem iç hem dış politika açısından son derece önemlidir. Zira AB'nin küresel düzeyde oynamak istediği 'lider' rolü, AB içerisinde bu alandaki uyumun sağlanması ile de bağlantılıdır. Benzer şekilde AB'nin dış politikada oynamak istediği 'liderlik' rolü de AB'nin içte de daha kapsamlı bir iklim politikasını üretmesini teşvik etmiştir. Bu bağlamda 2050 yılına kadar iklim nötr bir kıta olmayı hedefleyen AB'nin üye devletlerinin iklim politikalarının Avrupalılaşması ve Avrupa Yeşil Mutabakatı'na tam uyum göstererek hedeflere yönelik ortak çalışmanın gerekliliğini de beraberinde getirmektedir.

Günümüzde yirmi yedi üye devlet ve farklı roldeki AB kurumlarından (Avrupa Komisyonu, Konsey ve Parlamento) oluşan nevi şahsına münhasır bir sistem ile yönetilmekte olan Birlik, ne bir üniter devlet ne de sıradan bir uluslararası örgüt niteliğindedir. AB yönetişiminde etkin rol oynayan ve ilgili konulardaki ulusal bakanların bir araya gelmesi ile oluşan AB Konseyi ve üye devletlerin hükümet ve devlet başkanlarından oluşan Avrupa Konseyi, üye devletlerin AB yönetiminde ve politika yapım sürecinde etkinliğini sürdürdükleri kurumlar olarak dikkati çekmektedir. Bununla birlikte Birlik'in 'koruyucusu' sıfatıyla dikkati çeken Avrupa Komisyonu ve Avrupa halklarının sesi olarak nitelendirilen Avrupa Parlamentosu da hem karar alma sürecinde hem de yönetişimde etkindir. Dolayısıyla son derece karmaşık kurumsal yapısı, farklı sanayileşme düzeyinde, farklı ekonomik büyüklükte ve farklı ulusal çıkar ve toplumsal hassasiyetlere sahip üye devletlerden oluşan AB açısından ortaya koyduğu iddialı iklim politikalarını gerçekleştirmek kısa ve uzun vadede çeşitli zorluklar ve bunun yanında da fırsatlar barındırabilmektedir.

Çalışmamızda Avrupalılaşma literatüründen faydalanarak AB iklim değişikliği politikalarının gelişimi incelenecektir. Yeni kurumsalcılık yaklaşımı çerçevesinde AB'nin iklim politikasının evrimi ve üye devletlerin politikalara uyumu değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, İklim Değişikliği, Avrupalılaşma

CAN INEQUALITY OF RESOURCES BE JUSTIFIED? REMARKS ON JOHN RAWS

Sümeyye Sakarya

Dr Öğretim Üyesi, Ankara Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

sakarya@ankara.edu.tr

Although it is assumed that inequality is inherently bad in many moral-political philosophy traditions, the inevitability of inequality has raised inquiries about how and under what conditions it can be arranged and justified. Following such inquiries, in this paper, I question whether the inequality of resources can be justified, primarily through the lens of John Rawls' A Theory of Justice. In the book, Rawls outlines two principles of justice. The first principle considers equal liberty, while the second one addresses the arrangement of inequalities, which is that "social and economic inequalities are to be arranged so that they are both (a) reasonably expected to be to everyone's advantage, and (b) attached to positions and offices open to all" (Rawls 1999: 53). The inequality of resources particularly relevant to the second principle, especially its first component, known as the Difference Principle. Rawls contends that inequalities can be justified if they benefit the worst-off, arguing that inequality is permissible "only if lowering it would make the working class even more worse off" (Rawls 1999: 68). I maintain that while Rawls' argument appears convincing in justifying the inequality of resources due to its instrumental rationale, two fundamental concerns merit consideration. First, these (justified) inequalities can exacerbate the gap between the rich and the poor o such an extent that they undermine or threaten other liberties and forms of equality. Second, as pointed out by David Gauthier, these (justified) inequalities can give rise to free rider and parasitism problems. After outlining both objections with detailed examples, I will discuss potential responses Rawls might offer, which centrer on the long-term effects of inequality and the "ordering" of his principles.

Key Words: inequality of resources, difference principle, John Rawls, David Gauthier

*Rawls, John. (1999). A Theory of Justice, New York: Harvard University Press

HİNT-PASİFİK BÖLGESİNİN JEOPOLİTİK ÖNEMİ VE JAPONYA İÇİN ÖNEMİ

Didem Nurcan

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

didemnurcan86@gmail.com

Ahmet Conker

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

aconker@yildiz.edu.tr

Elif Bali Kurtarır

Arş. Gör. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

elifbali80@yahoo.com

Bu çalışmanın amacı, Hint-Pasifik Bölgesinin jeopolitik önemini ve bunun Japonya için taşıdığı ehemmiyeti incelemektir. Literatürdeki mevcut çalışmalar çoğunlukla realizm ve liberalizm gibi ana akım teorilere dayansa da bu yaklaşımlar konunun çok boyutlu doğasını yeterince kapsamaktan uzaktır. Literatürdeki bu eksiklik, bölgenin güvenlik, ekonomi ve çevre gibi çeşitli sektörlerdeki karmaşık etkileşimleri anlamayı zorlaştırmaktadır. Bu çalışmada, Kopenhag Okulu'nun askeri, siyasi, ekonomik, toplumsal ve çevresel sektörlerine dayanan beş boyutlu analiz çerçevesi kullanılarak konuya yenilikçi bir katkı sağlanmaktadır. Böylece, Hint-Pasifik Bölgesinin çok boyutlu jeopolitik önemi Japonya bağlamında daha kapsamlı bir bakış açısıyla analiz edilmektedir. Bu yenilikçi katkıyı ortaya koymak amacıyla Hint-Pasifik Bölgesinin ekonomik, siyasi ve güvenlik alanlarında Japonya'nın politikaları incelenmiş ve Kopenhag Okulu'nun sektörel analiz çerçevesi detaylı bir şekilde uygulanmıştır. Bölgedeki korsanlık, terörizm, yasadışı faaliyetler sorunları gibi Hint-Pasifik bölgesinde tehdit oluşturan ya da oluşturabilecek unsurlar vurgulanmıştır. Çalışmada, bölgedeki küresel rekabet dinamiklerinin Japonya üzerindeki etkileri değerlendirilirken Japonya'nın da bulunduğu QUAD (Dörtlü Güvenlik Diyaloğu) ve etkileşim halinde olduğu ASEAN (Güneydoğu Asya Uluslar Birliği) gibi askeri ittifaklar ve ekonomik işbirliği mekanizmalarının rolünden faydalanılmıştır. Çalışmanın bulguları, Hint-Pasifik Bölgesinin Japonya açısından stratejik önemi haiz olduğunu ve bölgenin jeopolitik dengesinde etkili olmak için Japonya'nın çok yönlü bir strateji izlediğini ortaya koymaktadır. Japonya'nın enerji güvenliği için bölgeyle ekonomik bağımlılığı, "Özgür ve Açık Hint-Pasifik" vizyonuyla uyumlu politikalar geliştirmesine yol açmaktadır. Kopenhag Okulu'nun sektörel analiz çerçevesi sayesinde, Japonya'nın askeri ittifaklar ve enerji güvenliğinin yanı sıra toplumsal ve çevresel güvenlik konularında da bölgeye yönelik kapsamlı bir strateji geliştirmesinin ardındaki neden anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, çalışma Japonya'nın Hint-Pasifik stratejisinin derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlarken, Kopenhag Okulu'nun analiz çerçevesinin çok boyutlu güvenlik değerlendirmelerine yaptığı katkıyı vurgulamaktadır. Bu analizde, Hint-Pasifik bölgesinde kalıcı bir istikrar ve denge sağlanması için, çok boyutlu analizlerin daha geniş çapta uygulanmasının önemi ve Japonya'nın, barışçıl ve işbirlikçi yaklaşımıyla bölgesel dengenin oluşturulabilmesi için izlediği politikalar açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hint-Pasifik, Japonya, QUAD, İşbirliği, Kopenhag Okulu

KESİŞİMSELİK PERSPEKTİFİ İLE TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ KADINLARIN İŞ GÜCÜNE KATILIMININ ANALİZİ

Tomrees Jran

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

tomrisceren@gmail.com

Fulya Memişoğlu Zaimoğlu

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

fulyam@yildiz.edu.tr

Literatüre "Arap Baharı" olarak geçen toplumsal olaylar/ halk hareketleri pek çok Ortadoğu ülkesini ve Kuzey Afrika'yı etkilemiştir. Arap Baharı 21. yüzyılın en önemli göç dalgasını tetiklemiştir. Kısa bir dönem içinde çok sayıda insanın mülteciye dönüştüğü böylesi bir toplumsal olay sonucunda sadece ayaklanmaların yaşandığı ülkelerde ciddi değişim ve kırılmalar yaşanmamıştır; ülkelerini terk eden çok sayıda insan mülteci olarak sığındıkları ülkelerin politikalarını da etkilemiştir. Arap Bahar'ından etkilenen Ortadoğu ülkelerinden biri de Suriye olmuştur. Suriye'deki halk ayaklanması kısa bir süre içinde iç savaşa dönüşmüştür. Çok sayıda Suriyeli çeşitli ülkelere sığınmak zorunda kalmıştır ve en yoğun göç dalgası Türkiye'ye olmuştur. Akademik alanda da pek çok açıdan bu konu ele alınmıştır ve hala da incelenmeye devam etmektedir. Bu çalışmanın amacı; Türkiye'deki Suriyeli kadınların sahip oldukları göçmen kimliklerinin yanı sıra kadın kimliği ile karşılaştıkları toplumsal cinsiyet temelli eşitsizliklerden kaynaklanan baskı ve zorlukları iş gücüne katılım bağlamında ele almaktır. Çalışmanın teorik çerçevesi oluşturulurken kesişimsellik *(intersectionality)* teorisi temel alınmıştır. Kesişimsellik teorisi, Kimberlé Crenshaw tarafından geliştirilmiştir. Teorinin temel meselesi sınıf, etnik kimlik, cinsiyet ve göçmenlik gibi sahip olunan farklı kimlik gruplarının kadınlar üzerinde yarattığı çok katmanlı baskıları açıklamaktır. Çalışma kapsamında, yarı yapılandırılmış mülakat yöntemiyle İstanbul'da yaşayan 5 Suriyeli çalışan kadın ile görüşülmüştür. Görüşmeler sonucunda elde edilen sonuçları genel olarak özetlemek gerekirse; Suriyeli kadınlar iş gücü katılımını etkileyen dil bariyeri, kültürel ve kimliksel engellerin yanı sıra toplumsal cinsiyet temelli eşitsizliklerden kaynaklanan çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Ataerkil toplum yapısı içerisinde kadınlara yüklenen çocuk bakımı, yaşlı bakımı ve ev içi emek sorumlulukları gibi toplumsal cinsiyet normlarının yanı sıra Suriyeli kadınların göçmen kimliklerinden dolayı iş gücüne katılımında karşılaştıkları zorluklar çok katmanlı bir baskı silsilesine dönüşmüştür. Bu çalışmanın önemi ise; Suriyeli kadınların gerek entegrasyon sürecinde gerek iş gücü katılımında karşılaştıkları zorlukları kesişimsellik teorisi perspektifiyle ele alarak açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kesişimsellik, toplumsal cinsiyet, Suriyeli kadınların iş gücü katılımı, entegrasyon.

İSMAİL CEM'İN TRT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DÖNEMİ (1974-1975)

Seray Kasabalı

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

seraaykasabali@gmail.com

Elçin Macar

Prof. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

elcinmacar@yahoo.com

Kitle iletişim araçları; toplumları dünya ve ülke çapındaki gelişmelerden haberdar etme, onları eğitme, yönlendirme, eğlendirme ve kontrol etme amacıyla kullanılmakta, içerdiği ve alıcısına ilettiği mesajlar aracılığıyla toplumun şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Değişen ve gelişen dünyada Türkiye'nin ilk kamu yayıncılığı görevini yapan Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), yıllarca yayın tekelini elinde bulundurmuştur. Dünyada ve ülkede yaşanan olayların doğru ve güvenilir bir şekilde aktarımı, kültürel ögelerin tarafsız bir şekilde ele alınıp beslenmesi, halk kitlelerinin eğitilmesi, yönlendirilmesi ve harekete geçirilmesi konusunda TRT'nin üstlenmiş olduğu rol; Türkiye siyasetinde ve gündeminde yıllarca tartışılagelen bir mesele halini almıştır. Bu bağlamda, mevcut iktidarın birtakım istek ve çıkarlarından bağımsız bir şekilde yayın hayatına yeni bir pencere aralamayı amaçlayan İsmail Cem ve ekibinin yönetimde bulunduğu 1974-1975 yıllarındaki TRT döneminin araştırılması, siyaset bilimi literatürü açısından önem arz etmektedir. İsmail Cem'in TRT'de Genel Müdürlük görevini üstlendiği Şubat 1974-Mayıs 1975 arasındaki döneme, literatürde yer verilmediği gözlemlenmiştir. Literatürdeki boşluğu doldurması açısından mevzu bahis edilen konunun araştırılması, çalışmayı önemli kılmaktadır. Bu çalışmada, İsmail Cem dönemine odaklanılıp Cem dönemi; öncesiyle ve sonrasıyla kıyaslanılarak devletin önemli ve etkili kurumunun ideolojik çekişmelerden bağımsız bir şekilde hareket edilip edilmemesi, siyasi fikirlerin ve isimlerin TRT üzerindeki etkisi tartışılacaktır. Bununla birlikte; halk kitlelerini olumlu yönde geliştirdiği, söz konusu gelişimi hızlandırdığı, toplumun bilgeliğini arttırdığı, haber unsurunun tarafsız şekilde topluma aktarıldığı ve Türk kültürünün daha objektif bir biçimde aşılandığı iddia edilen Cem yönetimindeki TRT'ye odaklanılmıştır. Bu dönemdeki CHP-MSP Koalisyon hükümetinin ve sonraki dönemin iktidarı MC hükümetlerinin; TRT konusundaki tutum ve eleştirileri göz önünde bulundurulmuştur. 1974-1975 yıllarında TRT'de görev alan başta İsmail Cem'in ve diğer TRT çalışanlarının anılarından faydalanılmıştır. Bununla birlikte, kilit noktalarda önemli görevlerde bulunan Haluk Şahin, Özdemir İnce ve Tuğrul Eryılmaz ile mülakat yapılmıştır. Döneme tanıklık eden isimlerin yazmış ve aktarmış olduklarından yola çıkılarak çoğunlukla birincil kaynaklardan yararlanılmıştır. Yine dönemin önemli gazeteleri Milliyet, Cumhuriyet, Tercüman ve Son Havadis'teki haberler taranmış, siyasi yelpazenin hem solundan hem de sağından beslenilerek konuya dair objektif bir biçimde yaklaşmak amaçlanmıştır. Siyasi gündemin odağı olan Cem dönemi TRT'sinin resmî kaynaklardaki ele alınış biçimlerinin doğru bir şekilde analiz edilebilmesi amacıyla TRT Kanunu ve Meclis Tutanakları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İsmail Cem, TRT, Cumhuriyet Halk Partisi, Milli Selâmet Partisi, Milliyetçi Cephe Hükûmetleri.

OTURUM 41

BİR TÜRK ASKERÎ ENTELEKTÜELİZM ÖRNEĞİ: ASKERÎ MECMUA'NIN TARİH KISMI

Sezgin Fırat

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
sezginfrat5@gmail.com

Mehmet Beşikçi

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
mbesikci@yildiz.edu.tr

Türkiye'de ilk resmî harp tarihi dairesi 1916 yılında Harbiye Nezareti Müsteşar Muavinliğine bağlı olarak Tarih-i Harp Şubesi adıyla kurulmuştur. Bugün Millî Savunma Bakanlığı çatısı altındaki Arşiv ve Askeri Tarih Daire Başkanlığı söz konusu kurumun devamı niteliğinde olup Türk askerî tarihi çerçevesinde yayınlar yapmaktadır. Bu yayınlardan biri de süreli yayın hüviyetindeki Silahlı Kuvvetler Dergisi'dir. Bu dergi de aslında 1878 yılında Mecmua-i Fünûn-ı Askeriye adıyla yayın hayatına başlayıp zaman içerisinde farklı isimlerle bugüne değin gelmiştir.1926 yılında derginin yayın akışında bir dönüm noktası meydana gelmiş, dönemin Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak, yakın dönem savaşlarına katılan subay ve generallerden şahit oldukları savaşları yazma ve gizli kalan yerlerin aydınlatılmasını istemiştir. Bu vesileyle resmî Türk harp tarihine iyi ve doğru bir kaynak temin etmek amaçlanmıştır. Fevzi Çakmak'ın katkıları ve direktifleri sonucu o zamanki adıyla Askeri Mecmua Dergisine ek olarak "tarih kısmı" çıkarılmıştır. İlk kez 1926'da çıkarılan ve sonraları "pembe seri" olarak anılan tarih kısmı, 1926-48 arasında toplam 73 ciltlik bir külliyat oluşturmuştur. Seri, 1928 harf devrimine kadar ilk 12 sayı Osmanlıca olarak çıkartılmış ve yayın hayatı boyunda genel olarak üç ayda bir neşredilmiştir. Askeri Mecmua Dergisi 1948 yılında Ordu Dergisi adını aldıktan sonra ise tarih kısmının neşri durmuştur. Her ne kadar bugün için MSB çatısı altında pembe serinin bir devamı olarak görülebilecek Askerî Tarih Araştırmaları Dergisi yayın hayatına devam etse de konuların işlenişi, derginin yayın politikaları, misyonu ve vizyonu değişmiştir. İşbu çalışmada 1926-48 arasında neşredilen Askerî Mecmuanın tarih kısmının tanıtılıp doğuş sürecine ve bunun yanı sıra içerdiği konular ve konuların işleniş biçimin Türk tarihi ve Türk askerî tarihi için önemine dikkat çekilerek 73 ciltlik bu külliyatın günümüzdeki Türk askerî tarih çalışmaları için kaynak değerinin tespitine çalışılmıştır.

Bu bildiri, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Doç. Dr. Mehmet Beşikçi danışmanlığında hazırlanmakta olan Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Askeri Tarihçilik. Askeri Mecmua, Askeri Mecmua Tarih Kısmı, Pembe Seri.

19. YÜZYILDA SANAYİLEŞME İLE DEĞİŞEN İSTANBUL SEMTLERİ

Seyhan Pullukçu

Başöğretmen, Fatih İslam Seçen Bilim ve Sanat Merkezi, Tarih
seyhan.pullukcu43@gmail.com

Kübra Nur YAR

Fatih İslam Seçen Bilim ve Sanat Merkezi,

Bu araştırmanın amacı, 19. yüzyılda İstanbul'da sanayileşme sürecinin etkisiyle değişen semtleri incelemektir. Bu bağlamda, sanayileşmenin ekonomik, sosyal ve kültürel etkilerini ve bu süreçte dönüşüm geçiren semtlerin gelişimini ortaya koymak hedeflenmektedir. Araştırma, tarihsel analiz ve literatür taraması yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Osmanlı arşiv belgeleri, ve akademik makaleler incelenmiştir. Bu kaynaklar, sanayileşmenin İstanbul semtleri üzerindeki etkilerini anlamak için detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.Elde edilen bulgulara göre, Bomonti: 1890'larda İsviçreli Bomonti kardeşler tarafından kurulan Bomonti Bira Fabrikası, bölgenin sanayi merkezi haline gelmesine neden olmuştur. Bu fabrika, modern bira üretim tekniklerini Osmanlı topraklarına tanıtmış ve bölgenin ekonomik yapısını dönüştürmüştür. Haliç, Osmanlı İmparatorluğu'nun sanayileşme çabalarının merkezi haline gelmiştir. Burada kurulan tersaneler ve fabrikalar, bölgenin ekonomik ve sosyal yapısını değiştirmiştir.Özellikle ordunun fes ihtiyacını temin etmek için kurulan feshane bölgenin önemli bir sanayi kuruluşudur. Pera (Beyoğlu): Demiryolu seferberliği ve sanayileşme ile birlikte büyük bir dönüşüm geçirmiştir. Demiryollarının (Tramvay ve Tünel) gelişimi, Pera'nın Avrupa ile bağlantısını güçlendirmiş ve bölgenin kültürel ve ekonomik yapısını değiştirmiştir.Zeytinburnu: 19. yüzyılda sanayileşme ile birlikte önemli bir sanayi merkezi haline gelmiştir. Burada kurulan tekstil fabrikaları ve diğer sanayi tesisleri, bölgenin ekonomik yapısını dönüştürmüş ve nüfus artışına neden olmuştur.Kadıköy: Demiryolu ve vapur hatlarının gelişimi ile birlikte sanayileşmenin etkilerini hissetmiştir. Bu ulaşım ağları, bölgenin ticaret ve sanayi merkezi haline gelmesine katkıda bulunmuştur.Sonuç olarak, 19. yüzyılda İstanbul'da sanayileşme, birçok semtin ekonomik, sosyal ve kültürel yapısında köklü değişimlere yol açmıştır. Bomonti, Haliç, Pera, Zeytinburnu ve Kadıköy gibi semtler, sanayileşme sürecinde önemli dönüşümler geçirmiş ve İstanbul'un modernleşme sürecine katkıda bulunmuştur. Bu semtlerin tarihi, İstanbul'un sanayi mirasının korunması ve geleceğe taşınması açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: 19.yy, İstanbul, sanayileşme.

ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE RESİM VE İKTİDAR: ARAYIŞLAR VE BEKLENTİLER

Mevlüt Onur Fidan
Tarih Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
mevlutonurfidan@gmail.com

Nalan Turna
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
nturna@yildiz.edu.tr

1930'lar itibarıyla, kamusal alan, erken Cumhuriyet döneminin milliyetçi ve modernist ideolojisini simgeleyen sembollerle donatılmış; sanat alanındaki arayışlar bu ideolojinin yansıtıcısı haline gelmiştir. Devletçilik ilkesi bağlamında, sanat ve kültürün gelişiminde devletin güçlü bir rol oynamasının gerekliliği savunulmuş; ulusal kimliği pekiştirme amacı doğrultusunda sanat hayatını canlandırmak ve sanatsal üretimi desteklemek bir kamu sorumluluğu olarak benimsenmiştir. Bu kapsamda, sanat topluluklarının kurulması, sanatçı yetiştiren okulların açılması, sanat eğitimi için eğiticilerin yetiştirilmesi ve kültürel mirasın korunmasını sağlayacak kurumların oluşturulması gibi önemli adımlar atılmıştır. Bu bildiride sanat yapıtlarının, sanatçının dünya görüşünü şekillendiren siyasal, toplumsal ve kültürel zeminden izler taşıdığı savunulmaktadır. Bu perspektifle, bildiride Türkiye'deki plastik sanatların geçmişi incelenerek yirminci yüzyılın ilk yarısındaki resim üretiminin, savaşlar ve bağımsızlık süreciyle ilişkilendirilen bir milliyetçiliğin somutlaştırılmasının yanı sıra, Batı medeniyetiyle özdeşleştirilen toplumsal ideallere ulaşma yolunda politik bir işlev üstlendiği gösterilecektir.

Yirminci yüzyılın ilk yarısındaki sanat ve kültür ortamı üzerine yapılan çalışmaların, sanatçı biyografileri, yapıt çözümlemeleri, sergiler ve kültür politikaları bağlamında ayrı ayrı sorunsallaştırıldığı; ağırlıklı olarak sanatçı örgütlenmeleri üzerinden tarihselleştirildiği görülmektedir. II. Meşrutiyet döneminden itibaren siyasal ve kültürel bir proje olarak gelişim gösteren ve Cumhuriyet ideolojisiyle eklemlenen milliyetçi ve reformist politikaların sanat alanındaki bileşenlerine odaklanan bu bildiride, geliştirilen yaklaşım, "modern" çağın ruhunun yapıtlar kadar söz konusu yapıtlara verilen toplumsal tepkide yakalanabileceği yönündedir. Dolayısıyla, bildiride birincil kaynakların yanı sıra dönemin yazınsal çerçevesindeki modernlik fragmanlarına; "yeni" ve "muasır" olanı arama istencinin sanatsal faillerine odaklanılmaktadır. Bu bildiride, Türk resminin geçmişine ilişkin gerçeklerin ortaya konulması gibi bir iddia yerine, Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki anlatı ve eleştiri dilinin hangi bağlam üzerinden kurgulandığının bütüncül bir yaklaşımla tartışmaya açılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken Cumhuriyet Dönemi, Sanat Politikaları, Resim Sanatı Tarihi.

1876 OSMANLI BİMARHANELERİNE DAİR NİZAMNAME IŞIĞINDA TABİPLER, HASTALAR VE POLİS

Cihangir Gündoğdu

Doktor Öğretim Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi, Tarih Bölümü
cihangir.gundogdu@bilgi.edu.tr

Osmanlı İmparatorluğu'nda 19. yüzyılda, akıl hastaları ve kamu güvenliğini tehdit eden marjinal davranışlar artan bir şekilde modern devletin takibatına uğradılar. Yürürlüğe konulan polisiye tedbirler ve tıbbi önlemler, hastaların tedavi ve yaşam koşullarını iyileştirmenin yansıra potansiyel olarak kamu düzenini tehdit edebilecek bir grubu kontrol etmeyi amaçlıyordu. Bu takibat politikalarına rağmen Osmanlı İmparatorluğu'nda akıl hastalarının kapatılmasını veya tedavilerini düzenleyen yasal bir çerçeve bulunmuyordu. Kapatılma kararları genellikle geçici ve kişisel kararlar neticesinde verilmekteydi. Hastaların kapatılmasını öngören yasal bir düzenlemenin olmaması, geç Osmanlı Dönemi'nde aile üyeleri ile resmi makamlar arasında ve cemaatler içinde çatışma ve gerilimlere yol açmaktaydı.

Akıl hastalarının tedavisini düzenleyen bir yasal altyapının olmaması Süleymaniye Bimarhanesi başhekimi Luigi Mongeri'yi bir yasal düzenleme önermeye teşvik etti. Bu düzenlemeler, akıl hastalarının tıbbi kurumlarca kabullerini, alienistlerin tıbbi müdahaledeki rollerini meşrulaştırmayı ve bu yeni ortaya çıkan meslek için bir yasal çerçeve oluşturmayı amaçlıyordu. Ayrıca, bu vesile ile aileler, doktorlar ve resmi makamlar arasındaki ilişkileri ve sınırlarını tanımlamayı hedefliyordu. 1850'lerde gündeme gelen bu yasal düzenleme teklifi uzun bir müddet rafta tutulduktan sonra 1876 yılında yasallaşarak yürürlüğe konuldu.

Bu tebliğ, 19. yüzyılın sonlarında akıl hastaları ve diğer marjinal davranışların kontrolü ve tedavisiyle ilgili doktorlar, aileler ve resmi otoriteler arasındaki ilişkilerin tarihsel bağlamını, tabiplerin motivasyonlarını ve yasal düzenlemelere odaklanarak, 1876 Nizamnamesi ile tesis edilen yeni tıbbi-yasal çerçeveyi incelemektedir. Tebliğ bu düzenlemenin, modern devletin bireylerin bedenleri üzerindeki kontrolünü ve ortaya çıkan psikiyatri mesleğinin meşrulaştırılmasını bir adım daha ileri götürdüğünü savunmakta ve dolayısıyla iktidarın mikro ölçeklerde nasıl tezahür ettiğini incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı tarihi, Osmanlı toplumsal tarihi, Tıp tarihi, Psikiyatri tarihi.

ESKİ MEZOPOTAMYA'DA TIBBIN GELİŞİMİNDE KEHANET ANLAYIŞININ ROLÜ

Bülent Diri

Doktora Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı
bulentdiri@gmail.com

İnsanoğlu, varoluşundan itibaren sağlık ve ölümle yüzleşmek zorunda kalmıştır. Hastalıkları ve sebeplerini anlamak önemli bir varoluş mücadelesidir. Yazının MÖ 4. binyıl sonunda Mezopotamya'da ortaya çıkması neticesinde tıbbi konularda metinlerde yer bulmuştur. Tıbbi yazılı kaynakların, en eski örneklerini bu metinler oluşturmaktadır. Metinlerin kehanet anlayışıyla iç içe olması, dönemin inanç yapısıyla ilişkilidir. Ancak bu durum özellikle rasyonel tıp açısından sorun teşkil etmektedir. Bu çalışma, Mezopotamya metinlerindeki kehanet anlayışının, tıbbın gelişimine olumlu katkılarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Kehanet, doğa olaylarını ve bazı yaşam olaylarını gözlemleyerek geleceğe dair bilgi edinme yöntemidir. Mezopotamya'da insanlar, gelecekte başlarına gelebilecek olayları öğrendiklerinde "namburbi ritüeli" gibi uygulamalarla çözüm arayışına girmişlerdir. Geleceği bilme isteği, Mezopotamya inanç sisteminin bir parçası olup tapınakta yetişen bārû rahiplerinin görev alanına girmiştir. Göksel, yersel, doğum, doğa olayları, kuş uçuşları, hayvan iç organları ve rüyalar gibi çeşitli alametleri değerlendirme ve yorumlama, bu rahiplere toplum ve yönetim gözünde önemli bir güç kazandırmıştır. MÖ 1. binyılda Mezopotamya'da sistematik kehanet serileri geliştirilmiştir. 100 tabletten oluşan bārûtu serisi, kurban edilen hayvanların tüm organlarıyla ilgilidir ve bu tabletlerin %75'i karaciğer ile ilgilidir. Hayvanın karaciğerinin değerlendirilmesiyle yapılan bu fal, iç organ falları arasında öne çıkmaktadır. 70 tabletlik Enuma Anu Enlil serisi göksel alametlere, 120 tabletten oluşan šumma alu serisi ise yeryüzü olaylarına, coğrafyaya ve hayvan hareketlerine odaklanmaktadır. Bu geniş kehanet serileri içinde, hastalıkları ve sebeplerini kötü ruhlar veya tanrılarla ilişkilendiren, 40 tabletten oluşan sakikku serisi de bulunmaktadır. Bu metinlerin ortak özelliği, hastanın semptomlarını sıraladıktan sonra ilgili kötü ruh veya tanrının ismini belirtip kehanet düşüncesini yani hastanın geleceğine dair öngörüyü (günümüzde prognoz olarak adlandırılan durumu) ifade etmesidir. Hastalıkların tedavisinde sorumlu olan kişi ise āšipu adıyla anılan rahiptir. Kehanet düşüncesinin dönemin inanç sisteminin bir parçası olarak hasta ve hastalığa yansıması, prognoz belirleme çabasını doğurmuştur. Bu çabanın bir sonucu olarak āšipuların iyi derecede tıbbi bilgiye sahip olması gerektiği metinlerden anlaşılmaktadır. Sakikku serisinin, vücut bölümlerine ve hastalık semptomlarına göre sistematik bir şekilde sınıflandırılması ve yoğun tıp bilgisi içermesi, metin sonlarında yer alan prognoz (kehanet) düşüncesinin tıp metinleri üzerindeki olumlu etkisini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Eski Mezopotamya, kehanet, tıp tarihi, prognoz.

OTURUM 42

TÜRK AİLE YAPISINDA EBEVEYNLİK KONTROL DAVRANIŞLARI

Neslihan ÇAVUŞOĞLU

Öğretmen, Merkez Ece Amca İlkokulu, Okul Öncesi Öğretmenliği

tua-86@hotmail.com

Dilan BAYINDIR

Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü

dilan.bayindir@balikesir.edu.tr

Ebeveynlik davranışları, kontrol ve sıcaklık olmak üzere iki temel bileşenden oluşmaktadır (Maccoby ve Martin, 1983). Bu bileşenlerden ebeveyn kontrolü davranış kontrolü, psikolojik kontrol ve fiziksel kontrol olarak üç kategoride incelenmektedir. Çocuğu izleme, davranışlarına müdahale etme, kurallar koyma ve çocuğun sosyal ortamlardaki davranışlarına müdahale davranışsal kontrolün ayırt edici özelliklerindendir (Pomerantz ve Wang, 2009). Psikolojik kontrol, psikolojik disiplini, gurur ve suçluluk duygusu uyandıran, hayal kırıklığını ifade eden, sevgiyi geri çeken, çocuğu izole eden ve utandırmayı içeren ebeveyn davranışı olarak tanımlanmaktadır (Barber, 1996). Fiziksel kontrol, ebeveynin çocukların davranışlarını kontrol etmek için fiziksel cezalandırma, tehdit etme, sözlü sert uyarılar ve zorlayıcı davranışlar olarak tanımlanmıştır (Haapasalo ve Pokela, 1999). Ebeveynlerin davranış kontrolüne yönelik ebeveynlik davranışları sergilemesi, çocuklardaki olumlu gelişimsel çıktılarla ilişkilendirilirken, psikolojik kontrol ve fiziksel kontrol olumsuz gelişimsel çıktılarla ilişkilendirilmektedir.

Bu araştırma, okul öncesi dönem çocuğu olan anne ve babaların ebeveyn kontrol davranışlarını ebeveyn beyanlarına göre incelemeyi amaçlamaktadır. Bu araştırma nitel bir araştırma olup, "fenomenoloji/olgu bilim yöntemi" kullanılmıştır. Araştırmaya, 60-72 ay yaş aralığında çocukları olan, Türkiye'nin Kuzey-Batısında yer alan bir şehirde ikamet eden, orta gelir düzeyinde 120 ebeveyn (60 anne-60 baba) katılmıştır. Bu anne babalar amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmaya katılan çiftler ile ayrı ayrı yarı yapılandırılmış telefon görüşmeleri yapılmış, veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

Ebeveynlerin beyanlarına göre, anne ve babalar en fazla davranış kontrolü uygulamaktadır. Hem anneler hem de babaların, en fazla ekran süresi için kural koyma davranışını, davranış kontrolü örneği olarak gösterdikleri belirlenmiştir. Ebeveynlerden kendilerinin gösterdiği ebeveynlik psikolojik kontrol davranışı örneği vermeleri istendiğinde, hem annelerin hem de babaların, en sıklıkla çocukların düşüncelerini yönlendirmek ve sonrasında çocuklarına akran sevgisinden mahrum kalacaklarını ifade etme davranışlarını gösterdikleri belirlenmiştir. Ebeveynlerin psikolojik kontrol altında değindikleri 'empati kurdurma' ve 'ben dili kullanma' davranışları ise, literatürden farklı olarak, olumlu psikolojik kontrol davranışları özelliği taşımaktadır. Fiziksel kontrolün ise anneler arasında daha yaygın olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, ebeveyn kontrol davranışları, davranış kontrolü, psikolojik kontrol, fiziksel kontrol

PROPLEMATIC PEDAGOGICAL PARADIGMS BROUGHT ABOUT BY SQUEEZED AND ACCELERATED EPISTEMOLOGIES: AN INTERDISCIPLINARY PERSPECTIVE

Mehmet Şirin Demir

Assist. Prof. Dr. Van Yüzüncü Yil University, Faculty of Education, Department of Social Studies

mehmetsdemir@yyu.edu.tr

Dündar Kerçin

Doctoral Student, Yildiz Teknik University, Social Studies Education

dkercin.01@gmail.com

Metin Taytaş

Assist. Prof. Dr. Van Yüzüncü Yil University, Faculty of Education, Departmet of Special Education

metintaytas@gmail.com

Educational systems characterized by accelerated and squeezed epistemological paradigms of the 21st century, which have become increasingly endemic on both national and global scales, exerting some negative effects on individuals' mental and physical processes, mechanisms and pedagogical well-being, have increasingly made the processes of effective epistemological access, acquisition and healthy epistemic construction problematic. These systems have rapidly grown and expanded, paving the way for a disfunction of institutional, social and individual dialectical processes, and mediating the emergence of some blockages and disruptions in educational and training processes as well as a deterioration of educational well-being. This situation has paved the way for the emergence of a highly problematic psychopathological epistemology that accelerates and intensifies problematic learning and teaching processes. This kind of a psychopathological epistemology has prevented the realization of a healthy and functional cognitive and intellectual construction on the part of the individuals, the emergence of qualitated human resources and the formation of a quintessential civilizational reserve. In this study, in line with the postulates adopted by qualitative methodologies and within the framework of a mixed method, largely based on conceptual postulates, the negative effects of squeezed and accelerated epistemology on global pedagogies in general and national pedagogies in particular have been analyzed. One of the greatest negative effects of squeezed and accelerated epistemologies on pedagogies is the disruption of learning processes as well as erosion of higher-order thinking skills, the tarnishing of educational well-being processes and the loss of pedagogical wellbeing. Within the pedagogical conjuncture created by such a problematic type of epistemic dialectics, individuals navigate on a superficial, inauthentic discourse and information-mongering paradigms under unnecessary and intense information overload, Similarly, it has been emphasized that a critical and analytical approach to acquisition of knowledge is of great importance; In this context, it was concluded that when designing teaching materials and creating education and training programs, giving students enough time and epistemic space to think and digest information through pedagogical postulates in congruence with human nature will contribute to the development of a more effective and sustainable pedagogical wellbeing and a realization of a healthier epistemic construction.

Keywords: Pedagogy, Education, Teaching, Epistemology, Learning.

YETİŞKİNLERDE DOOMSCROLLİNG, RUMİNASYON VE MENTAL İYİ OLUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Rabia Gündoğdu

Yıldız Teknik Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü

rabia.gundogdu@std.yildiz.edu.tr

Seydi Ahmet Satıcı

Prof.Dr.,Yıldız Teknik Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü

ahmet.satici@yildiz.edu.tr

Türkçe'ye "'Felaket kaydırması'" şeklinde çevrilen doomscrolling kavramı, bireylerin sonsuz bir olumsuz haber döngüsü içinde kaybolarak sürükleyici ve engellenemeyen bir biçimde ekran kaydırma davranışıdır. (Satıcı vd. 2021; Sharma vd. 2022). Ruminasyon, bireylerin yaşadıkları soruna yönelik olarak herhangi bir eylemde bulunmadan, duygu durumunu ve olası nedenlerini tekrar tekrar düşünmesi anlamına gelmektedir (Nolen-Hoeksema, 1987). Mental iyi oluş Dünya Sağlık Örgütü (2004) tarafından "Bireyin kendi yeteneklerinin farkında olması, yaşamındaki stresle başa çıkabilmesi, iş yaşamında üretken ve faydalı olabilmesi, aynı zamanda yetenekleri doğrultusunda toplumuna katkı sağlayabilmesi'' olarak tanımlanmaktadır. Günümüz dünyasında yaşanan savaş, deprem, salgın hastalıklar gibi kriz ve felaket durumlarının varlığı ve bu durumları takip etme ihtiyacının sonucu olarak olumsuz haberlere sıkça maruz kalmaya yol açabilmektedir. Sosyal medya haber takiplerinde olumsuzluklarla karşılaşmanın bireylerin yaşamın gidişatıyla ilgili aşırı düşünme, geleceği planlamada belirsizlikle baş başa kalma ve iyi oluşu koruma noktasında etkilediği düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmada felaket kaydırması, ruminasyon ve mental iyi oluş arasındaki ilişki ile bu kavramların yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi gibi demografik değişkenlere göre değişimi incelenerek alan yazınına katkıda bulunmak hedeflenmiştir. İlişkisel tarama modelindeki araştırmaya 18 yaş ve üzeri, 288'i kadın 127'si erkek 416 yetişkinin katılmıştır. Araştırmada Doomscrolling Ölçeği (Satıcı vd., 2022), Ruminasyon Ölçeği Kısa Formu (Erdur-Baker& Bugay, 2010) ve Warwick-Edinburg Mental İyi Oluş Ölçeği (Keldal, 2015) kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, doomscrolling düzeyleri kadın ve erkeklerde benzerken; mental iyi oluş düzeyi erkeklerde kadınlara göre anlamlı biçimde daha yüksek, ruminasyon düzeyleri ise kadınlarda erkeklere göre anlamlı biçimde daha yüksek bulunmuştur. Değişkenler arası ilişkiler incelendiğinde, doomscrolling ve mental iyi oluş arasında negatif yönlü($r=-.33$, $p<.05$), doomscrolling ve ruminasyon arasında pozitif yönlü($r=-.39$, $p<.05$) anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Mental iyi oluş ve ruminasyon arasında ise negatif yönlü($r=-,46$, $p<.05$), anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Felaket kaydırması, mental iyi oluş, ruminasyon

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ÖZNEL İYİ OLUŞ, ANLAM ARAYIŞI VE ÖZERK BENLİK İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ[2]

Merve Yazar

Arş. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

merve.yazar@comu.edu.tr

Ercan Kocayörük

Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

kocayoruk@comu.edu.tr

Üniversite dönemi, gelişimsel açıdan ergenlik ve genç yetişkinlik arasında bir geçiş basamağı olmakta; kimlikte temel değişimlerin sergilendiği, bağımsız tavırların gözlemlendiği, sosyal çevrenin değişmesi ile uyum becerisinin ve aidiyet hissinin önem kazandığı, bununla birlikte kaygı, öfke ve üzüntü gibi yaşamın genelini olumsuz etkileyebilecek duyguların hissedilebildiği kritik bir dönemi ifade etmektedir. Yükseköğretim grubunun gerek bireysel gerek de sosyal açıdan sorunlara yatkın olması sebebiyle iyi oluş düzeylerine yönelik araştırmalar önem kazanmaktadır. Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş, anlam arayışı ve özerk benlik yönetimi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Alan yazını gözden geçirildiğinde öğrencilerin duygusal, bilişsel ve varoluşsal yönlerine odaklanmanın yaşanan problemlerin çözümünde yeni bilgiler sunacağı öngörülmektedir. Araştırmada, öznel iyi oluş ve anlam arayışı arasındaki ilişkide özerk benliğin düzenleyici rolünü incelemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinin alt türü olan yordayıcı korelasyonel model kullanılmıştır. Araştırma evrenini, Türkiye'deki öğrenim görmekte olan 18 yaş üstü üniversite öğrencileri oluştururken, araştırmanın hedef örneklemini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde öğrenim gören 18 yaş üstü üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun/kolayda örnekleme tercih edilmiştir. Örneklem, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde öğrenim gören, 18 yaş üstü, gönüllü 300 kişiden oluşmaktadır. Araştırma verilerinin toplanması amacıyla katılımcılara Bilgi Formu, Öznel İyi Oluş Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği ve Özerk Benlik Yönetimi Ölçeği olmak üzere dört farklı veri toplama aracı çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre katılımcıların öznel iyi oluş ile anlam arayışı düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki, öznel iyi oluş ile özerk benlik düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki ve anlam arayışı ile özerk benlik düzeyleri arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Değişkenlerin birbiriyle ilişkili olması sebebiyle düzenleyici değişkene ilişkin analizin yapılabileceği görülmüştür. Düzenleyici değişkene ilişkin analiz sonuçlarına göre anlam arayışının öznel iyi oluşa etkisinde özerk benliğin düzenleyici rolü istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Sonuçlar alan yazına bağlı kalarak tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öznel iyi oluş, anlam arayışı, özerk benlik.

[2] Bu çalışma, ilk yazarın, ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİM BECERİLERİNİN FARKLI DEĞİŞİKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Deniz Kaya

Yıldız Teknik Üniversitesi / Eğitim Yönetimi ve Denetimi

denizkayakuzgun@gmail.com

Aydın BALYER

Prof. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi / Eğitim Yönetimi ve Denetimi

balyer2001@gmail.com

Eğitim-öğretim süreçlerinin en kritik unsurlarından biri, etkili sınıf yönetimidir. Sınıf yönetimi, öğretmenlerin dersleri verimli bir şekilde işleyebilmesi, öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif olarak katılabilmesi ve eğitim ortamında istenilen disiplinin sağlanması açısından hayati öneme sahiptir. 21. yüzyılın eğitim dünyasında, teknoloji entegrasyonu, çeşitlenen öğrenci profilleri ve değişen eğitim yaklaşımları, sınıf yönetiminin dinamiklerini de dönüştürmektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin sınıf yönetim becerilerini sürekli olarak geliştirmesi ve güncel eğitim teknolojilerini etkili bir şekilde kullanabilmesi gerekmektedir.

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetim becerilerini etkileyen değişkenleri detaylı incelemektir. Çalışma, eğitim alanındaki paydaşlar için değerli bilgiler sunabilmesi, öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarını gözden geçirmeleri ve geliştirmelerine olanak tanıması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırma nitel ve nicel veriler içermesi sebebiyle karma yöntemle yürütülen bir araştırmadır. Araştırmanın nicel bölümünde evren Türkiye'de resmi ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Evrenin zaman ve mekan sınırlılıkları nedeniyle evrenin tamamına ulaşılması mümkün olmadığından örneklem alma yoluna gidilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın örneklemi tesadüfi örneklem yoluyla rastgele seçilmiş İstanbul, Trabzon, Giresun, Yalova, Mersin, Şanlıurfa, Malatya olmak üzere 7 ildeki resmi okullarda görev yapmakta olan 186 öğretmene ulaşılmıştır. Veri toplama süreci devam etmektedir. Araştırmanın nicel kısmında Dr. Aslı YÜKSEL (2013) tarafından geliştirilen Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetim Becerilerinin Değerlendirilmesi Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin birinci bölümünde öğretmenlerin cinsiyeti, mesleki kıdemi, en son mezun oldukları okul türü, okutmakta oldukları sınıf mevcutları ve sınıf düzeylerini içeren kişisel bilgiler bulunmaktadır. Ölçeğin ikinci bölümü ise sınıfın fiziksel düzeni, öğrenme öğretme süreci, zaman yönetimi, iletişim, davranış yönetimi ve motivasyon olarak belirlenen 6 boyuttan oluşmaktadır. Araştırmanın nitel bölümünde ise fenomenoloji, deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji deseni kullanılmasının sebebi araştırmanın nicel verilerini desteklemek amacıyla araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerinin derinlemesine yansıtılmasını sağlamaktır. Çalışma grubu ölçüt örneklem yoluyla seçilen 10 sınıf öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın nitel kısmında veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Öğretmenlerin sınıf yönetim becerileri ile ilgili görüşlerini incelemek amacıyla "Öğretmen Görüşme Formu" kullanılmıştır. Veri toplama süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Yönetimi, Sınıf Öğretmeni, Sınıf Yönetim Becerisi

OTURUM 43

İSTANBUL'UN SOKAK MÜZİĞİ PRATİKLERİ VE MEKÂNLARI: SOKAK MÜZİĞİNİN GENİŞLEYEN ANLAMI

Emre Aydın

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Anabilim Dalı, Kültürel *Çalışmalar Doktora Programı*
a.emre92@gmail.com

Onur Güneş Ayas

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
oayas@yildiz.edu.tr

İstanbul'da sokak müziği, Siya Siyabend, Kara Güneş ve Light in Babylon gibi öncü grupların etkisiyle 1990'larda popülerleşmiştir. 1980'lerde hız kazanan küreselleşme ve neoliberalizm etkisiyle şekillenen İstanbul'un sokak müziği, basın-yayın aracılığıyla aktarılan altkültürler, gençlik kültürleri ve yaşam tarzları sayesinde özgün bir kimlik kazanmıştır. Günümüze doğru ise sokak müziğinin altkültürel anlamı zayıflamış, belediyelerin düzenlemeleri ve izinleriyle gerçekleşen yönetmeliklere bağlı bir etkinlik haline gelmiştir. Sokak müziğinin bu rolü, İstanbul'un küresel kent olma iddiası ile yakından ilişkilidir.

Bu çalışma 1980'lerden günümüze dek İstanbul'un sokak müziği pratikleri ve mekanlarının gösterdiği çeşitliliği incelemeyi hedeflemektedir. Sokak müziği anlamını ve alanını genişlettikçe sokağın ötesine geçerek metrolarda, vapurlarda ve Marmaray'da görünür olmaya başlamıştır. İstanbul'un küresel kent olma süreci ile ilişkili kültürel projeler sokak müziğinden faydalanmış, böylece sokak müziği çeşitli meydanlarda ve parklarda düzenlenen konserler ve festival organizasyonlarında yer almıştır. Sokak görünümlü mekânlara sahip olan AVM'ler de bu mekânlarda sokak müziğinden faydalanmıştır. Sokak müziği ile özdeşleşmiş bazı müzisyenler zaman zaman iç mekân etkinliklerinde yer almış ve etkinlik isimlerinde sokak müziği ifadesini korumuştur. Son olarak da giderek zenginleşen teknolojik imkânlar sayesinde gerek dijital konserler ve canlı yayınlar, gerek sosyal medya hesaplarından yapılan paylaşımlar aracılığıyla sokak müziği dijital ortama aktarılmıştır.

Çalışmanın önemi, 1980'lerden bu yana hız kazanan küreselleşme süreçleriyle ilişkili olarak sokak müziğinin yaşadığı değişimleri, pratikler ve mekânlar açısından ne ölçüde çeşitlendiğine odaklanarak incelemesidir. Bunu gerçekleştirmek için literatür taraması, haber taraması, film incelemesi ve sokak müzisyenleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sokak Müziği, Küreselleşme, Dijitalleşme.

IMMANUEL KANT'IN ESKİMEYEN BİR SORUSU: "İNSAN IRKI SÜREKLİ İLERLİYOR MU?" ÜZERİNE ÖZGÜN BİR BAKIŞ

Mehmet Öztürk

Yüksek Lisans Öğrencisi,Yıldız Teknik Üniversitesi ,Sosyal Bilimler Enstitüsü
İnsan Ve Toplum Bilimleri Bölümü Felsefe Programı
drmehmetozturk42@gmail.com

Doç. Dr. Songül Demir

Yıldız Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi
ds.demir.de@gmail.com

"İnsan ırkı sürekli ilerliyor mu?", ''Giyilebilir Teknoloji Ürünleri'"nin bile modasının geçmek üzere olduğu yoğun teknolojik ilerlemelerin geometrik olarak arttığı günümüzde, bu soru aklımızın bir köşesinde kalmaktan kurtulmuş, adeta aklın ''ön eleği'' durumuna gelmiştir.

Yukarıda dile getirilen bu soru felsefe tarihinde birçok konuyu tartışmış, analiz ederek önemli bakış açıları sunan ve en önemli filozoflardan biri olan Immanuel Kant'ın düşüncelerinden hareketle ele alınacaktır. Özellikle Kant'ın hayattayken yayınlanan son kitabı Fakültelerin Çatışması (Der Streit Der Fakultaten- The Conflict of Faculties) adlı eserinden yola çıkarak mesele tartışılacaktır. Eser, Kant'ın farklı zamanlarda yazdığı üç ayrı makalesini bir araya getirmesi ile oluşmuştur (1798). Bu üç makalenin sonradan sistematik bir birlik oluşturması ise, Kant'ın dehasının kanıtlarından biri olarak görülebilir. Felsefe Fakültesi eserin birinci kısmında Teoloji Fakültesi ile çatışır, ikinci kısımda Hukuk Fakültesi ile çatışır, üçüncü kısımda ise Tıp Fakültesi ile çatışır.

Sunulacak bildiride ele alınan kısım, felsefe fakültesi ile hukuk fakültesinin çatışmasıdır. Kant'ın oldukça çarpıcı olan "İnsan ırkı sürekli ilerliyor mu?" sorusu ile başlayan bu kısım günümüze değin uzanmakta, adeta ışık tutarak yol gösterici olmaktadır. Bu kısımda Kant'ın ortaya koyduğu soru, bugün bile gündelik hayatımızda karşılaştığımız çeşitli sosyal olguların aklımızda bıraktığı temel sorudur.

İleri tekniklerle gerçekleştirilen uzay çalışmalarına tanıklık eden insan, başını gökyüzünden yeryüzüne indirdiği zaman acımasız savaşları, soykırımları, milyonlarca insanın sefaletini ,yoksulluğunu, açlığını ve susuzluğunu görünce adeta sanal bir alemde yaşadığını düşünmektedir.

Kant bu soruyu günümüzden yaklaşık 2,5 asır önce sormuş ve muhteşem bir entelektüel altyapının ortaya koyduğu felsefi örgü ile cevaplamıştır.

Kant eserlerinde ''matematiksel bir dil'' kullanmıştır. Bu sorunun cevabını da makalenin en sonuna saklamış ve şunu yazmıştır: ''Sera sapiunt Phryges'' yani insan, kendi ırkının sürekli ilerlemesini sağlamak için çok geç kaldı.

Anahtar Kelimeler: Kant, fakültelerin çatışması, ahlaki tarih, felsefi kehanet.

KURUMSAL KİMLİK VE İMAJIN ELEŞTİREL BAKIŞLA DEĞERLENDİRİLMESİ

Figen Kayış

Doktor, Bağımsız araştırmacı, Halkla İlişkiler ve Tanıtım
figen.kara89@gmail.com

Bu çalışmanın konusu kurumsal kimlik ve imajın geçmişten günümüze gelişimi ve içinde bulunduğumuz dönemde var olan halkla ilişkiler faaliyetleriyle olan ilişkisidir. Bir kurumun, kuruluşun veya örgütün davranış ve görsel özelliklerinin bütüne kurumsal kimlik denir. Kurumsal kimliğin hedef kitlenin zihninde oluşturduğu izlenimler ise kurumsal imajdır. Doğru şekilde kurumsal kimlik ve imajı yönetebilmek kurumların hedef kitlesiyle etkili bir iletişim kurabilmesini mümkün kılar. Bu doğrultuda; kurum felsefesi, kurumsal dizayn bir diğer adıyla kurumsal tasarım, kurumsal davranış ve kurumsal iletişim kurumsal kimliğin unsurlarını oluşturur. Etki derecelerine göre doğru bir şekilde yürütülen sosyal sorumluluk, kalite, halkla ilişkiler, görsel kimlik, sponsorluk ve reklam gibi uygulamalar kurumsal imajın oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmanın önemi, kurumsal kimlik ve imaj kavramlarını akademik olarak vurgulayarak, kavram karmaşasının giderilmesidir. Çalışmada kurumsal kimliğin kurum başarısı, kurumsal imajın ise tüketici davranışları üzerindeki etkisi ve bu doğrultuda halkla ilişkilerin rolü detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Aynı zamanda konunun eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirilmesi de önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı, kurumsal kimlik ve imajın halkla ilişkiler ile arasındaki ilişkiyi açıklayarak, kurumların içerisinde bulundukları süreçleri doğru bir şekilde yönetmelerinin kurumları başarılı kılacağını vurgulamaktır. Aynı zamanda halkla ilişkiler faaliyetlerinin kurumsal kimlik ve imaj yönetimdeki rolü de tüketicinin bakışı açısından tartışılmıştır. Çalışmada literatür taraması yapılmış ve kurumsal kimlik ile imaj arasındaki ilişki teorik olarak analiz edilmiştir. Çalışmada kurumsal kimliğin ve imaj yönetiminin zaman içerisinde dönüşüme uğradığı bulgulanmıştır. Bu dönüşümde markaların yalnızca ürün veya hizmet sunmadıkları aynı zamanda tüketicilerin psikolojik ve kültürel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak sembolik değerler de sundukları görülmüştür. Kurumsal kimlik ve imaj yönetimi küçük ve orta ölçekli kurumlar için tıpkı büyük firmalarda olduğu gibi rekabete olanak sağlamıştır. Kurumsal kimlik ve imaj yönetiminin başarılı olabilmesi adına halkla ilişkiler faaliyetlerinin belirleyici bir rolünün olduğu da yadsınamaz bir gerçektir.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal kimlik, kurumsal imaj, halkla ilişkiler.

MEME KANSERİ OLAN KADINLARIN DEĞİŞEN HAYATLARI VE SOSYAL HİZMET İHTİYAÇLARI

Nurgül Taşarsu

Sosyal Çalışmacı, TÜBİTAK 2209-A Lisans Proje Bursiyeri
tasarsunurgul@gmail.com

Zeliha Tören

Araştırma Görevlisi Dr., Bingöl Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü
ztorenn@gmail.com

Meme kanseri olan kadınlar fiziksel olarak zorlu bir süreçten geçmekle birlikte psiko-sosyal boyutta veya aile hayatlarında da çeşitli sorunlarla karşılaşabilmektedirler. Böyle bir durumda sosyal hizmet mesleği bu kadınların; baş etme becerilerinin gelişmesi, ihtiyaç duydukları desteklere erişmeleri ve iyilik hallerinin artması noktasında kilit bir rol oynamaktadır.

Bu araştırmanın amacı meme kanseri olan kadınların hayatlarının nasıl etkilendiğinin ve sosyal hizmet ihtiyaçlarının ortaya konulmasıdır. Bu amaçla nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılmış ve araştırmanın alt amaçları doğrultusunda yarı yapılandırılmış bir mülakat formu hazırlanmıştır. Bu doğrultuda kadınların bireysel ve aile hayatlarının meme kanserine yakalandıktan sonra nasıl şekillendiği ve ne gibi destek ihtiyaçlarının oluştuğunu anlamaya dair açık uçlu sorular sorulmuştur. Çalışma grubunu Adana'da yaşayan ve meme kanserini atlatmış olan 26 kadın oluşmaktadır. Bu kadınlarla yapılan görüşmeler soncu elde edilen deşifreler tematik analiz yöntemi ile analiz edilmiş ve elde edilen veriler 3 ana tema altında sunulmuştur.

İlk olarak "bireysel alanda yaşanan deneyimler" teması altında katılımcıların hastalık sürecinde yaşadıkları; psikolojik ve sosyal deneyimler ele alınmıştır. İkinci tema olan "aile hayatı alanında yaşanan deneyimler" başlığı altında ise hastalıkla birlikte eş ve çocuklar ile olan ilişkilerin ve ailenin ekonomik durumunun nasıl şekillendiğine dair anlatılar ortaya konmuştur. Son olarak "sosyal hizmet alanındaki deneyimler ve destek sistemleri" teması altında ise katılımcıların sosyal hizmetlerle bağlantı durumları, sosyal hizmetten beklentileri ve enformel destek sistemlerinden bahsedilmiştir. Katılımcıların hikayeleri çeşitlilik göstermektedir ancak bazı sorunların öne çıktığı anlaşılmaktadır. Hastalık sürecinde pek çok kadının gerginlik, sinirlilik, öfke, kaygı gibi duygu durumlarına girdikleri, sosyal hayattan geri çekildikleri ve hastalığa bağlı ekonomik zorluklar yaşadıkları görülmüştür. Bununla birlikte aile içinde yeni duruma adapte olma ve destek sistemlerinin yetersiz kalması ile ilişkili problemler yaşadıkları anlaşılmıştır. Bahsedilen bu problemlere sosyal hizmet boyutuyla çözüm üretilmesi gerektiği anlaşılmış ve bu kapsamında önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Meme Kanseri olan Kadınlar, Hastalık Sürecindeki Deneyimler, Sosyal Hizmet İhtiyaçları

*Bu çalışma Tübitak 2209-A Üniversite Öğrencilerini Destekleme Projesi kapsamında desteklenmiştir. TÜBİTAK'a teşekkürlerimizi sunarız.

MEDYANIN ETİK TÜKETİM VE VEGANLIK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: KÜLTÜR ENDÜSTRİSİNİN YENİ BİR YÜZÜ

Burcu Sena TOSUN

Araştırma Görevlisi, İstanbul Medipol Üniversitesi, Medya ve Görsel Sanatlar Pr.
burcusenatosun@gmail.com

Çalışmanın amacı medya ürünlerinin etik tüketim ve veganlık algısı üzerindeki etkilerinin araştırılması ve ilgili kavramların tüketim boyutunun kültür endüstrisi çerçevesinde ortaya koyulmasıdır. Medya, günümüz dünyasında kültür endüstrisinin önemli bir aracı olarak öne çıkmaktadır. Aynı zamanda bireylerin yaşam biçimlerini, tüketim alışkanlıklarını, toplumsal değerlerini şekillendirici bir niteliği olan medya, alternatif yaşam tarzlarının sunulmasına ve yaygınlaştırılmasına da olanak tanımaktadır. Veganlık ve etik tüketim, bireysel tercihler olmalarının yanında medya ve kültür endüstrisi tarafından sürekli olarak yeniden üretilmekte olan yaşam tarzları olarak dikkat çekmektedir. Bu kapsamda çalışmanın temel amacını medyanın ve kültür endüstrisinin veganlık ve etik tüketim üzerindeki etkilerinin incelenmesi oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalar, medyanın veganlık ve etik tüketim üzerinde kamuoyu oluşturma ve bilinçlendirme çizgisinde önemli bir niteliği olduğunu ortaya koymaktadır. Başka bir yaklaşım olarak ise veganlık ve etik tüketim ürünlerinin popülerleşerek metalaştığı ve tüketim aracı olarak da değerlendirildiği öne sürülmektedir. Bu kapsamda etik tüketim ve veganlığın "tüketim çılgınlığı" çerçevesinde ele alınarak yeni bir bağımlılık olup olmadığı araştırılan konular arasında yer almaktadır.

Bu çalışma etik ürün ve veganlık kapsamında oluşan yeni tüketim alışkanlıklarından biri olarak öne çıkan etik tüketim kavramının ve veganlık yaklaşımının incelenmesi, bu durumun tüketici davranışına etkisinin sunulması ve kültür endüstrisi çerçevesinde analiz edilmesini içeren nitel bir araştırma olarak gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda çalışmada veriler, kartopu örnekleme ile belirlenen ilgili kavramlarla öne çıkan içerik üreticilerinin paylaşımları ve vegan olduğunu beyan eden katılımcılarla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Çalışma sonucunda etik tüketimin yalnızca vegan düşünceyi ve yaşam tarzını benimseyen bireyler arasında değil, pek çok farklı yaşam tarzına mensup tüketiciler tarafından da gerçekleştirildiği görülmüştür. Aynı zamanda etik tüketimin hayvan hakları, insan hakları, sürdürülebilirlik, minimalizm, yerel üretime destek, sosyal ve küresel sorumluluk gibi kavramlarla ilişkilendirildiği öne çıkmıştır. Veganlık ve etik tüketim arasındaki ilişkinin veganlığın etik tüketimi gerektirdiği ancak etik tüketimin veganlığı gerektirmediği yönünde olduğu saptanmış olup bu yaklaşımın yeni bir tartışma alanı oluşturacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Etik Tüketim, Kültür Endüstrisi, Medya, Tüketici Davranışı, Veganlık.

OTURUM 44

HULÂSATÜ'T-TIB ADLI METİN VE NÜSHA FARKLILIKLARI

Halil İbrahim Gemici

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
hibrahimg1996@gmail.com

Sevim Yılmaz Önder

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Yeni Türk Dili
sevimyilmazonder.tde@gmail.com

Osmanlı döneminde gerek klasik tıp anlayışı çerçevesinde gerek Batı tıbbından mülhem yeni tıp anlayışı etkisiyle pek çok eser kaleme alınmıştır. Bu dönemde yazılan eserlerden biri de "Hulâsatü't-Tıb"dır. "Hulâsatü't-Tıb" hekimlerin mutlak suretle bilmesi gereken kuralların sıralandığı tıp ansiklopedisi hüviyetinde bir eserdir. İslam Ansiklopedisinde, Hayâtîzâde Mustafa Feyzî'ye isnat edilen bu eserin "Ebülfeyz Mustafa et-Tabîb'e ait olduğu" ifade edilmektedir. Bedizel Zülfikar Aydın da bu eserin Ebülfeyz Mustafa'ya ait olduğunu belirtmektedir. Tarafımızca doktora tezi olarak çalışılan bu eserin şu ana kadar dört nüshasına ulaşılmıştır. Süleymaniye Kütüphanesi Bağdatlı Vehbi Koleksiyonunda yer alan nüsha 132 varaktan oluşmaktadır. Nüshanın başındaki 9, sonundaki 4 sayfada eserle alakalı çeşitli notlar yer almaktadır. Nüshanın telif tarihi hicrî 1163, istinsah tarihi hicrî 1192'dir. Her sayfası 23 satırdan oluşan nüsha talik hatla yazılmıştır. Ragıp Paşa Kütüphanesinin aynı adla anılan koleksiyonunda bulunan nüshada "Hulâsatü't-Tıb" metni 2a-19a varakları arasında yer almakta, metnin her sayfası 37 satırdan oluşmaktadır. Nesih hatla yazılan bu metnin telif tarihi hicrî 1163'tür. Bu metnin öncesindeki 9 varakta nüshanın fihrist kısmı yer almaktadır. "Hulâsatü't-Tıb" metninden sonra ise nüshanın 22a-325a varakları arasında "Nüzhetü'l-Ebdân fî Tercemeti Gâyeti'l-İtkân" metni bulunmaktadır. Süleymaniye Kütüphanesi Reşid Efendi Koleksiyonunda yer alan nüshada "Hulâsatü't-Tıb" metni 65-104. varaklar arasında yer almakta, metnin her sayfası 21 satırdan oluşmaktadır. Talik hatla yazılan metnin tarihi hicrî 1163'tür. Bu nüshada "Hulâsatü't-Tıb" metninden önce 1-50. varaklar arasında "Terceme-i Akrâbâzîn", 54-64. varaklar arasında "Risâle fi't-Tıb" metni bulunmaktadır. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde yer alan nüshada "Hulâsatü't-Tıb" metni 3a-42a varakları arasında yer almaktadır. Talik hatla yazılan bu metinde her sayfa 17 satırdan müteşekkildir. Metnin telif tarihi yine hicrî 1163'tür. Bu nüshada "Hulâsatü't-Tıb" metninden sonra 43a-49a varakları arasında tercüme bir metin, 53b-108a varakları arasında ise "Müfredât-ı Gâyetü'l-Beyân" adlı metin yer almaktadır.

Döneminin tıp anlayışını ve bilgilerini içeren eserin Süleymaniye Kütüphanesi Bağdatlı Vehbi Koleksiyonunda yer alan nüshasının girişinde bulunan "Fihrisü'l-Ḫulāṣa" kısmında eserde ele alınan konular listelenmiştir. Buna göre eser içerisinde cildin renkleri, sağlık ve hastalık, yeme ve içme, gıdanın tarifi, hareket ve hareketsizlik, uyku ve uyanıklık, kimya, tıbbın kuralları, mizaç, anatomi vb. pek çok konu ele alınmıştır. Tıbb-ı cedîd döneminde yazılmış bu önemli eser gerek yazarıyla alakalı çelişkili durumu gerekse nüshaların varak sayıları açısından gösterdiği farklılıklar itibarıyla dikkat çekicidir.

Anahtar Kelimeler: Hulâsatü't-Tıb, Osmanlı dönemi, Tıbb-ı Cedîd, Ebülfeyz Mustafa et-Tabîb, Hayâtîzâde Mustafa Feyzî.

İZMİR'İ EDEBÎ MUHİT OLARAK DEĞERLENDİRMEK

Yağmur Yıldırımay

Dr., Özyeğin Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
yagmuryildirimay@gmail.com

Mekân, kişisel ve kolektif belleğin korunmasında, müşterek düşüncenin oluşmasında, temsil edilebilmesinde yapıtaşı görevi üstlenir. Kimlik ve kültür mefhumlarının vücut bulduğu mekân, temsiliyet, aidiyet taşır, karşılıklı iletişimin yaşandığı yer olur. İnsana ve topluma dair söz söyleyebilmenin yeri olan mekân, insanı odağına alan edebiyatın da ilgi alanındadır. Hem edebî eserlerde kurgunun bir aracı hem de doğrudan edebî bir oluşumun/hareketin/düşüncenin çıkabildiği yer olarak mekân, edebiyat ile sosyolojinin kesiştiği yerdir. Bu ilişki "edebiyat mahfili" ve "edebî muhit" kavramlarını ortaya çıkarır. Şair ve yazarların oluşturduğu kahvehane, pastane vb. mekânlarda edebî hayatı besleyen, siyaset ve kültürden bağımsız ilerlemeyen çevreye "edebî muhit" denir. Bir edebî muhitten bahsedebilmek için o muhitin şair ve yazarlarının edebiyat hakkında sohbet edebildikleri, yeni görüşlere, hareketlere, eserlere filiz verebildikleri mekânların olması gerekir. İşte bu "edebiyat mahfil"leri, edebî muhitin "dar mekâna yansıyan yönlerini" karşılamak için kullanılan yerlerdir. Bu çalışmanın amacı da İzmir'in edebiyat mahfillerini vererek İzmir'i edebî muhit olarak ele almaktır.

Çalışmada, 19. yüzyılın sonlarından Cumhuriyet'in ilk yıllarına değin İzmir'de yaşayan, eser veren şair ve yazarların hangi mekânlarda bulundukları tespit edilerek nasıl bir iletişim ortamının oluşturulduğu gösterilecektir. Gazinolar, oteller, kahvehaneler, dergâhlar çevresinde birbirlerini, edebî ortamı nasıl etkiledikleri, buralarda zamanlarını nasıl geçirdikleri üzerinde durulacaktır. Bu veriler doğrultusunda İzmir'in özellikle İstanbul ve Ankara gibi çoksesli bir edebî muhit olduğu kanıtlanmaya çalışılacaktır. İzmir Millî Kütüphane'den, Ankara Millî Kütüphane'den, Beyazıt Halk Kütüphanesi'nden, Atatürk Kitaplığı'ndan, Seyfettin Özege Koleksiyonu'ndan ve Hakkı Tarık Us Koleksiyonu'ndan yapılan taramalar sonucunda ulaşabildiğim İzmir'de yayımlanmış süreli yayınlardan da genel mahiyette bahsedilerek İzmir'in; İstanbul ve Ankara'dan sonra edebî hareketliliğin, gazete ve dergiciliğin en çok yaşandığı illerden biri olduğu gösterilecektir. Böylelikle edebiyat mahfilleri sadece mekânla sınırlandırılmamış, süreli yayınların da içeriklerinde edebiyata ne derece yer verdikleri değerlendirilerek buraların da edebî muhite katkısı anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Edebî muhit, edebiyat mahfili, İzmir

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİNDE KAYITLI "NEKTY 10714" NUMARALI MECMU'Â-YI EŞ'ÂR: İNCELEME

Yüksel Mücahit GÜMÜŞ
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
mucahitgumuss20@gmail.com

Ali Emre ÖZYILDIRIM
Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
aeozyildirim@yahoo.com

Şiir mecmuaları; şairlerin dîvânlarında bulunmayan yeni şiirlerle henüz ismi duyulmamış şairlerin tespitinde, divanlarda yer alan şiirlerin nüsha farklarını değerlendirmede ve yazıldığı dönemin edebî estetiğini algılamada büyük öneme sahiptir.

Bu çalışmada 18.yy.ın ortalarına doğru yazıldığı düşünülen İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde Kayıtlı "NEKTY 10714" numaralı "Mecmu'â-yı Eş'âr" biçim ve içerik bakımından incelenmeye çalışılacaktır. 139 varaktan oluşan mecmua; cetvelli olup çoğu başlığında sürh mürekkep kullanılmış, talik ve nesih hatla yazılmıştır. 3b-5b varakları arası Arapça mensur bir bölümle başlayan yazmada, 6a-12a varaklarında Gevherî'ye ait 19 ve Âşık Ömer'e ait 2 şiir bulunmaktadır ve bütün mecmua içine çeşitli halk şairlerinden şiirler serpiştirilmiştir. 35 şairin şiiri bulunan 12b-44b varakları arasındaysa talik hatla 142 gazel, 5 tahmis, 1 kaside, 1 Farsça terci-bend bulunmaktadır. Bu bölümdeki "Nef'î"ye ait 53 gazelin dîvân tertibine uygun olarak alfabetik olarak sıralanması ve Malatyalı Şehrî'nin dîvânında bulunmayan 4 gazelin tespiti, mecmuanın önemi bakımından dikkat çekicidir. 44b-55b varakları nesih hatla yazılmış olup 17 şairin mahlası geçmektedir ve 30 gazel, 2 kaside, 1 terkib-bend ve mahlası olmayan 1 mütekerrir müseddes bulunmaktadır. 11 şair bulunan 57a-60b varakları talik hatla yazılmıştır ve 16 gazel, 1 tahmis ihtiva etmektedir. Çoğunlukla talik hatla yazılan 62a-121b varakları arasında da 84 şairden toplam 314 gazel bulunmaktadır. Bu bölümdeki şiirlerin bir dîvân tertip edercesine alfabetik olarak dizilmesi ve "zemin şiir"in sahibini söyleyerek bu şiirlere yazılan nazirelerin de tertibe uygun biçimde sıralandırılması, mecmuanın "nazire mecmuası" olarak değerlendirilebilmesine de imkân sağlamaktadır. Talik- nesih karışık yazılan 128a-137b varaklarında 21 divan şairine ait 27 gazel, Gevherî'ye ait 1 türkü, şairi bilinmeyen 1 şarkı ve 1 rubâî bulunmaktadır. 128a-137b arasında "Mesnedî" mahlaslı bir şairin bilinmeyen 1, "Şikârî" mahlaslı bir başka şairin de 2 gazelinin bulunması mecmuanın önemini daha da arttırmaktadır.

4 tanesi halk şairi olmak üzere toplam 119 şairden müteşekkil olan bu mecmuada; 529 tane gazel, biri Farsça 6 tahmis, 1 Farsça terci-bend, 1 terkib-bend, 3 kaside, 1 mütekerrir müseddes, 1 rubâî, 15 civarı müfred ve 25 civarı halk şiiri bulunmaktadır. Hem divan hem de halk şiirlerini içermesi, 18. yy.da iki edebiyatın birbiriyle olan ilişkisi bakımından dikkate değerdir. Halk şiirlerinin 13 tanesinin başında şiirin bestelendiği makamın belirtilmesi, mecmuanın küçük bir güfte mecmuası özelliği taşıdığını da göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, 18.yy, şiir, dîvân.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ 10945 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ BİÇİM VE İÇERİK AÇISINDAN TAHLİLİ

Onur Kışla
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Edebiyatı Programı
onurbehemehal71@gmail.com

Ali Emre Özyıldırım
Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
aeozyildirim@yahoo.com

Bildiride İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğunda 10945 numarada kayıtlı şiir mecmuası, biçim ve içerik açısından tanıtılacak ve ilgili mecmuanın Türk edebiyatına katkısı üzerinde durulacaktır. Mecmua, 116 varak olup, 185x120 mm ölçülerinde, satır sayısı muhtelif, varakların bir kısmı deforme olmuş, cildi yıpranmış, başlıklarda genellikle sürh mürekkep kullanılmış, nesih, talik ve divani kırması yazı üslupları ile ortaya konulmuştur. Her ne kadar şiir mecmuası, "Mecmua-ı Eş'âr" olarak kütüphane kataloğuna kaydedilmiş olsa da ilgili mecmuada yılan sokmasına karşı hazırlanmış ilaç tarifine, nazar duasına, berat ve ferman örneklerine, reml ve ebced tablolarına ilgili mecmuada yer verilmiştir. Bu açıdan bakıldığında mecmuada "fevâid" türünden birçok unsurun olduğu aşikardır. Mecmuada, istinsah kaydı yer almamaktadır. Bu nedenle mecmuanın mürettibi hakkında net bir şey söyleyememekteyiz. Fakat mecmuada yer alan bir metinden hareketle mecmuanın 3. Mehmet (1595-1603) döneminde kaleme alındığını düşünebiliriz. Ayrıca 85a varağında "li-muharririhi" başlığı ile bir beyit yer almaktadır. Bu başlık, beytin eserin mürettibi tarafından kaleme alındığını göstermektedir fakat beyitte mahlas bulunmadığından mürettibin ismine ulaşılamamıştır. 16.yy'ın mühim simaları olan Âhî, Figânî, İshak Çelebi, Nizâmî, Usûlî gibi isimlerin Divan neşirlerinde bulunmayan şiirlerine ilgili mecmuada rastlanılmıştır. Mecmuada ayrıca "Edrine" redifli, Edirne'nin kültür ve tarihine ışık tutan orijinal dört şiire yer verilmiştir. Mecmuada 21a-28b varakları arasında Farsça yazılmış manzum-mensur karışık ayrı bir eser yer almakla beraber, bazı varaklarda çoğunlukla muhammes nazım biçimiyle kaleme alınmış, Nevâ, Bûselik, Hüseynî, Uzzâl gibi makamlarda bestelenmiş şiirler yer almaktadır. Mecmua bu yönüyle hem bir Risale Mecmuası, hem de Güfte Mecmuası hüviyeti taşımaktadır. Mecmuada genellikle, 16.yy'ın önemli şairleri olan Bâkî, Emrî, Hayâli, Usûlî, Câfer Çelebi gibi isimlerin yanı sıra Askerî, Bîdârî, Ümîdî, Amîkî, Şerârî, Yârî gibi haklarında kısıtlı bilgilere sahip olduğumuz isimlere de yer verilmiştir. Az da olsa Necâti Bey, Ahmed Paşa ve Mesîhî gibi 15.yy'da, Nesîmî gibi 14.yy'da eser vermiş şairlerin şiirlerine de rastlanmaktadır. Buradan hareketle ilgili mecmuanın 16.yy'ın şiir evreni hakkında, o dönemin edebi değerleri hakkında ve ayrıca dönemin konjonktürel yapısı hakkında önemli belgeler sunduğunu ifade edebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, Şiir, 16.yüzyıl, Mürettip.

İŞLEVSEL DİL BİLGİSİ AÇISINDAN "DOLAYLI TÜMLEÇ/YER TAMLAYICISI" VE TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDEKİ YERİ

Serap Bozkurt Güvenek

Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı

serapbozkurtttt@gmail.com

Dil, oluşumu itibariyle, doğal bir varlık olsa da anlaşılabilmesi için teorilere ihtiyaç duyulan bir olgudur. Teori denilen şey basit değil, kompleks yapıları içeren ve bu yapıların anlaşılabilirliğini arttıran bir kavramdır. Dil çalışmalarında ise, başlı başına gerekli gerçekliktir. Genelde dil, özelde Türkçe bazında birçok teori ortaya atılmış ve teorilere göre kurallarındaki gelişim ve değişim bu çizgide takip edilmiştir. Bazı kurallar değişmeden günümüze kadar gelirken bazıları ise değişen bakış açılarına göre tekrar yapılandırılmıştır. Türkiye Türkçesinin günümüze kadar dil bilgisi kurallarının uygulanışına bakıldığında -bazı kurallarının uygulanışı değiştirilse de- biçimsel özelliklerinin ön planda tutulduğu, çoğunlukla, geleneksel yöntemlerle ilerletilmektedir. Bu sebeple de birçok tartışmalı adlandırma ve nihayetinde uygulama mevcudiyetini koruyarak eğitimde devamlılığını sağlamaktadır. Bu çalışmada cümlenin ögeleri arasında yer alan "dolaylı tümleç" ya da yeni adlandırmayla "yer tamlayıcısı"nın adlandırılış ve uygulanış şekline işlevsel dil bilgisi ile tekrar bir yaklaşım sağlanacak ve biçimle anlamın birleştiği nokta olan işlevsellikte bahsi geçen öge tekrar değerlendirilecektir. Çalışma üç ana bölümden oluşacaktır. İlk bölümde işlevsel dil bilgisi hakkında kısaca bir bilgi verilip artsürem ve eşsürem bakış açısıyla dil kurallarının ele alınmasının önemi vurgulanacaktır. İkinci bölümde ise dilin çift eklemliliğinden yola çıkılarak adlandırma meselesine değinilecek ve kategorilendirme başlığında ögenin zarflık değerinin belirlenmesi üzerine sadece biçimsel değil, anlamsal olarak da doğru işletilemediği durumu MEB'de işlenen kitaplardan, üniversite alım sınavlarından ve hazırlık kitaplarından alınan örneklerle gösterilmeye çalışılacaktır. Son bölümde ise varılmak istenen nihai amaç; dilsel ulamların değerlendirilmesinde "betimleme değeri"nin dile getirilmesi gerekliliğini vurgulamak, bunun için de yapı ve işlevin birleşmesinden ortaya çıkan uygulanışın dilin işletimindeki faydayı göstermek olacaktır. Bu şekilde uygulanan ve öğretilen dil bilgisi kuralları hem dilin mantıksal yapısına aykırılık teşkil etmeyecek hem de öğrenen ve öğreten arasındaki öğrenim zorluğunu da ortadan kaldıracaktır. Bu amaçla yola çıkan bu çalışmanın odağında tuttuğu konu "anlam" olacaktır. Çünkü anlamdan uzak sadece biçimle yapılan değerlendirmeler dilin öğrenimindeki mantığı köreltmekte ve ana dili konuşucusunu da kendi dilinin sisteminden uzaklaştırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İşlevsel dil bilgisi, dolaylı tümleç, yer tamlayıcısı, anlam, biçim.

OTURUM 45

TÜRK TERZİLİK MESLEĞİNDE GAYRİMÜSLİM TERZİLER

Feyza Nur Kuran

Araştırma Görevlisi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Tekstil ve Moda Tasarımı
feyzanur.kuran@nisantasi.edu.tr

Hazır giyimden önce halk, kıyafetlerini ısmarlama giyimle terzilere diktirmiştir. 18-19. yüzyılda kıyafetler diktirilmiş ya da hazır alınmıştır. Sınırlı mağazacılık, kıyafet dikme veya diktirme eğilimini artırmıştır. Terzilerin aldıkları eğitim, konuştukları dil gibi sosyo-kültürel hayatlarının diktikleri kıyafetler açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın amacı 18. yüzyılda Türk terzilik mesleğinde çoğunlukta olan gayrimüslim terzilerin bu mesleğin gelişimindeki yerini incelemektir.

Araştırma nitel özellikler göstermektedir; literatür ve veri taramasına dayanmaktadır. Ticaret yıllıklar, sahaflar gibi çeşitli kaynaklardan 17 ve 18. yüzyılda Türkiye'deki terzilerin isim ve yer bilgileri toplanmıştır. Araştırmanın evreni Osmanlı'daki terziler, örneklemi ise Osmanlı'daki Gayrimüslim terzilerdir. 18-19. yüzyıllarda faaliyet gösteren terziler hakkında çalışmalar vardır. Bu araştırmanın önemi, literatürdeki bilgileri daraltarak Gayrimüslim terzilerin Türk terzilik mesleğindeki yerini analiz etmektir.

Osmanlı İmparatorluğu'nda terzilik mesleğinin belgelenmesi 15. yüzyıla tekabül etmektedir. Ticarete katkı sağlayan zanaatkar zümresinden terziler Müslüman ve Gayrimüslim olarak ikiye ayrılmıştır; saray terzileri olduğu gibi halka dikim yapanlar da vardır. 19. yüzyılda Tanzimat Fermanı ile başlayan yenilikler, giyim-kuşama da yansıyarak Batı örneklerinin giyimde benimsenmesine zemin hazırlamıştır. Saraya hizmet eden Avrupa terzilerinin halka hizmet vermesi, toplumun Avrupa tarzı giyime uyum sağlamasına yol açmıştır. Turistik veya eğitim amaçlı yapılan seyahatler ve devlet erkanının diplomatik ilişkiler dolayısıyla Avrupa'ya gitmesi, Avrupa giyim kuşamının benimsenmesine katkı sağlamıştır. Paris'te dikiş eğitimi alan Behire Hakkı'nın 20. yüzyılda Türk Kadınlar Biçki Yurdu'nu kurması, Batı ekolünün devam ettiğini göstermektedir.

18-19. yüzyılda Türkiye'de terzilik mesleğinde Gayrimüslimlerin çoğunlukta olduğu gözlemlenmektedir; bu terzilere modistre / modistra denmektedir. Bu terzilerin de çoğunun atölyesi Beyoğlu'ndadır. Avrupa'dan gelen ürünlerin Karaköy limanında indirilip yüksek kaldırımdan Pera'ya taşınması ve burada satılması, Beyoğlu'nu ticaretin merkezi haline getirmiştir. Osmanlı Devleti Gayrimüslimleri Pera bölgesinde topladığından, bu bölgede ticaret yapan Gayrimüslim terziler çoğunluktadır. Savaşlar ve mübadeleler sonucunda azalan Gayrimüslim nüfus, Gayrimüslim terzilerin sayısını da etkilemiştir

Ön araştırmayla elde edilen bu bilgiler doğrultusunda Gayrimüslim terzilerin Türk terzilik mesleğini Batılı anlamda etkileyip etkilemedikleri araştırmanın varmak istediği sonuçtur. Araştırma devam ettiğinden, bulgular ve sonuçlara araştırma bittikten sonra değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Gayrimüslim terzi, Türk terzi, terzilik

TÜRKİYE'NİN İLK KADIN MİMARLARI: LEMAN TOMSU VE MÜNEVVER BELEN

Cansu Ordu

Lisansüstü Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Yüksek Lisans Programı, cansu.ordu@std.yildiz.edu.tr

Seza Sinanlar Uslu

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat ve Kültür Yönetimi Anabilim Dalı, sinanlar@yildiz.edu.tr

Tüm dünyada sadece erkeklere yönelik bir meslek gibi görülen mimarlığın kadınlar için de edinilecek bir meslek olarak kabul edilmesi ve yaygınlaşması bugün de araştırmacıların ilgisini çeken bir konudur. Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne geçiş sürecinde kadınların toplumsal yaşama katılımını destekleyen reformların mesleki eğitim ve yükseköğretim alanında da önemli fırsatları ortaya çıkardığı görülür. Mimarlık eğitimi de bu kapsamda incelendiğinde yaşanan modernleşme sürecinin önemli bir parçası olarak kadınların mimar olarak faaliyetleri ayrıca irdelenmeye değerdir.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde açılan Sanayi-i Nefise Mektebi (1883) Mimarlık alanında da öğrenci yetiştirmesine rağmen, kadınlar için kurulan İnas Sanayi-i Mektebi'nde (1914) Mimarlık, öğretim programı dışında tutulmuştur. Bu nedenle kadınlar mimarlık formasyonuna katılamamışlardır. 1924'te her iki sanayi-i nefise mektebinin birleştirilmesiyle kadın ve erkek öğrenciler birlikte öğrenime başlamışlar, 1927 yılında da okulun adı Sanayi-i Nefise Akademisi'ne çevrilmiştir. 1928 yılına gelindiğindeyse kadınların Mimarlık şubesine kabul edilmesine karar verilmiş ve böylece Leman Tomsu ve Münevver Belen mimarlık şubesine girebilmişlerdir. 1934'te mezun olduklarında sadece mimar değil Türkiye'nin ilk kadın mimarları olarak tanınmışlardır.

Leman Tomsu ve Münevver Belen birlikte çalıştıkları tanınmış mimarların yanında isimlerini duyurmakta ilk dönemlerde zorlanmışlarsa da sonraki yıllarda kendi özgün çalışmalarını hayata geçirebilmişlerdir. Bu bildiri, Türkiye'de kadınların mimarlık eğitimine giriş süreçlerini ve ilk kadın mimarların Türk mimarlığına katkılarını konu almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Leman Tomsu, Münevver Belen, Mimarlık Eğitiminde Kadınlar, Kadın Mimarlar.

TİYATRODA ANLATI YOLUYLA ERİL ŞİDDETİN TERSİNE ÇEVRİLMESİ: "HERKES KOCAMA BENZİYOR" VE "DANSÖZ" ÖRNEĞİ

Aylin Erkan

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü
aylinerkan03@gmail.com

Ayrin Ersöz

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü
ayersoz@gmail.com

2010'lu yıllarda özellikle İstanbul ve Ankara'da üretim yapan bağımsız tiyatrolarda sıklıkla tek kişilik oyunlarla karşılaşılmakta ve toplulukların anlatıya yöneldikleri görülmektedir. Topluluklarla yapılan görüşmelere bakıldığında bunun en önemli sebeplerinin sosyoekonomik koşullar ve anlatının, seyirciyle bir deneyimi paylaşmayı mümkün kılan geniş ifade gücü olduğu anlaşılmaktadır. Üretim koşulları sınırlı olmasına karşın bağımsız toplulukların kendilerine uygun ifade biçimleri bulduğu görülmektedir. Ana akım tiyatronun büyük salonlarına, yüksek bütçeli prodüksiyonlarına, gösterişli kostümlerine ve dekorlarına alternatif yaratacak biçimde küçük sahnelerde, minimum dekor ve aksesuarla üretim yapılırken aynı zamanda içeriğin de dönüştüğü, konvansiyonel tiyatro sahnesinde görmeye pek de alışık olmadığımız hikâyelere alan açıldığı görülmektedir. Seyirci, açılan bu çok sesli alanda trans seks işçilerinin, pavyon tuvaletçisinin, dansözlerin ve daha birçok "öteki"nin hikayesine tanıklık etmektedir. Anlatının olanaklarından faydalanan bu oyunlarda karşımıza sıklıkla bir tema olarak çıkan eril şiddet temsilinin farklılaştığı görülmektedir. Bu doğrultuda, ortak motiflerin izi sürülerek seçilen "Herkes Kocama Benziyor" ve "Dansöz" adlı tek kişilik oyunların metin ve sahneleme analizleri yoluyla kadını, kurulu olan ve kabul gören kurban-katil ikiliğindeki değişmez konumundan ayıran ve "gelenekselleştirilmiş" mağdur kadın imgesini faile dönüştüren oyunlarda, eril şiddetin temsilinin nasıl dönüştürüldüğünü incelemek ve bu dönüşümün eril şiddetle mücadelede kültürel farkındalığa ve değişime yönelik büyük bir adım olduğunu ortaya koymak çalışmanın temel hedefidir. Ayrıca eril şiddetin yaygın olduğu bu topraklarda, şiddet üzerine düşünmenin ve tartışmanın dönüştürücü gücüne olan inançtan yola çıkarak yapılan bu çalışmayla, sahne sanatlarında toplumsal cinsiyet ideolojisini yeniden üretmekten sakınan bir alan yaratma hedefiyle bu normlar üzerine inşa edilmiş yapıyı açığa çıkaran ve toplumsal farkındalık sağlayan diğer çalışmalara güncel oyunlar üzerinden katkıda bulunmak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Anlatı, Tek kişilik oyunlar, Bağımsız tiyatro, Eril şiddet, Toplumsal cinsiyet

TÜRKİYE'DE AKADEMİSYEN MÜZİSYENLERİN MÜZİSYENLİĞİ BİR MESLEK OLARAK KONUMLANDIRMA BİÇİMLERİ

Gülce Özen Gürkan

Doktora Adayı, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Doktora Programı
gulceozen@gmail.com

Prof. Dr. Ayrin Ersöz

Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Doktora Programı
ayersoz@gmail.com

Müzisyenlik mesleğinin bir kurum olarak gerek Türkiye'de gerekse dünyanın birçok yerinde konumlandırılma biçimleri birbiriyle benzeşim içermektedir. Bununla birlikte, müzisyenliğin bir meslek olarak sosyo-ekonomik anlamda sistematize edilmiş meslek kollarına göre farklılaştığının işaretleri de görülmektedir. Müzisyenlik toplumsal söylemde öncelikle sahne performansı ya da müzik tasarımı anlamında müzik üretimiyle ilişkilendirilse de, meslekî yaşamını müzik üretimi merkezli sürdüren birçok müzisyenin, toplumda iş tanımına temel teşkil eden düzenli gelir, iş güvenliği ve sosyal güvence gibi ihtiyaçlarının karşılanmadığı, konuya dair çeşitli araştırmalarla raporlanmıştır. Müzik eğitimi alan ve öğrenim yaşamı boyunca bu güçlükleri gözlemleme, kimi zaman da deneyimleme fırsatı bulan müzisyenlerin önemli bir kısmı bir kuruma bağlı ya da kurumdan bağımsız olarak verdiği müzik derslerinden para kazanmaya yönlenmekte, lisansüstü müzik eğitimi alan müzisyenlerin önemli bir kısmı da konservatuvarlarda ya da üniversitelerin müzik bölümlerinde çalışmaya yönelmektedir. Türkiye'de Müzisyenlik Mesleğinin Söylemdeki Temsili ve Konumlandırılma Biçimleri konulu tez çalışması kapsamında akademisyen müzisyenlerle yapılan görüşmelerde, bu kişilerin müzik üreten meslek sahibi anlamında müzisyenlik tanımından sosyo-ekonomik anlamda uzaklaşan beyanlarda bulundukları gözlemlenmiştir. Konu üzerine yapılan literatür taraması kapsamında incelenen diğer araştırmalarda da bu gözlemle örtüşen bulgulara rastlanmıştır. Nitel araştırmaya dayanan bu bildiri çalışmasında, akademisyen müzisyenlerin müzisyenliği bir meslek olarak sosyo-ekonomik anlamda nasıl konumlandırdığı incelenecektir. İncelemede, İstanbul Bilgi Üniversitesi Müzik Bölümünde görevli akademisyenlerle yapılan derinlemesine görüşmelerde ortaya çıkan bulgulardan yola çıkılacak, bu bulgular çeşitli ülkelerdeki akademisyen müzisyenler üzerine yapılmış benzer araştırmalarda ortaya çıkan bulgularla karşılaştırılacaktır. Karşılaştırmalı bulgular üzerinden, akademisyen müzisyenlerin müzisyenlik mesleği hakkındaki görüşleri, müzisyenin müzik üretimi merkezli yaşamıyla akademik yaşamının birbiriyle nasıl etkileşime geçtiği ve akademide çalışmanın müzisyen öznelliğini müzik üretimi merkezli müzisyenliğe kıyasla nasıl bir noktaya taşıdığı inceleme kapsamında ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Müzisyenlik, akademisyenlik, müzik eğitimi, müzik üretimi.

TÜRK HALK MÜZİĞİ'NDE BÖLGESEL AĞIZLARIN YORUMCULUK AÇISINDAN ÖNEMİ

Emrah Uçar

Öğr. Gör. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü
eu.emrahucar@gmail.com

Türk Halk Müziği (THM), Anadolu'nun derin kültürel geçmişini ve çeşitliliğini yansıtan, farklı yörelere özgü ağız ve üsluplarla şekillenmiş bir müzik türüdür. Bu müziğin temel yapı taşlarından biri olan bölgesel ağızlar, sadece teknik bir müzik unsuru değil, aynı zamanda halkın yaşam biçimini, duygularını ve toplumsal kimliğini ifade eden güçlü bir araçtır. Ancak modernleşme, kentleşme ve dijitalleşme gibi etkenler, bu ağızların kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalmasına neden olmuştur. Bölgesel ağızların azalması, sadece müziğin estetik zenginliğini değil, aynı zamanda onun taşıdığı kültürel anlamı da tehdit etmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, THM'deki bölgesel ağızların müzikal ve kültürel önemini vurgulamak ve bu unsurların yorumculuk üzerindeki etkilerini incelemektir. Araştırma, literatür taraması ve nitel analiz yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Türk Halk Müziği'nin farklı yörelerinden alınan örnekler, ağız özellikleri ve icra teknikleri açısından incelenmiş; ayrıca farklı jenerasyonlardan THM yorumcularının performansları ve ses kayıtları incelenerek ağızların müzik icrasındaki yerinin anlaşılması hedeflenmiştir. Bulgular, bölgesel ağızların müziğin otantik yapısını korumada ve eserin duygusal mesajını doğru bir şekilde aktarmada kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Örneğin, Karadeniz yöresinin kıvrak ve enerjik ağız yapısıyla bir Ege türküsünün dingin ve yumuşak ağız yapısı arasında, bir Rumeli türküsünün ağız özellikleri ile bir Urfa hoyratının ağız yapısı arasında belirgin farklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar, yorumcunun icra tekniğini, duygusal ifade gücünü ve dinleyici üzerindeki etkisini doğrudan şekillendirmektedir.

Sonuç olarak, Türk Halk Müziği'nin kültürel zenginliğini ve derinliğini yansıtan bölgesel ağızlar, hem müzik icrasının hem de kültürel sürdürülebilirliğin korunmasında hayati bir öneme sahiptir. Ağız özelliklerinin korunması ve genç nesillere aktarılması, yalnızca müziğin estetik yönünü değil, aynı zamanda onun tarihsel ve toplumsal değerlerini de yaşatacaktır. Bu bağlamda, müzik eğitimi süreçlerinde ağızların daha fazla vurgulanması ve bu konuda farkındalık oluşturulması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk Müziği, bölgesel ağız, yorumculuk, otantiklik, müzik kimliği.

OTURUM 46

PROJE YÖNETİM ALANININ EVRİMİNDE DÜŞÜNCE OKULLARININ VARLIĞI

Kaya Ali LEKESİZGÖZ
Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Yönetimi
kayalekesizgoz@gmail.com

Yasin ŞEHİTOĞLU
Prof.Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Yönetimi
ysehit@yildiz.edu.tr

Modern proje yönetimi, Yöneylem Araştırması'nın bir yan kuruluşu olarak başlamış ve bu alandaki optimizasyon araçlarının geliştirilmesiyle ivme kazanmıştır. Bu çalışma, proje yönetiminin bünyesinde çeşitlilik ve karmaşıklık barındıran olgun bir akademik disipline dönüşme sürecindeki önde gelen akademisyen, düşünür ve araştırmacılar tarafından geliştirilen literatür ve yaklaşımların teorik bazlı incelemesine dayanmaktadır. Çalışmanın proje yönetim alanının epistemolojik temellerine katkı sağlaması maksadıyla değişik bakış açıları sunan dokuz ana düşünce okulundaki (Optimizasyon, modelleme, yönetişim, davranış, başarı, karar, süreç, durumsallık ve pazarlama okulları) araştırmalar ve eğilimlerin karşılaştırılarak ayırt edici özelliklerin ön plana çıkarılması amaçlanmıştır.

Çalışmada önce, makro bakış açısıyla düşünce ve araştırmalar tarihsel bir perspektiften incelenerek bilimselleşme yönündeki ilerlemelerin nerelerde sağlandığına vurgu yapılmış bunun içinde bilim insanları/akademisyenlerin düşünce ve araştırmalarının alanda bir bilim geleneğine dönüşüp dönüşmeme durumu irdelenmiştir. Bu çerçevede; proje organizasyonları neden vardır? Proje yönetim alanının bilimselleşme serüvenindeki evrim nasıl gerçekleşmiştir? Proje yönetiminde bir bilim topluluğundan söz edilebilir mi? Alanı disipline eden ortak sorunsal ve varsayım kümeleri var mıdır? Alanın genişlemesine katkı sağlayan, yönlendirici referanslar/hakim anlayışlar mevcut mudur? Projelerin karakteristik yapıları nasıl farklılaşmaktadır? sorularına cevap aranmıştır.

Bu bağlamda ilk bakışta 1950'li yıllarda proje yönetimindeki hakim paradigma olan tüm projelere uygun tek çözüm (one-size-fits-all) anlayışından, projelerin zaman içerisindeki değişiminde daha koşullu durumu ifade eden amaca uygunluk (fit-for-purpose) anlayışına evirildiği dikkat çekmektedir. Bununla birlikte Anbari (1985)'nin çeşitli bakış açılarına göre sınıflandırdığı (5) düşünce okulu bulunmasına karşın, Söderlund (2002)'un literatür taraması ve Bredillet (2004)'in kod tema analizi üzerine yaptığı çalışmalarda ise proje yönetiminin benzer şekilde (7) düşünce okulu etrafında şekillendiği, Turner ve ark. (2010) sınıflandırmasına göre araştırmaların (9) düşünce okulundan en az bir tanesine hitap ettiği değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak, program uygulamaları ve çözüm teknikleri ekseninde gelişim gösteren projelerin varlığı, akademik bakış açısıyla daha titiz ve daha derin düşünce sistemi yaklaşımıyla, ağırlıklı Yönetim Biliminin bakış açIsıyla, alanın Proje Yönetimine evirilmesini sağlamış olup, proje yönetim düşüncesinin daha olgunlaşmış bir alana yükselmesi için ekonomi, sosyoloji, psikoloji vb. bazı komşu disiplin perspektiflerinden ele alınmasının yanı sıra yapay zeka, bilgi/iletişim teknolojileri veya Covid-19 vb. olgular ışığında yeniden yorumlanmasının düşünce okullarının varlık sebeplerini güçlendirebileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Düşünce Okulları, Proje, Proje Yönetimi, İşletme, Yönetim

ÖZ ŞEFKATİN İŞ TATMİNİ ÜZERİNDEKİ ROLÜ

Seda Acar
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı
seda.acar987@gmail.com

Büşra Müceldili
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü
busramu@yildiz.edu.tr

Bu çalışmada, öz şefkatin iş- aile dengesi değişkeni aracılığı ile iş tatmini üzerinde etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Son yıllarda özellikle pozitif psikolojide derinleşmeye başlayan öz şefkat kavramının olumlu etkileri göz önünde bulundurulduğunda örgüt bağlamında da var edilmesinin çalışanların iş ve yaşam tatminleri üzerinde olumlu etkileri olması beklenen sonuçlar arasındadır. Kişisel hatalardan kaynaklanan ya da dış koşullardan tetiklenen acı deneyimi sırasında bireyin kendisine destek olmasına öz şefkat denir (Neff, 2023). Öz şefkatin eğitimler ve uygulamalarla geliştirilebildiği düşünüldüğünde daha mutlu ve verimli çalışanlara sahip olmak isteyen örgütler için önemli bir kavram olduğu ve literatürdeki sınırlı çalışmalar göz önüne alındığında bu çalışmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Günümüz iş hayatında artan rekabet ortamı, dinamik koşullar ve başarı baskısı çalışanlar üzerindeki stresi artırarak olumsuz koşullarda kontrollerini kaybetmelerine yol açabilir. Belirsizlik ve stres altında çalışan bireyler için öz şefkat kavramının örgüte taşınmasının faydalı olacağı düşünülmektedir (Özpeynirci & Kırmızı, 2020). Özellikle duygusal olarak yıpratıcı durumlara maruz kalınan sektörlerde, çalışanların verimli olabilmesi için öz şefkat duygularına ihtiyaç duydukları belirtilmiştir (Üçok, 2022). Sanayileşmeyle birlikte zaman ve mekan olarak birbirinden farklılaşan iş ve aile kavramları, aralarında güçlü ilişkiler barındıran iki önemli sosyal alt sistem olarak yer almaktadır (Kapız, 2002). İş- yaşam dengesinin kurulmasında en büyük desteğin aileden gelmesi gerektiği ve bu şekilde bireyin stresinin azalırken performansının yükseldiği görülmektedir (Denizli, 2023). Örgütler iş tatmini yüksek olan çalışanlar sayesinde küresel çalışma ortamında rekabet avantajı sağlayabilir. Çalışanların verimli olabilmesi için örgütlerin en önemli sermayeleri olan çalışanlarının iş tatmin düzeylerini yüksek tutmaları gerekmektedir (Aslan, 2020). İş- özel hayat dengesini sağlayamama, artan iş yükü ve teknolojik ilerlemeler; tükenmişlik, stres ve iş tatminsizliğine yol açabilir (Zhijian, 2024). Çalışanların yaşam tatminlerinin performanslarına katkı sağladığı, örgütlerin çalışanların örgüt dışındaki yaşamlarına değer katacak politikalar izlemesinin çalışanların performanslarını artırabileceği varsayılmaktadır (Ağbay & Çalan, 2022). Bu bilgiler ışığında öz şefkat iş- aile dengesi, iş tatmini kavramlarının incelenmesinin hem çalışanlar hem de örgütler için faydalı olacağı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öz şefkat, iş- aile dengesi, iş tatmini.

SEÇİM MODELLEME YAKLAŞIMININ ÇEVRİMİÇİ ALIŞVERİŞ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

İrem Mumcu Kaplan
Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Yönetimi Doktora Programı, Pazarlama ABD
mumcuirem@gmail.com

Ceren Erdin
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü
cerdin@yildiz.edu.tr

Bireyler günlük yaşamlarında nerede yaşayacaklarından yiyecekleri yiyeceğin içeriğine kadar pek çok karar vermek zorunda kalırlar. Tüketicilerin ürün ve hizmetleri satın alma süreçlerinde zaman, para vs. gibi kısıtlı kaynaklarını verimli kullanmak esasıyla hareket etmeleri tüketici seçim davranışı kavramını oluşturmuştur. Tüketici tercihlerini ölçmek için kullanılan bilimsel bir metodoloji olan seçim modellemenin tarihçesi 1920'lere dayanmaktadır (Greene,2014). Pazarlama, ulaşım, ekonomi gibi pek çok alanda kullanılan seçim modelleme yaklaşımında bireylerin aldıkları kararların altında yatan sebepler fayda teorisi, pişmanlık teorisi gibi davranış teorileri ile açıklanmaktadır.

Karar problemlerini ele alan fayda teorisine göre (McFadden,1974) insanlar alternatifler arasından kendilerine en yüksek faydayı sağlayan alternatifi seçerler ve bu durum fayda fonksiyonu ile matematiksel olarak açıklanır. Buna göre bir bireyin bir alternatifi seçmesinden elde edeceği fayda, alternatiflerdeki farklılıkları belirleyen sistematik/açıklanabilen özelliklere ve tercihleri etkileyen ancak tanımlanmamış tesadüfi/açıklanamayan unsurlara bağlıdır.

Corstjens ve Gautsci'ye göre (1983) seçim modeli oluşturma sürecinde teori oluşturma, parametreleme ve tahmin olmak üzere üç adım söz konusudur. Seçim modelleme yapılırken ürünün satın alma sebeplerini belirlemek amacıyla belirli bir grup ile çalışarak veri toplanır, bu veriler seçim deneyi ile analiz edilir ve istatistiksel teknikleri kullanarak bir bilgisayar modeli oluşturulur.

Günümüzde satın alma faaliyetlerinin çevrimiçi ortamlarda yoğunlaşması tüketicilerin çevrimiçi alışveriş davranışlarını incelememiz için çalışma alanı sunmaktadır. Yapay zeka alanının bir dalı olan makine öğrenmesi, bilgisayarların bir konu ile ilgili edindiği bilgileri öğrenmek suretiyle işleyerek, benzer başka bir olayda kullanması ve problem çözebilmesi olarak özetlenebilir (Kutlugün, 2017). Makine öğrenmesi yöntemlerinden olan konu modelleme yaklaşımı ile büyük metin verileri işlenebilmektedir. Metin verilerinin konulardan ve konuların ise kelimelerden oluştuğunu söyleyen LDA (latent dirichlet allocation) yöntemi yaygın olarak kullanılan yöntemdir.

Çalışmamızda internet alışveriş sitesi üzerinden satın alma davranışı gösteren tüketicilerin, ürünler hakkında yaptıkları yorumlar, makine öğrenmesi yöntemlerinden konu modelleme, LDA algoritması yardımıyla analiz edilerek, seçimlerinin altında yatan sebepler belirlenmeye ve bu seçim davranışı matematiksel olarak modellenmeye çalışılacaktır. Çevrimiçi tüketici davranışı bağlamında literatüre bağlamsal ve metodolojik katkı yapabilmeyi amaçlıyoruz.

Anahtar Kelimeler: Seçim Modelleme, Makine Öğrenmesi.

RELATIONSHIP BETWEEN REMOTE WORK AND PRODUCTIVITY: EXPLORING THE MEDIATING ROLE OF JOB SATISFACTION AND THE MODERATING INFLUENCE OF DIGITAL COMPETENCE

Mohammed Abdulelah Sufyan Al Jaberi
MBA Student, İstanbul Gelişim University
mohammed.aljaberi@ogr.gelisim.edu.tr

Birol Baysak
Asst.Prof. Dr., İstanbul Gelişim University, Business Administration
bbaysak@gelisim.edu.tr

Working remotely can enhance productivity by providing flexibility, cutting down on commuting time, and improving the balance between work and personal life, which results in greater job satisfaction (Hunter, 2019). Nonetheless, problems such as social isolation, unclear boundaries, and increasing communication expenses can adversely affect productivity (Miller, 2016). When the work-life balance gets better and distractions at work decrease, job satisfaction increases (Orellana et al., 2022). Digital competence is essential for employees to successfully handle remote work environments. Strong digital skills can help overcome challenges in communication and task management, while a deficiency in these skills can make these problems worse (Haan, 2010). The significance of this study is in offering important insights for organizations that want to improve employee performance and well-being by understanding the relationship between job satisfaction and digital competence in the setting of remote work. Grasping this concept can result in the creation of specific training programs and policies that promote a positive remote work atmosphere, which in turn boosts employee engagement and satisfaction. Our purpose in this study is to explore the relationship between remote work and productivity. Second, examine the mediating role of job satisfaction in the relationship between remote work and productivity. And third, explore the moderating influence of digital competence on the relationship between remote work and job satisfaction. In this study, the participants are going to be from small and midsize enterprises (SMEs) in Istanbul. We will collect the data using a survey that consists of five parts which will be handed face-to-face as well as online. Part one consists of 5 questions about general information such as age, education etc. Second part consists of 12 questions about remote work from EROĞLU & GÜNDEM 2022. The third part consists of 6 questions about productivity from KABA & ÖZTÜRK 2021. The fifth part consists of 5 questions about job satisfaction from KESER & BİLİR 2019. And the last part consists of 6 questions about digital competence from BAYRAKÇI & NARMANLIOĞLU. We will use a 5-point scale from 1 to 5 in which 1 is strongly disagree and 5 strongly agree.

Keywords: Remote Work, Productivity, Job Satisfaction, Digital Competence.

SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİNDE FARKLI ARAYIŞLAR: YENİ KURUMSAL KURAM BAĞLAMINDA "SOSYAL YATIRIM VAKIFLARI"

Züleyha Sayın
Öğr. Gör. Dr, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Rektörlük
zuleyha.sayin@medeniyet.edu.tr

Sivil toplum örgütlerinin ortaya çıkışından bu yana bu örgütlerin aynı formda ve tek tip olduğunu söylemek mümkün değildir. Tarihsel süreç içerisinde değişen ihtiyaçlarla birlikte farklı sivil toplum örgütlerini görmek mümkün olmuştur. Son yıllarda devletler vatandaşlarının sosyal ihtiyaçlarını karşılama konusunda bir paradigma değişimi yaşamıştır. Devletler sosyal hizmet sunumu ve finansmanında daha geri plana çekilmiş sivil toplum örgütleri aracılığıyla ve yerel makamlara karar devrederek topluluklardan kendi kaynaklarını geliştirmelerini istemektedirler. Bu noktada da ihtiyaçları karşılamak için daha uzun vadeli, sürdürülebilir finansman kaynakları bulmanın arayışı ortaya çıkmaktadır (Feurt & Sacks, 2000). Bu bağlamda Sosyal Yatırım Vakıfları yaşam kalitesi ve refahını artırma amacıyla çok sayıda bağışçının katkı sunduğu, belirli bir coğrafi alanda kaynakları toplayan ve dağıtan bunu yaparken de var olan sorunların çözümü için paydaşları bir araya getiren örgütler (Suárez, 2012; Yang vd., 2021; TÜSEV, 2012) olarak ortaya çıkmıştır.

İlk olarak ABD'de 1914 tarihinde Cleveland Vakfı adıyla Frederick H. Goff tarafından kurulan sosyal yatırım vakfı modeli hızla ülke içerisine yayılmış ve 1920'lerin sonuna doğru çoğu büyük Amerikan şehrinde ortaya çıkmıştır. ABD'den sonra sosyal yatırım vakfı Kanada'da 1921'de Winnipeg Vakfı adıyla kurulmuştur. Kuzey Amerika dışında, sosyal yatırım vakıfları Birleşik Krallık'ta görülmüş ancak sosyal yatırım vakıflarının boyutu ve rolü ülke genelinde büyük ölçüde değişkenlik göstermiştir (Harrow, Jung, & Phillips, 2016). Bu süreçlerin akabinde tüm dünyada sosyal yatırım vakıfları görülmeye başlanmıştır.

Sosyal yatırım vakıflarının küresel genişleme kalıpları, bu yapı ve fikrin aktarılabilir oluşuna yani bir anlamda "kavramın uyarlanabilirliği, toplulukların onu kendi koşullarına göre şekillendirmesini mümkün kılmaktadır" (Feurt & Sacks, 2000, s. 17). Bu noktada sosyal yatırım vakıflarının "küresel genişleme"sinde izomorfizmin (DiMaggio & Powell, 1983) etkilerini görmek mümkündür.

Bu araştırmanın amacı değişen ihtiyaçlar çerçevesinde ortaya çıkan sosyal yatırım vakıfları modelinin farklı bölgelerdeki yayılımını anlamaya ve açıklamaya çalışmaktır. Bu çalışmanın yeni kurumsal kuramı temel alarak sivil toplum kuramları ışığında örgütleri incelemesi açısından alana katkı sunması beklenmektedir

Anahtar Kelimeler: Sosyal yatırım vakıfları, sivil toplum örgütleri, yeni kurumsal kuram.

OTURUM 47

THE EFFECT OF GAMIFIED ELEMENTS ON ACADEMIC WRITING ACHIEVEMENT AND MOTIVATION OF ENGLISH PREPARATORY STUDENTS

İzel Şahin

Yildiz Technical University, Foreign Languages Education

izel.gur@std.yildiz.edu.tr

Gülümser Efeoğlu

Asst. Prof., Yildiz Technical University, Foreign Languages Education

gefeoglu@yildiz.edu.tr

Since writing in EFL is a productive skill, the motivation factor plays a major role in being successful in this area (Troia et al., 2012). In today's technology, many methods and tools are used to ensure and maintain language learners' motivation (İlter, 2009). One of these is gamification, which is the use of game elements such as points, badges, quests, leaderboards, and storytelling in non-game contexts to provide a fun and motivating environment for learners (Dehghanzadeh et al., 2019). Various studies in the literature suggest that gamification makes a positive contribution to language learning motivation and achievement (Philpott & Son, 2022; Öden et al., 2021; Jiménez-Sánchez & Gargallo-Camarillas, 2020; Rivera-Trigueros & Del Mar Sánchez-Pérez, 2020). Considering the gap in the literature, the current study aims to examine the contribution of gamification to English preparatory school learners' academic writing achievement and motivation. A mixed-methods design was employed using pre-post achievement tests, the Academic Writing Motivation Questionnaire (Payne, 2012), and a semi-structured interview. 61 English preparatory school students with B-level English, whose proficiency was determined by the school via a proficiency test, participated in the study and were recruited via convenience sampling procedure. During the five-week treatment procedure, participants in the experimental group were asked to complete in-class work and homework assignments and they were encouraged to complete these writing tasks through the use of gamified elements of points, badges, and weekly leaderboards. Qualitative data were collected to triangulate the data through a semi-structured interview conducted with the volunteering participants from the experimental group. Quantitative data gathered via achievement tests revealed statistically significant results for the experimental group ($p<.05$) while no differences were observed in the control group. Moreover, both quantitative and qualitative data indicated that treatment involving gamification had positive impacts on participants' motivation to write in EFL setting.

Keywords: Gamification, gamified elements, academic writing, writing motivation, English language teaching.

THE IMPACT OF AI TEXT-TO-SPEECH TECHNOLOGY ON EFL READING COMPREHENSION

Alara Güler

Yıldız Technical University, Foreign Languages Education

alara.guler@std.yildiz.edu.tr

Gülümser Efeoğlu

Asst. Prof., Yıldız Technical University, Foreign Languages Education

gefeoglu@yildiz.edu.tr

Many studies highlight the potential of text-to-speech tools in enhancing reading comprehension in second language learning (Biancarosa & Griffiths, 2012; Smeets & Bus, 2013; Danaei et al., 2020). Moreover, the integration of Mobile-Assisted Language Learning (MALL) with AI generated tools has facilitated multimodal reading in classrooms, where students are exposed to both text and audio formats. The literature suggests that this enables students to achieve a deeper understanding of the material (Marzban, 2011b; Valentini et al., 2018). This study investigates the role of auditory processing in reading comprehension and examines the impact of NaturalReader, a sophisticated text-to-speech (TTS) application offering auditory support, on EFL students' reading comprehension. An embedded mixed-methods design was implemented. Participants were 95 B1-level students from a state university preparatory program and recruited via convenient sampling procedure. Data were collected via a demographic survey on participants' technology use, IELTS reading tests administered as pre- and post-tests, and semi-structured interviews to gather participant feedback. Intervention involved four-week long training and participants were assigned to one of three groups: a control group, experimental group 1, and experimental group 2. While the experimental groups read the same texts using NaturalReader on their mobile devices, the control group read the texts in PDF format. The IELTS General Training reading test served as both the pre- and post-test to measure any improvement in reading comprehension due to the use of this AI tool. Preliminary results indicate that the control group showed the greatest improvement from pre- to post-test, followed by experimental group 2, and finally experimental group 1. These findings suggest that students perform better when the intervention closely mirrors the testing format. Multimodal reading in EFL setting may yield cognitive load, potentially affecting comprehension outcomes. Additionally, playback speed significantly influences comprehension.

Keywords: Text-to-speech tools, mobile-assisted language learning, multimodal reading, English language teaching.

THE IMPACT OF AN AI-ENHANCED PLATFORM ON STUDENTS' OVERALL SPEAKING PROFICIENCY IN TERTIARY LEVEL

Gülşah Gürsoy Özkan

Öğr. Gör. İstanbul Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu

gulsah.gursoyozkan@istanbul.edu.tr

Burcu Ünal

Doç. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Eğitimi

bvarol@yildiz.edu.tr

Learning a language is an exciting and fulfilling experience but can be challenging, especially when helping students improve their speaking skills. Even if students in Turkey are exposed to the English language for about 11 years, from the second grade until they enter university, they still cannot fluently use it for various reasons such as foreign language anxiety, limited student talking time because of crowded classes, and coursebook-oriented syllabuses, etc. It is almost impossible to reach each student individually and give them detailed feedback to improve their communication skills in the EFL (English as a Foreign Language) context. Therefore, the integration of AI Tools which creates extra practice chances for students might result in positive outcomes. The purpose of this paper is to reveal whether using a platform run by artificial intelligence has an impact on Turkish EFL students' overall speaking performance including subskills such as pronunciation, fluency, use of English, and confidence at the tertiary level. In addition, this study aims to find out the perceptions and attitudes of experimental group students regarding the implementation of the platform in classroom activities to enhance their overall speaking performance. The quasi-experimental study involves 30 participants who are exposed to five intervention sessions through the platform used. Qualitative data will be gathered through 10 voluntarily selected participants in semi-structured interviews. The study is still in progress, and new findings are expected to be found. All in all, it is possible to conclude that AI-powered tools can make a great difference in terms of gaining speaking skills and can contribute to the improvement of quality language education for tertiary-level students.

Anahtar Kelimeler: AI-powered communication, Speaking Skills, Artificial Intelligence

A Study on the RelationshIp Between Foreign Language Enjoyment, Boredom, and Internet Addiction in EFL Contexts

Elif Aksakal

İngilizce Öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığı, Sultanbeyli İbrahim Hakkı Anadolu Lisesi

elif.aksakal@std.yildiz.edu.tr

Semin Kazazoğlu

Dr.Öğr.Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı

semink@yildiz.edu.tr

This qualitative study explores the relationship between foreign language enjoyment, boredom levels, and internet addiction among students learning English as a foreign language. Previous research suggests that boredom in the classroom negatively affects students' engagement and language acquisition (Pekrun, 2006), while foreign language enjoyment is linked to higher motivation and better learning outcomes (Dewaele & MacIntyre, 2014). Additionally, internet addiction has been shown to impact students' academic performance and emotional well-being (Kuss & Griffiths, 2017). This study employed a qualitative approach to gather in-depth insights into students' emotional experiences and digital behaviors through semi-structured interviews. Interview questions were designed to explore students' feelings of boredom, enjoyment, and how their digital habits (especially internet use) relate to their language learning experiences. The study also investigates how these emotions vary by factors such as class level, gender, academic performance, and individual screen time. Additionally, the study highlighted the complex role of internet addiction in shaping students' learning experiences. Accordingly, excessive internet use was associated with diminished focus and a tendency to disengagement, diverting attention from academic responsibilities. Students who reported higher levels of internet addiction struggled with maintaining consistent engagement during lessons and exhibited lower overall academic performance. However, the findings also revealed that controlled and purposeful use of the internet could positively influence language learning by providing access to diverse resources and interactive tools.The study aims to contribute valuable insights into the emotional aspects of language learning, particularly in relation to digital engagement, and offer suggestions for improving student motivation and well-being in foreign language learning contexts.

Anahtar Kelimeler: Foreign language enjoyment, boredom, Internet addiction, EFL learners, emotional engagement

Enhancing Critical Reading Skills in Foreign Language Learners through the Six Thinking Hats Technique

Yusuf Sefa Öztürk

İngilizce Öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığı, Şehit Türkmen Tekin Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi

sefa.ozturk4@std.yildiz.edu.tr

Semin Kazazoğlu

Dr.Öğr.Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı

semink@yildiz.edu.tr

This study explores how Edward de Bono's Six Thinking Hats technique influences the critical reading skills of foreign language learners at the secondary school level. Critical reading involves engaging with a text in an analytical, questioning manner, focusing on interpretation, evaluation, and synthesis of meaning (Paul & Elder, 2014). The study aims to investigate how this innovative method can enhance critical reading skills in the context of foreign language learning. The Six Thinking Hats technique, developed by de Bono (1999), is a structured thinking process that encourages individuals to approach problems from multiple perspectives. By applying this approach, students are encouraged to consider various aspects of a text, thereby fostering a more comprehensive and analytical engagement with the material.

Data for this study were gathered through in-depth interviews, classroom observations, and participant reflections, with the aim of understanding how learners perceive and experience the impact of the Six Thinking Hats technique on their reading skills. The study focused exclusively on participants using the Six Thinking Hats approach, exploring changes in their engagement with texts, reading processes, and critical thinking development. Thematic analysis was applied to the qualitative data to identify key themes and insights related to the participants' development of analytical thinking, text evaluation, and self-efficacy in reading.

The findings suggest that learners reported deeper engagement with texts, a more systematic approach to analyzing information, and greater confidence in their critical reading abilities. These results highlight the potential of the Six Thinking Hats technique to foster critical thinking, creativity, and self-efficacy among foreign language learners in the context of reading.

Anahtar Kelimeler: Critical reading, Six Thinking Hats, foreign language learning, analytical thinking, self-efficacy

OTURUM 48

MARKSİST TEORİ ÖZELİNDE KÜLTÜR VE HEGEMONYA KAVRAMI

Umut Öztel
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
umutoztel@gmail.com

Cengiz Çağla
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
ccagla2002@yahoo.com

Kültür, yüzyıllar boyu insanların üretmiş oldukları değer, norm ve yargıların bütününden oluşmaktadır. Kültür, spontane bir özellikte olması bir yana bilinçli bir şekilde planlı bir biçimde üretilmemiştir. Kendi içerisinde mantıksal bir tutarlılığa sahip olma zorunluluğu yoktur. Ancak mevcut değer ve tutumları geleceğe aktarmak gibi bir özelliği mevcuttur. Siyasal kültürün değişmez bir öğesi olan ideoloji, egemen olanların topluma yanlış neden-sonuç ilişkileri kurdurmasına neden olmaktadır. Bünyesinde, gündelik yaşamın şekillendirdiği değerleri ve toplumsal ilişkileri taşıyan kültürün işlevi ise ideolojik bir araç olmasıdır. Bu özelliğinin yanı sıra aynı zamanda direnişinde potansiyel alanıdır. Hâkim sınıflar, kitle iletişim araçları ve kültür endüstrisi vasıtasıyla kendi ideolojilerini gerçeğin tek doğrusu olarak toplumun tümüne dayatır.

Bu bağlamda, Horkheimer ve Adorno da temellenen "kültür endüstrisi" kavramı, kapitalist üretim şeklini değişmeyen bir gerçeklik olarak sunarak insanları edilgen tüketiciler konumuna iten ideolojik bir araçtır. Ama hegemonya, sadece baskı ve manipülasyonla sınırlı değildir; ötekileştirilmiş kesimler için bir direniş alanını da beraberinde getirir. Bu durumda, İşçi sınıfı, kendi kültürel değerlerini ve kendi alternatif dünya görüşlerini yaratarak kendi karşı-hegemonyasını var edebilir. Buna ek olarak sınıf merkezli hareketler, köklü toplumsal dönüşümleri oluşturmada tarihsel bir öneme sahiptir. Paris Komünü, Ekim Devrimi gibi örneklerde de gözüken, sınıf merkezli hareketler, devrimci dönüşüm süreçlerinde daha etkili olmuş ve toplumsal dönüşümdeki rolü belirleyici olmuştur. Bu duruma karşı, feminist ve ekolojist hareketler vb. sınıf dışı hareketler genellikle yüzeysel reformlarla sınırlı kalma eğilimi göstermektedirler. Diğer yandan, anti-kapitalizm ile kendisini güçlendiren ulus hareketleri ise sınıf hareketini merkezine alan bir mücadelenin bir parçası olabilir. Ulusal bir baskıyla karşı karşıya kalan ve bu durum ile mücadele etmeyi esas alan hareketler konusunda Lenin, proletaryanın enternasyonal bir alan yaratarak ulus hareketleri ile beraber kapitalist rejime karşı birleşmesi gerektiğini dile getirmektedir.

Dolayısıyla, kültürel hegemonya, sınıf merkezli stratejilerin dönüşüm gücünü belirtmek ile kalmaz hem sınıf dışı hareketlerin hem de ulus hareketlerinin de toplumsal mücadelede içerisinde bulunabileceğini savunan çok katmanlı bir çerçeve sunmaktadır. Bu çalışmada kültür ve hegemonya kavramları, Gramsci'nin çizmiş olduğu teorik çerçeveden hareket etmektedir. Aynı zamanda hâkim sınıfların hem ideolojik hem de kültürel nüfuzunu nasıl yeniden ürettiğini ele alır ve ötekileştirilmiş kesimlerin böylesine bir hegemonyaya yönelik ne tür direniş stratejileri geliştirebileceğini ele almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Hegemonya, Marksizm, Gramsci.

KORUMA SORUMLULUĞU VAKALARINDA BRICS VE TÜRKİYE: NORMATİF AKTÖRLÜK ÜZERİNE BİR KARŞILAŞTIRMA

Nilay Tüzgen

Visiting Fellow, University of Southampton School of Economic, Social and Political Science
nilaytuncarslan@gmail.com

Bu çalışma, BRICS üye ülkelerinin (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika) Koruma Sorumluluğu (Responsibility to Protect, R2P) ilkesi karşısındaki tutumlarını Türkiye ile kıyaslayarak, aralarındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada, bu ülkelerin küresel yönetişimde benimsedikleri politikalar, uluslararası güvenlik sorunlarına yaklaşımları ve Koruma Sorumluluğu vakalarındaki oylama davranışları değerlendirilecektir.

BRICS ülkeleri, 2000'li yıllardan itibaren ekonomik gelişme göstergeleri ve proaktif dış politikalarıyla "yükselen güçler" olarak anılmaya başlanmış ve başta Birleşmiş Milletler olmak üzere uluslararası kurumlarda reforma gidilmesi ve küresel siyasette Batı-dışı güçlerin daha fazla temsil edilmesi yönündeki talepleri ile dikkat çekmiştir. Bu bağlamda BRICS ülkeleri, toprak bütünlüğü, egemenlik ve müdahalesizlik gibi ilkeleri uluslararası siyasette ön plana çıkarmış; aynı zamanda Koruma Sorumluluğu'na yönelik yürüttükleri politikalarda kendi yaklaşımlarını yansıtan girişimlerde bulunmuşlardır.

Türkiye de benzer bir şekilde, uluslararası düzenin yeniden yapılandırılmasına yönelik tartışmalara katkı sunan bir ülke olarak öne çıkmakla birlikte, NATO üye ülkesi olması ve Batı ittifakları ile kurduğu ilişkiler bakımından BRICS ülkelerinden ayrılmaktadır. Bunun yanında ülke, küresel düzende daha fazla söz sahibi olma hedefine yönelik politikalar da geliştirmektedir. Bu incelikli konum, Türkiye'nin hem Batı hem de BRICS gibi yükselen güçlerle ilişkilerini dengelemeye çalışmasını beraberinde getirmiştir.

Bu bağlamda, çalışma BRICS'in 2024 genişlemesi öncesindeki vakalar ışığında yapılan karşılaştırma ile, Türkiye'nin ve BRICS grubunun uluslararası güvenlik ve müdahale konularında sergiledikleri duruş arasındaki farklılıkların normatif aktörlük bağlamında analiz etmektedir. Çalışma, BRICS üye ülkelerinin kendi aralarındaki güvenlik ve müdahale politikalarının ne ölçüde uyumlu olduğu ve bu ülkelerin, bölgesel güç olarak tanımlanan Türkiye ile karşılaştırıldığında var olan normlara karşı nasıl bir politika takip ettikleri incelemektedir. Sonuç olarak, normatif aktörlük çerçevesinde değerlendirildiğinde grup ile Türkiye'nin benzerlikleri olmakla beraber özellikle oylama davranışları ve takip edilen politikalar göz önünde bulundurulduğunda farklılaşan yönlerinin daha belirgin olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Koruma Sorumluluğu, BRICS, Türkiye, normatif aktörlük, yükselen güçler

KİMLİK VE DIŞ POLİTİKA: SOSYAL İNŞACILIK PERSPEKTİFİNDEN ÇİN'İN "YENİDEN DİRİLİŞ" SÖYLEMİ

Ece Önür
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
ece.onur34@outlook.com

Cengiz Çağla
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
ccagla@yildiz.edu.tr

Ulusal kimlik, bir ülkenin tarihsel süreçlerinde şekillenen, toplumsal hafızayı, değerleri ve geleceğe dair hedefleri yansıtan temel bir olgudur. Çin için bu kimlik inşası, son yıllarda özellikle "Yeniden Diriliş" söylemi etrafında yoğunlaşmaktadır. Bu söylem, Çin'in tarihsel geçmişiyle bağ kurarak, ülkenin uluslararası ilişkilerdeki duruşunu ve dış politikasını etkilemektedir. "Yeniden Diriliş" söylemi, Çin'in ulusal kimliğini yeniden şekillendirme çabalarının bir yansıması olarak, hem içerdeki toplumsal yapıyı hem de dış politikadaki stratejik hedefleri belirleyen önemli bir güç haline gelmiştir. Çin, bu söylem aracılığıyla, tarihi geçmişini vurgularken aynı zamanda modern küresel güç olma vizyonunu pekiştirmekte ve Tayvan gibi hassas dış politika konularında ulusal birlik ve egemenlik anlayışını güçlendirmektedir. Bu çalışma, Çin'in "Yeniden Diriliş" söyleminin ulusal kimlik inşasındaki etkilerini sosyal inşacılık perspektifinden analiz etmeyi ve söylemin Tayvan meselesine nasıl yansıdığını tartışmayı amaçlamaktadır. Türkçe literatürde, Tayvan meselesi Çin'in dış politikasının önemli bir unsuru olmasına rağmen, sosyal inşacılık perspektifinden bu söylemin nasıl araç haline geldiğine dair kapsamlı bir analiz eksikliği bulunmaktadır. Tayvan meselesinin Çin dış politikasındaki stratejik ve ideolojik rolü ile sosyal inşacılık teorisinin nasıl birleştirilebileceği konusunda boşluk mevcuttur. Bu eksiklik, Çin'in "Yeniden Diriliş" söyleminin Tayvan meselesindeki dış politika kararlarını ve ulusal kimlik inşasını sosyal inşacılık çerçevesinde incelemeyi önemli kılmaktadır.

Çalışmada, sosyal inşacılık açısından detaylı bir analiz yapılabilmesi için, öncelikle inşacılık teorisi literatürde kapsamlı bir şekilde incelenmiş ve bu doğrultuda nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çin Komünist Partisi'nin (ÇKP) Ulusal Kongreleri sonrası yayınlanan metinler ve Çin'in Tayvan'a yönelik posterleri, içerik analiz yöntemi çerçevesinde incelenerek, ulusal kimlik ve dış politika stratejilerinin nasıl şekillendiği ve birbirini nasıl etkilediği üzerinde durulmuştur. Ayrıca, Çin'in Tayvan'a yönelik dış politika söylemlerinin Tayvan halkı tarafından nasıl algılandığını anlamak amacıyla National Chengchi Üniversitesi'nden Tayvanlı Profesör Chien-min Chao ile mülakat yapılmıştır. Bu yöntemler, Çin'in Tayvan'a yönelik politikalarının ve söylemlerinin, sosyal inşacılık çerçevesinde nasıl şekillendiğini ve bu sürecin ulusal kimlik inşasıyla nasıl bir etkileşim içinde olduğunu anlamak için bir temel oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal İnşacılık, Çin, Tayvan, Kimlik, Dış Politika.

MAKEDONYA KRİZİ VE ÖNLEYİCİ DİPLOMASİ: ÇATIŞMALARIN ÖNLENMESİNDE ERKEN MÜDAHALENİN ÖNEMİ

Osman Şaşkın
Dr.
osman_saskn@outlook.com

Ersin Aksoy
Dr.
aksoyersin07@gmail.com

Önleyici diplomasi kavramı, ilk olarak eski Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Dag Hammarskjöld tarafından, yerel çatışmaların süper güç rekabetine dönüşmesini engellemeye yönelik bir yaklaşım olarak ele alınmıştır. 1992 yılında dönemin BM Genel Sekreteri Boutros Boutros-Ghali'nin sunduğu Barış İçin Gündem raporunda ise bu kavram, anlaşmazlıkların ortaya çıkmasını engellemek, mevcut çatışmaları büyümeden durdurmak ve bu tür olayların yayılmasını önlemek olarak yeniden tanımlanmıştır.

Önleyici diplomasinin başarısı, büyük ölçüde uluslararası bir kriz ortaya çıktığında zamanında müdahalede bulunulmasına bağlıdır. Erken müdahale, potansiyel çatışmaların önceden tespit edilmesi ve buna uygun diplomatik önlemlerin zamanında uygulanması açısından kritik bir işlev görmektedir. Bu sayede, şiddetli çatışmaların önüne geçilerek, insani kayıplar ve bölgesel istikrarsızlıklar en aza indirgenebilir. Erken müdahale, çatışma riskinin yüksek olduğu bölgelerdeki gerilimleri ve kırılganlıkları belirleyerek, diplomatik müdahalelerin etkinliğini artırmaktadır.

Önleyici diplomasinin erken müdahale stratejisi, Makedonya Krizi'nde başarılı bir şekilde uygulanmıştır. Makedonya'nın bağımsızlığından sonra, BM, Makedonya'ya yerleştirilen BM Önleyici Konuşlandırma Gücü (UNPREDEP) ile potansiyel çatışmaların önüne geçilmesini sağlamıştır. BM'nin bu müdahalesi, krizin büyük bir çatışmaya dönüşmeden engellenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bu örnek, erken müdahalenin, uluslararası krizlerin önlenmesinde ve önleyici diplomasinin etkinliğinin artırılmasında önemli bir araç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Önleyici Diplomasi, Makedonya Krizi, UNPREDEP

KÜRESİZLEŞME SÜRECİNDE SİBER ALANIN ÜLKESELLEŞMESİ

İsmail BÜYÜKKALAYCI

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
ibuyukkalaycii@gmail.com

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
Mehmet Akif Okur
maokur@yildiz.edu.tr

Küreselleşme ve küresizleşme süreci üzerine yapılan kritik tartışmalar sosyal bilimlerdeki görüşlerin zamanla farklılaşabileceğine dair açıkça görebildiğimiz örneklerden birisidir. Orta ve uzun vadede Sanayi Devrimi, 1930 Büyük Buhran, ulaşım ve iletişimdeki artan olanaklar, İnternetin hayata girmesi gibi gelişmeler küreselleşme yolculuğunu hızlandırdı. Daha sonraki süreçlerde dünya çapında bir durgunluk, milliyetçiliğin geri dönüşü, artan jeopolitik gerginlikler ve teknolojik evrimlerin ulusal güvenliği tehdit eder hale gelmesiyle kritik uluslararası ilişkileri yeniden gündeme getirdi. 2008 Küresel Mali Kriz, ABD-Çin rekabeti, Brexit, COVID-19 Salgını, Rusya-Ukrayna Savaşı, ülkelerin birbirlerine uyguladığı sosyal medya tarifeleri ve İsrail-Filistin Çatışmaları dünyanın küresizleşme sürecine girdiğine dair görüşleri güçlendirdi.

Küresizleşme sürecinde özellikle teknolojik gelişmeler ülkeler arası rekabette önem kazandı. Dijital platformların hayata girmesiyle yeni güvenlik tehditleri algılandı ve karşımıza ‘siber güvenlik’ kavramı çıktı. Bilgisayarların sanal dünyasını ifade eden siber uzayda, bilgisayar ağları etrafında serbestçe akan bilgiler ülkelerin güvenlik endişelerini arttırdı. Dijitalleşme ve dijital dünyaya olan bağımlılık siber tehditleri gün geçtikçe daha fazla önemli hale getirdi. Ülkelerin algıladığı siber tehditler, hassas bilgilerin toplanması, bir ülkenin egemenliğine zarar verilmesi, ideolojik amaçlar ve bir devlet için suç teşkil eden girişimler dahil olmak üzere çeşitli faktörlerden kaynaklanır. Çevrimiçi faaliyetlerin giderek artması nedeniyle, daha fazla bilgisayar korsanı, siber suçlu ve terörist eylem amaçlı gruplar, kritik sosyal ve hükümet altyapılarını hedef alabilir ve siber alan güvenliği ve istikrarı için bir tehdit oluşturabilir. Hükümetler artan siber güvenlik tehditlerine yanıt vermek için proaktif politikalar geliştirmektedir. Politikalar küreselleşmenin zıttı yönünde olup korumacı zihniyetlerle hareket edilmektedir.

Bu çalışmanın amacı küresizleşme süreci ile siber egemenlik hassasiyetinin yükselişi arasındaki ilişkiye odaklanarak ülkelerin veri politikalarını, siber güvenlik stratejilerini ve uluslararası dijital ilişkilerini nasıl şekillendirdiklerini incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Küresizleşme, Siber Güvenlik, Ülkeselleşme, Politika

OTURUM 51

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ ASKERÎ MATBUATA BİR ÖRNEK: ZAFER GAZETESİ

Kubra Ayık
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Tarih
kubraayk65@gmail.com

Fatma Gül Demirel
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
fdemirel@yildiz.edu.tr

Zafer Gazetesi, 14 Mart 1912 tarihinde İstanbul'da yayımlanmaya başlayan haftalık resimli bir askerî gazetedir. Gazetenin ilk 25 sayısı Artin Asaduryan ve Mahdumları Matbaası'nda, son üç sayısı ise Nefaset Matbaası'nda basılmıştır. Gazetenin mesul müdürü ve on yedinci sayıya kadar imtiyaz sahibi İsmail Hakkı'dır. Gazetenin yayın hayatı 3 Ekim 1912 tahinde yayımlanan 28. sekizinci sayısıyla sona ermiştir. Yazarların çoğunluğu askerdir. Zafer Gazetesi'nin temel amacı askerî alanda yapılan modernizasyon faaliyetlerini yayınlarıyla desteklemek ve askerlerin ilmî ve ahlaki açıdan gelişimlerine katkı sağlamaktır. Bu bağlamda gazetede çoğunlukla askerlerin gelişimlerine katkı sağlayacak endaht talimleri, ordu birlik düzeni, askerî talimatnameler ve askerî teçhizatın kullanımı üzerine eğitici makaleler yayımlanmıştır. Ordunun modernizasyonunu konu alan yapıcı köşe yazılarının yanı sıra II. Meşrutiyet dönemi askerî eğitim ve askerlerin yaşamındaki sorunlara da dikkat çekilmiştir. Askerî eğitimde önemli bulunan yabancı eserler tercüme edilerek gazetede yayımlanmıştır. Askerî teçhizatın gelişimiyle orduda yaşanan değişimler tarihi savaş örnekleri üzerinden karşılaştırmalı şekilde incelenmiştir. Bu amaçla Osmanlı'nın yaptığı savaşların yanı sıra Hannibal ve Napoléon Bonaparte'ın savaşları da gazetede sıkça yer almıştır. Savaş ortamında yayımlanan Zafer Gazetesi'nde yabancı ülke askeriyeleriyle ilgili gelişmeler de sıkı bir şekilde takip edilmiştir. Bu bağlamda Amerika, Rusya ve Japonya gibi önemli ordular hakkında daha az ve kısa haberler yayımlanırken Balkan ülkeleri yakından takip edilmiştir. Balkan ordularında yapılan yeni düzenlemelerle ilgili değerlendirme makaleleri ve yabancı eserler tercüme edilerek gazetede yayımlanmıştır. Bunlara ek olarak Zafer Gazetesi'nde asker konulu şiirler, hikâyeler ve askerî eğitime yönelik kitap tanıtımları da yayımlanmıştır.

Bu bildiride, II. Meşrutiyet döneminde yapılan askerî düzenlemelerin Zafer Gazetesi'ne nasıl yansıdığı ve bu alanda yapılan çalışmaların neler olduğu ortaya konulacaktır. Çalışmada birincil kaynak olarak Zafer Gazetesi'nin tüm sayıları kullanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: II. Meşrutiyet, Zafer, askerî, gazete.

MODERNLEŞEN GALATA ÜZERİNE BİR İNCELEME: YÜKSEK KALDIRIM VE İZMİRLİOĞLU HAN, 1908-1914

Yasin Yıldız
Tarih Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
yasiny0@icloud.com

Nalan Turna
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
nturna@yildiz.edu.tr

Yüksek Kaldırım, Bizans İmparatorluğu ve Ceneviz Kolonisi dönemlerinden itibaren Galata Limanı'nın sağladığı kentsel işlevlerle şekillenmiş, Osmanlı döneminde ise Galata ve Galata Limanı'nı Beyoğlu ve Cadde-i Kebir (yeni adıyla İstiklal Caddesi) bağlayan önemli bir ticari aks olarak öne çıkmıştır. Karaköy'den başlayıp Galata Kulesi, Galata Mevlevihanesi ve Tünel Meydanı üzerinden Cadde-i Kebir'e ulaşan bu dik yokuşlu ve merdivenli cadde, Beyoğlu, Galata ve Karaköy arasında stratejik bir bağlantı noktası oluşturmuştur. Özellikle 1875'te Tünel'in açılışına kadar, limandan gelen malların Cadde-i Kebir ve Pera sırtlarına taşındığı bir kentsel koridor olarak hizmet etmiştir. Bu bildiriye kaynaklık etmekte olan Şark Ticaret Yıllıkları'ndaki kapsamlı veriler, Yüksek Kaldırım'ın hem ticari hem de konut alanı olarak çok yönlü bir işleve sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bu kentsel alandaki apartmanlar, küçük oteller, dükkanlar ve hanlar bu işlevselliği yansıtırken, geç Osmanlı dönemi tanıkları sokakta yerleşik dükkanların yanı sıra yoğun bir seyyar satıcı faaliyetinin de var olduğunu belirtmişlerdir. Yüksek Kaldırım'ın tarih boyunca Rumlar tarafından "Skalakia," Cenevizliler tarafından ise "Strada Selciate a Picco" olarak adlandırılması, bölgenin etnik çeşitliliğinin yanı sıra, ticari ve kentsel yaşamın dinamik yapısını da yansıtmaktadır. Bu bildiride, ayrıca 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Galata'nın modernleşme sürecindeki dönüşümü ve büro hanların yükselişi İzmirlioğlu Han gibi somut örnekler üzerinden ortaya konulacaktır. Ayrıca, Dijital ve Beşerî Bilimler kapsamında Charles Edouard Goad (1904-1906) ve Suat Nirven (1947-1951) tarafından üretilen haritalar altlık olarak kullanılarak, ArcGIS ile Yüksek Kaldırım'daki yapı stoğu gösterilecektir.

Sonuç olarak, bu bildiri, Yüksek Kaldırım'ın modernleşme sürecindeki ticari ve kentsel dönüşümünü, özellikle Şark Ticaret Yıllıkları verileri ve döneme ait diğer kaynaklara dayanarak analiz edecektir. Bildiride, elde edilen özgün bulgularla İstanbul'un kentsel tarihi ve ticari yapıları üzerine literatürdeki eksiklikleri gidermeyi hedefleyerek, bu alana somut ve özgün bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Geç Osmanlı Dönemi, Galata, Yüksek Kaldırım, İzmirlioğlu Han

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ'NDE İNKILÂB GAZETESİ

Uluç Çağrı Yeltekin
Yüksek Lisans Öğrencisi,Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
yeltekin133@gmail.com

Fatmagül Demirel
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
fgldemirel@gmail.com

İnkılâb gazetesi II. Meşrutiyet'in sene-i devriyesinde 23 Temmuz 1909 tarihinde İstanbul'da yayın hayatına başlamış haftalık bir gazetedir. Kendisini "Hakimiyet-i âmme ve terbiye-i içtimaiyenin müdafii ve hadimi, siyasi, edebi ve fenni" bir gazete olarak tanımlamaktadır. Toplam 18 sayı çıkan İnkılâb gazetesinin mesul müdürü Mustafa Bahaeddin'dir. Gazetede, II. Meşrutiyet'in getirdiği özgürlük ortamında siyasetten, edebiyata, dünyadaki bilimsel gelişmelerden, toplumsal sorunlara dair farklı konular işlenmiştir. Gazetenin yazar kadrosu, II. Meşrutiyet'in ilanını imparatorluğun pek çok sorununa çare olarak görmesine rağmen, geçen bir yıl içinde tahtan indirilen II. Abdülhamid döneminden kalma sorunların hâlâ devam ettiğini sürekli yazılarında vurgulamışlardır. Bu süreçte ittihad-ı anasır idealinin gerçekleştirilemediği Osmanlı üst kimliğini yaratılmasında başarısız olunduğuna dair de yorumlar yapmışlardır. Söz konusu sorunların çözümünün imparatorluktaki unsurlar arasında korkmadan ve özgürce tartışılabilmesi gerektiğine dikkat çekmişlerdir. Gazetede işlenen başka bir sorun ise II. Meşrutiyet'in ilanının şekli ve yüzeysel kaldığı toplumun alt tabakalarına ulaşamadığıdır. Gazetenin yayın çizgisi ve politik hattı da temelde bu iki sorun üzerine kuruludur: İmparatorluğun içindeki unsurlar arasında birliği sağlamak ve halkın sorunlarını anlatmak. İnkılâb gazetesi, mevcut sorunları tespit edip çözüm üretirken milletin de eğitilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Gazetede yer alan sohbet-i içtimaiye ve terbiye-i içtimaiye köşesinde toplumsal sorunların yanısıra eğitim meselesi ve kadınların toplumsal hayatta görünür olması gerektiği de sık sık işlenmiştir. Bunun yanısıra gazetede hikaye ve roman tefrikalarına, Meclis-i Mebusan haftalık müzakeratına, dünyadaki gelişmelere ve dış politika ile ilgili konulara da yer verilmiştir.

Bildiride, II. Meşrutiyet'e dair beklentiler, eleştiriler, var olan sorunların çözümlerinin neler olduğu ve yaşanan olaylar anlatılarak, İnkılâb gazetesi üzerinden bir yıllık Meşrutiyet'in genel bir çerçevesi çizilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnkılâb, II. Meşrutiyet, Terbiye-i İçtimaiye

TÜRK KAYNAKLARINDA OKİNAWA MUHAREBESİ (1 NİSAN - 22 HAZİRAN 1945)

Batuhan Veysel SAKİNOĞLU
Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Ana Bilim Dalı
sakinoglubatuhan@gmail.com

Birinci ve İkinci Çin-Japon Savaşları ile Pasifik'te hegemonyasını arttıran Japonya, ABD tarafından kendisine karşı uygulanan ambargo sebebiyle siyasi ve ekonomik açıdan oldukça kötü etkilenmiştir. Japonya'nın genişleme politikasından rahatsız olan ABD ambargo ve yaptırımları kullanarak Japonya'yı savaşa çekmiştir. 7 Aralık 1941 tarihinde Japon İmparatorluk Deniz Kuvvetleri'nin Pearl Harbor'a yapmış olduğu ani baskın sonucunda ABD 8 Aralık'ta Japonya'ya savaş ilan etmiş ve İkinci Dünya Savaşı'nda, Pasifik'te yeni bir cephe açılmasına neden olmuştur. Japonya'nın bu saldırısı ABD'yi savaşa dahil etmek isteyen İngiltere Başbakanı Winston Churchill'in istediğini elde etmesine sebep olmuş ve ABD, Müttefik Devletler safında savaşa katılarak İkinci Dünya Savaşı'nın gidişatını değiştirmiştir. ABD ve Japonya arasında oldukça şiddetli çatışmaların yaşandığı Pasifik'te Japon orduları savaşın başlarında önemli ilerlemeler kaydetse de ilerleyen süreçte ABD ağırlığını arttırmış ve savaş Japonya'nın aleyhine dönmüştür.

Okinawa Muharebesi, Pasifik Savaşı'nda önemli bir yer tutmaktadır. ABD, Japon ana karasını işgale başlamadan önce ana karaya yakın ve stratejik anlamda önemli olan Okinawa Adası'nı alarak bu bölgeyi bir basamak olarak kullanmayı hedeflemiştir. Muharebe, Pasifik Savaşı'nın en kanlı ve şiddetlisi olmuş, her iki taraf da çok ağır kayıplar vermiştir. Okinawa Muharebesi, Japon ana karasının işgali durumunda neler ile karşılaşacakları konusunda ABD genelkurmayı ve kamuoyunda bir öngörü oluşturmuş bu nedenle Japon ana karasının işgaline girişilmemiştir. ABD'nin kesin zaferiyle sonuçlanan bu muharebenin ardından 45 gün sonra, 6 Ağustos 1945'te ilk atom bombası Hiroşima'ya atılmıştır.

Uluslararası basın gibi Türk basını da bu savaşı yakından takip etmiş ve muharebenin gidişatı hakkında Türk kamuoyunu bilgilendirmiştir. Bununla beraber savaş esnasında Türkiye ve Japonya arasındaki siyasi ve iktisadi münasebetler kesilmiş, Türk Büyükelçiliği Japonya'daki menfaatlerinin korunması için Japonya'da bulunan İsviçre elçisi vasıtasıyla İsviçre hükümetinden ricada bulunmuştur. Tokyo'da bulunan Türk Büyükelçiliği çalışanları SSCB vizesi ile Japonya'yı terk etmiştir. Çalışmamızda, Türk basınında Okinawa Muharebesi'nin başından sonuna dek Türk kamuoyuna nasıl aktarıldığı ele alınmış ve yazarların değerlendirmeleri incelenmiştir. Türkiye ve Japonya arasında ilişkilerin kesilmesi sürecinde neler yaşandığı arşiv belgeleri kullanılarak ortaya konmuştur. Çalışmada Dışişleri Bakanlığı Türk Diplomatik Arşivi, Cumhuriyet, Ulus, Akşam ve Son Posta gazeteleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İkinci Dünya Savaşı, Pasifik Cephesi, Okinawa Muharebesi, Türk Basını

GENDER AND EDUCATIONAL INEQUALITY IN EARLY REPUBLICAN TURKIYE, 1923-1973

Yasin Arslantaş
Doktor Öğretim Üyesi, Anadolu Üniversitesi, İktisat
yarslantas@anadolu.edu.tr

Did mass education alleviate inequalities? In public discourse and academic research, education is widely regarded as a "great equalizer," providing opportunities for women, minorities, and lower-income groups to overcome the barriers imposed by their circumstances. However, critical social theorists contend that modern schooling has, in fact, reinforced social inequalities. This debate over the impact of mass schooling on inequality has not been sufficiently explored in historical research. In this article, I investigate this question by examining gender inequality in elementary education during early Republican Türkiye between 1923 and 1973, as empowering women was deemed to be a central objective of early republican reforms. Using quantitative data from educational yearbooks and population censuses, I reveal that boys of primary school age had significantly greater access to education than girls, a disparity that persisted until the 1960s. I then incorporate ethnographic insights drawn from the works of early sociologists and anthropologists to shed light on the gender norms and structural barriers contributing to girls' low enrollment and high dropout rates, particularly in rural areas. Finally, I explain why these gender norms began to shift in the 1960s. Ultimately, I argue that mass schooling reforms and state-led campaigns alone were insufficient to close the gender gap in education due to the persistence of entrenched gender norms. These gender norms were only relaxed in the 1960s in a way associated with the mechanization of agriculture, migration to big cities and Europe, and the spread of radios into the rural areas. This article contributes not only to the historiography of early republican Türkiye but also to a broader line of historiography exploring the link between education and inequality.

Anahtar Kelimeler: education, gender inequality, Türkiye

OTURUM 52

OKUL İDARECİLERİ HANGİ ÖĞRENCİ PROFİLİNİ DAHA ÇOK ÖNEMSİYOR? MAXQDA İLE NİTEL BİR ÇALIŞMA

Hasan Nasırcı

Dr., Millî Eğitim Bakanlığı

hasannasirci@gmail.com

Bilgen Kerkez

Dr., Millî Eğitim Bakanlığı

bilgenkerkez@gmail.com

Ülkeler, eğitimde kalitenin artırılması ve öğrencilerin hızla değişen dünyaya uyum sağlayabilmesi için eğitim programı reformunu önemli bir adım olarak görmektedir. Son yıllarda, birçok OECD ülkesi, öğrencileri gelecekte ihtiyaç duyacakları bilgi, beceri ve yeterliliklerle donatmak amacıyla eğitim programı reformuna yönelmiştir. Türkiye'de yakın zamanda yayımlanan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bu reform girişimlerinin en yakın örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeni model çerçevesinde geliştirilen öğretim programları, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin merkezinde insan vardır." anlayışıyla öğrencilerin bütüncül gelişimini destekleyen bir yapıda tasarlanmıştır. Bu kapsamda, öğretim programlarının yetkin ve erdemli insanlar yetiştirmeyi amaçladığı vurgulanmaktadır. Buna göre öğretim programları "ahlaklı", "bilge", "cesaretli", "estetik", "iradeli", "merhametli", "sağlıklı", "sorgulayıcı", "üretken" ve "vatansever" olmak üzere on öğrenci profilinin öğrencilere kazandırılmasını önemsemektedir. Öğretim programlarında yer verilen öğrenci profilleri, yetkin ve erdemli insan özelliklerinin birer göstergesi niteliğini taşımakta ve örtük olarak öğrencilere kazandırılmak istenen özellikleri göstermektedir. Öğretim programlarının örtük amaçlarının gerçekleştirilmesinde öğretmenlerle birlikte okul idarecilerinin de belirleyici bir role sahip olduğu düşünülmektedir. Bu yüzden, okul idarecilerine ait hangi öğrenci profillerinin daha önemli olduğuna yönelik algının araştırılmasının, bu öğrenci profillerini destekleyen okul kültürü ve çevresinin oluşturulmasında bir öngörü oluşturacağı belirtilebilir. Ayrıca böyle bir araştırmanın, tasarlanan eğitim programı ile uygulanan eğitim programı arasındaki açığın kapanmasını sağlayacak bir anlayış geliştirmesi beklenmektedir. Okul idarecilerinin önemli olarak algıladığı öğrenci profillerinin belirlenmesini amaçlayan bu çalışma, tarama modelinde nitel bir araştırmadır. Bu amaç doğrultusunda İl Milli Eğitim Müdürlüklerinde görev yapan yönetici grupları aracılığıyla Türkiye genelindeki okul idarecilerine ulaşılmış ve veriler gönüllü katılımcılardan toplanmıştır. Çevrim içi formlar aracılığıyla yazılı olarak toplanan verilerin analizinde MAXQDA_22 programından yararlanılmış ve öğretim programlarında yer alan öğrenci profilleri (bu profillere yönelik alt açıklamalar ile birlikte) tema olarak kullanılmıştır. Betimsel içerik analizi yöntemi ile okul idarecilerinin verdiği yanıtlar analiz edilerek önemli olarak en fazla atıfta bulunulan öğrenci profilleri belirlenmiştir. Buna göre okul idarecilerine göre en önemli olarak algılanan üç öğrenci profili, önem sırasına göre, "ahlaklı", "sorgulayıcı" ve "vatansever" öğrenci profilleridir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğrenci profili, okul idarecileri, eğitim programları

ÇOCUKLAR İÇİN FELSEFE EĞİTİMİ PROGRAMININ 60-72 AY ARASI ÇOCUKLARDA ELEŞTİREL DÜŞÜNMEYE YÖNELİK BECERİ GELİŞİMİNE ETKİSİ

Ümmühan Yeşil Dağlı

Doç. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi, Okul Öncesi Öğretmenliği ABD

Ummuhan.yesil@yildiz.edu.tr

Merve Taşgın

Okul Öncesi Öğretmeni, Yıldız Teknik Üniversitesi, Okul Öncesi Öğretmenliği ABD

merve-tasgin@hotmail.com

Bu araştırmada, "Çocuklar İçin Felsefe Eğitimi (ÇİF) Programının", 60-72 ay aralığındaki çocuklarda eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine olan etkisi incelenecektir. Düşünme becerisi, insanı diğer canlılardan ayırarak insana kendi hayatını düzenleyebilme gücünü verir. İnsanda doğuştan var olan bu üstün beceriyi geliştirmek ve gizil potansiyeli açığa çıkarmak için en kritik dönemlerden biri okul öncesi dönemdir. Bu dönemde çocuğun meraklı olması, düşünme ve sorgulama becerisinin temelini oluşturur. Eleştirel düşünme becerisini kazanan çocuk, problemlere farklı ve hızlı çözümler üretebilir; olaylara başkalarının penceresinden bakabilir, doğru bilgiyi diğerlerinden ayırabilir; ikna potansiyeli yüksek bir şekilde kendi fikirlerini dile getirebilir. Tüm bu beceriler, çocuğun toplumsal hayatta yer edinmesini sağlar. Diğer taraftan, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek amacıyla son yıllarda çocuklarda sorgulama yapmayı ve soru sormayı içeren ÇİF programı gittikçe artan bir popülarite kazanmıştır. ÇİF programı, çocukların felsefi sorgulama potansiyelini harekete geçirmek için çeşitli uyaranlar, sorular ve diyalog yöntemini kullanarak eleştirel düşünme becerisini geliştirmeyi hedeflemektedir. Fakat bu programın okul öncesi dönem çocuklarının eleştirel düşünme becerilerine olan etkisi ile ilgili araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu boşluktan yola çıkılarak, bu araştırmada eleştirel düşünme becerisinin gelişiminde, ÇİF programının etkisine odaklanılmıştır.

Ön test-son test deneysel araştırma yönteminin kullanılacağı araştırmanın katılımcılarını, 2024- 2025 eğitim- öğretim yılında İstanbul Gaziosmanpaşa ilçesindeki bir devlet anaokuluna devam eden 60-72 aylık 40 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada bir deney ve bir kontrol grubu olup, gruplar rastgele olarak seçilecektir. Her grupta 20'şer çocuk olması hedeflenmektedir. Deney grubundaki çocuklara 6 hafta boyunca ÇİF programı uygulanacaktır. Kontrol grubu ise normal eğitim programına devam edecektir. Araştırmada, kişisel veriler için "Demografik Bilgi Formu" ve eleştirel düşünme becerisinin gelişim düzeyini ölçmek için "5-6 Yaş Çocuklar İçin Felsefi Sorgulama Yoluyla Eleştirel Düşünmenin Değerlendirilmesi Ölçeği" (Karadağ, Yıldız Demirtaş ve Yıldız ,2017) kullanılacaktır. Verilerin analizinde SPSS programında t-test ve ANOVA istatistiksel yöntemleri kullanılarak, ÇİF programı uygulanan ve uygulanmayan çocukların eleştirel düşünme becerileri karşılaştırılacaktır. Bu araştırma yüksek lisans tezi kapsamında devam etmektedir. Araştırmanın sonuçlarının, ÇİF programının eleştirel düşünme becerisinin gelişimine katkıda bulunacağı beklentisiyle beraber, gelecekte benzer konularda yapılacak olan çalışmalara kaynak sağlaması çocukların eleştirel düşünme becerilerinin nasıl geliştirilebileceğine dair hem alana hem de literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: eleştirel düşünme, felsefe eğitimi, çocuklar için felsefe, ÇİF

DENİZLER ALTINDA 20.000 FERSAH ROMAN VE ÇİZGİ ROMANININ SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖZELİNDE BİLSEM ÖĞRENCİLERİ TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Beyza Turan Korkutata
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi
beyzaturan10@gmail.com

Genç Osman İlhan
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü
gosman@yildiz.edu.tr

Bu araştırmanın amacı, Denizler Altında 20.000 Fersah Roman ve Çizgi Romanının Bilsem öğrencileri tarafından sosyal bilgiler dersi özelinde değerlendirilmesidir. Araştırmada Nitel yöntemi tercih edilmiştir. Desen olarak temel durum çalışması olarak belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde bir Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) öğrenim gören ve amaçlı örneklem yöntemiyle seçilmiş BYF1 grubu 16 öğrenci (9 kız, 7 erkek) oluşturmaktadır. Öğrencilere, Jules Verne'in Denizler Altında 20.000 Fersah eserinin önce roman, ardından çizgi roman versiyonu okutulmuştur. Bu süreçler sosyal bilgiler dersi içerisinde tasarlanmıştır. Ardından çalışma gurubuyla odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Çalışmada veri toplama yöntemleri olarak ise odak grup görüşmelerinin dışında yapılandırılmamış gözlem tercih edilmiştir. Araştırmadan elde edilen ilk sonuçlara göre romanın detaylı betimlemelerinin öğrencilerin hayal gücünü ve eleştirel düşünme becerilerini gelişiminde etkili olduğu, ancak bazı öğrencilerde yoğun metin yapısının ilgi kaybına yol açtığını göstermektedir. Eserin her iki versiyonunda sosyal bilgiler dersine olan ilgiyi arttırdığı görülmüştür. Çalışmanın veri analiz süreci devam etmekte olup araştırma ile ilgili daha fazla sonuca sempozyumda yer verilmesi öngörülmektedir. Çalışma aynı eserin farklı versiyonlarının Bilsem öğrencileri üzerinden eğitim ortamlarına taşınması ile önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Roman, Çizgi Roman, Bilsem, Sosyal Bilgiler

K12 ÖĞRETMENLERİNİN YAPAY ZEKÂ KULLANIM PROFİLLERİNİN İNCELENMESİ: NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Fatma Aksoy

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı

fztfatmaksoy@gmail.com

Ahmet Başal

Prof. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

abasal@yildiz.edu.tr

Eğitim süreçlerinde teknolojinin kullanımı, özellikle yapay zekâ gibi yenilikçi teknolojilerin eğitime entegrasyonu, öğretimi destekleyici bir rol üstlenmektedir. Ancak bu süreçte öğretmenlerin teknolojik okuryazarlıkları ve yeterlilikleri, yapay zekânın etkili kullanımı açısından önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda mevcut çalışmada, K12 öğretmenlerin yapay zekâ kullanım profillerini anlamlandırarak, yapay zekâya yönelik deneyim durumları ve alışkanlıklarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel paradigmadan yola çıkılarak, bireylerin deneyimlerini ve algılarını doğru bir şekilde yansıtan fenomenolojik yöntem benimsenmiştir. Çalışmanın örneklemini, Türkiye'deki K12 öğretmenleri oluşturmaktadır. Veri toplama, iki aşamada gerçekleştirilmiştir: İlk aşamada, demografik bilgiler ile dokuz açık uçlu soru içeren bir anket K12'de görev yapan öğretmenlere gönderilmiş ve bu ankete katılan 204 öğretmenden, yapay zekâ kullanan 68 öğretmenden elde edilen veriler, veri analizine dâhil edilmiştir. İkinci aşama ise, ankete katılan gönüllü 17 öğretmenle çevrim içi yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veri toplama araçlarının geçerliliği ve güvenirliği, metodolojik sağlamlık sağlamak amacıyla kapsamlı bir şekilde değerlendirilmiştir. İki akademisyen ve beş öğretmenin katkılarıyla elde edilen geri bildirimler doğrultusunda araçlar geliştirilmiş ve pilot uygulamalarla test edilmiştir. Ayrıca, veri analizi sürecinde, bulguların doğruluğunu ve güvenilirliğini arttırmak için veri çeşitlemesi (data triangulation) ve araştırmacı çeşitlenmesi (researcher-investigator triangulation) kullanılmıştır. Elde edilen veriler tematik analize tabi tutulmuş ve çalışmanın ilk bulguları elde edilmiştir. Analiz sonuçları, öğretmenlerin yapay zekâ teknolojilerine yönelik bilgi düzeylerinin çeşitlilik gösterdiğini ve yapay zekânın eğitim süreçlerindeki potansiyeline yönelik genel olarak olumlu bir tutum sergilediklerini ortaya koymuştur. Öğretmenler, öğrencilerin bireysel öğrenme süreçlerini destekleme ve değerlendirme süreçlerini iyileştirme noktasında yapay zekânın sunduğu katkıları vurgulamışlardır. Bununla birlikte, yapay zekâ konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan öğretmenler, bu teknolojinin kullanımına dair endişelerini de ifade etmişlerdir. Çalışmanın bulguları, öğretmenlerin teknolojik bilgi eksiklikleri ve rehberlik noktasındaki yetersizliklerinin, yapay zekânın eğitimde etkin bir şekilde kullanılmasını sınırlayan temel faktörler olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, öğretmenlerin yapay zekâ teknolojilerini daha etkin bir biçimde kullanabilmeleri için mesleki gelişim programlarına dâhil edilmeleri ve bu programların yapay zekâ entegrasyonunu destekleyecek şekilde yapılandırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, K12, Öğretmen, Teknoloji Okuryazarlığı, Yapay Zekâ,

---

Bu bildiri ikinci yazarın danışmanlığında, birinci yazarın, Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) Sosyal Bilimler Enstitüsü (SBE), Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'nda yürütmekte olduğu yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

OTURUM 53

SINIF, CİNSİYET VE MEKÂN: ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA YAŞANAN TOPLUMSAL BULUŞMALAR

Sedat Karal

Doktora Adayı, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
sedkaral@gmail.com

Bu bildirinin amacı orta ya da ağır derecede otizmli çocuğu olan annelerin kurum temelli sosyalleşme pratiklerini sınıf ve toplumsal cinsiyet gibi dışsal ve zorlayıcı olgularla ilişkili bir şekilde düşünmek ve tartışmaktır. Otizm gibi her anlamda maliyetli olan sosyal bir olguyla yaşamak zorunda kalan bu annelerin toplumsal buluşmalarını ve sonrasında gerçekleşen sosyalleşme pratiklerini mekân üzerinden ve sınıfla ilişki bir şekilde düşünüp birtakım nedensel açıklamalar getirmeye çalışmak bu bildiriyi önemli kılmaktadır. Bu bildiriye konu olan araştırma nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yürütülmüş ve bu bağlamda görece düşük sosyoekonomik statüye sahip 15 anneyle İstanbul'un çeşitli ilçelerinde, yarı-yapılandırılmış soru formu eşliğinde, tamamı yüz yüze olan derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara aracı kişiler kullanılarak ulaşılmış ve görüşme esnasında izinleri dâhilinde ses kaydı alınmıştır. Alınan ses kayıtları deşifre edilerek metne dönüştürülmüş ve bu metinler de nitel araştırma desenlerinden biri olan gömülü teorinin ilkelerine uygun olarak kodlanıp anlamlı kategoriler haline getirilmiştir. Orta ya da ağır derecede otizmli çocuğu olan annelerin sosyoekonomik statüleri, bir başka deyişle hiyerarşik bir şekilde yapılanmış toplumsal uzamda işgal ettikleri konumları piyasada sunulan ve maliyetli olduğu için çoğunlukla üst sınıflara hitap eden nitelikli özel eğitim imkânlarına erişmeyi mümkün kılacak maddi kaynakları üretemez. Söz konusu sınıfsal gerçeklik otizmli çocukların gelişimi için gerekli görülen çeşitli eğitimlerin ücretsiz bir şekilde hizmet veren özel eğitim uygulama okullarından ve rehabilitasyon merkezlerinden karşılanmasıyla sonuçlanmaktadır. Bu duruma kadınlığı hayata geçirme tarzını değiştirip dönüştüren ve toplumsal beklentilerle de şekillenen annelik gibi bir deneyim de eklenince katılımcıları eğitim kurumlarına kadar sürükleyen bir başka sosyal gerçeklik olan bakım ve takip yükü ortaya çıkmaktadır. Cinsiyet temelli bu sınıfsal yük nedeniyle derslerin bitiş saatine kadar, hizmet aldıkları özel eğitim kurumları tarafından kendilerine tahsis edilen alanlarda beklemek zorunda kalan katılımcı anneler kendileri gibi aynı kurumu, dolayısıyla benzer sosyal özellikleri paylaşan diğer annelerle tanışarak çoğunlukla kurum içinde ya da kurum yakınında bulunan mekânlarda sosyalleşmeye başlarlar ve böylece bu alanları yeniden üretirler.

Anahtar Kelimeler: Otizm, Sınıf, Cinsiyet, Özel Eğitim Kurumları, Sosyalleşme

NEDEN KÜFREDİYORUZ?: BİR KARŞILAŞTIRMA MESELESİ VE SÖYLEMLERLE KENDİLİK YÜZEŞMESİ*

Hilal Ekşi

Doktora Öğrencisi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Genel Sosyoloji ve Metodoloji Doktora Programı
E-posta: hilal_eksi_98@hotmail.com

Cinsel içerikli küfür söylemler üzerine işlevsellik ağırlıklı çalışmaların odaklanmış olduğu çıktılardan biri olan küfürlü söylemlerin telaffuz edildiğinde bireyleri duygusal olarak rahatlattığı (katartik rol) mevzusu her ne kadar bu tarz söylemlerin yararına vurgu yapmış olsa da esasında söylemlerin anlamsal görünümünün her zaman işlevsel ve faydalı bir şeye yol açamayacağı hususunu göz ardı etmektedir. Dolayısıyla cinsel içerikli küfürlü söylemlerin toplumsal ve bireysel etkileri, salt işlevsellik bağlamında "olumlaştırılan" ve böylece kullanımını ve kullanım nedenlerini hafifleştiren söylemler nazarında görülmesiyle anlaşılabilecek ve anlamsal açıdan tamamlanabilecek bir husus değildir. Küfürlü söylemlerin işlevsel boyutunun yanı sıra anlamsal ve görünümsel boyutları da bulunmaktadır. Küfrün anlamsal ve görünümsel boyutlarının toplumsal etkileşimlerle birlikte oluşturulması, kullanılması ve kullanımı sonucunda meydana gelen neticeleri incelemeye yönelen bu fenomenolojik araştırmada, toplumsal üretim içerisinde oluşma sürecinden geçen kendilik inşasıyla küfürlü söylemlerin neliğine, nedenselliğine ve ilişkiselliğine bakılmıştır. Küfrün, toplum tarafından bireye kurdurulan bir kendilik inşasının sonucu olduğunu ve kendilikle olan ilişkiselliğini tarih boyunca değişen küfür söylemlerinin anlamlarıyla ortaya koymayı hedeflemiş olan bu çalışmada, neden küfür ettiğimizi ve küfürlü söylemlerin neden cinsel içerikli ifadeleri yansıttığı meselesi kendilik ilişkiselliği üzerinden analize tabi tutulmuştur. İstanbul'da toplam 20 kişiyle gerçekleştirilen mülakatlar aracılığıyla elde edilen verilerden hareketle cinsel içerikli küfürlü söylemlerin hem toplumsal cinsiyet odaklı oluşturulan/oluşmuş olan kendilikler aracılığıyla nasıl görüldüğü ve kullanıldığı hem de bu kendiliklerin sorularla yapıbozumuna uğratıldıktan sonra küfürlü söylemlerin nasıl bir şeye evrildiği ve söylemlerin ne anlama geldiği meselesi irdelenmiştir. Araştırma sonucunda en temel bulgunun ortaya çıkmasına vesile olan küfrün anlamının sorgulanmasına tabi olarak iki farklı fakat en nihayetinde birleşen küfür görünümünün olduğu tespit edilmiştir; duygunun işlevselliği ve toplumun nedenselliği. Her iki görünümü oluşturan şu muhtelif alt başlıklar ise küfürlü söylemlerin kendilik ve sosyal gen ile nasıl ilişkisellik içinde olduğunu göstermektedir: "Benlik bölünmesi", "benlik erimesi", "homojen duygu kullanımı", "kendilik tamamlanması", "küfrün anlam yitimi ve kayması", "karşılıklı çelişkide muafiyet". Öte yandan sahadan toplanan verilerle çözümlenen aktarımlar sonucunda elde edilen diğer temel bulgu, küfürlü söylemlerin anlamsal kaymaya tabi olduğu ve cinsiyete dayalı biçimde kendilik ayrımını imlediğidir. Katılımcıların ifadelerine binaen söz konusu küfürlü söylemlerin kullanılması kadınlarda kendilik erimesinin/benlik bölünmesinin bir sonucu iken erkekler de ise daha çok mantığa büründürme şeklinde varlık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Dil, duygu, kendilik, küfür, sosyal gen.

*Bu başlık, 2023 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Yapı Sosyal Değişme yüksek lisans programında tamamlanan "İlkelliğin Yeniden İnşası: Duygu ve Dil Açısından Sosyal Gen Aktarımı Olarak Küfür" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

THE HISTORIOGRAPHY DURING THE ANGLO-EGYPTIAN OCCUPATION OF SUDAN

Maab Ahmed

Master student, Yildiz Teknik University, Humanities Department
maabbaldo@gmail.com

Teyfur Erdoğdu

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
teyfur@yildiz.edu.tr

This is a historiographical paper on the Anglo-Egyptian occupation of Sudan 1899- 1956, one of Africa's greatest countries through the ages. Two main reasons led to writing this article: Similar to any country, history in Sudan suggests that civilization dynamics oscillate between decline and then rushes to flourish, and vice versa, by documenting all aspects of civilization and categorizing events in the golden and dark periods through eras, which is in contrast to Sudan's history. For more than fifty years Sudan was under occupation, which caused permanent changes in Sudanese society, politics, and economics by the imposition of Western culture and education. Where there was a gap that historian caught between European modernity and their community traditions and customs that restricted their writing methods to simplicity. Another important indication was whether Sudan's historical writing started with and after the colonial period, or its roots go back to the beginning of human history. What Sudan is going through currently requires examining how historical documents and narrative stories of that period have been transmitted by utilizing both primary and secondary historical resources. Regarding the historical frame, this study will primarily concentrate on the role of historians and their deficiencies during the occupation of Sudan, seeking to reach the ability to track the development of Sudanese historical methods and avoid the failures of past historians in this pivotal period in Sudanese history, enabling the creation of a balanced history that describes, comprehends, and learns from the past to shape the future. Methodologically, the historiography of that period will be analyzed and evaluated, using a historical methodology. Research conclusions that most writings about Sudan in that era were characterized by superficiality and simplification and they struggled to convey their ideas. Recommending that Sudanese historians should gain the ability to comprehend various perspectives by looking at the roots of the issues, recognizing the meaning of events, and comparing the periods and similar events. Particularly in this contemporary challenging time, which requires the full preparation of skilled scientific historians to convey and write about this crucial period.

Anahtar Kelimeler: Sudan, Historians, Occupation, Historiography.

SCHOPENHAUER'İN İRADE VE TASAVVUR OLARAK DÜNYA'SINDA ORGANİZMANIN YERİ

Emine Aslan

Doktora Öğrencisi, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Anabilim Dalı
aslane18@29mayis.edu.tr

Eldeki çalışmayla amaçlanan, Alman filozof Arthur Schopenhauer'in (1788-1860) dış dünyada somutlaşması (objektifikasyon) bağlamında aşamalar halinde ortaya koyduğu irade fikri bağlamında biyolojik organizmaların konumlarının aydınlatılmasına çalışmaktır. Schopenhauer, irade ve tasavvurdan (Vorstellung) oluşan metafizik dünya tasarımında organizmaların varlığını nasıl açıklamaktadır? Ona göre organik alan, tıpkı inorganik alan gibi iradenin tezahür ettiği basamaklardan biridir.

Schopenhauer, Kant'ın metafizik eleştirileri sonrasında kendindeliğin elendiği ve dolayısıyla kendinde olduğu haliyle organizma hakkında konuşmanın güç hale geldiği bir çerçevede görüşlerini öne sürer. Kant'ın teorik aklın sınırları içerisinde düşünülebilme olanağını saklı tutmakla beraber bilinemeyeceğini düşündüğü sınırı zorlayarak onun ötesine geçer ve kendinde şeye (Ding an Sich) dair bilginin (Erkenttnis) mümkün olduğu düşüncesiyle Kant'tan ayrılarak iradeyi metafizik sisteminin temeli haline getirir. Kant'ın kendinde şey ve tezahür (Erscheinung) arasında açtığı ikilikten hareket ederek kendinde şeyi irade (Wille) olarak belirleyen Schopenhauer'a göre bir anlamda teorik çerçeve içerisine irade katılmaksızın canlılıktan bahsetmek olanaksızdır. Fiziksel ve organik fenomenlerin iç yapısı iradedir. Schopenhauer iradeyi cansız dünyanın tezahürleri de dahil olmak üzere doğadaki evrensel ve değişmez yasalara göre etki eden tüm kuvvetlere doğru genişletir. Günümüz biyoloji felsefesi tartışmaları içinden bakıldığında Schopenhauer organik yaşamın kimyaya ya da mekanizmaya indirgenmesi konusunda endişeleri olan bir düşünür olarak karşımıza çıkar. Temel eserinde yaşamın tezahürlerini fiziksel-kimyasal kuvvetlere, bu kuvvetleri de maddenin mekanik etkilerine dayandıran materyalizmi eleştirir. Yine aynı eserde indirgeme yoluyla doğadaki çeşitliliğin temel bazı kuvvetlere dayandırılması yoluyla önemli ilerlemeler kaydedilse bile tezahürün içeriğinde daima indirgenmeye direnen güçlerin olacağını söyler. Schopenhauer'in yaşamsal güçlere yaptığı vurgu günümüzde geçerliliğini yitirmiş olan vitalizmi anımsatır.

Bu çalışma organizma söz konusu olduğunda kendinde şeyin bilinebilirliği iddiasının ne anlama geldiğini soruşturmaktadır. Schopenhauer Post-Kantçı jenerasyon içerisinde yetişen bir düşünür olarak kendisini her ne kadar onun sadık bir takipçisi olarak sunsa da tıpkı Alman idealizmi temsilcileri gibi Kant'ın yol açtığı sorunlarla yoğun olarak boğuşur. Kant sonrasında kendinde şeyin bilinebileceğini söylemenin hala bir anlamı var mıdır? Sunumda organik olanın kendinde nasıl var olduğuyla ilgili olarak Kant'ın teorik açıdan çözülemeyeceğini düşündüğü probleme dair Schopenhauer'in kanaatlerinin Kant'a yönelik referanslarla ortaya konulması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Schopenhauer, organizma, irade, tasavvur, kendinde-şey.

SOSYAL MEDYA BAĞLAMINDA HAKİKAT SONRASILIK, ÜRETİCİ YAPAY ZEKA VE EPİSTEMİK TEHDİTLER

Seren Yaşbay

Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyoloji (Tezli) Pr.
serenyasbayy@gmail.com

Hakikat sonrasılık (post-truth), nesnel yargılardan ziyade bireylerin kendi algılarına en yakın hissettikleri fikirleri/tartışmaları içselleştirmesi durumunu betimleyen sosyo-politik bir kavram olarak günümüz politik ve toplum tartışmalarından ortaya çıkmıştır. Özellikle, Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden ayrılma süreci ve ABD'deki başkanlık seçimleri, Oxford Sözlüklerinin bu kavramı yılın sözcüğü (2016) olarak tercih etmesine neden olmuştur. Sosyal medya sayesinde ön plana çıkan ve günümüzde çeşitli dijital alanların artmasıyla beraber teyitsiz 'bilgi'nin hızlı olarak paylaşılması ciddi epistemolojik kaygılar oluşturmanın yanı sıra kavramın 'güdük' kavramsallaştırmasına yönelik tartışmalar söz konusudur (Harsin, 2024). Sosyal medyadaki 'bilgi doğruluğu' üzerine olan tartışmalar, gönüllü doğruluk kontrolcüleri ve teyit mekanizmaları aracılığıyla fazladan bağlam, bilgi ve notlar sağlanarak 'gerçekliğin' yansıtılması amaçlanmaktadır. Eskiden Twitter olarak bilinen bir sosyal medya ağı olan X, olası yanıltıcı bilgileri önlemek amacıyla, bir dizi kritere tabi tutulan farklı bakış açılarına sahip katılımcıların bir gönderiye notlar eklediği 'topluluk notlarını' sistemi örnek olarak gösterilebilir. Öte yandan, karşılaşılan 'bilginin' doğruluğu ve/veya yanlışlığından ziyade bu faillik oyununa üretici yapay zekanın (ÜYZ) eklenmesiyle beraber çeşitli dillerde 'geçerliliği şüpheli' ve çokkipli olan içerikler üretilmekte ve yine birden çok dijital mecralar aracılığıyla yayılmaktadır. Hesap verilebilirliğin ve insan kontrolünün olmadığı ve 'istem' temelli olarak 'manipülasyon' için üretilen ÜYZ içerikleri, çeşitli gruplarca 'doğru' olarak kanıksanmakta ve önemli bir epistemik etik tehdit ortaya koymaktadır. Bu çalışma, hakikat sonrasılık kavramına epistemoloji ve ÜYZ çerçevesinden sosyal medya temelli bir yaklaşımla odaklanmayı amaçlamaktadır. ÜYZ'nin bilgi birikimine katkı sunması ve bu süreçte çeşitli teyit mekanizmalarının işlevselleştirilmesiyle yeni 'etik' 'hesap verilebilirlik' ve 'epistemik bir (f)aktör' kavramlarından yola çıkarak epistemoloji ve ÜYZ bağlamında 'hakikat sonrasılık' kavramına farklı bakış açıları ve olası yeni kavramsallaştırmaların tartışılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Üretici yapay zeka, hakikat sonrasılık, epistemoloji.

OTURUM 54

VARLIK DERGİSİNDE SORUŞTURMA ÖRNEKLERİ [S.1201-1250]

Aynur Koçak
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
nurkocak@yildiz.edu.tr

Hayati Nacak
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
hnacak34@gmail.com

Soruşturma, bir konuya açıklık getirmek için ilgililerden bilgi toplama çalışması olarak tanımlanabilir. Amaçlanan bilgilere göre soruşturmalar ve onların gerçekleştirilme yolları da çeşitlilik gösterir. Soruşturmaların; idari, hukuki, sanat ve edebiyat gibi çeşitli alanlarda kullanıldığı görülür. Özellikle Türk edebiyatı kültüründe soruşturmalar dikkate değer nabız yoklamalarıdır. Bu çalışmalarda konunun muhatabı isimlerin sorulara yönelik görüşleri; tartışmalara katkı sağlayabilir, yön verebilir veya farklı pencereler açabilir. Edebiyat dergileri de soruşturmalar bakımından köşe taşı mahfillerdendir. Bunlar arasında ilk akla gelenlerden biri ise 1933'ten beri neşredilmeye devam eden Varlık dergisidir. Varlık dergisi kurucularından Yaşar Nabi Nayır ve onun ardından kızı Filiz Nayır idaresinde aralıksız yayımlanması hasebiyle Cumhuriyet'in en uzun ömürlü edebiyat dergisi olmayı başarmıştır. Türk edebiyatı araştırmaları ve dolayısıyla soruşturma türü açısından Varlık'ın zengin bir arşiv niteliği taşıdığı düşünülebilir. Tüm bunlardan hareketle bu çalışmada Varlık'ın soruşturmaları merkez alan sayıları belirlenmiş ve soruşturmalar konuları, soruları, yazarları bakımından ele alınmıştır. Böylece kapsamı ve önemi vurgulanarak Türk edebiyatındaki soruşturmalara yönelik araştırmalara katkı sağlamak amaçlanmış ve inceleme 1201-1250. sayılarla sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda 2007 yılındaki siyasi gelişmeler akabinde -yeni bir evreye geçileceği varsayımından da yola çıkılarak- hazırlanan Cumhuriyet'in Sonu mu? Yeni Bir Cumhuriyet mi? (S.1201) başlıklı soruşturmadan itibaren Özgür Basının Bedeli (S.1204), "Denizlerin İdamı"nın Türk Şiirine Etkisi (S.1208), 50. Ölüm Yıldönümünde Yahya Kemal "Atik-Valde'den İnen Sokakta" Modernizm Gerilimi (S.1212), Şiirimizde Filistin Direnişi (S.1217), 21. Yüzyılın Şiir, Öykü ve Romanını Kimler Yazıyor? (1222), Edebiyat Cephesinden Ergenekon Davası ve Askeri Darbe Girişimleri (S.1223), Başka Bir Edebi Modernleşme Mümkün müydü? (S.1229) başlıklı soruşturmalar irdelenen metinlerdir. Çalışma neticesinde Varlık'ta yayımlanan soruşturmalarda edebiyatın yanı sıra siyasi ve güncel olaylara dair konuların işlendiği gözlenmiştir. Soruların yöneltildiği şair ve yazarlardan Ataol Behramoğlu, Füsun Akatlı, Hilmi Yavuz, Kemal Özer, Özdemir İnce, Sennur Sezer, Tahsin Yücel öne çıkan imzalardan bazılarıdır. İrdelenen aralıktaki son yirmi sayıda soruşturmaya rastlanmaması ayrıca sorgulanması gereken bir durum olarak göze çarpar. Yine Türk edebiyatı alanında bizzat soruşturma konulu az sayıda tez ve makale çalışması bulunduğu da söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Nayır, Soruşturma, Türk Edebiyatı, Varlık Dergisi.

MELEK MELİH BAYRI'NIN VAMPİR'İN KAMBURU ROMANINDA POLİSİYE BİR UNSUR OLARAK VAMPİRLİK

Zeynep Hopa

Yüksek lisans öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi,

zeynep.hopa@std.yildiz.edu.tr

Didem Ardalı Büyükarman

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı

dbuyuk@yildiz.edu.tr

Türk edebiyatı kanonunda kadın yazarların kaleme aldığı eserlere daha az yer verilmekte, edebiyat tarihleri içerisinde isimleri neredeyse hiç anılmamaktadır. Melek Melih Bayrı da kanon içerisinde yer bulamamış, 1966 yılından vefat ettiği 1996 yılına kadar birçok eser kaleme alan yazarın çoğu eseri tefrikada kalmıştır. Bu bildirinin amacı Melek Melih Bayrı'yı ve onun eserini günümüz okuruyla buluşturarak görünür kılabilmek, Türk polisiye edebiyatına kazandırabilmektir.

Çalışmamızda yazarın hem tefrika olarak yayımladığı hem de kitap olarak yayımlanan *Vampir'in Kamburu* isimli polisiye romanı incelenmiştir. *Vampir'in Kamburu*, 1969 yılında *Adalet Gazetesi*'nde 132 tefrika olarak yayımlanmış, 1974'te Bayraktar yayınevi tarafından kitap olarak basılmıştır. Yazarın diğer polisiye eserlerinden farklı olarak siyasi bir ideolojiden bağımsız, psikolojik unsurlar taşıyan bu romanı seri cinayetleri konu edinmektedir. Romanın başkişisi Ergün'ün işlediği cinayetlerle yavaş yavaş değişen iç dünyası, kana susamışlığı onu gitgide bir vampire dönüştürür. Yazar güzellik ve çirkinlik meselesi üzerinden toplumun yozlaşmış taraflarına ışık tutarken bir yandan da başkahramanı Ergün'ün ruh dünyasının analizini yapar. Kamburu olan ve kendini son derece çirkin bir adam olarak gören Ergün, tüm insanların güzelliğine hayran olduğu karısının hafıza kaybı geçirmesinden ve kendisini unutmasından sonra, kendi çirkinliğine ve güzel insanlara tahammül edememeye başlar. Bu dürtüsü onun cinayet işlemesine ve git gide daha da acımasızlaşarak içerisinde bir vampir yaratmasına sebep olur. Vampirlik, romanın gerilim yapısını ortaya koyan başlıca unsurdur. Cinayet sahnelerini son derece hafif bir anlatımla aktaran yazar, esas gerilimi bu vampirlik üzerinden okura hissettirmektedir.

Bu bildiri kapsamında Türk edebiyatında vampir konusunu işleyen yazarlar içerisinde Melek Melih Bayrı'nın eseri konumlandırılacak ve polisiye romanın sınırları içinde korku edebiyatının bir unsuru olan vampirliğin nasıl ele alındığı üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Melek Melih Bayrı, kadın yazar, polisiye, vampir.

YENİ TÜRK EDEBİYATINDA BİYOGRAFİ VE BİYOGRAFİK MONOGRAFİ

Meryem Çakır
Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
meryemcakirr@yahoo.com

Didem Ardalı Büyükarman
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
dbuyuk@yildiz.edu.tr

Bu bildiride edebiyat tarihimizde benzerlikleri ve ayrıştıkları noktalar konusunda çok çalışma bulunmayan biyografi ve biyografik monografi türleri üzerinde durulacaktır.

Etimolojik olarak Eski Yunancaya dayanan, dilimizeFransızcadangeçen biyografi, tarihî, toplumsal ya da kültürel açıdan kayda değer bulunan kişilerin yaşamlarını odağa alan yazılı metindir. Türkçe kaynaklara bakıldığında biyografik bilgi barındıran fakat bu türe girmeyen birçok eserle karşılaşmak mümkündür. Kronolojik olarak ele alındığında Orhun Abideleri ve Yenisey Yazıtları, daha sonra menakıbnameler, şeyhlerin, tarikat büyüklerinin, ermişlerin, tarihte yiğitlikleriyle ünlenmiş kimselerin ve peygamberlerin hayatlarının anlatıldığı metinler göze çarpmaktadır. Klasik Türk Edebiyatında biyografi türünün tezkirecilik geleneğine dayandığı, halk edebiyatında şairnamelerin bu ihtiyacı karşıladığı bilinmektedir. Tanzimat döneminde, edebiyatın Batı kültürünün etkisiyle yenileşme sürecinde kaleme alınan biyografik metinlerde yazarların halka kendi fikirlerini aktarmaya çalıştıkları, toplumun ibret alıp benimseyeceği kişileri tanıtmayı tercih ettikleri, bu nedenle modern biyografiden uzak oldukları görülmektedir. Tanzimat'tan İkinci Meşrutiyet'e kadar olan süreçte biyografi alanında üç yüz kadar eser yazılmıştır. Cumhuriyet dönemine gelindiğinde çoğu eserde yazarlara dair bilgiler, yorum ve yargılama olmaksızın, nesnel ve mesafeli bakış açısıyla, tarihsel gerçekliğe dayanarak, kaynak belirtilerek verilmiştir. Pek çok ismin aynı kitapta bulunduğu çalışmaların yanı sıra tek bir ismi odağa alan metinler de yazılmış, bunların dışında yazarlara ilişkin sözlükler oluşturulmuştur.

Biyografinin alt dalı olan biyografik monografi, edebiyatçıların hayatlarını ve yapıtlarını etraflıca inceleyen eserlerin oluşturduğu türdür. Bu türün örneklerinde genellikle ele alınan kişinin yaşamı anlatıldıktan sonra eserleri, yapı, dil, üslup, tema gibi çeşitli yönlerden analiz edilmektedir. Klasik bir kalıp olarak bilinen devir-şahsiyet-eser ve hayatı-sanatı-eserleri üçgenleriyle yazılmış biyografik monografilerin dışında bilgilerin özgün şekilde aktarıldığı metinler de bulunmaktadır. Edebiyatımızda ilk ürünleri yirminci yüzyılda verilmeye başlanan türün ele aldığı isimler, geniş bir tarihi çizgi üzerindedir.

Çalışmamızın amacı, biyografi ve biyografik monografi türlerinin oluşma aşamaları, edebiyatımızdaki örnekleri ve dahil edilen eserlerin ayrıştığı noktaları oraya çıkarmak olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Biyografi, monografi, biyagrafik monografi.

KALANDAR RİTÜELLERİNİN CADILAR BAYRAMI RİTÜELLERİYLE MUKAYESESİ

Nur Nevril Bekar

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Edebiyatı

nevrilbekar@gmail.com

Meriç Harmancı

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

harmanci@yildiz.edu.tr

Zaman olgusu, insanoğlunun genel yaşam düzeni içinde aynı gibi görülse de, yaşanan coğrafya ve iklim şartları, inanç sistemleri, kültürel öğeler gibi birçok etken, toplumların zaman algısını farklılaştırmaktadır. Toplumların tarihi süreçlerine bakıldığında, birçok toplum için zaman değişimi önemli görülmüş ve bu değişime törenler, kutlamalar eşlik etmiştir. Ancak bu kutlamalar, toplumlar arasında farklılıklara sahne olduğu gibi aynı toplumun içinde de zamansal ve törensel farklılıklar görülebilmektedir. Toplumların zaman algısında önemli bir öge de halk takvimidir. Halk takvimi, ait olduğu toplum için önemli zaman dilimlerinin, bayramların, ritüellerin takip edilmesini sağlarken o toplumun kutsal zaman algısını da ortaya koyar.

Halk takvimi içinde özellikle, yeni yıl başlangıcı ile ilgili yapılan kutlamalar önemli bir yer tutar. Türk kültür tarihinde, yeni yıl başlangıcı olarak baharın gelişinin de müjdecisi olan 21 Mart önemli olmuş ve birçok ritüelistik uygulamayı beraberinde getirmiştir. 13 Ocak gecesi kutlanan Kalandar (Kalender) da halk takvimi içerisinde yer alan yılbaşı kutlamalarından birisidir. Kalandar'ın köken itibariyle nereden geldiği ve ne zamandan beri Türkiye'de kutlandığı kesin olarak bilinmemektedir. Doğu Karadeniz ve kısmen İç Anadolu bölgesinde görülen bu gelenekte 13 Ocak gecesi yeni yılı karşılamak için bazı ritüeller gerçekleştirilir.

Bereket timsali olan Kalandar ritüellerinde, köy halkı tarafından Momoyer ismi verilen bir nevi tiyatro oyunu oynanır ve kapı kapı gezilerek köy halkından erzak toplanır. Bu oyunun yanı sıra köyün çocukları gizlice evlerin kapısına çanta bırakır ve ev sahipleri de evde bulunan erzaklardan bu çantalara doldurur. Gecenin sonunda köyün büyüğünün evinde toplanılarak bu malzemelerden yemek yapılır ve beraber yeni yıl karşılanır.

Bir nevi bereket ritüeli olarak görülen Kalandar Bayramı, Avrupa ve Amerika'da kutlanan Cadılar Bayramı ile benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada, Kalandar Bayramı ve Cadılar Bayramındaki ritüeller incelenerek aralarındaki benzerlikler ve farklılıklar tespit edilecek ve kültürlerarasında etkileşim olup olmadığı sorgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Kültürü, Türk Halk Takvimi, Kalandar, Cadılar Bayramı, Ritüel

KADIN VE İNSAN-DIŞI HAYVAN UZLAŞIMLARI: GÜLTEN AKIN ŞİİRLERİNE EKO-FEMİNİST BİR YAKLAŞIM

Mehlika CİNGÖZ

Öğretim Görevlisi, Yeditepe Üniversitesi
mehlikacingoz@gmail.com

Edebiyatta sıkça kullanılan insan-dışı hayvan imgelerinin, genişleyen düşünsel evrende, yeri artık yalnızca sanat bağlamında ele alınmamaktadır. Buna ek olarak kadınlığa ait ve kadın dünyasının birer simgesi haline gelen kavramlar da yalnızca tek bir odak noktasından okunamayacak kadar çoktur. Eleştirel bakışın günümüz edebiyat ve sanat dünyasında bu kadar fakrlılaşması düşünce sistemlerinin ve algıların çeşitlenmesine ve bunların özgürce duyurulmasına bağlayabiliriz. Bu makalede bunun bir örneği Gülten Akın şiirleri üzerinden örneklendirilecektir. Kadın temsilinin farklı boyutlarını şiirlerinde gösteren Akın, şiirlerindeki kadın temsillerini, insan-dışı hayvanlarla dolanık kurduğu ortak imge dünyasında bizlere tezahürlerini yansıtır. Söz konusu tezahürler okuyucuya bir hegemonik erkek bakışının kadın üzerindeki etkisini de gösterir. Deleuze'le kavramlaşan "oluş felsefesi" en kısa tabirle bütünlük, birliktelik ve çoğulluk önerir. Buna dayanarak Rosi Braidotti'nin de öne sürdüğü "kadın-oluş" yalnızca kadınların değil geleneksel düşüncelerle şekillenmiş tüm hayvan, kadın, siborg, trans, göçebe tanımlarının skolastik bağlarını koparır ve onlara geniş bir alan sunar. Genişleyen bu yeni tanımda; temelde ayrıştırıcı ve kapitalizmin eriterek etkisiz hale getirdiği "fark"ların olumsuzlukları başka başka renklere bürünerek karnavalımsı etkiyi oluşturur. Braidotti, bizleri bu etkinin olumlayıcı yanını görmeye ve düşünceyi bu yana evirmeye davet eder. Algıları genişleten tüm bu tanımlar Gülten Akın şiirlerini okurken bizlere ihtiyaç duyulan farklı perspektifi sunacaktır. Onun şiirlerindeki insan-dışı hayvanlar ve kadın imgelerinin ortaklığı ve dolanıklığı süregelen kadın temsilinin diğer yandan insan-dışı hayvanı ne şekilde tanımladığını, ne şekilde genişlettiğini bizlere gösterir. Diğer yandan her iki oluşta da görülen "estetik istismar"ın süregelen hegemonik tanım kaynağı da eleştiriye açılmış olur. Dolayısıyla Akın'ın şiirleri bizlerin zihinlerinde estetik, edebi şekle bürünmüş yeni felsefelerin, farklı ihtimallerin, olumlayıcı temsilcileri olarak okunabilir.

Anahtar kelimeler: Kadın, İnsan-dışı hayvan, Eko-feminizm, Gülten Akın, Şiir

OTURUM 55

ULUSLARARASI MÜZELER KONSEYİ'NİN (ICOM) PERSPEKTİFİNDEN MİRAS KORUMA ÇALIŞMALARI: UNESCO SOMUT OLMAYAN KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI SÖZLEŞMESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Sona Tomaç Kaynar
Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı
sona.tomac@std.yildiz.edu.tr

Nevra Ertürk Güngör
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü
nerturk@yildiz.edu.tr

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumunun (UNESCO) 2003 yılında kabul ettiği Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi toplulukların, grupların ve bireylerin kültürel uygulamalarını, geleneklerini, ifade biçimlerini, bilgi ve becerilerini, bunlara ilişkin araç, gereç ve kültürel mekânları koruma altına alarak sürdürülebilirliğini sağlamayı amaçlayan uluslararası bir sözleşmedir. Korumayı ise somut kültürel mirastan farklı olarak mirasın tanımlanması, belgelenmesi, araştırılması, korunması, himaye edilmesi, tanıtılması, geliştirilmesi, özellikle örgün ve yaygın eğitim yoluyla aktarılması ve çeşitli yönlerinin yeniden canlandırılma olarak tanımlamaktadır. Sözleşme somut olmayan kültürel mirasın korunması için müzeleri araştırma, belgeleme, eğitim ve topluluk katılımı alanlarında katkıda bulunabilecek kurumlar olarak tanımlamıştır.
Bu çerçevede çalışmanın amacı; Uluslararası Müzeler Konseyi'nin (ICOM) Sözleşme öncesinde ve Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren mirasın korunmasıyla ilgili faaliyetlerini incelemektir. ICOM'un somut olmayan kültürel mirasın korunmasıyla ilgili ilk girişimi 2002 tarihli Şangay Deklarasyonu ile başlamış, böylece konu uluslararası müzecilik alanında gündeme gelmiştir. Bu girişim, ICOM'un 2007 tarihinden itibaren UNESCO'nun Hükümetler Arası Komite toplantılarına gözlemci olarak katılmasıyla daha da pekişmiş, Sözleşmeyle ilgili işleyişi yakından takip etmesine olanak tanımıştır. 2018 yılında ICOM Sözleşme'nin resmi aktörlerinden biri olarak akredite sivil toplum kuruluşu statüsünü kazanmış ve bu süreçte kapsamlı faaliyetler gerçekleştirmiştir. Bu çalışma kapsamında ICOM'un somut olmayan kültürel mirasın korunmasına yönelik gerçekleştirdiği uygulamalar, uluslararası iş birlikleri, eğitim programları ve yayınlar incelenmektedir. Çalışmanın yöntemi; literatür ve belge tarama ile içerik analizidir. Çalışmanın sonunda, ICOM'un mirasın korunması ana başlığı altında somut olmayan kültürel mirasın sürdürülebilirliğine nasıl katkı sağladığı, söz konusu katkıların Sözleşme'nin müzelere mirasın korunması için atfettiği genel hedeflerle ne ölçüde uyumlu olduğu değerlendirilmektedir. Çalışma kapsamında elde edilen veriler, ICOM'un geliştirdiği stratejilerin somut olmayan kültürel mirasın korunmasına yönelik sürdürülebilir yaklaşımların hayata geçtiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Somut Olmayan Kültürel Miras, Uluslararası Müzeler Konseyi, Miras Koruma

VİDEO OYUNLARININ MİTOLOJİNİN KÜLTÜREL AKTARIMINDA KULLANABİLİRLİĞİ

Mehmet Erdil
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnteraktif Medya Tasarımı
mehmet.erdil1@std.yildiz.edu.tr

Bahadır Uçan
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İletişim Tasarımı
bucan@yildiz.edu.tr

Video oyunları modern çağda kullanılan, görsel sanat, müzik ve etkileşim barındırabilen bir medya formundaki eğlence aracıdır. Mitoloji, toplumların kimliklerini, tarihlerini ve değerlerini yansıtan efsaneler ve halk hikayeleri bütünüdür. Bu çalışma, video oyunlarının mitolojik unsurların kültürel aktarımında ne derece etkili bir araç olarak kullanılabileceğini araştırmayı amaçlamaktadır. Geleneksel yöntemlerle aktarılan mitolojik hikâyeler, dijitalleşen dünyada genç nesiller tarafından daha az ilgi görmektedir. Bu bağlamda, video oyunlarının etkileşimli yapısı ve geniş kitlelere ulaşabilme potansiyeli, mitolojik unsurların günümüz dijital kültürüne entegre edilmesi için ideal bir ortam sunmaktadır. Çalışmada, video oyunlarının mitolojik temaların hem korunması hem de yeniden yorumlanarak kültürel sürekliliğin sağlanmasındaki rolü ele alınacaktır.

Küreselleşme ve dijitalleşme çağında kültürel değerlerin korunması kritik bir öneme sahiptir. Video oyunları, geleneksel anlatıların modern bir biçimde yeniden hayat bulduğu bir platform olarak değerlendirilebilir. Bu çalışma, video oyunlarının kültürel aktarımda yenilikçi bir araç olup olmadığını tartışarak hem dijital oyun tasarımcılarına hem de kültürel miras koruyucularına farklı bir perspektif sunmayı hedeflemektedir. Aynı zamanda, genç nesillerin mitolojik hikâyelere olan ilgisinin artırılması ve kültürel mirasın sürdürülebilirliği açısından bilimsel bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu araştırma, nitel bir yaklaşımı benimseyerek, anket, içerik analizi ve vaka incelemesi yöntemlerini kullanacaktır. Öncelikle, mitolojik temaları içeren popüler video oyunları (örneğin, God of War, Black Myth:Wukong, Hades) seçilerek, bu oyunlarda kullanılan mitolojik unsurlar incelenecektir. Oyunların hikâye kurgusu, karakter tasarımı, mekân kullanımı ve etkileşim mekanizmaları üzerinden mitolojik unsurların nasıl işlendiği analiz edilecektir. Mitolojik unsurların hangi kaynaklara dayandırıldığı, kaynakla video oyunu içerisindeki kullanım farkları ve kaynağın yorumlanmasındaki farklar hakkında karşılaştırmalar yapılacaktır. Bu oyunların oyuncular üzerindeki kültürel etkilerini ölçmek amacıyla internette anonim anketlerle beraber literatür taraması yapılacak ve akademik kaynaklardan faydalanılacaktır. Son olarak, oyunların mitoloji ve kültürel aktarım potansiyelleri tartışılacaktır.

Bu çalışmanın sonucunda, video oyunlarının mitolojik hikâyelerin ve değerlerin yeni nesillere aktarımında etkin bir araç olarak kullanılabileceği, aynı zamanda kültürel çeşitliliği destekleyebileceği öngörülmektedir. Çalışma, dijital oyunlar ve mitoloji arasındaki simbiyotik ilişkiyi vurgulayarak, kültürel aktarım alanında yenilikçi yaklaşımlar geliştirilmesine nasıl olanak sağlayabileceğinin araştırılması hedeflenecektir.

Anahtar Kelimeler: Video oyunları, mitoloji, kültürel aktarım

YAPAY ZEKA: SİNEMADA YENİ BİR DÖNEM

Kaan Köse
Doktora öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı
kaankose21@gmail.com

Erkan Çiçek
Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi
ercicek@yildiz.edu.tr

Bu çalışma, yapay zekanın film yapım süreçlerindeki giderek artan etkisi ve film yapımına getirdiği yeni olanaklara odaklanmaktadır. Yapay zeka henüz yeni sayılabilecek bir teknoloji olmasına karşın birçok sektörde olduğu gibi sinema sektöründe de köklü değişimleri beraberinde getirecektir. Dördüncü sanayi devriminin getirilerinden biri kabul edilen yapay zeka, sunduğu olanaklar ile sinemada yeni bir dönemin habercisidir. Yapay zeka sinemada, senaryo yazım aşaması, görsel efektler, film karakterlerinin modellenmesi, ses tasarımı ve post prodüksiyon süreçleri gibi birçok alanda sinemaya katkı verebilecek yeni bir unsur olarak yerini almıştır. Yine yapay zeka sayesinde, özellikle son yıllarda hızla artan sinema üretim maliyetlerinde ciddi bir düşüş sağlanacaktır. Bunun yanı sıra yapay zekanın en önemli özelliklerinden olan hız faktörü sayesinde, sinema filmleri eskiye göre çok daha kısa sürelerde seyirciyle buluşma imkanına sahip olacaktır.

Bu çalışmada yapay zekanın sinema filmlerine olan etkisinin daha derinlemesine incelenebilmesi için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışma 2010 yılı sonrası gösterime giren fantastik, aksiyon ve bilim kurgu filmleri ile sınırlandırılmıştır. Çalışmada yapay zekanın senaryo yazım sürecine olan katkıları, yapay zeka ile üretilen karakterlerin gerçek oyuncuların yerini alabilme olasılığı ve CGI kullanımının sinema estetiğine olan etkileri analiz edilmiştir. Çalışma, yapay zekanın insan yaratıcılığını genişleten bir olgu olarak görülmesi açısından öneme sahiptir.

Son dönemde sinema endüstrisindeki dikkat çeken özgün senaryo bulma güçlüğü göz önüne alındığında elde edilen bulgular yapay zekanın sinemadaki yaratıcılığa olumlu katkıları olduğunu göstermektedir. Çalışmadan elde edilen bir diğer bulgu, yapay zeka sayesinde film üretim maliyetlerinde ciddi bir düşüş olduğu yönündedir.

Alan Crosland'in 1927 yılındaki The Jazz Singer filmi ile sese kavuşan sinemada, 1930'lu yıllarda Technicolor sistemi ile renkli sinema dönemi başlamıştır. Bunlar sinemayı değiştiren ve geliştiren çok önemli teknolojik gelişmelerdir. Yeni dönemde, yapay zekanın yapabilecekleri göz önünde bulundurulduğunda, yapay zekanın sinemada kullanımı ses ve rengin getirdiği devrim niteliğindeki değişimlere benzer yeni köklü bir değişimin eğişinde olunduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zeka, sinema, yaratıcılık, teknoloji, dijitalleşme

MODERNİZMİN PLASTİK SANATLARDAKİ BATIDAN DOĞUYA YOLCULUĞU: 1800'LERDEN 1950'YE TÜRKİYE VE AVRUPA'DA SANATSAL EVRİM

Elif Bilgin

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tasarım Programı
elif.bilgin1@std.yildiz.edu.tr

Serdar DARTAR

Doç.Dr., Yıldız Teknik Üniversite, Sanat Bölümü
sdartar@yildiz.edu.tr

Bu çalışmanın önemi, Türk modernizminin Batı sanat akımları ile etkileşiminin plastik sanatlar üzerindeki etkilerini ve bu süreçte Türkiye'nin sanatsal kimliğine yaptığı katkıları ortaya koymasıdır. Çalışmanın amacı, 1800'lerden 1950'lere kadar uzanan dönemde, Türkiye'deki plastik sanatların Batılı modernist akımlar tarafından nasıl şekillendiğini ve bu etkilerin yerel kimlikle nasıl harmanlandığını incelemektir. Bu süreçte, Cumhuriyet dönemi reformları, sanat eğitimi ve sanatçılar arasındaki etkileşimlerin rolü derinlemesine incelenmiş ve modernizmin Türkiye'deki sanatsal gelişim üzerindeki kalıcı etkileri analiz edilmiştir.

Batı'dan alınan modernist etkilerin yerel unsurlarla birleşerek özgün bir Türk modernizmi ortaya çıkardığı ve Türkiye'nin sanatsal sahnede kendine özgü bir yer edinmesini sağladığı tespit edilmiştir. Bu dönemde, Ankara'nın başkent ilan edilmesi ve şehirde modern sanat müzeleri ile galerilerin kurulması, modernizmin Türkiye'deki yayılımını hızlandırmıştır. 1920'lerde ve 1940'larda, Batı'dan gelen modernist etkilerle Türkiye'deki yerel motiflerin birleşmesi, Türk sanatçılarının eserlerinde belirgin bir şekilde görülmeye başlamıştır. Abidin Dino, Bedri Rahmi Eyüboğlu ve Turgut Zaim gibi sanatçılar, Batı'nın modernist tekniklerini yerel kültürle harmanlayarak özgün eserler ortaya koymuşlardır. Ayrıca, Güzel Sanatlar Akademisi'nin modern sanat eğitimi konusundaki reformları, yeni nesil Türk sanatçılarının modernist anlayışla yetişmesini sağlamıştır.

Bu çalışmanın bulguları, Türkiye'de modern sanatın gelişiminin sadece Batı'dan gelen etkilerle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda yerel kimliğin güçlü bir şekilde vurgulandığını göstermektedir. 1940'lar ve 1950'ler boyunca, Türk sanatçılarının Avrupa'daki sanat merkezlerinde edindikleri deneyimler, modernist akımların Türkiye'deki sanatsal üretime entegrasyonunda önemli bir rol oynamıştır. Sonuç olarak, Türk modernizmi, Batı'dan aldığı etkileri yerel motiflerle harmanlayarak, uluslararası sanat dünyasında kendine has bir kimlik oluşturmuştur. Bu süreç, modern Türk sanatının temellerinin atılmasında ve sonraki dönemlerin sanat anlayışını şekillendirmede kritik bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Türk modernizmi, Plastik sanatlar, Batı Sanatı, Sanatsal etkileşim, Yerel kimlik.

TOPLUMSAL CİNSİYET İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA GRIMM MASALLARI'NDAKİ KADIN İMAJI

Sibel Çalık

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tasarım Programı

sibel.calik@std.yildiz.edu.tr

Erkan Çiçek

Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat Bölümü

ercicek@yildiz.edu.tr

Bu çalışmada amaç, Grimm Masalları' nda kadın figürlerin ataerkil toplumsal kodlarla nasıl şekillendiğini ve modern dönemde bu kodların nasıl dönüştüğünü incelemektedir.

Hipotez olarak "Masallar, yalnızca gelenekleri yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda onları yeniden yaratır mı?" fikriyatını ortaya koyabiliriz. Grimm Kardeşler' in derlediği masallar, kadınları genellikle pasif, kurtarılmayı bekleyen karakterler olarak tasvir ederken, bu figürleri toplumsal normların taşıyıcısı haline getirmiştir. Masallar, periler, kahramanlar, prensesler ve prensler aracılığıyla toplumsal bilinci yansıtan kural ve değerleri gelecek nesillere aktarmada rol oynar. Ayrıca toplumsal kodları çocukların hayal gücüne ulaşarak onların bilinçaltlarına enjekte eder. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet dağılımını çocukların hayal gücüne işlemiş ve yetişkinlikteki cinsiyet rollerinin temelini oluşturmuştur. Çalışma, klişe kadın imajlarını feminist ve sosyolojik eleştiriyle analiz ederek bu figürlerin dönüşümünü incelemektedir.

Murathan Mungan' ın "Kırk Oda" adlı eseri, Grimm Masallarındaki geleneksel figürleri yeniden yorumlayarak, kadın imgesini modernize etme çabasını sergiler. Ayrıca Cindy Sherman, Paula Rego, Min Jeong Seo, Disney gibi farklı sanat disiplinlerinde masalların toplumsal cinsiyet rollerinin dönüştüğünü göstermektedir. Ayrıca bu dönüşümlerin sanat ve edebiyat alanında yansımasını karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Bu dönüşüm, yalnızca masalların yapısını değiştirmekle kalmaz, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitliği bilincini geliştirmek için güçlü bir araç sunmaktadır. Kadın figürlerinin sanattaki yeniden yorumu, masalların cinsiyet eşitliği mesajı vermek için kullanılabileceğini göstermektedir.

Araştırma ve yorumlama Yöntemine dayanan bu çalışmada Sonuç olarak; ataerkil bir kültürün ürünü olarak yaratılmış masallardaki kadın rolüne biçilen klişe düşüncelerin (imajların) üzerine odaklanarak söz konusu düşüncelerin modernize edilip yeniden nasıl dönüştürüldüğünü vurgulanmaktadır. Bu dönüşüm hem kültürel kodların eleştirisini hem de toplumsal farkındalık yaratma çabasını yansıtmaktadır. Bu süreç, toplumsal cinsiyet eşitliği için masalların nasıl güçlü bir araç olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Grimm Masalları, Kadın İmajı, Ataerkil.

OTURUM 56

TEKNOPARKLARDA GERÇEKLEŞEN BİLGİ İŞBİRLİKLERİNİN ÖNCÜLLERİNİN VE SONUÇLARI TESPİT EDİLMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Ali Ekber Akgün
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü
aakgun@yildiz.edu.tr

Gamat Karimov
Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü
gamat.karimov@gmail.com

Teknoparklar disiplinlerarası araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin yapıldığı, akademi, kamu ve özel sektör işbirliğinin gerçekleştiği, yenilikçi fikirlerin ürünleştirildiği mekanlar olarak tanımlanmaktadır. Bilgi işbirliği ise, girişimlerin yanı sıra ulusal ekonomilerin rekabet gücünü artıran, daha fazla yeni fikirlerin ve katma değerli yeni ürünlerin ortaya çıkmasına neden olan bir faaliyet türü veya süreçtir.

Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin kuruluş amaçları arasında bilgi işbirliğinin teşvik edilmesi yer almaktadır. Aynı zamanda bu bölgelerde faaliyet gösteren firmaların temel hedefleri de, kendi bölgelerinde bulunan diğer üyelerle bilgi tabanlı işbirlikleri geliştirilmesiyle maliyet avantajı sağlamak, rekabet üstünlüğü gibi kazanımlar elde etmek ve vergisel muafiyetlerden yararlanabilmekten ibarettir.

Teknoparkların amaçlarıyla orada faaliyet gösteren firmaların hedeflerinin eşleşmesi, bilgi işbirliği kültürünün organik olarak yerleştiği ve en yaygın uygulandığı mekanların başında teknoparkların gelmesine neden olmuştur. Bilginin en değerli varlıkların başında geldiği bir dönemde, devlet kaynaklarının da yoğun bir şekilde kullanıldığı teknoparkların faydalılık oranının yükseltilmesi hem şirketler hem de uluslar için yüksek önem arz etmektedir.

Bu kapsamda, çalışmanın amaçlarından biri, hem teknoparkların faaliyetlerinden sorumlu ilgili kurum yetkilileri için faydalı bir analiz raporu hazırlamak, hem de teknoparklarda faaliyet gösteren ve kendi bilgi işbirliği süreçlerini gözden geçirmek isteyen veya bu ekosisteme girmek ve bilgi işbirliği faaliyetlerinde bulunmak için doğal bir mekan arayışında olan ar-ge firmaları için faydalı bir rehber niteliği taşımaktır. Çalışmanın ana amacı ise, Teknoparklarda gerçekleşen bilgi işbirliklerinin öncüllerini ve sonuçlarını ortaya koymaktır.

Yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Öncelikle mülakat görüşmeleri için Türkiye'nin farklı bölgelerinden 30 teknopark belirlenmiş ve belirlenmiş teknoparklarda çalışan üst yöneticilere çevrimiçi ortamda 6 adet soru sorulmuştur. Mülakat görüşmelerinden elde edilen çıktılar MAXQDA programı aracılığıyla analiz edilmiş ve sonuç olarak teknoparklarda gerçekleşen bilgi işbirliklerinin öncülleri ve sonuçları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Teknopark, Araştırma Geliştirme, Teknoloji Transferi, Bilgi İşbirliği.

THE EFFECT OF GAMIFICATION AND REWARD SYSTEMS ON PASSENGER BEHAVIOR IN AIRPORT MOBILE APPLICATIONS

Halil Doğukan Biçici
Simulator Assessment Specialist, Ozyegin University, Pilot Training
dogukan.bicici@ozyegin.edu.tr

Sena Kılıç
Doctoral Student, Yıldız Technical University, Business Administration
Lecturer, Ozyegin University, Aviation Management
sena.kilic@ozyegin.edu.tr

In the today's digital world, mobile technologies are adopted by many airports to improve their passenger experiences and optimize their operations. With the spread of this use, the effective implementation of these mobile technologies and maintaining sustainable user engagement have become more critical in the success of airport operations. Therefore, detailed and comprehensive studies are needed in this area to have better understanding of the users preferences regarding to these technologies, consequently to be able to offer more suitable services.

This study aims to identify the relationship between gamification and reward systems and their effects on passenger behavior in airport mobile applications by investigating these through the theoretical frameworks of self-determination theory (SDT) and user engagement. The study integrates the three fundamental psychological needs which are autonomy, competence, and relatedness outlined in SDT with the behavioral, emotional, and cognitive dimensions of user engagement. In addition to this, gamification elements like badges, levels, tasks and rewards like free lounge access, fast-track pass, special offers are included to understand how they fulfill psychological needs and subsequently influence user engagement.

The study employs a mixed-method research design. On one hand, quantitative data are collected through surveys for analyzing the relationships between variables. On the other hand, qualitative data are collected by conducting in-depth interviews to provide rich insights into user experiences and validate the quantitative findings through thematic analysis.

The study has significant contributions to both theoretical knowledge and practical applications in the field. In terms of theoretical contribution, the study will expand the existing literature on self-determination theory within the context of digital services, gamification and user engagement elements. From a practical standpoint, the findings of the study will guide airport operators and application developers on implementation of gamification elements and reward systems to provide more engaging mobile applications. Moreover, other findings related to user engagement strategies will help them to improve operational efficiency and passenger satisfaction.

Anahtar Kelimeler: Self-Determination Theory, User Engagement, Airport Mobile Applications, Gamification, Reward Systems.

THE DUAL IMPACT OF SOCIAL MEDIA USE IN THE WORKPLACE ON EMPLOYEE BEHAVIOR: EFFECTS ON BOTH THE DARK AND BRIGHT SIDE

Büşra Mücedelli
Danışman, Yıldız Teknik Üniversitesi
busramu@yildiz.edu.tr

Merve Kılıç
Master Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
mervekilliicc@gmail.com

In the modern workplace, the widespread use of social media has a significant impact on employee behaviour, and the objective of this study is to investigate the dual consequences of this phenomenon. Recognizing that social media can have positive and negative impacts depending on the situation, the research evaluates these effects. The dark side focuses on issues such as workplace ostracism, enforced stress, moral and psychological detachment, cyberloafing and cognitive engagement (Koay, 2023), while the light side includes positive elements such as improved communication, collaboration, information sharing and networking among employees (Korzynski, 2024). The study gathers samples through field surveys and conducts a comprehensive examination of the available literature, the purpose of the study is to conduct an in-depth analysis of the impact that the usage of social media has on these two aspects.

Furthermore, Spector (2024) emphasises cyberloafing's dual role and the necessity for policies. By emphasizing the workplace's impact on productivity, Tsai (2023) supports such initiatives. Similarly, Zhou (2021) links cyberloafing to work-related pressures, highlighting the necessity of explicit social media policies. The study will emphasise the importance of organisational policies and guidelines to maximise the benefits of social media in the workplace and minimise the negative effects. This study aims to provide practical recommendations for organisations to sustain a healthy equilibrium by considering the effects of social media usage on employee productivity, privacy, communication, and teamwork. The results of closed-ended survey responses, statistical tests will be used to analyze the patterns and relationships of social media use on employee behavior, including multi-variance regression analysis and correlation tests.

Anahtar Kelimeler: Workplace Ostracism, Challenge Stressor, Psychological Detachment, Cyberloafing, Cognitive Engagement

TAKIM ETİK KÜLTÜRÜNÜN DEĞİŞİM ÇALIŞMALARI BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Zeynep Nur Zaim
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnovasyon, Girişimcilik ve Yönetim Tezli YL Programı
zeynepnurzaim@gmail.com

Selahaddin Şamil Fidan
Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü
ssfidan@yildiz.edu.tr

Etik kültürü, örgütsel bir bağlamda etik veya etik olmayan karar almayı şekillendiren, uygun davranışın ne olduğu hakkındaki paylaşılan değerleri, normları ve inançları yansıtan, örgütsel kültürün bir alt kümesidir (Roy et al., 2024). Takım etik kültürü, bir ekip içindeki yöneticileri ve çalışanları korur, onları etik davranmaya nasıl teşvik eder. Kaptein, Solomon'un iş etiğinin erdem temelli teorisinden yararlanarak Kurumsal Etik Erdemler (CEV) modelini geliştirmiştir. Bu teori, kuruluşların etik davranışı besleyen ve etik olmayan davranışı engelleyen erdemlere veya koşullara sahip olduğunu ileri sürer (Cabana & Kaptein, 2019). Kaptein'in, bir örgütün etik kültürüne bağladığı yedi özel kurumsal erdemi; açıklık, tutarlılık, uygulanabilirlik, desteklenebilirlik, şeffaflık, tartışılabilirlik ve yaptırım yapılabilirliktir. CEV modeli; işyerinde etik olmayan davranışlar, etik liderlik tarzı, kurumsal yenilikçilik, kurumsal bağlılık ve etik karar alma gibi durumlarla çalışılmıştır. Takım düzeyinde ise etik kültürünü; Cabana ve Kaptein (2024) iyi düzenlenmiş etik programlar, Van der Wal ve Demircioğlu (2020) ise etik liderlik ve kamu kurumlarında yapılmış olan inovasyonlar ile incelemiştir. Yapılan çalışmalar, takım düzeyinde etik kültür çalışmalarına daha fazla ihtiyaç olduğu yönündedir.

Örgütler, içinde bulundukları dinamik ortama yanıt olarak zamanla evrimleştikçe, bir örgütün kültürü değişime tabi olur. Bazen bu kültürel değişimler daha etik örgütsel kültürlerle sonuçlanır. Ancak bazı durumlarda etik olmayan hale de gelebilir (Armenakis & Burnes, 2015). Bir organizasyonda değişime hazır olma durumu çok yönlü bir yapıyı ifade etmektedir. Birey, grup, takım ve organizasyon düzeyinde değişime hazır olunabilmektedir. Weiner ve arkadaşlarına göre (2008), değişime yönelik örgütsel hazır olma hali; insanların liderleri, astları ve birlikte çalıştığı iş arkadaşları hakkında düşünme biçiminden etkilenir ve bu da davranışlarında değişikliklere yol açar. Dolayısıyla da değişimin uygulanmasını ve etkililiğini etkiler. Bu durum ve takımların etik olmayan davranışları, değişim çalışmaları kapsamında, takım düzeyinde etik kültürü çalışmalarının yapılmasını önemli bir hale gelmiştir.

Çalışmamızın amacı, literatürdeki takım düzeyindeki boşlukları doldurmak için, değişim faaliyetlerinde takım etik kültürün önemini tartışıp göstermektir. Çalışmamızda, takımlardaki etik kültürün değişim çalışmalarındaki önemi değerlendirilecek ve aralarındaki ilişki incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Workplace Ostracism, Challenge Stressor, Psychological Detachment, Cyberloafing, Cognitive Engagement

SOSYO-EKONOMİK DÜZEY VE CİNSİYETİN MARKA SAVUNUCULUĞU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ETKİLEŞİMSEL BİR YAKLAŞIM

Sena ALTIN
Dr. Öğr. Üyesi, Kayseri Üniversitesi, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü
sena.altin@kayseri.edu.tr

Şeyda OK
Arş. Gör. Dr., OSTİM Teknik Üniversitesi, Pazarlama Bölümü
seyda.ok@ostimteknik.edu.tr

Bu çalışma, marka savunuculuğu ile sosyo-ekonomik düzey arasındaki ilişkiyi cinsiyet temelli bakış açısıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, tüketicilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin, marka savunuculukları üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu, kadın ve erkekler arasındaki farklılıkları belirlemeyi hedeflemektedir. Çalışma, marka savunuculuğunun sadece bir tüketici davranışı değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini anlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca çalışma, cinsiyet temelli pazarlama stratejilerinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Çalışmada, anket yöntemiyle veri toplanmıştır. Hipotezler düşük- orta- yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki kadın ve erkek katılımcılar arasında yapılan karşılaştırmaları ve katılımcıların marka savunuculuğu düzeylerini ölçmeye yöneliktir. Verilerin analizinde JAMOVI (2.4.14) programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde betimsel istatistiklerden faydalanılmış olup hipotezlerin test edilmesinde iki yönlü varyans analizi ve devam testleri uygulanmıştır. Tüketicilerin marka savunuculuğu düzeylerinin cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey açısından karşılaştırıldığı iki yönlü varyans analizinde cinsiyetin temel etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F(1, 494) = 32.35$, $p < .001$ ve η^2kısmi $= 0.061$). TukeyHSD devam testi sonuçlarına göre kadınların marka savunuculuğu puanları (70.00±15.6) erkeklerin puanlarına (63.5±14.5) kıyasla daha yüksektir. Sosyo-ekonomik düzeyin temel etkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F(2, 494) = 225.50$, $p < .001$ ve η^2kısmi $= 0.477$). Bonferroni devam testi sonuçlarına göre sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan tüketicilerin marka savunuculuğu puanları yüksektir (Yüksek > Orta > Düşük). Cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzeyin etkileşim etkisi anlamlı bulunmamıştır ($F(1, 494) = 1.88$, $p > 0.05$ ve η^2kısmi $= 0.008$). Bonferroni devam testi sonuçlarına göre tüketicilerin marka savunuculuğu puanları düşük sosyo-ekonomik düzeyde kadın ve erkeklerde benzerlik göstermektedir. Orta sosyo-ekonomik düzeyde kadınların marka savunuculuğu puanları erkeklere kıyasla daha yüksektir. Yüksek sosyo-ekonomik düzeyde marka savunuculuğu puanları kadın ve erkeklerde benzerlik göstermektedir. Sonuç olarak kadınlar erkeklere göre daha fazla marka savunucusudur. Tüm sosyo-ekonomik düzeylerde kadınların marka savunuculuğu daha yüksek olsa da bu fark yalnızca orta sosyo-ekonomik düzey grubunda daha belirgindir. Fakat sosyo-ekonomik düzey açısından marka savunuculuğundaki farklılık cinsiyet gruplarındaki farklılıktan daha fazla dikkat çekicidir. Bu ise sosyo-ekonomik düzeyin marka savunucusu olmada daha fazla açıklayıcı olduğu anlamına gelmektedir. Cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzeyin marka savunuculuğu üzerindeki etkisini göz önünde bulundurarak, markaların hedef kitlesine uygun pazarlama stratejileri geliştirmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Çalışma kapsamında pratikte ve ilerleyen çalışmalar için birtakım öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Marka savunuculuğu, Marka yönetimi, Sosyo-ekonomik düzey, Marka sadakati.

OTURUM 57

İNÖNÜ KOALİSYONLARI DÖNEMİNDE (1961-1965) TÜRK-AMERİKAN İLİŞKİLERİNİN EKONOMİK VE ASKERİ YÖNLERİ

Murat Kasapsaraçoğlu

Doç.Dr, İstanbul Aydın Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

ikasapsaracoglu@aydin.edu.tr

Türk-Amerikan ilişkileri Soğuk Savaş dönemi ile büyük gelişme kaydetmiş ve günümüze kadar devam etmiştir. Soğuk Savaş'ın başlamasıyla birlikte iki ülkenin karşılıklı siyasi, ekonomik ve askeri çıkarları doğrultusunda kurulan ilişkiler Truman Doktrini (1947) ve Marshall Yardımı (1948) aracılığıyla farklı bir boyuta taşınmış ve Türkiye'nin 1952 yılında Kuzey Atlantik Paktı Örgütü'ne (NATO) üye olmasıyla birlikte Amerika Birleşik Devletleri'ne (ABD) olan siyasi, ekonomik ve askeri bağımlılığı günden güne artmıştır. Bu bağlamda Türkiye'nin Demokrat Parti (DP) tarafından yönetildiği 1950'li yıllar Türk-Amerikan ilişkilerinin en çok gelişim gösterdiği dönem olarak görülebilir. 27 Mayıs 1960 askeri darbesinin ardından yapılan ilk seçimlerin sonrasında İsmet İnönü tarafından art arda kurulan koalisyon hükümetleri döneminde ise özellikle 1963 yılının sonlarında patlak veren Kıbrıs Krizi sonrasında ABD Başkanı Lyndon Johnson'dan Başbakan İnönü'ye gelen tarihi mektup iki ülke ilişkilerinde sonraki dönemi de etkileyen olumsuz bir etki yaratmıştır. Johnson Mektubu'nun ardından ABD merkezli dış politikasını sorgulamaya başlayan Türkiye, Batı'dan ve NATO ittifakından kopmamakla birlikte SSCB (Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği) ve Ortadoğu'daki Arap ülkeleriyle özellikle ekonomik ilişkilerini geliştirmeye çabalamıştır. Bu dönemde Türkiye ile ABD arasında yaşanan siyasi gelişmeler hakkında pek çok çalışma bulunmasına rağmen ekonomik ve askeri ilişkiler konusunda literatürde yeterli sayıda ve kapsamlı çalışmalar bulunmamaktadır. Bu çalışmanın amacı İnönü koalisyonları döneminde (1961-1965) Türkiye-ABD ilişkilerinin ekonomik ve askeri yönlerini incelemektir. Vaka analizi yöntemiyle irdelenecek olan gelişmelerin merkezine Küba Krizi (1962) ve Kıbrıs Krizi (1964) yerleştirilerek bu gelişmelerin Türkiye ile ABD arasındaki ekonomik ve askeri ilişkilerde herhangi bir etkisi olup olmadığı analiz edilmeye çalışılacaktır. Başta Amerikan arşivleri olmak üzere birincil kaynaklara dayalı bu çalışmanın en temel çıkarımı iki ülke arasında yaşanan siyasi krizlere rağmen ekonomik ve askeri ilişkilerde herhangi bir olumsuz gelişme yaşanmadığıdır. Bunun en önemli nedeni ise Soğuk Savaş şartlarında oluşan ittifakın ve Türkiye'nin ABD'ye ve NATO'ya bağımlılığının günden güne artmış olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: İsmet İnönü, Küba Krizi, Kıbrıs Krizi, ABD.

ASSESSING MIGRATION POLICIES IN EAST AFRICA: KENYA'S APPROACH TO REFUGEE SETTLEMENT AND MIGRANT INTEGRATION

Emmanuel Mamadi Oduor

Student, Yildiz Technical University, Political Science and International Relations

mamadiemmanuel@gmail.com

Assoc. Prof. Dr. Fulya Memişoğlu Zaimoğlu

Assoc. Prof. Dr., Yildiz Technical University, Political Science and International Relations

fulyam@yildiz.edu.tr

East Africa keeps expanding its Jumuiya bloc to accelerate its political and economic growth. However, the region has yet to fully embrace a comprehensive, sustainable, and practical migration governance framework. Challenges such as policy implementation, the impending closure of refugee camps in Kenya, and the 2022 UK-Rwanda Asylum Partnership Treaty inform the dynamic migration policy in East Africa. Rwanda's decision to act as a 'third country' for asylum seekers from the United Kingdom (UK), while Kenya and Uganda host large number of refugees, is ironic in principle under the concept of 'good neighbour' within the same regional bloc. The study evaluated the feasibility of migration regional integration policies and refugee settlement in the context of Eastern Africa with a particular focus on Kenya. While the study mainly unpacked the case of Kenya, it also exploited current migrations trends in Eastern Africa as the Rwanda-UK 2022 migration deal. More so, migration being a regional challenge in East Africa, the study contends harnessing migration policies through regional bloc such as the East Africa Community (EAC) juxtaposing the integration approach in shaping migration in the region.

Kenya having experience as a refugee host country since the 1990s and being pertinent on matters of refugees, reconsidered the closure of both Kakuma and Dadaab refugee camps, akin to securitization of the camps. Therefore, securitization theory and integration approach were examined vis-à-vis realist and idealist perspectives on migration policy approaches. The question of settlement and integration remains a quagmire for both the host country and the refugees, despite Kenya's recent progress on Kenya Refugee Act 2021. Primary data were collected through pre-existing 3 semi-structured interviews conducted to refugee stakeholders (1 Refugee lawyer, 1 Non-Governmental Organization member and 1 refugee) in a panel interview amidst the locals (Kenyans) and refugee audience in 2021 in Kenya. Furthermore, in 2024, an online survey evaluating the practicality of integration among other options for migration settlement was carried out attracting 91 participants both refugee and non-refugee stakeholders. More so, Journals and academic works regarding migration were engaged to elaborate the theoretical framework on different migration facets such as socio-economic aspect and securitization. The study assessed the migration approach in the annals of East Africa Community regional bloc for comprehensive and cohesive migration policies, using Kenya's migration policies as a case in point.

Keywords: Migration management, refugee settlement, securitisation, Eastern Africa, Kenya

DEVELOPMENT OF THE CONCEPT OF STATE (DEVLET) AS A DESCRIPTION OF JUSTICE-CENTERED POLITICAL SITUATION IN THE 15TH AND 16TH CENTURY OTTOMAN PERIOD

Hikmet Kırık

Prof. Dr., Istanbul University, Political Science and Public Administration

hikmetk@istanbul.edu.tr

Zafer Evmez

PhD., Political Science and Public Administration

zaferevmez12@gmail.com

This study examines the conceptualization of the state ('Devlet') phenomenon in the 15th and 16th century Ottoman period. The study is conducted through the works of Ali Şir Nevai (Hayret'ül Ebrar-1483; Mahbûbu'l-Kulûb-1500), Tursun Bey (Tarih-i Ebul Feth-1490-95), Kınalızade Ali (Ahlak-i Âlai-1564), Mustafa Ali (Nüshatü's Selatin-1581). In the relevant literature, there are studies by Alam&Porpasha (2017) and Mehdi&Talfgerdi (2024) on etymology. Additionally, Subrahmanyam (2011) defends the political 'situation' that developed in the Middle East, Iran and Northern India from the 15th century onwards as a transition from the mediavel to the early modern period. Crossley & Garthwaite (2016), who share a similar view, touch upon the transition from religiously supported to self-legitimized secularized governments in the post-Mongol period. Thus, the changing state-society relations fill the myth of the "sensory existence and imaginary personality of the state" in the study of Firhi & Bayat (2024). However, the effect of the change in the conceptualization of the state in favor of the centrality of the telos of justice in social system has been ignored in literature. This study will contribute to the literature in terms of conceptualization of the state in the Ottoman Empire in terms of the telos of justice. For this purpose, above-mentioned works were examined with qualitative content analysis. On one hand, circle of justice refers to the interventionist role of political power in securing a moral ground that will ensure individual happiness and common good and prosperity. In the return, there is a circularity in which it derives legitimacy from social sphere. On other hand, fact that this circularity makes societial power possible has made possible the institutionality of the state or myth of 'personal imagination' instead of the personal relations of power. A justice-centered system that can provide prosperity and happiness has made possible societial power not only on a religious but also on a secular basis. As a result, in the new situation, the state can be positioned at center of the political system in a way that is autonomous from sociological sphere and its norms but can dominate it.

Keywords: State, Justice Telos, Legitimacy.

STATE PRACTICES AS A NEW MOTIVATION FOR TERRORISM: THE CASE OF ISIS

Merve Pehlivan İlerisoy

PhD Student, Galatasaray University

milerisoy@dogus.edu.tr

The primary concern of this research is to determine whether the state practices of terrorist organizations can be considered as a motivation of terrorism. It illustrates the manner in which particular states in the control of certain territories encompass them into spheres of operations which are of importance to terrorist groups. For this purpose, the study first determines the existing and potential causes of terrorism, and wars in general, and gives an analysis of those causes. Then the focus is made on the FARC, LTTE, Al Qaeda, and ISIS cases, based on their financial, military, ideologic images, and the scope of their influence respectively. Then the correlation between the political spheres occupied by these forces and their state practices was revealed.

The ability of an organization to draw in foreign terrorist fighters serves as a standard to ascertain the supremacy of each organization, thus enabling a comparison. The main question raised is whether the considerable ability of ISIS to call for and attract foreign fighters can be explained in relation to the specific practices of the state that are being carried out by ISIS. It was indicated that despite the fact that establishing state practices, in their own right, may not be enough for the creation of a dominant sphere of influence, they nevertheless serve to greatly enhance the latter when introduced in certain environments. In particular, the capacity to govern and control, as well as set up a bureaucracy in the occupied territories, enhance an organization's attractiveness and its ability to recruit new members.

In conclusion, the research highlights that properly implementing state practices can alter the relations between terror groups and other actors while increasing their capacity jointly, with finances, military and ideological approaches. Therefore, it becomes clear why it is crucial to pay attention to state-like actions in studying the reasons or factors behind the contemporary terrorists and how they operate.

Keywords: Terrorism, State Practice, Foreign Terrorist Fighters, ISIS, Al Qaeda

Alleviating Listening Exam Anxiety with ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI): The Impact of AI-Generated Tests on Secondary School Students in Türkiye

Hilay Hepdemir

İngilizce Öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığı, Şehit Hikmet Baysal Ortaokulu

hilay.hepdemir@std.yildiz.edu.tr

Semin Kazazoğlu

Dr.Öğr.Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı

semink@yildiz.edu.tr

This study explores the impact of AI-generated listening exams on reducing listening exam anxiety among secondary school students in Türkiye. Situated within the context of Türkiye's newly implemented exam system, introduced in 2023, this study addresses concerns about the heightened anxiety students experience, particularly during listening exams. Listening anxiety, a form of foreign language anxiety, often arises from the challenges of auditory comprehension under timed conditions (Vogel, 2013) and can significantly affect students' performance in high-pressure exam environments (MacIntyre & Gardner, 1991). The research aims to understand how the use of artificial intelligence, specifically ChatGPT, in generating listening exam tasks may alleviate anxiety when compared to traditional exam formats. Secondary school students from İstanbul, Türkiye, who volunteered for the study, participated in both AI-generated and traditional listening exams. Data were gathered through semi-structured interviews, classroom observations, and reflection journals, which offered valuable insights into students' emotional experiences and perceptions of both exam formats. The analysis focused on the students' reported anxiety levels, engagement with the exam tasks, and overall experience with the AI-generated tests. The findings suggest that AI-generated listening exams were perceived as less anxiety-inducing, with students expressing increased confidence and comfort during the task. In comparison to traditional exams, students found AI-generated tasks to be more flexible, personalized, and supportive of their learning. These results indicate that AI can play a significant role in reducing test-related anxiety, offering a potential avenue for improving students' performance in listening assessments. This study contributes to a better understanding of the role AI can play in alleviating exam anxiety and provides implications for future practices in language testing and assessment design.

Keywords: anxiety, listening skill, testing, artificial intelligence, foreign language education

OTURUM 58

POSTKOLONYAL TEORİDE FARKLI YOLLAR: AİMÉ CÉSAİRE VE FRANTZ FANON'UN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Rabia Hanedar
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
rabiahanedar.9@gmail.com

Ahmet Conker
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
aconker@yildiz.edu.tr

Elif Bali Kurtarır
Arş. Gör. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
elifbali80@yahoo.com

Bu çalışma, Aimé Césaire ve Frantz Fanon'un postkolonyal teoriye katkılarını, onların farklı idealleri ve yöntemlerini bir araya getirerek karşılaştırmalı bir çerçevede incelemeyi amaçlamaktadır. Türkçe akademik yazında postkolonyal teori çerçevesinde yapılan çalışmalarda Fanon'un görüşlerine sıkça yer verilirken, Césaire'in katkıları daha az ele alınmaktadır. Uluslararası literatürde Césaire, postkolonyal yazında Fanon'a kıyasla görece daha az incelenmiş olsa da, entelektüel ve kültürel bir figür olarak belirli bir ölçüde yer bulmaktadır. Ancak, Türkçe literatürde bu durumun yeterince yansıtılmadığı görülmektedir. Bu çalışmanın temel hedefi, Césaire'in Fanon'un öncülü olarak postkolonyal yazında önemli önemini vurgulamak ve benzer amaçlarla yola çıkan bu iki düşünürün farklılaştığı konuları öne çıkarmaktır. Bu karşılaştırmalı inceleme, Césaire ve Fanon'un postkolonyal teoriye özgün katkılarını yeniden değerlendirerek, ikisinin dekolonizasyonun amacına hizmet etme yollarındaki farklılıklarını anlamamıza olanak tanır.

Çalışma, Césaire ve Fanon'un sömürgeciliğe karşı mücadelede ortaklaştıkları noktalara rağmen dekolonizasyon sürecine dair farklı yöntemler benimsediklerini savunmaktadır. Buna göre Césaire ve Fanon'un çalışmaları mukayeseli bir çerçevede incelendiğinde, Césaire Négritude hareketi aracılığıyla kültürel kimlik ve "şeyleşme" kavramlarına vurgu yaparak sömürgeciliğin etkilerine yönelik karşıt bir duruş ortaya koyarken, Fanon'un ise kolonyalizmin psikolojik boyutunu ele alarak şiddetin zorunlu bir özgürleşme aracı olarak savunulduğu radikal yaklaşımı benimsediği görülmektedir. Ancak her iki düşünür de farklı ideallerine ve yöntemlerine rağmen sömürgecilik karşıtlığında ortaklaşmaktadırlar.

Bu çalışma sonuç olarak postkolonyal teoriye her iki düşünürün özgün perspektifleriyle, onları postkolonyal teori içinde tamamlayıcı ama biricik figürler olarak konumlandırarak özgün bir bakış kazandırmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aimé Césaire, Frantz Fanon, Postkolonyal Teori.

MEDICICIDE: SİLAHLI ÇATIŞMA VAKALARINDA SAĞLIK ÇALIŞANLARINA YÖNELİK ŞİDDETE DAİR BİR KAVRAMSALLAŞTIRMA

Onur Ağkaya
Dr. Öğr. Üyesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Bozüyük Meslek Yüksekokulu, Dış Ticaret Programı
onuragkaya@gmail.com

Sağlık çalışanları, tüm dünya üzerinde şiddete uğrama bağlamında en yüksek risk içeren gruplardan biridir. Dünya Sağlık Örgütü (2024) verilerine göre sağlık çalışanlarının yüzde 8'i ila 38'i mesleki kariyerlerinin bir noktasında fiziksel şiddete uğramaktadır. Tüm dünyayı etkileyen Covid-19 Salgını sürecinde de sağlık çalışanları yüksek mortalite riskine maruz kalmış ve tahminlere göre dünya üzerinde 115.000'ten fazla sağlık çalışanı enfekte olmuş ve hayatını kaybetmiştir (WHO, 2021). Ne var ki, çok yakın tarihli olmasına küresel salgın boyunca en değerli ve ihtiyaç duyulan meslek gruplarından biri olmalarına rağmen sağlık çalışanlarına yönelik şiddet devam etmiş ve iç savaşların ve benzer çatışma türlerinin yaşandığı birçok ülkede sağlık çalışanları binlercesi tehdit edilmiş ve fiziksel saldırıya uğramıştır (BBC, 2020). Pandemi henüz tam olarak sonlanmamışken ve etkileri devam etmekte iken, sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin en aşırıcı boyutu İsrail'in Filistin'e yönelik saldırılarında bu kez ortaya çıkmış ve uluslararası kamuoyunun gündemine gelmiştir. Söz konusu devletin, başta hastaneler olmak üzere diğer sağlık hizmet araçlarını ve ayrıca, Filistinli ve Filistin'e yardıma giden diğer ülkelerden ve uluslararası sivil toplum kuruluşlarına bağlı sağlık çalışanlarını sistematik olarak hedef alması sonucunda, 2024 yılı itibariyle 900'e yakın sağlık çalışanı öldürülmüştür (BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, 2024).

Bu çalışmada, İsrail-Filistin meselesinde somutlaştığı gibi çatışma bölgelerinde sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin en aşırıcı türü olan öldürme eylemi "medicicide" kavramıyla açıklanmaktadır. Çalışma, medicicide'ı bir siyasal şiddet türü olarak kabul etmekte ve bu konuda, ulusal devletlerin ve uluslararası ve ulus-üstü örgütlerin sorumluluğuna dikkat çekmektedir. Çalışmada, vaka analizi olarak öncelikle Filistin Sorunu ve bir iç savaş görüntüsü hâlindeki Meksika örnekleri vaka analizi olarak seçilmektedir. Hâlihazırda gelişmekte olan bir literatür ve çalışma alanı olan sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin farklı boyutlarına yönelik bir sınıflandırma ve kavramsallaştırma önerilerek, bu çalışma ile ilgili çalışmalara yönelik bir diyalog çağrısı ve katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Medicicide, Sağlık Çalışanlarına Yönelik Şiddet, Sağlık Çalışanlarının Öldürülmesi, Siyasal Şiddet, Uluslararası Güvenlik.

RETHINKING CHINA AFTER THE WAR IN UKRAINE: A COMPARISON OF NATO AND EU STRATEGIES

Ahmet Bilal Tüzgen
PhD candidate, University of Southampton, Politics
a.b.tuzgen@soton.ac.uk

This research examines NATO and the EU's strategies towards China following the start of the war in Ukraine and aims to analyse the impact of the war on these two institutions' China policies. To do this, it utilises the securitisation framework, making a comparative analysis of the extent to which China has been securitised in NATO and EU strategies, and discussing the convergence and divergence between the two institutions.

For many years, due to China's geographical distance and the relatively limited threats it posed to Western countries and the liberal international order, the United States and European countries did not regard China as a security challenge. Instead, their engagement with Beijing mostly focused on areas such as trade and investment, where both sides could benefit. However, this began to be questioned following China's rapid economic growth, military modernisation parallel to its rising economy, more assertive and ambitious stance in both domestic and foreign policy, and its promotion of an authoritarian model on the global stage. One of the developments that intensified this questioning was undoubtedly Russia's initiation of military operations in Ukraine in February 2022. The continuation and deepening of Sino-Russian relations after the war, as well as their declared 'unlimited partnership,' amplified the concerns of Western countries. Nevertheless, not every country was on the same page regarding the policy that should be adopted towards China.

In this regard, an examination of NATO and the EU's strategies provides valuable insight into the convergences and divergences between these two major Western institutions. Therefore, this analysis forms a foundation for developing an approach to address potential challenges that may impact the ability of allies to pursue an effective foreign policy.

Keywords: NATO, EU, China, War in Ukraine, securitisation

ANAYASALARIMIZIN BENİMSEMİŞ OLDUĞU HÜKÜMET SİSTEMLERİ

A. Reşat SARAOĞLU
Dr. YTÜ İİBF Emekli Öğretim Üyesi
sari@yildiz.edu.tr

Hükümet Sistemlerini kuvvetler birliğine ve kuvvetler ayrılığına dayalı olmak üzere sınıflandırabiliriz. Kuvvetler Birliği yasama ve yürütmenin yürütmede birleşmesi ve yasamada birleşmesi olmak üzere iki şekilde tezahür edebilir. Osmanlı- Türk tarihinde ilk iki Anayasa kuvvetler birliği sistemine dayalıdır.1876 Anayasasına kadar Mutlak monarşi söz konusuydu. Padişah sınırsız yetkilere sahipti ve egemenliğini parlamento gibi bir kurumla paylaşmıyordu. Anayasacılık hareketleri tarihinde, başka deyişle demokratikleşme sürecinde gelişmeler sınırsız yetkilere sahip ve egemenliğini hiçbir kurumla paylaşmayan, yönetme yetkisini Tanrıdan alan monarkların yerini, ülkelerini anayasa doğrultusunda yöneten ve egemenliklerini parlamento ile paylaşan ve seçimlerle yönetme yetkisini kazanan ya da kaybeden yöneticilere bırakması şeklinde olmuştur. Ancak ülke tarihlerinde hükümet darbeleri ile geçici olarak ara rejimler yaşanabilir. 1876 Anayasası ile padişahın egemenliği sınırlandırılarak mutlak monarşiden meşruti monarşiye geçilmiştir: Padişah ülkeyi Anayasa hükümleri doğrultusunda yönetecek ve egemenlik yetkisini üyelerinin bir kısmı seçimle belirlenen parlamento ile paylaşacaktı. 1909 yılında yapılan değişikliklerle parlamenter sisteme adım atılmıştır. 1921 Anayasası ise ilk defa Fransız İhtilalinden sonra uygulanmış olan olağanüstü dönemlerin sistemi Meclis Hükümeti Sistemini benimsemiştir. Yasama ve yürütme kuvvetlerinin yasamada birleşmesine dayalı bu sistem uzun süre uygulanırsa çoğunluk tahakkümüne dönüşme potansiyeline sahip olduğu için demokratik bir sistem sayılmaz. 1924 Anayasası Kuvvetler ayrılığını benimsemiş olan ilk anayasamızdır. Bazı hükümleri meclis hükümeti sisteminin izlerini taşımakla birlikte büyük ölçüde parlamenter sistemi benimsemiştir. Tek eksikliği tek parti sistemine göre hazırlanmış olmasıdır. Çok partili sisteme geçilirken buna uygun değişikliklerin yapılması gerekirdi. 1961 Anayasası parlamenter sistemin tüm kurumlarıyla benimsendiği bir anayasa olmuştur. 1971 değişiklikleri ile yürütme güçlendirilmiştir. 1982 Anayasası ise en çok değişiklik yapılan ve anayasa değişiklikleri ile hükümet sistemlerinin de değiştirildiği bir anayasa olmuştur. Orijinal metin yürütmenin daha güçlü olduğu ve cumhurbaşkanının yetkilerinin arttırıldığı bir parlamenter sistemi benimsemişken koalisyon hükümetlerinden sonraki iktidar değişikliği ile önce başkanlık sistemine geçilmesi denenmiş ancak bu da yeterli görülmeyerek "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" adıyla 1876 Anayasası ile 1909 değişiklikleri arasında bir hükümet sistemi tercih edilmiştir. -1787 tarihli ABD Anayasasının bazı eklemeler dışında hemen hemen hiç değişikliğe uğramadığı göz önünde bulundurulursa- Anayasa değişikliklerinin sürekli gündemde tutulması, neredeyse torba yasalar örneğinde olduğu gibi deneme yanılma yöntemiyle adeta Anayasanın yap-boz tahtasına dönüştürülmesi dikkat çekicidir..

Anahtar Kelimeler: Hükümet Sistemleri, TC Anayasaları, Osmanlı-Türk Anayasacılık Hareketleri

İDEOLOJİK ÖNYARGILAR VE SİYASAL KUTUPLAŞMA: DEMOKRASİYE TEHDİT

Gürkan KANAT
Dr, Iğdır İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü,
ORCID: 0000-0001-8055-4182, gurkankanat35@hotmail.com

Bu çalışma; ideolojik önyargıların siyasal kutuplaşmayı nasıl körüklediğini ve bunun demokrasi üzerindeki potansiyel tehditlerini incelemeyi amaçlamaktadır. İdeolojiler, bireylerin ve grupların dünya görüşlerini şekillendirirken önyargıların oluşumunda önemli bir rol oynar. Bu önyargılar farklı siyasi görüşlere sahip bireyler arasında giderek derinleşen ayrışmalara yol açarak siyasal kutuplaşmayı besler. Demokratik toplumlarda fikir çeşitliliği ve diyalog, temel unsurlar olarak kabul edilirken ideolojik önyargılar bu değerleri aşındırarak kutuplaşmayı artırır. Bu bağlamda siyasal kutuplaşma, uzlaşma ve iş birliği gerektiren demokratik mekanizmaların işlemesini zorlaştırır, siyasal sistemlerde tıkanıklıklara neden olur ve otoriter eğilimlere zemin hazırlar. Demokrasinin yalnızca seçim süreçlerinden ibaret olmadığı aynı zamanda katılım, uzlaşma ve farklı görüşlere saygı gibi değerlerin korunması gerektiği bu çalışmada vurgulanmıştır. Ayrıca ideolojik önyargıların ve siyasal kutuplaşmanın derinleşmesi, demokratik değerlerin zayıflamasına ve toplumsal uzlaşının baltalanmasına neden olmaktadır. Bu nedenle demokrasiyi korumak için farklılıkları anlamaya dayalı bir diyalog kültürü geliştirmek hayati öneme sahiptir. İdeolojik önyargılar ve siyasal kutuplaşma demokrasiyi tehdit ederek toplumsal uzlaşıyı zayıflatır. Çözüm ise diyalog ve hoşgörü kültürü oluşturmaktır. Demokratik değerlerin güçlendirilmesi için farklılıkların bir zenginlik olarak görülmesi ve kapsayıcı politikalar geliştirilmesi elzemdir.

Bu bağlamda değerlendirildiğinde bu çalışmanın amacı; ideolojik önyargıların kutuplaşma üzerindeki etkilerini analiz ederek demokrasinin temel unsurları olan diyalog, hoşgörü ve uzlaşmanın nasıl zayıfladığını ortaya koymaktır. Siyasal kutuplaşmanın demokrasiyi nasıl tehdit ettiğine dair örnekler verilecek ve bu durumun otoriter eğilimleri nasıl güçlendirdiği tartışılacaktır. Makale; kutuplaşmanın neden olduğu demokrasi krizlerini değerlendirirken aynı zamanda bu sürecin toplumsal barışa ve politik istikrara etkilerini de ele alacaktır. Son olarak, ideolojik önyargılarla mücadele edebilmek için hangi stratejilerin uygulanabileceği ve demokrasinin yeniden güçlenmesi için hangi adımların atılması gerektiği üzerinde durulacaktır. Bu kapsamda siyasal liderlerin, medyanın ve sivil toplumun bu önyargıların kırılmasındaki rolü tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İdeoloji, Demokrasi, Siyasal Kutuplaşma.

.

OTURUM 61

ŞEYH AHMED GÜLŞENÎ'NİN TABİRNAMESİNDE DAĞ MOTİFİ

Aslıhan Güney
Doktora öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
aslihanbuyuksekerci@hotmail.com

Sevim Yılmaz Önder
Doç, Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
sevimyilmazonder@tde.gmail.com

İlk örnekleri Arapça ve Farsçadan tercüme şeklinde olan tabirnamelerin Türk edebiyatında varlık göstermesi 15. yüzyıldan sonradır. Genellikle sade bir dille yazılan tabirnameler, müstakil bir eser olabilecekleri gibi bazı eserlerin içinde bir bölüm ya da der-kenar şeklinde de karşımıza çıkabilirler. Yapılan araştırmaya göre Türkiye Yazma Eserler Kütüphanelerinde 106 adet tabirname örneğine rastlanmıştır. Doktora tez konumuzu içeren eser ise Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesinde, 42 KON 3407'de kayıtlıdır. Eser toplamda 170 varaktan oluşmakta ve her bir varakta 25 satır bulunmaktadır. Eserin en arka sayfasında yazdığına göre eserin yazım tarihi Hicri 1126, müstensihi ise Şeyh Ahmed Gülşenî'dir.

Edirne'de Gülşenî şeyhi Şeyh Hasan Sezâyî Efendi'ye intisap edip ona damat olan, daha sonra ise ondan hilafet alarak Edirne'de Gülşenî tarikatının Veli Dede Tekkesine şeyh olan Şeyh Ahmed Gülşenî'nin bu zamana kadar tespit edilen iki eseri vardır ve söz konusu tabirname bu eserlerin arasında değildir. Çalışmamızın konusunu oluşturan tabirnamesi, ilk defa tarafımızdan tespit edilmiştir.

Eseri ilginç kılan bir başka nokta ise eserin okuyucuya sunduğu rüya motifleridir. Yemeklerden, mesleklere; coğrafî unsurlardan ilahî olgulara çeşitli alanlarla ilgili birçok farklı ögeyi yorumlayan tabirnamede dikkat çeken motiflerden biri de dağlardır. Dağlar, birçok toplum tarafından tarih boyunca kutsalla ilişkilendirilmiş, birçok mit ve efsaneye konu olmuş, semavi din ve peygamberleri için önemli mekanlardan biri olmuştur. Söz konusu eserde de gerek gerçek gerek hayalî dağlara yer verilmiş, dağ motifi detaylıca incelenmiştir. Birçok mit ve efsaneye konu olan Kaf dağı ile semavi dinlerin anlatılarında önemli rol oynayan Sina, Cudi, Arafat ve Lübnan dağlarının yorumlandığı eserde İslam geleneğinin etkisi hissedilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şeyh Ahmed Gülşenî, Tabirname, Dağlar.

EV KADINI FOLKLORU: TOPLUMSAL ROLLER, KÜLTÜREL KODLAR VE KOLEKTİF BELLEK

Zehra Coşkun
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Edebiyatı
zehhkorkmazzz@gmail.com

Meriç Harmancı
Doç.Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
harmanci@yildiz.edu.tr

Her toplum, kültürel yaşam ve kolektif benliğini şekillendiren kendine özgü bir yapıya sahiptir. Bu yapı, toplumun "özünü" oluşturan unsurlar olarak büyük bir zenginliği barındırır. Folklor bilimi, bir milletin maddi ve manevi değerlerinin tamamını inceleyerek bu kültürel zenginlikleri açığa çıkarmak ve analiz etmek amacı güden bir disiplindir. Giyim-kuşam, örf ve âdetler, yiyecek-içecek kültürü, inançlar, ritüeller, geleneksel tedavi yöntemleri, edebî ürünler ve davranış biçimleri gibi pek çok unsur, folklorun inceleme alanına dahildir. Folklorik unsurlar üzerine yapılan incelemeler neticesinde elde edilen bilgiler, folklor ürünlerini tespit etmede, sınıflandırmada ve mevcut zenginliği gelecek kuşaklara aktarmada büyük bir rol oynarken, bu bilgilerin dönemsel olarak değişiklikler göstermesi, eklentilere veya eksilmelere uğraması gibi birçok özelliği ile ait olduğu millete dair kültürel bir bellek de oluşturur.

Folklorun birçok inceleme alanından birisi de ev kadını folklorudur. Ev kadını ya da günümüzdeki yaygın kullanımı ile ev hanımlığı, folklor ile birlikte incelendiğinde zengin bir gelenek mozaiği ortaya çıkar. Bu çalışmanın amacı, kadınların eylemlerinin altında yatan psikolojik ve sosyolojik etmenleri folklor çatısı altında, folklorun işlevleri ile beraber incelemek ve halk bilimine bu alanda çeşitlilik sunmaktır. Ev kadını folklorunun tanımı ve kapsamı üzerine öneri sunmayı hedefleyen bu çalışma, kadın eylemlerinden doğan günlük hayatın kültürel kodları üzerinde durmaktadır. Folklor ve davranış psikolojisi ilişkisi göz önünde bulundurularak, ev kadını eylemlerine açıklık getirilmeye çalışılmış; toplumsal rol kavramı, toplumsal değişim ve dönüşümler üzerinden okunmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma sonucunda, ev kadınlığının tarihsel süreçte gelişimi, dönüşümü, kabul ve reddedişleri ile kolektif bir bellek sunulmuş ve günlük hayatın kültürel izleri sürülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Türk Kadını, Folklor, Kültürel Bellek, Ev Kadını, Davranış Psikolojisi,

BURSA ARNAVUTLARININ MUHABBET YEMEĞİ: FLİJA

Oğuzhan Özcan
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
oguzhanozcan222@gmail.com

Aynur Koçak
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
nurkocak@yildiz.edu.tr

Bellek kavramı felsefe, psikoloji, sosyoloji, antropoloji gibi çeşitli disiplinler tarafından incelenmiştir. Bellek kavramı üzerine geliştirilen düşünceler belleğin toplumsal ya da bireysel bir mekanizma olduğu yönünde ilerlemiştir. Belleğin toplumsal bir mekanizma olduğunu ileri süren araştırmacılardan biri olan Jan Assmann, kendinden önce belleğin toplumsal bir mekanizma olduğunu ileri süren araştırmacıların fikirlerini geliştirerek "Kültürel Bellek" kuramını öne sürmüştür. Assmann, belleğin mimetik bellek, neseneler belleği, iletişimsel bellek ve kültürel bellek olarak dörde ayırdıktan sonra kültürel bellekleri de içinde bulunduran bir kesişim noktası olarak tanımlamaktadır. Kültürel bellek; kurumsal yapı kazanmış, gündelik olmayan, anlamın sembolleştirildiği, kökenin efsanevi ve çok eski zamana dayandığı, bir grup uzman tarafından ritüeller aracılığıyla gelecek nesillere aktarılan bellektir. Kültürel bellek aktarılırken yazılı metinler olabileceği gibi anlatılar, maskeler, ritüeller, danslar, resimler, yeme-içme vb. gelenekler yolu ile de kültürel belleğin aktarımı mümkün olmaktadır. Çalışmamızda kültürel belleğin aktarım sürecinde yeme içme geleneklerinin nasıl bir rol alabileceği araştırılmıştır. Yeme-içme alışkanlıkları fizyolojik ihtiyaç olmalarının yanı sıra üzerine atfedilen sembolik değerleri de yüklenerek kültürün önemli birer parçası olmuşlardır. Toplumlar yeme-içme alışkanlıkları üzerinden kendileri tanımlamış ve toplum ile bireyin kurduğu bağda yeme-içme alışkanlıkları önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda kültürel belleğin aktarımında önemli bir pozisyonu olan belirli bir grup aktarıcı da yeme-içme gelenekleri noktasında kendini göstermektedir. Kültürel belleğin aktarımı için önemli bir başka nokta ise ritüeller ve bayramlar gibi özel günlerdir. Çalışmamızda bu bağlamda çeşitli örnekler ortaya konulduktan sonra özellikle 19 ve 20. yüzyılda ciddi sayıda göçmen alan şehirlerden biri olan Bursa'da yaşayan Arnavutların kültürel belleğini koruma ve aktarma noktasında yeme-içme pratiklerinin nasıl bir rol aldığı araştırılmış, kaynaklar kişiler ile yapılan görüşmeler neticesinde sonuçlar ortaya konmuştur. Özellikle ‘’flija’’ olarak adlanırılan böreğin özel günlerde, uzman kişilerce yapılıp etrafında oluşturulan sohbet ortamında gerçekleştirilen kültürel bellek aktarımı incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Bellek, Yeme-İçme, Bursa Arnavutları, Flija.

SOSYAL İZOLASYONA MARUZ KALAN YAŞLI YETİŞKİNLERİN PSİKO-SOSYAL SÜREÇLERİNİ ANLAMAK

Fulya Şenay Avcı
Doktora Öğrencisi, Mersin Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
fulyasavci@gmail.com

Amaç: Bu çalışmanın amacı, yaşlıya yönelik olarak sosyal izolasyon belirleyicilerinin neler olduğunu tespit etmek, yaşlının sosyal hayata katılımının ardında yaşlı bireylerin psiko-sosyal süreçleri nasıl yönettiği ve iyi olma hallerine nasıl katkı sunduğunu anlamaktır. Sosyal izolasyon, kurumsal ilişkilerden dışlanma, geçinme zorluğu, işsizlik, gelir dağılımı, göç etme, ırksal ayrım, sosyal korunmanın yetersizliği, beslenme, sağlık gereksinimlerinin giderilememesi, eğitim, öğretim, istihdam, barınma, tıbbi bakım gibi alanlarında var olan erişim kısıtlamaları nedeniyle çaresiz bireyin haklarını kullanma olanağının bulunmaması anlamına gelmektedir. İzolasyon, temel olarak saydığımız birçok faktörün etkisiyle özellikle yaşamın biyolojik nedenlerinden dolayı daha pasif olan yaşlının yaşamını derinden etkilemekte ve yaşlının yaşamın birçok alanında dışlanmasına neden olmaktadır. Özellikle son 10 yıldır dünya genelinde yaşlı nüfus oranlarının giderek artması ve artan yaşlı nüfusun her alandaki gereksinimlerinin karşılanamaması sonucu bir sosyal izolasyon süreci yaşadığının altını çizmektir. Yaşlıların izolasyona maruz bırakılmadan gereksinimlerinin karşılanması gereklidir. Toplumsal yaşamın içinde var olmasını, kendini değerli hissetmesini, çevresine ve yaşamın içinde aktif olmasını sağlamaya yönelik çalışmaların neler olduğunu tespit etmektir.

Yöntem: Çalışmanın amacı doğrultusunda yaşlı popülasyonunun yaşadığı sosyal izolasyon süreçlerinin minimum düzeye indirilebilmesi ve toplumsal yaşamın içinde hem kendine hem de topluma nasıl katkı sunacağına yönelik ülkemizde ve başka ülkelerde yapılan çalışmaları incelemektir. Tespit edilen bulgular ile ilgili kavramların anlaşılmaya çalışılmasını sağlamaktır.

Bulgular: Özellikle son yıllardaki gerek ülkemizde gerekse dünya genelinde yaşlıya yönelik bakış açısının değiştiğini söyleyebiliriz. Yaşlının değersizleşmesine yönelik olarak değişen bu süreçte yaşlının izolasyona uğradığı görülmüştür. İzolasyon yaşayan yaşlıların ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik ne tür çalışmaların yapılmış, nasıl uygulamaya konulmuş bunlar tespit edilmiştir.

Sonuç: Yaşlı yetişkinler arasındaki sosyal izolasyon, duygusal sağlık, bilişsel işlev ve sosyal kimliği etkileyerek psikososyal refahları için önemli bir zorluk oluşturmaktadır. Bu faktörlerin etkileşimi, yalnızlık ve kopukluk döngüsü yaratarak yaşlanmayla ilişkili fiziksel ve ruhsal sağlık risklerini daha da kötüleştirebilir. Ancak, toplum katılımını teşvik etme, iletişim teknolojilerine erişimi geliştirme ve dayanıklılık oluşturma faaliyetlerini teşvik etme gibi proaktif müdahaleler, bu etkileri azaltmada dönüştürücü bir rol oynayabilir. Toplum, sosyal izolasyonun temel nedenlerini ele alarak ve anlamlı bağlantılar için fırsatlar sağlayarak, yaşlı yetişkinlerin tatmin edici, bağlantılı hayatlar sürmesini sağlayabilir. Sosyal izolasyonu azaltma stratejilerine yatırım yapmak, yalnızca bireysel refahı iyileştirme meselesi değil, aynı zamanda yaşlanan nüfusa değer veren ve onları destekleyen kapsayıcı topluluklar yaratmaya yönelik hayati bir adımdır. Yaşama sosyal açıdan, kültürel açıdan ve diğer alanlardan aktif katılım sağlayan yaşlı bireylerin yaşadığı bölgelerde yaşlı bireylerin sağlık durumlarının daha iyi olduğu ve sosyal izolasyondan koruduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Sosyal İzolasyon, Yaşlı Nüfus, Sosyal Refah, İyi Olma Hali

MASALLARDA KONUŞAN HAYVANLAR: BİLLUR KÖŞK MASALLARINDA İNSAN-HAYVAN İLETİŞİMİ

Yılmaz Kaval
Dr. Öğr. Üyesi, Munzur Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
yilmazkaval@munzur.edu.tr

Billur Köşk Masalları, Anadolu'da derlenen ilk masallar olarak kabul edilir. Avrupalı oryantalistlerin çok ilgi gösterdiği ve kaynağına yönelik çeşitli görüşler belirttiği bu masallar, Türk edebiyatında da oldukça kıymetlidir. Bu masallar ile ilgili özellikle Theodur Menzel ve Tahir Alangu'nun çalışmaları kaynak çalışmalar olarak kabul edilir.

Billur Köşk Masalları ile ilgili yerli ve yabancı araştırmacılar pek çok yönden araştırmalar yapıp çeşitli sonuçlara ulaşmıştır. Bu çalışmada da Billur Köşk Masallarında insanlar ile iletişim kurup, konuşan hayvanlar ele alınacaktır. Billur Köşk masallarında insanlar ile konuşan ve iletim kuran hayvanlar; at, kuş ve yılan görülür. At, sadece Ağlayan Nar ile Gülen Ayva masalında yer alır. Billur Köşk masallarında insanlar ile en çok konuşan ve iletişim kuran hayvanlar ise kuşlardır. Muradına Nail Olmayan Dilber, Tasa Kuşu, Zümrüdüanka ve Mercan Kız adlı masallarda kuşlar ve insanlar ile olan iletişim yer almaktadır. Mercan Kız masalında ise yılan ve insan iletişimi görülmektedir. Bu masallarda başka hayvanlardan bahsedilse de insanlar ile iletişim boyutlarına yer verilmemektedir. Asıl halk masalları kategorisinde kabul edilen Billur Köşk Masallarında seçilen bu üç hayvanın özellikle bahsedilmesi üzerinde düşünülmesi gereken bir durumdur. Kuşların geçtiği masallarda kuşların; bilgeliği, öğreticiliği, yol göstericiliği vurgulanırken aynı zamanda gelecekten haber veren, hekimlik özelliği olan, beddua edince beddualarını gerçekleşen olağanüstü canlılar olarak ifade edilir. Masalda geçen at ise sadece bir binek hayvanı olmayıp aynı zamanda kahraman ile konuşan, kahramana en zor zamanlarda yardımcı olan, kahramanın karşılaştığı zorlu imtihanları başarmalarına vesile olan olağanüstü yardımcı karakterdir. Diğer Türk masallarında da karşılaşıldığı gibi bu at da masal kahramanının yanında kalıcı durmaz, kahramana iki tüy verip ortadan kaybolur. Kahraman en zor zamanda göğsünde sakladığı bu tüyleri çıkarıp birbirine sürttüğü zaman olağanüstü at, aniden ortaya çıkar ve masal kahramanını başarıya ve zafere taşır. Sadece bir masalda tesadüf ettiğimiz yılan ise çocuksuzluk motifi bağlamında dünyaya gelen padişahın oğludur. Yılan olarak doğan padişahın oğlu yılan postu yok edilene kadar yılan olarak insanlar ile iletişim kurup konuşur.

Çalışmada, Billur Köşk Masallarında sembolik anlamları ile özellikle seçilen bu üç hayvan, Türk kültüründe en eski devirlerden beri var olan anlamları ile masal türü bağlamında detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Billur Köşk, Masal, At, Kuş, Yılan.

OTURUM 62

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNDE BİLİNÇLİ FARKINDALIK, PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLUK VE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Merve Ayvaz
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü
merve.ayvaz@std.yildiz.edu.tr

Mustafa Erol
Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü
merol@yildiz.edu.tr

Bilinçli farkındalık, bireylerin içinde bulundukları anı fark etmeleri ve bu farkındalık haliyle yaşadıklarını hissetmeleri, hislerinin ise onları yargılamadan farkında olmalarını ifade eder. Bilinçli farkındalık, kendimizi tanımak, kabul etmek ve iç dünyamıza yönelmekle ilgilidir. Psikolojik iyi oluşluk, kişilerin genel ruh sağlıklarının ve duygusal dengelerinin olumlu yönde gelişim göstermesi ve buna bağlı olarak genel bir iyi oluş haline sahip olmalarıyla ilgilidir. Yaşam kalitesi ise kişilerin fiziksel, duygusal, psikolojik ve sosyal yönden yaşamlarından duydukları genel tatminkarlık düzeyiyle ilişkilidir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, ilkokul 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin bilinçli farkındalık, psikolojik iyi oluşluk ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılarak gerçekleştirilecektir. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul'un Esenyurt ilçesinde öğrenim gören ve basit rasgele örnekleme metodu ile belirlenen yaklaşık 1000 ilkokul 3 ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşacaktır. Öğrencilere, bilinçli farkındalık düzeylerini ölçen bir ölçek; psikolojik iyi oluşlarını ölçen bir ölçek; yaşam kalitelerini ölçen bir ölçek olmak üzere toplamda üç ayrı ölçek uygulanacaktır. Toplanan veriler, SPSS programı aracılığıyla korelasyon, regresyon, T test ve ANOVA gibi istatiksel tekniklerle analiz edilecektir. Araştırmanın bulgularının, ilkokul öğrencilerinin yaşadıkları her anın farkında olarak ve duygularını hissederek yaşamalarının; duygusal dengede olma hallerinin, fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden kendilerini yeterli hissetmelerinin, gelecekte kendisini gerçekleştirmiş sağlıklı bir birey olmaları yönünde öğrencilere olumlu bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca piskolojik iyi oluş, bilinçli farkındalık ve yaşam kalitesi arasında yüksek düzeyde korelasyon olacağı düşünülmektedir. Bu yönüyle araştırma verileri, bilinçli farkındalık düzeyi yüksek olan öğrencilerin, psikolojik iyi oluş ve yaşam kalitesi durumlarının da yüksek olacağı yönünde bir ilişki sunması beklenmektedir. Ayrıca, öğrencilerin psikolojik dengelerinin ve sosyal ilişkilerindeki dinamiklerin, bilinçli farkındalık seviyeleriyle ilişkide olması öngörülmektedir. Bunun yanında, psikolojik iyi olma hallerinin, yaşam kalitelerindeki durumla da pozitif yönde bir ilişkiye sahip olması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilinçli Farkındalık, Yaşam Kalitesi, Psikolojik İyi Oluşluk

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK TASARLANAN DEPREM EĞİTİMİNE KARŞI ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ[1]

Kevser Arslan
Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilgisi Eğitimi
arslankevser96@gmail.com

Aslı Görgülü Arı
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilgisi Eğitimi
agorgulu@yildiz.edu.tr

Meryem Hayır Kanat
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi
mhayir@yildiz.edu.tr

Dinamik bir gezegen olan dünya, var oluşundan bu yana yer kabuğunda yıkıcı etkiler yaratabilen farklı büyüklüklerdeki birçok depreme tanık olmuştur. Depremler oluşturduğu fiziksel, sosyal, toplumsal, psikolojik etkileri ve yaşattığı can kayıplarıyla hayatımızı ciddi boyutta etkilemektedir. Türkiye, Alp-Himalaya deprem kuşağında bulunması ve sismik açıdan aktif bir bölgede yer alması nedeniyle deprem riskiyle iç içe bir ülkedir. Türkiye sahip olduğu coğrafi konumu nedeniyle depremle her an yüz yüze gelebileceği gerçeğini ortaya koymaktadır. Yakın geçmiş kabul edilebilecek 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen ve ciddi boyutta yıkıcı etkiler oluşturan deprem, ülkemizi bu gerçekle korkutucu bir biçimde yüzleştirmiştir. Özellikle deprem kuşağında yer alan ülkelerin deprem bilinci ve duyarlılığıyla yaşaması ve depreme karşı koruyucu önlemler inşa etmeleri bir zorunluluk haline gelmiştir. Bireylerin karşılaşabilecekleri bir depremde uygun davranış ve tutumu sergilemeleri, kendilerine güvenli bir ortam oluşturabilmeleri gerekmektedir. Ev, sınıf, dışarı ortamında uygun tedbirleri alması ve bulunduğu ortama ait korunma yollarını uygulaması ön koşuldur. Bu noktada ise bireylere verilebilecek deprem eğitiminin önemi gözler önüne serilmektedir. Okul çağındaki bireylere verilebilecek etkin bir eğitimle depreme yönelik gereken bilgi ve becerilerin kazandırılması hem kendilerinin hem de çevrelerinin güvenliği için hayati bir katkı sağlayacaktır. Buradan hareketle çalışmada, ortaokul öğrencilerine yönelik uygulanan deprem eğitimi sürecine ve içeriğine ait öğrenci görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubunu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemesine başvurularak belirlenen ve yedinci sınıf düzeyinde öğrenim gören toplam 30 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma verileri, öğrencilere projenin uygulanması sırasında kullanılan öğrenci günlükleri aracılığıyla elde edilmiştir. Öğrenci günlüklerinden elde edilen veriler, betimsel analizle çözümlenmiştir. Çalışma bulguları öğrencilerin depremin tanımı ve oluşumu, depreme karşı önlem ve koruyucu tedbirler, deprem sırasında sergilenmesi gereken davranışlar, deprem çantasına koyulması gerekenler, ilkyardım süreci hakkında yeni bilgiler öğrendiklerini ortaya koymuştur. Resim çizme, yazma, kodlama, tasarım, takım çalışması içerisinde çalışma, dijital programları kullanma gibi becerilerinin geliştiği öğrenciler tarafından belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin en çok sanal gerçeklik gözlükleriyle deprem sürecini izleme, dayanıklı ev yapma, sismometre yapma, rasathane gezisi, arduino ile enkaz tespiti, tişört boyama, gazete haberi hazırlama etkinliklerini sevdikleri tespit edilmiştir. Buna karşın hikâye yazma ve proje geliştirme etkinliklerini sevmediklerine öğrenci görüşlerinden ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları doğrultusunda proje süreci ve içeriğine yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Afet, Deprem, Deprem Eğitimi, Deprem Farkındalığı, Ortaokul, Görüş.

[1]Bu bildiri TÜBİTAK 4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları Destekleme Programıyla desteklenen ve Yıldız Teknik Üniversitesi tarafından yürütülen 123B479 numaralı "Depreme Karşı Bilinçli, Toplum Olarak Güçlüyüz!" Projesi kapsamında hazırlanmıştır.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN SINIF İÇİ ETKİNLİKLERDE YAPAY ZEKA KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Beyza Nur Oturak
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi
beyzaoturak@gmail.com

Ümmühan Yeşil Dağlı
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü
ummuhan.yesil@yildiz.edu.tr

Bu çalışmada okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi etkinliklerde yapay zeka kullanımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Yapay zeka, içinde bulunulan çağın önemli bir gerçeğidir. Giderek insan hayatında yaygınlaşmaya başlayan yapay zeka, eğitimde de kendini göstermektedir. Yapay zekanın eğitim alanında kendine yer bulmasıyla birlikte eğitimin önemli bir paydaşı olan öğretmenlere de yapay zekayı öğrenmek ve etkili kullanmak adına önemli görevler düşmektedir. Günümüzün ve geleceğin bir gerçeği olan yapay zeka ile çocukları erken yaştan itibaren doğru yöntemlerle tanıştırmak oldukça önemlidir. Okul öncesi eğitim, çocukları yapay zeka ile doğru yöntemlerle tanıştırmak için uygun bir dönem olsa da bu süreçte öncelikle öğretmenlerin yapay zekayı öğrenmesi ve doğru birer yapay zeka kullanıcısı olabilmeleri gerekmektedir. Eğitimde yapay zeka; dersin planlanmasından, derste kullanılan bir araca kadar birçok farklı alanda kullanılabilmektedir. Eğitim sürecinin planlanmasında, süreç boyunca ve sürecin sonunda yapay zeka öğretmenlere farklı hizmetler sunmaktadır. Bu durumda, öğretmenlerin tutumları, alışkanlıkları, inançları ve görüşleri gibi etmenler öğretmenlerin yapay zeka kullanımını etkileyebilmektedir. Bu sebeple çalışma kapsamında okul öncesi öğretmenleriyle yapılacak görüşmelerle, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi etkinliklerinde yapay zekayı kullanıp kullanmadıkları, kullanıyorlarsa hangi amaçla kullandıkları, kullanmıyorlarsa nedenleri, yapay zeka kullanırken karşılaştıkları zorluklar ve kendilerini bir yapay zeka kullanıcısı olarak nasıl değerlendirdikleri, yapay zeka kullanımını kolaylaştırmak için nelere ihtiyaçları olduğuna dair görüşlerine yer verilecektir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desende oluşturulacaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, amaçsal örneklem yöntemiyle seçilecek olan 12 okul öncesi öğretmeni oluşturacaktır. Veri toplama sürecinin başında öğretmenlere yapılandırılmış "öğretmen bilgi formu" gönderilecektir. Bilgi formlarından toplanan veriler neticesinde katılımcılar, yapay zeka araçlarıyla ilgili deneyimi olanlar/olmayanlar olarak iki gruba ayrılacaktır. Yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla verilerin toplanacağı çalışmada görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilecektir. Verilerin analizi için katılımcılarla görüşmelerden elde edilen notlardan kodlar geliştirilecek, sonra da kategoriler ve temalar oluşturulacaktır. Oluşturulan kategoriler literatür bağlamında yorumlanacaktır. Araştırmanın bulguları, yapay zekayı okul öncesi eğitim sınıflarına entegrasyonun artırılması açısından literatüre ve uygulamaya katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Eğitimde Yapay Zeka, Okul Öncesi Eğitim, Okul Öncesi Öğretmeni.

YARATICI DRAMA EĞİTİMİNİN İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ARKADAŞLIK BECERİLERİNE ETKİSİ

Gülşah Şahin
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sınıf Eğitimi
511gulsah@gmail.com

Mustafa Erol
Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü
merol@yildiz.edu.tr

Akranlarla kurulan olumlu ve güvenilir ilişkiler, her yaşta önemli ve gereklidir. Literatürde, bu tür sağlıklı ilişkilerin çocukların genel mutluluğu, iç huzuru ve akademik başarıları üzerinde belirgin bir etkisi olduğu vurgulanmaktadır. Arkadaşlık, çocukların duygusal gelişiminde, sosyal becerilerinin pekişmesinde ve kendilerini güvende hissetmelerinde kritik bir rol oynar. Oyun, bu bağların kurulmasına yardımcı olan güçlü bir araçtır. Yaratıcı drama ise oyun ve sanatın birleşimiyle, çocukların kendilerini ifade etmelerini, düşüncelerini paylaşmalarını ve duygusal bağlar kurmalarını sağlayan etkili bir tekniktir. Yaratıcı drama, çocukların kendi bilgi ve deneyimlerinden hareketle akranlarıyla etkileşimde bulunmalarını teşvik eder. Bu süreç, çocukların yalnızca sosyal becerilerini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda özgüvenlerini artırır. Bu tür etkileşimler, çocukların sadece bireysel olarak değil, grup içinde de kendilerini güvende hissetmelerine yardımcı olur. Ayrıca, yaratıcı drama teknikleri, çocukların birbirlerini kabullenmelerini ve ortak hedefler doğrultusunda iş birliği yapmalarını teşvik eder. Sonuç olarak yaratıcı drama, çocukların sağlıklı arkadaşlık ilişkileri kurmalarına ve sürdürmelerine katkıda bulunarak, onların toplumsal uyum süreçlerini güçlendirebilir. Bu bağlamda çalışmanın amacı yaratıcı drama eğitiminin ilkokul öğrencilerinin arkadaşlık becerisine etkisini incelemektir. Bu amaç kapsamında araştırma nicel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel kontrol gruplu ön ve son testli desen kapsamında yürütülecektir. Araştırmanın çalışma grubu İstanbul' da öğrenim gören ve kolay ulaşılabilir örneklem seçme yöntemiyle belirlenen ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Deney grubuna 8 hafta boyunca düzenli olarak yaratıcı drama etkinlikleri uygulanırken kontrol grubu müfredat derslerine devam edecektir. Araştırmanın verileri Akran İlişkileri Ölçeği ve Çocuklar için Dijital Bağımlılık Ölçeği aracılığıyla elde edilecektir. Elde edilen veriler SPSS paket programı aracılığı ile analiz edilecektir. Araştırma sonucunda yaratıcı drama eğitimi alan deney grubunun kontrol grubuna göre arkadaşlık ilişkilerinin daha yüksek olacağı, dijital bağımlılık düzeyinin ise düşük olacağı düşünülmektedir. Bu sonuç bağlamında çalışmada önerilere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Değerler Eğitimi, Yaratıcı Drama, Arkadaşlık Becerisi.

ÇOCUKLARI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINA DEVAM EDEN VELİLERİN BEKLENTİLERİ İLE EBEVEYN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Emel Tatar Keskin
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı
eylem-tatar@hotmail.com

Ümmühan Yeşil Dağlı
Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü
uydagli@gmail.com

Okul öncesi dönem, bireyin 0-6 yaş arasındaki zamanı ve gelişim alanları bakımından en önemli yılları kapsar. Zaman içinde erken çocukluk dönemi eğitiminin öneminin anlaşılması, giderek artan kentleşme nedeniyle çocuğun akran etkileşimine ihtiyaç duyması, ve çalışan anne sayısının artması gibi sebeplerden dolayı okul öncesi eğitim kurumlarına duyulan ihtiyaç artmıştır. Okul öncesi eğitim kurumlarına duyulan ihtiyacı karşılamak için hem devlet okullarının, hem özel okulların sayısı artmıştır. Yapılan alanyazın taramasında ebeveynlerin; idarecilerden, öğretmenlerden ve kurum çalışanlarından çeşitli beklentileri olduğu ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerin kurumdan eğitsel ve pragmatik beklentileri olduğu fakat bu beklentilerin; velilerin eğitim durumlarına, sosyo-demografik yapılarına, köy-kentte yaşama durumlarına, sahip oldukları çocuk sayısına, okulla ilgili referans bilgilerine, kurum öğretmenlerinin ve çalışanlarının tanıdık olmasına göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Diğer taraftan, alanda araştırmacılar tarafından yapılan gözlemlerde, özellikle Covid-19 salgını sonrasında ebeveynlerin kurumdan, öğretmenden ve kurum çalışanlarından beklentilerinin gün geçtikçe değiştiği fark edilmiştir. Ek olarak, ebeveynlerin daha kaygılı oldukları ve daha koruyucu bir ebeveynlik tutumu içinde oldukları da yapılan araştırmalarda tespit edilmiştir. Tüm bunlardan yola çıkılarak; ebeveynlik tutumları ile ebeveynlerin kurumdan beklentilerinin ilişkili olabileceği savı üzerine geliştirilmiş olan bu araştırmanın amacı, çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden velilerin (anne-baba) eğitim kurumlarından beklentileri ile ebeveyn tutumları arasında nasıl bir ilişki olduğunu belirlemektir. Araştırmanın bağımsız değişkeni ebeveyn tutumları, bağımlı değişkeni ise velierin kurumdan beklentileridir. Ayrıca, velilerin sosyo-demografik özelliklerinin veli beklentilerini nasıl modere ettiği incelenecektir. Bu araştırmanın örneklemini İstanbul/Çekmeköy ilçesindeki okullarda öğrenim gören 48-72 aylık çocukların velileri oluşturacaktır. Hedeflenen örneklem büyüklüğü 250 çocuğun velisidir. Veriler Yeşil Dağlı tarafından geliştirilen "Ebeveyn Beklenti Anketi" ve Karabulut Demir tarafından geliştirilen "Ebeveyn Tutum Ölçeği" ve kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanacaktır. Veriler SPSS programı ile analiz edilecektir. Analizlerde betimsel istatistik, korelasyon ve regresyon analizleri yapılacaktır. Araştırmanın bulguları, alanyazına önemli bir katkı sağlamasının yanı sıra, okul öncesi kurumlarına ve çalışanlarına da uygulamalarında ışık tutacaktır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Erken Çocukluk Eğitimi, Ebeveyn, Beklenti, Ebeveyn Tutumları

OTURUM 63

ÜNALAN MAHALLESİ'NİN DÖNÜŞÜMÜ: ESNAFIN PERSPEKTİFİNDEN BİR ANALİZ

Öznur Ökmen

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü,

Sosyoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

oznurokmen@hotmail.com

Betül Duman Bay

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi

betulduman@hotmail.com

Bu çalışma, alışveriş merkezinin bir mahalleye gelmesiyle birlikte yerelde bulunan küçük esnafın alışveriş merkezinden nasıl etkilendiğine odaklanmaktadır. Kentsel yapı, çevresinde farklı unsurların bir araya gelmesiyle oluşmakta ve bu unsurların birinde gerçekleşen değişim, diğer unsurları da tetiklemektedir. Son yıllarda giderek yaygınlaşan AVM'ler bulundukları çevreyi sosyal, ekonomik yönden etkilemektedir. Erkip ve Ozuduru'ya (2015, s. 4) göre Türkiye'de özellikle 1980'lerin sonlarına doğru AVM'lerin yaygınlaşmasının çeşitli ekonomik, sosyal faktörlere bağlı geliştiği görülmektedir. Bu süreçte neoliberal politikalar ön plana çıkmaktadır. Kentlerin sermayenin ihtiyaç ve çıkarlarına göre yeniden şekillenmesi ve özellikle yabancı yatırımcıların varlığı kentlerin metalaşmasına neden olmaktadır. Bu hızlı değişen ekonomik yapıdan etkilenenler arasında hem kent sakini olarak hem de geçmişten günümüze kentlerin ticari hayatında önemli rol oynayan esnaflar bulunmaktadır. Özellikle esnafın yeni rekabet koşullarına nasıl yanıt verdiğini anlamak önem taşımaktadır. Bu anlamda çalışmanın temel amacı, Üsküdar İlçesi'ne bağlı Ünalan Mahallesi'nde kurulan Emaar AVM'nin yerel esnaf üzerindeki etkilerini ve süreç içerisinde esnafın yaşadığı değişimi incelemektir. Ünalan Mahallesinde çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren esnafların bakış açılarına, deneyimlerine odaklanılmaktadır. Emaar AVM'nin yer seçimiyle birlikte esnafın yaşadığı değişimin analizi için kentsel ekoloji yaklaşımı kullanılmaktadır. Konu, özellikle 'istila', 'yerine geçme' ve 'rekabet' kavramları çerçevesinde incelenmektedir. Robert E. Park' a göre (2017, s. 73), rekabetin temelinde varoluş ve geçim mücadelesi bulunmaktadır. Birbiriyle çatışan bireyler arasında uyum sağlayamayanların yok olduğu bir mücadele alanı vardır.

Esnaflaşma sürecinde ahilik teşkilatı önemli bir yer edinmektedir. Ahilik ilkelerine göre, esnafın cömertlik, sosyal yardımlaşma, dürüstlük, komşuluk ilişkilerine önem verme gibi toplumsal düzeni sağlamaya yönelik işlevleri olduğu görülmektedir (Mahiroğulları, 2008, s. 145-149). Dolayısıyla esnaflar, bir mahallede yalnızca ticari aktör olmaları açısından değil aynı zamanda sosyal faktörler açısından da önemli işleve sahiptir. Bu anlamda yeni oluşan rekabet ortamında yerel esnafın mahalledeki güncel durumunun araştırılması önem taşımaktadır. Esnaflar üzerine çalışmaların kısıtlı olması ve mevcut çalışmaların genellikle farklı disiplinlerce ele alınması bu alanda bir boşluk oluşturmakta ve esnafın sosyolojik açıdan araştırılmasını değerli kılmaktadır. Nitel bir araştırma olarak tasarlanan bu çalışmada, Ünalan Mahallesi'nde saha araştırması gerçekleştirilmektedir. Veri toplama aracı olarak derinlemesine mülakat yapılacaktır. Mahalle muhtarına ve esnaflara uygulanacak mülakatlar aracılığıyla esnafın deneyimlerine odaklanılacak, yeni rekabet koşullarında sektöre göre değişen mevcut durumu ve geliştirdiği stratejiler açığa çıkartılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Esnaf, AVM, rekabet, neoliberal kentleşme.

TÜKETİM TOPLUMUNDA SOSYAL ZAMAN İLİŞKİLERİ

Ali Haydar Beşer

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sosyoloji

alihaydar.beser@medeniyet.edu.tr

19. yüzyılda başta Avrupa ülkelerinde, sonrasında farklı biçim ve derecelerde Batı dışı toplumlarda sanayi ilişkilerinin sosyal ilişkilerde belirleyici bir konuma yerleştiği tarihsel bir gerçekliktir. Ama özellikle 20. yüzyılın ortalarından itibaren birçok farklı faktörün sonucu olarak sosyal yapıların değiştiği ve artık sanayi sonrası bir döneme geçtiğimize ilişkin çok sayıda teorik yaklaşım geliştirildi. Birbirinden farklı noktalara eğilen bu yaklaşımlar arasında en önemlilerinden birisi de "tüketim toplumu" yaklaşımıydı. Buna göre üretimin daha merkezde olduğu "sanayi toplumları"ndan farklı olarak artık tüketim olgusu ve tüketim ilişkileri sosyal ilişkilerin merkezinde yer almaya başladı. Bu yaklaşım, tüketimin niceliksel artışından ziyade malların mübadele ve kullanım değerlerinin ötesinde sembolik değerinin daha önemli hale gelmesiyle bu dönemin önceki dönemlerden ayrıştığı vurgusuna sahiptir. Tüketim toplumu isimlendirmesini mümkün kılan bu yeni sosyal ilişkilerde ve ortaya çıkan tüketim kültüründe önceki döneme göre önemli değişimlerden birisi de zaman algıları, zaman kullanımı ve zamansal ilişkilerdir. Bu bildiride üretim-yönelimli bir sosyal yapıdan tüketim-yönelimli sosyal yapılara geçilirken zamansal ilişkilerin nasıl ve hangi yöne doğru değiştiği konusunda eleştirel perspektiften bir analiz yapılması amaçlanmaktadır. Bu dönemde gerçekleşen şey sadece saat-zamanına bağlı katı bir mesai uygulamasının yerine esnek çalışma biçimlerinin alması değildi. Bunun daha derininde yer alan şey zamanla kurulan ilişkinin değişmesiydi. "Gelecek" vurgusu yerini "şimdi"ye hatta "ân"a bıraktı. Geçmişten ve gelecekten alabildiğine sıyrılan şimdi, "ânın tiranlığı" ile sonuçlandı. Muhayyel bir cennet olarak "gelecek" yerine, "şimdi"nin kutsandığı bir kavrayış tüketim kültürünü besledi. Bunun sosyal ve kültürel sonuçları giderek daha görünür hale geldi. Diğer taraftan "hız" bu yeni sosyal yapının en önemli unsurlarından biri haline geldi. Teknolojinin egemenliği ile "sosyal hızlanma" ve "hız kültürü" belirleyici hale geldi. "Kullan-at" kültürü sadece metalar için değil, sosyal ilişkilerde de geçerli hale geldi. Borç ve kredinin herkesi kuşatması, zaman borçluluğunu meydana çıkardı. Boş zaman tüketim toplumunun yeni ve değerli "nesne"si haline geldi. Tüketim kültürü yeni bir zamansal rejim meydana çıkardı. Bunu analiz edebilmenin yolu ise zamansal tahayyüle sahip olmakla mümkündür. Sonuçta tüketim-yönelimli toplumların ayırt edici özelliklerini görmenin en önemli yollarından biri farklılaşan sosyal zamana bakmaktan geçmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal zaman, tüketim toplumu, tüketim kültürü, hız.

TÜRKİYE'DE 2015-2024 YILLARI ARASINDA YAPILMIŞ EKONOMİ VE SOSYOLOJİ KONULU DOKTORA TEZLERİNİN İÇERİK ANALİZİ

Ece Bengi Tüfekçioğlu

Arş. Gör., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sosyoloji

ecebengi.saglamer@medeniyet.edu.tr

Bu çalışmanın amacı Türkiye genelindeki üniversitelerde yapılmış ekonomi ve sosyolojiyi birlikte ele alan doktora tezleriyle ilgili bir içerik analizi yapmak, yapılan analizle Türkiye'deki üniversitelerin ekonomi ile sosyolojiyi hangi konular üzerinden birleştirdiğini ve yöntemlerini görmek ve akademinin yöneldiği eğilimi yorumlamaya çalışmaktır. Çalışmada konularında "ekonomi" ve "sosyoloji" alanlarını birlikte ele alan Türkiye'deki üniversitelerde yazılmış, erişime açık 87 doktora tezi incelenmiştir. "Ekonomi" alanı alınırken veri eksikliği olmaması adına "Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri" ile "Ev Ekonomisi" konuları da örnekleme dahil edilmiştir. Çalışmayı sınırlandırmak için 2015-2024 yılları arasında 10 yıllık bir süreç içerisinde arama yapılmıştır. Bulunan tezlere içerik analizi yapılarak tezler konu, yıl, yöntem, üniversite, fakülte gibi farklı yönlerden incelenmiştir. İlgili alanda en fazla doktora tezinin 17 tez ile 2019 yılında kaleme alındığı, devamında ise 2017 yılında 14 tezin yazıldığı görülmektedir. Üniversitelere bakıldığında ise "ekonomi" ve "sosyoloji" konuları birlikte ele alan doktora tezlerinin son on yılda 13 tez ile en fazla İstanbul Üniversitesi'nde kaleme alındığı bulunmuştur. İkinci sırada ise 11 doktora tezi ile Ankara Üniversitesi gelmektedir. Çalışma alanlarına bakıldığında ismi geçen ana bilim dallarının dışında Aile ve Tüketici Bilimleri, Atatürk İlke ve İnkılapları, Coğrafya, Tarih gibi disiplinler öne çıkmaktadır. Çalışılan konular irdelendiğinde alan çalışmaları, çocukluk sosyolojisi, değişim sosyolojisi, toplumsal cinsiyet, göç ve yoksulluk dikkat çekmektedir. Bu bağlamda yapılan çalışma akademinin ekonomi ve sosyoloji bilimlerinin birlikte kullanıldığı çalışmaları irdeleyerek önceki yıllarla ve gelecekte yapılan çalışmalarla kıyas imkânı doğurmakta; üniversitelere ve ana bilim dallarına göre çalışılan konuların haritalandırma çalışmalarını yaparak belirli eğilim ve ekollerden bahsedebilmeye olanak sağlamaktadır. Bununla beraber birlikte çalışılan disiplinleri de görebilmek yeni çalışma konuları doğuracaktır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomi, sosyoloji, doktora tezi, içerik analizi

TÜRK VE SURİYELİ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL ENTEGRASYON VE ETNİK KÜLTÜRLENME DURUMLARININ İNCELENMESİ 1

Kevser Arslan

Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilgisi Eğitimi

arslankevser96@gmail.com

Meryem Hayır Kanat

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi

mhayir@yildiz.edu.tr

Aslı Görgülü Arı

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilgisi Eğitimi

agorgulu@yildiz.edu.tr

Bireyler çeşitli nedenler ve hedefler doğrultusunda zorunlu ya da gönüllü göç hareketleri gerçekleştirmektedirler. Coğrafi konumu dolayısıyla göç dalgasına maruz kalan ülkelerden biri de Türkiye'dir. Farklı uyrukların göç dalgasıyla karşı karşıya kalan ülkemizde farklı yaş gruplarındaki Suriye uyruklu bireyler göçmen olarak bulunmaktadır. Göç sürecinde göç edilen ülkedeki koşullardan ciddi boyutta etkilenen yaş grubu kitlesinin başında ise okul çağındaki çocuklar gelmektedir. Türk öğrencilerle birlikte eğitim gören göçmen öğrencilerde, okula uyum sorunlarının çözülmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin birbirleriyle etkileşim kurmaları, akranlarıyla ortak dili konuşmaları, topluma entegre olmaları ve işbirliği içerisinde çalışabilecekleri ortamların oluşturulması önemlidir. Buradan hareketle çalışmada, Türk ve Göçmen ortaokul öğrencilerinin toplumsal entegrasyon ve kültürlenme durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma, nicel araştırma yöntemlerine dayalı tarama deseninden yararlanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu altıncı ve yedinci sınıf düzeyinde öğrenim gören Göçmen ve Türk öğrencilerden oluşmaktadır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemesine başvurularak belirlenen çalışma grubunda 12 Türk ve 11 Suriye göçmeni toplamda 23 öğrenci yer almaktadır. Araştırma verileri, toplumsal entegrasyon ölçeği ve etnik kültürlenme ölçeğinden yararlanılarak elde edilmiştir. Veri toplama araçları öğrencilere sınıf ortamında yüz yüze bir biçimde uygulanmıştır. Elde edilen araştırma verileri SPSS istatistik analiz programı yardımıyla analiz edilmiştir. Analiz sürecinde normal dağılıma sahip olduğu belirlenen veri seti t-testi analizlerine tabi tutulmuştur. Ayrıca veri setine ait betimsel istatistikleri ortalama puan değerleri ve standart sapma değerleri de hesaplanmıştır. Araştırma sonuçları Türk ve Göçmen öğrencilerinin etnik kültürlenme puanları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanırken; toplumsal entagrasyon puanları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmadığı belirlenmiştir. Türk ve göçmen öğrencilerinin ortalama düzeyde bir toplumsal entegrasyon ve etnik kültürlenme puanlarına sahip olduğu saptanmıştır. Araştırma sonuçları doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türk, göçmen, toplumsal entegrasyon, etnik kültürlenme, ortaokul.

1 Bu bildiri Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri(BAP) birimi tarafından desteklenen SBA-2022-5037 numaralı "Uluslararası Göçmen ve Mülteci Öğrencilerin Entegrasyonunda Okul Dışı Eğitim Ortamlarının Kullanımı (GEODEM)" Projesi kapsamında hazırlanmıştır.

16. YÜZYILDA KALEME ALINAN *LEYLÂ VÜ MECNÛN* MESNEVİLERİNDE ARA SÖZLERİN İŞLEVLERİ[1]

Seda Kurt

Doktor Öğretim Üyesi, İstinye Üniversitesi

seda.kurt@istinye.edu.tr

Elif Oflu

Lisans Öğrencisi, İstinye Üniversitesi

Anlatmaya (narration) bağlı tahkiyeli eserlerde kullanılan tekniklerden biri; anlatıdan uzaklaşma, anlatı ile ilgili yorum, açıklama veya örneklendirmeye yer verme yahut geçmişe dönük bilgi veya olay aktarma gibi işlevleri bulunan ara söz (digression) söyleme tekniğidir. Belagat ilminin bedî‘ dalının bir terimi olan istitrâd, asıl konu ile ilgili olmayan ama yeri gelmişken söylenen söz demek olup Türkiye Türkçesinde bu terimin karşılığı ara sözdür.

Mesnevi; Urdu, Fars ve Türk edebiyatlarında kullanılan kendi içinde kafiyeli ikişerli mısralardan oluşan nazım şekli olup bu nazım şekliyle kaleme alınmış din, tasavvuf, ahlak, mizah, kahramanlık, aşk ve macera konulu eserlere verilen isimdir. Doğu edebiyatında çok işlenmiş bir konu olan Leylâ ve Mecnûn’un aşk hikâyesini Fars edebiyatında mesnevi şeklinde kaleme alan şairlerin en meşhurları; Nizâmî-i Gencevî (ö. 1214 [?]) ve Abdurrahmân-ı Câmî (ö. 1492)’dir. Bu iki şairin *Leylâ vü Mecnûn* mesnevileri, 15 ve 18. yüzyıllar arasında kaleme alınan Türkçe tercümelerde kaynak metin olarak kullanılmıştır.

Türk edebiyatında 16. yüzyılda; Behiştî Sinân Çelebi (ö. 1512 [?]), Kadîmî (ö. 1512’den sonra), Celîlî (ö. 1570), Sevdâî (ö. 1515’ten sonra), Hakîrî (ö.1550’den sonra), Fuzûlî (ö. 1556), Lârendeli Hamdî (ö. 1542’den sonra) ve Celâl-zâde Sâlih Çelebi (ö. 1565) tarafından *Leylâ vü Mecnûn* mesnevisi tercüme edilmiştir. Çalışmanın sorunsalı, 16. yüzyılda Türk edebiyatında kaleme alınmış tahkiyeli metinler olan *Leylâ vü Mecnûn* tercümelerinde ara söz tekniğinin kullanılıp kullanılmadığının tespit edilmesidir. Bu bağlamda, bu metinler doküman analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

Çalışmanın amacı ve önemi, Türk edebiyatında Leylâ ve Mecnûn’un başından geçen aşk hikâyesinin ele alındığı bu mesnevilerde ara sözlerin işlevlerini ortaya koymaktır. Bu çerçevede çalışmanın bulguları, 16. yüzyılda Türk edebiyatında kaleme alınmış *Leylâ vü Mecnûn* mesnevilerinin tamamında ara söz tekniğinin kullanıldığı göstermektedir. Çalışmanın sonucunda bu mesnevilerde yer alan ara sözlerin hangi işlevler üzerinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Klasik Türk Edebiyatı araştırmaları kapsamında mesnevilerin ara söz tekniği bakımından incelendiği çok az çalışmanın bulunması sebebiyle sahada mukayeseli değerlendirmeler yapılamamaktadır. Çalışmanın katkısı, mesnevileri anlatı tekniklerinden ara söz söyleme bakımından ele alacak yeni çalışmaların yapılmasına zemin hazırlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Leylâ vü Mecnûn, ara söz, mesnevi, 16. yüzyıl, anlatı teknikleri.

---

[1]Bu bildiri, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenen “16. Yüzyılda Kaleme Alınan Leylâ vü Mecnûn Mesnevilerindeki Ara Sözlerin İşlevleri” başlıklı projeden hareketle oluşturulmuştur.

OTURUM 64

ZEKÎ'NIN HALL-I MÜŞKILÂT-I LUGAT-I MANZÛME-İ İBN FERİŞTE ADLI ŞERHİ

Deniz Şeyma KULAKSIZ

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı
denizseymak@gmail.com

Arapça "açmak", "yarmak" anlamına gelen "şerh" edebî manada bir metni anlaşılır veya daha anlaşılır kılabilmek için gidilen izah yoludur. Şerhlere kaynaklık eden metinlerin başında farklı dillerde yazılmış, ekseriyetle örtük anlamlar ihtiva eden izaha muhtaç metinler gelir. Manzum sözlükler de gerek çok dilliliği gerekse içerisinde yer alan kelimelerin çok anlamlılığı bakımından şerhlere kaynaklık etmiştir. Anadolu'da kaleme alınan ilk manzum sözlüklerden ve esasen bir Kurân sözlüğü olan Lugat-ı İbn Ferişte için de birçok nazire ve şerh yazılmıştır. 18. yüzyıl şârihlerinden Kethüdâ Zekî Ali Efendi'nin Hall-i Müşkilât-ı Lugat-ı Manzûme-i İbn Ferişte adlı eseri de bu şerhlerden biridir. Yazarın adının geçtiği biyografik kaynaklarda söz edilmeyen eser, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'nde 42 Kon 3374/2 demirbaş numarasıyla kayıtlıdır. Şerhin giriş kısmında eserin ve müellifin adı zikredilirken sonunda "Bu Ferişte-zâdecik eyü güzel" mısraıyla kaleme alındığı seneye dair bir tarih düşürülmüştür. Tezkireler Zekî'nin bir Tuhfe-i Şâhidî şerhi de bulunduğunu söylese de bu eser günümüzde mevcut değildir. Ancak İbrahim Vahdî Efendi'nin telif ettiği Şerh-i Tuhfe-i Şâhidî'de söz konusu esere atıf verilerek ondan istifade edilmiştir. Bu durum da eserin varlığını ve Zekî'nin manzum sözlük şerhlerine ilgi duyduğunu doğrular niteliktedir. Bu bildiride Hall-i Müşkilât-ı Lugat-ı Manzûme-i İbn Ferişte'nin bir şerh olarak değerlendirmesi yapılarak diğer Lugat-ı İbn Ferişte şerhleri arasındaki yeri tespit edilmeye çalışılacak ve Zekî'ye nispetine sebebiyet veren karineler açıklanacaktır. Böylelikle Zekî'nin edebî şahsiyetine dair yeni çıkarımlara varılması ve bilinmeyen bir eserin tanıtılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Lugat-ı İbn Ferişte, Şerh, 18. Yüzyıl

YUSUF ATILGAN'IN CANİSTAN'INDA İSTEM ARTIRIM SÜRECİ OLARAK ETTİRGENLEŞTİRME

Ömer Anıl Düşmez

Doktor, Millî Eğitim Bakanlığı
omeranildusmez@gmail.com

Çiğdem Kalegeri

Öğretim Görevlisi Doktor, Mersin Üniversitesi, Rektörlük
ckalegeri@hotmail.com

Türkiye Türkçesinin söz dizimi üzerine çok sayıda çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalarda, geleneksel yaklaşımın yanında bazı hususlara yeni bakış açıları getiren dilsel akımlarla da karşılaşılmaktadır. Türkiye Türkçesinin söz dizimine farklı bir yaklaşım getiren Bağlantılı Dil Bilgisi kuramı da bunlardan biridir. Bu kuram, geleneksel dil bilgisindeki söz dizimi ve anlam bilim arasındaki ayrım anlayışının aksine bir dildeki ögeler arasındaki doğrudan ilişkileri vurgulamaktadır. Tesnière tarafından ortaya konulan bu kuram, Türkiye Türkçesinin söz dizimi alanında öne çıkan istem kavramını içermektedir. İstem (valency), başta fiiller olmak üzere isimlerin, sıfatların ve edatların söz dizimi içerisinde belirli sayı ve biçimde tamlayıcıyla doldurulabilecek boşluklar açma durumudur. İstem, fiillerde belirgin şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, Yusuf Atılgan'ın Canistan adlı eserinde tespit edilen ve tümcede yüklem olarak kullanılan ettirgen fiillerin istemleri ele alınmıştır. Çalışmaya bu eserin esas alınmasının nedeni, eserdeki dil yapısının çalışmaya konu olan dilsel kullanımları analiz etmeye elverişli olmasıdır. Canistan, ettirgen yapıların yoğun şekilde kullanıldığı bir eser olarak öne çıkmaktadır. Eserdeki kahramanların eylemler aracılığıyla başkalarına yaptırma (ettirgenlik) ilişkisi kurması ve bu eylemlerin yapısal olarak tamlayıcılarıyla ilişkisi (istem) dikkat çekmektedir. Ayrıca Atılgan'ın kullandığı üslup, dildeki istem sürecinin nasıl işlediğini gösteren ilgi çekici örnekler sunmaktadır. Çalışmada, Canistan'da tümcede yüklem olarak kullanılan ettirgen fiiller tarama yöntemiyle belirlendikten sonra bu fiillerin istemleri incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, söz konusu özellikte 64 adet ettirgen fiil tespit edilmiştir. Canistan'da yüklem durumundaki ettirgen fiillerin mantıksal istem sayıları, etken biçimlerinin mantıksal istem sayıları ile karşılaştırılmıştır ve böylece ettirgen hâle getirilen bir fiilin mantıksal istem sayısının etken fiile göre değişiklik gösterip göstermediği, gösteriyorsa da söz konusu değişimin ne yönde olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada, ettirgenleştirmenin kimi istisnalar haricinde istemi bir öge artıran dilsel bir süreç olduğu, ettirgen biçime getirilen fiilin semantik yapısının da değiştiği ve semantik istemin de bu değişimden doğrudan etkilendiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fiil, Ettirgenlik, İstem, İstem artırımı, Canistan.

İBRAHİM MÜLHİMÎ VE MURAD-NÂME

Esra DEMİR

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı,
ytu.esrademir@gmail.com

İbrahim SONA

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı,
ibrahimsona@yahoo.com.tr

Murad-nâme, Mülhimî tarafından Türkçe kaleme alınmış olup genel dünya tarihini ele alan bir eserdir. Eser; içerik, dil, üslup açısından kültür tarihimizde önemli bir yerdedir. Elimizde eserin iki nüshası bulunmaktadır. Bunlardan biri Süleymaniye Kütüphanesi'nin Esad Efendi koleksiyonunda 2149 numara ile kayıtlı olup bir diğeri Nuruosmaniye koleksiyonunda 4240 numara ile kayıtlıdır. Esad Efendi nüshası 257 varak ve 23 satırdan oluşur iken Nuruosmaniye nüshası ise 187 varak ve 23 satırdan oluşmaktadır. Eser, tabakalar halinde kaleme alınmıştır. İçerik olarak her iki nüshadaki bilgiler birbiriyle uyum içerisindedir. Bunun yanı sıra bu tabakaların sıralamaları, sayıları ise farklılık arz etmektedir. Mülhimî, eseri mensur bir dünya tarihi olarak kaleme almıştır. Osmanlı tarihini de ele almış olup kendi yaşadığı coğrafya ve dönem özelliklerini de aktarmıştır. Bu perspektifle Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan başlayıp kendi dönemi de olan IV. Murat'a kadar yaşanılmış olan tarihi olaylar ele alınmıştır. Araştırmacı Babinger, Naîmâ'yı kaynak göstererek eserin isim künyesinin tam halini Şeh-nâme fi hakk-i Sultân Murâd-ı Râbi olduğunu aktarır. Mülhimî'nin eserinin girizgahında aktardıklarından yola çıkılarak onun bu eserini Cinânî ve Mîrhand'ın eserlerinden istifade etmiştir. Eser, 1640 yılında IV. Murâd için hazırlanmış olup ona sunulmuştur. Eserin içeriği genel itibariyle tabakalar şeklinde olup bu tabakalarda peygamber, halife, hükümdar gibi kişiler ele alınmıştır. Eser ilk olarak besmele, hamdele ve salvele ile başlamakta olup tarih ve onun önemi aktarılmaya çalışılmıştır. Bunun akabinde dönemin padişahı IV. Murad övülmektedir. Bunun devamında Hazret-i Adem'den önce dünyaya hâkim olan cin taifesi, sonrasındaki peygamberler, dört halife, sırasıyla Emevî, Abbâsî, Fâtimî, Eyyûbî, Selçukî, Sâmânî, Gazneli, İlhânlı ve devamındaki diğer devletler eserde yer edinmiştir. Osmanlı Devleti'nin ele alındığı tabakada başlangıç olarak Osman Gazi ve IV. Murâd arasındaki dönem padişahlarıyla birlikte ele alınmıştır. Biyografiler ele alınırken kronolojiye dikkat edilmiştir. Verilen tarihin akabinde ele alınan konu hakkında bir ayet aktarılıp ayrıntılarla devam edilmiştir. Tabakaların içeriği, devletlerin kuruluşu, hüküm süresi, hükümdarların isimleri ve sayıları, kronolojik olarak yöneticilerin hayatları hakkında bilgilerdir.

Anahtar Kelimeler: İbrahim Mülhimî, Murad-nâme, Klasik Türk Edebiyatı.

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ 10884 NUMARALI MECMÛA-İ EŞ'ÂR ÜZERİNE İNCELEME

Eylül Akdemir

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Edebiyatı Programı
eylulakdemir00@gmail.com

İbrahim Sona

Doç.Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
isona@yildiz.edu.tr

Son dönemde araştırma ve incelemelerin yoğunlaştığı mecmûalar Eski Türk Edebiyatı için bir kaynak niteliğindedir.Tezkirelerde yer alan şairlerin ve şiirlerin dışında kalanları gün yüzüne çıkararak var olan bilgilere katkıda bulunurlar.Müstensihin zevkinin yansıması olan mecmûalar belirli bir kavramı, nazım şeklini öne çıkararak yazıldığı gibi farklı unsurların bir araya getirilmesiyle de yazılır.

Bu bildiride İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi 10884 numaralı Mecmûa-i Eş'âr hakkında bilgi verilecektir.89 varaktan meydana gelen mecmûa 197x124 mm ebadındadır. Hicri 1339 (1920/1921) istinsah tarihidir.Mecmûanın bazı varakları boştur, bazı varaklarda desenler yer alır. Varaklar Arapça sayılarla numaralandırılır.Mecmûanın büyük bir bölümünde talik yazı stili kullanılırken birkaç varakta siyakat yazı stili kullanılır. Müstensih şairlerin mahlaslarının bazılarının altını çizerek bazılarının da üstünü çizerek gösterir ve bunları siyah mürekkeple yazar. Başlıkların bir kısmını sürh mürekkeple yazmayı tercih eden müstensih başlıkta en çok velehu ifadesini kullanır. Bunun yanı sıra Hayretî, Hayâlî gibi şairlerin adını belirtir; Bâkî Çelebi sellemehullâh, Âhî fermâyed, Şem'i râst gibi ifadeler yer alır. Mecmûada rabıta kullanımı ve temmet ifadesi çok nadir geçer. Gazel, matla , mesnevî, müfred, müseddes , müsemmen, murabba , tahmis, tarih kıt'ası, şarkı nazmı şekilleri mecmûaya hakimdir. Güfte-i Zeyneb, Güfte-i Revânî dışında Irak, Acem ve Arab makamlarında yazılmış şiirler, ilâhîler mevcuttur. Sayısı az da olsa mecmûada nazire yer alır.Mecmûda Farsça şiirler de bulunur. Bunların dışında mecmûada mühürler ve hesaplamalar vardır.

15.yüzyıl şairlerinden Necâtî, Tâcî-zâde Cafer Çelebi, Cem Sultan ; 16.yüzyıl şairlerinden Bâkî, Fevrî , Hayretî, Hayâlî, Muhibbî , Nev'î, Revânî ,Ubeydî, Usûlî ;17.yüzyıl şairlerinden Nâbî'nin ağırlıklı olarak yer aldığı bu mecmûada nazım şekillerinin çeşitliliği, güfte ve makamların bulunması bu eseri incelemeye değer kılar.

Anahtar Kelimeler: Eski Türk Edebiyatı, Mecmûa, Şiir Mecmûaları.

MİLLİ KÜTÜPHANE YAZMALAR KOLEKSİYONU 06 MİL YZ A 6464 NUMARADA KAYITLI OLAN "MECMÛʿA-İ EŞʿÂR VE RESÂʿİL" ADLI MECMÛʿANIN İNCELENMESİ

Kübra TURGUT

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Edebiyatı Programı
kubraturgut8@gmail.com

İbrahim SONA

Doç. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
isona@yildiz.edu.tr

Sözlü ve yazılı kaynakların edebiyatımızda rolü oldukça fazladır. Yazılı kaynaklardan biri olan mecmûalar, özellikle Klâsik Türk edebiyatına ait eserleri içerisinde barındırmasından önemli bir role sahiptir. Mecmûa içerisinde manzum ve mensur eserler yer alabilir. Mecmûayı tertip eden kişi, kendi isteği ve beğenisi doğrultusunda mecmûanın içeriğini oluşturabilir.

Bu bildiride, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 6464 numarada kayıtlı olan "Mecmûʿa-i Eşʿâr ve Resâʿil" adlı mecmûa hakkında bilgi verilecektir. 81 varaktan oluşan bu mecmûa, 195x135 mm ebadında olup zencirekli, köşebentli, kahverengi meşin ciltle kaplanmıştır. Mecmûa, 1170 [1757] tarihinde istinsah edilmiştir. Müstensih hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Mecmûada ağırlıklı olarak nestalik yazı stili kullanılmıştır. Sayfalardaki yazı yoğunluğu, hemen hemen her sayfada değişiklik göstermektedir. Mecmûada boş sayfa bulunmamaktayken bir sayfa Farsçadır. Müstensih başlıklar için özel bir şey yapmamıştır. Alt alta aynı şairlerin şiirlerini verirken bunları "velehü" ifadesi ile belirtmiştir. Karışıklığa sebebiyet vermemesi adına şiirlerin bitimini göstermek adına "temmet" ifadesini kullanmıştır. Bu mecmûa, Klâsik edebiyat ve Halk edebiyatı arası özellikler göstermektedir. İki edebi gelenekten de izler taşıyan mecmûada, Halk edebiyatından ilahi, güfteler, halk hekimliği ile ilgili ilaç tariflerine yer verilmiştir. Klâsik edebiyattan ise gazel, kaside, murabba, muhammes, müseddes, kıta, methiye, beyit, ferd, terkib-bend, mersiye, münacat, naat nazım tür ve şekilleri kullanılmıştır. Şiir sayısı bakımından oldukça zengin olan bu mecmûada, kimi zaman mensur kısımlarla da karşılaşmaktayız. Bunlar genellikle Halk edebiyatından izler taşımaktadır. Mecmûadaki manzum eserler, mecmûanın büyük bir bölümünü içermektedir. Bu manzum kısımlarda en çok beyit nazım şekli kullanılmıştır. Şiirlerin kimisinde aruz ölçüsü kullanılmamıştır. Kimi şiirlerde nakarat kısmı "eyzan" olarak belirtilmiştir.

Mecmûada, Vehbi-i Yemâni, Eşrefoğlu Rumî, Genc-i Nihânî, Sezâyî, Seyfî, Hâletî, Nakşî, Âşık Yûnus, Hatâyî, Kaygusuz Abdâl, Vîrân Abdâl, Sinân Ümmî, Zatî, Dervîş Ömer, Niyâzî, Nesimî, Mısrî gibi birçok şaire ait şiirlere yer verilmiştir. Hüseynî, Aşiran, Saba, Irak gibi makamlarda yazılmış şiirler mevcuttur. Şairler, şiirler, güfteler, ilahiler, ilaç tarifleri, nazım şekilleri ve nazım türleri çeşitliliği göz önüne alınırsa kıymetli bir mecmûadır.

Anahtar Kelimeler: Mecmûʿa, Şiir ve Resâʿil Mecmûʿası, Klâsik Türk Edebiyatı.

OTURUM 65

LEGAL FOUNDATIONS OF CHARITY BASED ON EUERGETISM AND PATRONAGE

Balkır Uysal

Dr., Kastamonu University, Department of Social Services

balkiruysal@kastamonu.edu.tr

In ancient Rome, euergetism meant wealthy individuals gaining prestige by doing beneficial work for their cities or people, and the patronage system played essential roles in maintaining social order, regulating relationships between individuals, and supporting social hierarchy. These systems were based on social functions, legal foundations, and practices. Roman law regulated the validity of donations (donatio). These donations included contributions made for public benefit, such as financing city infrastructure and public buildings. The patronage system was also based on a relationship between protection and patronage in the Roman social order. The patron (patronus) would help the people under his protection (clientes) and expect loyalty and service from them in return. Charitable activities were not only an individual choice in Rome but also a part of the state's mechanisms for maintaining order. The overlap of charity and public benefit had become a norm in Roman law. These systems were part of an institutional structure that gave prestige to donors but reproduced inequalities. Legal regulations ensured that these relationships were established on a formal basis. However, although these are seen as important mechanisms that encourage social solidarity and cooperation, they have reproduced inequality and power imbalances and have made social problems permanent rather than solving them. Euergetism has deepened the economic and social gap between classes. The poor have become constantly dependent on donations from wealthy individuals. In addition, these systems have been used to gain political power. While making society dependent on the donations and support of the rich, it has weakened the ideals of freedom and equality. The public has been forced to feel a sense of gratitude in the face of such donations, which has damaged the idea of social justice. This study will examine how charity's class and social aspects are grounded in ancient Roman law. The historical traces of social protection mechanisms in modern society will be critically evaluated.

Keywords: Charity, Euergetism, Patronage, Social Protection, Inequality

AZAPKAPI'DAN KENTE BAKIŞ

Çiğdem Çiftçi
Uzman Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı

cigdemciftci78@hotmail.com

Batılı sanatçılar kitaplarda okudukları ve çok merak ettikleri Doğu'yu gezip görmek için çeşitli görevlerle Doğu'ya gelmişlerdir. Bu anlamda özellikle İstanbul birçok sanatçının ve gezginin tercih ettiği vazgeçilmez bir mekân olmuştur. William Henry Bartlett bu sanatçılardan biridir. Gravürlerinde İstanbul'un tarihi eserlerini ve gündelik yaşamını en iyi bir şekilde sunmuştur. Yapıldığı tarihte İstanbul'un geçmişteki yaşam tarzını belgeleyen gravürler birçok açıdan araştırmacılar için yol gösterici belgeler olmuştur. Gerçeğe çok yakın belge niteliği taşıyan gravürler, çizerlerinin farklı bakış açıları ile zenginleştirilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, Julia Pardoe'nin "The Beauties of the Baspborus" isimli kitabında yayınlanmış olan W. Henry Bartlett' in "Azapkapı'dan Kentin Görünümü" adlı gravüründen yola çıkarak bu eseri tahlil etmek, eserin çizildiği 1835 tarihinde yaşanan olaylardan da söz ederek daha nesnel bir bakış açısı sunmaya çalışmaktır. Şehirdeki gündelik yaşam, gravürdeki mimari yapılar, kentteki ticari faaliyetler ve liman, ulaşım araçları, meslekler hakkında bilgiler bulunmaya çalışılmıştır. Bu çalışma için basılı eserler incelenerek dönemin tarihi araştırılmış, dönemin gündelik yaşamına ilişkin literatür çalışması yapılmış, gravürün çizildiği bölgede mekan araştırılması yapılmış, çizerin çizimi yaptığı yerden görünen tarihi eserler tespit edilmiştir. İncelenen gravürden yararlanılarak o tarihlerdeki gündelik yaşam ile ilgili ipuçlarına ulaşılmaya çalışılmış ve sosyo-kültürel dokunun gündelik yaşamdaki etkileri ile ilgili yansımalar tespit edilmiştir. Eser İstanbul'un geçirdiği değişimi de gözler önüne sermektedir. Çizimleri değerlendirirken gravür çizerlerinin öznel yorumlarının çizimlere yansıdığını göz önünde bulundurulmuştur.

İstanbul'un önemli bir ticari merkez olması, İstanbul'da yaşayan nüfusun çeşitlilik göstermesi, farklı meslek gruplarının bir arada bulunması, Hayratiyye Köprüsü'nün bu anlamda canlı bir merkez olması, II. Mahmut Dönemi'ndeki batılılaşma, o dönem insanının gözünden İstanbul'u görmemizi sağlamıştır. İstanbul'un panoramik görüntüsü çizer tarafından gerçekçi bir üslup ile yansıtılmıştır.

Bu çalışmada gravürdeki günümüze ulaşan eserler ve bu eserlerdeki farklılıklar tespit edilmiştir. Günümüze ulaşmayan eserler de gravürde yer almaktadır. Bunlardan biri 1940'lı yıllarda Atatürk Köprüsü'nün inşasından dolayı yıkılan Süleyman Subaşı Cami'dir. Barlett' in eseri bu anlamda dönem ile ilgili belge niteliğini taşımaktadır.

Bu çalışmada dönemin İstanbul silueti ile bugünün İstanbul silueti de karşılaştırılmış, Bartlett 'in gravürünü çizdiği yerden çekilen fotoğraflarda Haliç Metro Köprüsü'nün Süleymaniye Cami'nin önüne kapattığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Gravür, gündelik yaşam, Hayratiyye Köprüsü, W. Henry Bartlett

ANONİM ORTAKLIKTA GENEL KURULU TOPLANTIYA ÇAĞIRMA YETKİSİNE SAHİP KİŞİLER İLE BU YETKİNİN KULLANILMA YÖNTEMİ

Sergül Balsever

Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ticaret Hukuku

sergulturkoglu@gmail.com

Genel kurul, anonim ortaklıkta pay sahiplerinin iradesinin tecelli ettiği bir karar organıdır. Bu nedenle, genel kurulun usulüne uygun toplanması ve hukuken geçerli kararların alınması gerek pay sahiplerinin gerekse şirketin menfaati bakımından son derece önemlidir. Bu itibarla, genel kurul, olağan ve olağanüstü olmak üzere iki şekilde toplanabilir. Olağan genel kurul toplantısı, her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır. Bu toplantıda TK m. 409/1'de asgarisi belirlenmiş konular hakkında müzakere yapılır ve karar alınır. Olağanüstü genel kurul toplantısı ise, şirket işleri gerektirdikçe yapılır (TK m. 409/2). Toplantıya olağanüstü niteliğini kazandıran, alınan kararların içeriği değil de, toplantının herhangi bir konuyla ve vakitle bağlı olmaksızın yapılmasıdır.

Genel kurulun kural olarak çağrı üzerine toplanması esastır. Ancak çağrı usulünün yanı sıra mülga Kanunda da olduğu gibi çağrısız genel kurul toplantısının yapılması da imkân dahilindedir. Genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahip olanlar, TK m. 410-412 hükümleri arasında düzenlenmiştir. Bu maddelere göre çağrı yetkilileri; (i) yönetim kurulu, (ii) tasfiye memurları, (iii) tek pay sahibi ve (iv) azlık şeklindedir.

Genel kurulu esas olarak toplantıya çağırmakla ve gündemi hazırlamakla yetkili ve görevli olan, yönetim kurulu organıdır. Mülga Kanun döneminde tartışmalı olan görev süresi sona eren yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırmaya hala yetkili olup olmadığı noktasındaki tartışma 6102 sayılı Kanun ile olumlu bir şekilde cevaplandırılarak sona erdirilmiştir (TK m. 410/1). Bunun yanı sıra; tasfiye memurlarına görevleri ile ilgili hususlarla sınırlı olmak üzere; tek pay sahibine ise yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması hallerinde ancak mahkeme izni ile bizzat toplantıya çağırma yetkisi tanınmıştır (TK m. 410/2). Son olarak, azlığa belirli koşullar dahilinde mahkeme izni ile genel kurulu toplantıya davet yetkisi verilmiştir (TK m. 411).

Anonim ortaklıkta genel kurulu toplantıya çağrı yetkililerinin, hangi şartlarda bu yetkilerini kullanabileceklerinin detaylandırılması ve somutlaştırılması gerekmektedir. Bu yetkinin özellikle kullanım aşamasında uygulamada pek çok sorun yaşanmaktadır. Dolayısıyla işbu tebliğ kapsamında, genel kurulu toplantıya davet etmeye yetkili kişiler ile bu yetkinin kullanılma yöntemi hakkında Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin vermiş olduğu kararlar da irdelenerek somut uyuşmazlıklara ilişkin çözüm önerileri geliştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Anonim ortaklık, genel kurul toplantısı, çağrıya yetkili kişiler

KRİPTO PARALARA YATIRIM NİYETİNİ BELİRLEYEN FİNANSAL VE PSİKOLOJİK FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Birgül Çavuş

Yüksek lisans öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Anabilim dalı, İnovasyon ve Girişimcilik

birgul.cavus@std.yildiz.edu.tr

Tuğçe Ozansoy Çadırcı

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Anabilim dalı, Üretim Yönetimi ve Pazarlama

ozansoy@gmail.com

Yatırım bireylerin tasarruflarını değerini korumak ve artırmak amacıyla değerlendirmesidir. Yatırım davranışı ülkelerin ekonomik gelişmelerini etkileyen etmenlerden biridir. Bireylerin doğru yatırım araçlarını seçebilmeleri aile ekonomilerini güçlendirmekte ve satın alma güçlerini artırmakta dolayısıyla ülke ekonomisine olumlu yansımaktadır. Özellikle finansal okur yazarlığın gelişmesi yatırımda doğru kararlar alınmasına ve dolayısıyla yatımların ve piyasanın dolaylı olarak büyümesine neden olmaktadır. Finansal okur yazarlık kişinin nakit yönetimini yapabilmesi, ekonomik kavramlarla ilgili belli temel bilgilere sahip olması olarak açıklanabilir. Ülkemizde yatırım davranışı kişilerin eğitim düzeyi, finansal okur yazarlık seviyeleri, çevrenin etkisi ve süregelen alışkanlıklara göre farklılık göstermektedir. Yatırım davranışını etkilen faktörler konusunda yazılmış makaleleri incelerken bu çalışmaların daha çok gelişmekte olan ülkelerde yapıldığını gözlemledim. Bu durum gelişmekte olan ülkelerde gelir dağılımının dengesiz olması, ekonominin dış etkenlerden daha fazla etkileniyor olması sonucu yatırımcı davranışlarının alternatif yatırım araçlarına yönelmesine yol açtığının göstergesidir. Ayrıca son yıllarda yatırım araçları çeşitlerinde yaşanan artış paranın değerindeki hızlı düşüşler bireyleri yatırım konusunda farklı tercihler yapmaya yöneltmektedir. Yeni yatırım araçları arasında en çok dikkat çeken para yerine de kullanabildiğimiz kripto paralardır. Kripto para kavramı dijitalde yaşanan hızlı gelişmeler sonucu son zamanlarda daha çok önem kazanmıştır. Ancak merkeziyetiz bir yapıya sahip olması risk unsurunu artırabilmektedir. Kripto para kullanılırken işlemlerin güvenli bir şekilde kaydedilmesini sağlayan teknoloji ise blok zincir(blockchain) olarak adlandırılmaktadır. Özellikle Z kuşağı bireylerin dijitale daha entegre olmaları, yeni yatırım araçlarının ortaya çıkışı yatırım araçları arasında bir tercihte bulunmayı etkileyen temel faktörleri düşünmeye itmektedir. Araştırmanın temel amacı bireylerin yatırım niyetine etki eden finansal ve psikolojik faktörlerin incelenerek bu faktörlerin yeni ve dijital yatırım araçlarından olan kripto para yatırım niyetine etkisinin incelenmesidir. Araştırma verileri anket yoluyla toplanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yatırım niyeti, Kripto para, Finansal okur yazarlık

BIST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ENDEKSİNDE YER ALAN ŞİRKETLERİN IFRS S2 İKLİMLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR STANDARDINA HAZIRLIK SEVİYELERİ[1]

Özge Dilan Özcan

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Yönetimi

ozgedilanozcan1@gmail.com

Halil Emre Akbaş

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü

eakbas@yildiz.edu.tr

Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu tarafından yayımlanan IFRS S2 İklimle İlgili Açıklamalar Standardı, işletmelerin iklim değişikliğiyle bağlantılı risk ve fırsatlarını kapsamlı ve şeffaf bir şekilde raporlamalarını hedeflemektedir. Standart, dört ana başlıkta (yönetişim, strateji, risk yönetimi ve metrik-hedefler) şirketlerin iklimle ilgili bilgilerini sunmasını zorunlu kılarken, işletmelerin finansal performansları üzerindeki etkilerini açıklamalarını da talep etmektedir. Bu temel çerçeveye ek olarak, IFRS S2 sektörel gereklilikleri, belirli sektörlerin faaliyet alanlarına özel iklimle ilgili açıklamalarını detaylandırmaktadır. Çevresel etkisi yüksek sektörler için hazırlanan bu gereklilikler, sektöre özgü risklerin ve fırsatların tanımlanmasını ve raporlanmasını teşvik eder. Bu bağlamda, işletmelerin karbon emisyonu, enerji kullanımı ve geçiş stratejileri gibi metrikleri açıkça sunması hedeflenmiştir.

Bu araştırmanın amacı, Borsa İstanbul (BIST) Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan 10 şirketin IFRS S2 standardı ve sektörel gerekliliklere uyum düzeylerini incelemektir. Çalışma, özellikle Elektrik Hizmetleri ve Güç Üreticileri, İnşaat Malzemeleri ve Kimyasallar gibi çevresel etkisi yüksek sektörlere odaklanarak, şirketlerin sürdürülebilirlik raporlamalarındaki mevcut durumlarını ve uluslararası standartlara adaptasyon seviyelerini analiz etmektedir.

Araştırma, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan şirketlerin çoğunun raporlama süreçlerinde Küresel Raporlama Girişimi (GRI) gibi genel çerçeveleri benimsediğini, ancak IFRS S2 ve sektörel gerekliliklerin finansal etkiler odaklı ayrıntılarını karşılamakta eksiklikler yaşadığını göstermektedir. IFRS S2'nin uygulanması, raporlama süreçlerinde daha fazla şeffaflık ve uyum sağlayarak paydaşların bilgiye erişimini kolaylaştırabilir ve şirketlerin iklimle ilgili risk ve fırsatlara dair açıklamalarını daha tutarlı bir şekilde sunmalarına olanak tanıyabilir.

Anahtar Kelimeler: IFRS S2, BIST Sürdürülebilirlik Endeksi, İklimle İlgili Raporlama.

[1] Bu çalışma Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Programında Prof. Dr. Halil Emre Akbaş'ın danışmanlığında Özge Dilan Özcan tarafından yürütülmekte olan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

OTURUM 66

TÜRKİYE'DE TEKSTİL FİRMALARININ FİNANSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PERFORMANSLARI

İbrahim Yılmaz

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

ibrahimyilmazant@gmail.com

Bertaç Şakir Şahin

Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Fakültesi

bertacsa@yildiz.edu.tr

Sürdürülebilirlik; günümüz tekstil sektörünün en önemli konu başlıklarından biridir. Sürdürülebilirlik sınırlı doğal kaynakların gelecek nesiller için idare edilmesidir. Artan küresel ısınma etkileriyle birlikte kaynak kullanımının yönetimi git gide daha da zorlu bir hal almaya başlamıştır. Bununla birlikte tekstil sektörünün yıllar içinde gelişmesi ülke ekonomilerinin iyileşmesine yol açmış ancak çevreye de çeşitli zararlar vermeye devam etmiştir. Boyama, terbiye ve kurutma işlemleri sonrası açığa çıkan zehirli boyaların, ağır metallerin ve sodaların büyük miktarda tekstil atığı oluşturduğunu belirtebiliriz. Kirletici maddelerden oluşan bu tekstil atıklarının yakındaki su kaynaklarına boşaltımı ise tatlı su kirliliği ve su kıtlığına sebep olabilmektedir. Tekstil ürünlerinin üretimine ait süreçler de ortaya çıkan bir diğer zararlı olay karbon ayak izidir ve küresel ısınmaya etkisi de göz ardı edilemeyecek kadar yüksektir. Çevre için zararlı bu olaylar tekstil sektöründe faaliyette olan firmalarında sürdürülebilirlik çabalarına etki etmektedir. Tekstil firmaları sürdürülebilir çabayı gerçekleştirirken finansal anlamda zorluklar yaşayabilmektedir. Firmalar makalenin değişkenlerinden biri olan yeşil inovasyonu gerçekleştirmeye çalışırken finansman olarak zorlanabilmektedir. Yeşil teknoloji, çevre dostu teknolojileri ve çözümleri geliştirerek sürdürülebilirliğe katkı sağlamaya çalışan bir teknoloji türüdür. Yeşil teknolojiyi gerçekleştirmeye çalışan firmalar, yaşanan finansman sorununu ise yeşil vergi sistemiyle çözebilmektedirler. Yeşil vergi, faaliyetleriyle çevreye zarar veren firmalara ekonomik teşviklerle çevre dostu faaliyetlere teşvik etmeye çalışılan bir vergi türüdür. Örneğin; boyahanelerde atık suların arıtılması, çevreye zarar veren kimyasal maddeleri sudan ayırarak tekrardan işletmede kullanımına sebep olur. Bir başka örnek ise iplik firmalarının yüksek enerji kullanımını azaltmak için güneş enerji sistemini veya rüzgâr türbin sistemini kullanmalarıdır. Bu firmalar satın aldıkları yeşil teknolojiyle birlikte yeşil vergi sistemine dâhil olabilirler. Belirtilen değişkenlerle firmaların finansal durumlarında pozitif anlamda değişiklik gerçekleşebilmektedir.

Bu çalışmada Türkiye'deki tekstil sektöründe faaliyette bulunan firmaların sürdürülebilirlik çabalarının finansal performanslarına nasıl etki ettiği analizlerle gösterilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Finansal Performans, Tekstil Sektörü

POPÜLER KÜLTÜR ARAÇLARI GÜNEY KORE İÇİN BİR KAMU DİPLOMASİSİ UNSURU OLABİLİR Mİ?

Zeynep Barakoğlu

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

zbarakoglu@gmail.com

Barış Alp Özden

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

baris.ozden@yildiz.edu.tr

Güney Kore, uzun bir Japon sömürgesi dönemi ve sonrasında Kore yarımadasında yaşanan sıcak savaş sonundaki bölünmenin siyasi, ekonomik ve kültürel etkisini zor atlatabilmiş bir ülkedir. Güney Kore'nin 1953 sonrası pek çok siyasi ve ekonomik çalkantı sonrası hızlı bir ekonomik büyüme sürecine girmiştir. 1987 sonrası bu ekonomik gelişmeyi siyasi istikrar takip etmiştir. Ülke refahındaki yükseliş sömürgeci geçmişin ve 1950 savaşının travmatik etkilerini ortadan kaldırmamıştır. Güney Kore imajının Japonya ve Kuzey Kore ile geçmişinden bağımsız kurabilmek ve uluslararası alanda etkin bir aktör olabilmek, hem ekonomik ve siyasi başarısının bir sonucu hem de geçmişin travmalarından kurtulmak adına Seul için önemli hedef haline gelmiştir. Sömürge geçmişinin kültürel hasarı, öncelikli olarak Chun Doo Hwan ve sonrasında Kim Young Sam'ın stratejik adımlarıyla başlayan kültür ve ekonomi odaklı bir kamu diplomasisinin benimsenmesiyle silinmeye çalışılmıştır. Bu amaca yönelik oluşturulan kültürel akım, Kore Dalgası yani Hallyu'nun etkisinden söz edilmeye başlanmıştır. Hallyu kapsamında sırasıyla K-Drama (Kore dizi sektörü), K-Pop (Kore müzik sektörü), Kore yemekleri, Kore güzellik ürünleri, Kore Kültür Merkezleri gibi ögeler, Güney Kore'nin belirlediği yeni kültürel imajın, kimliğin oluşturmasına hizmet etmeye başlamıştır. Dijitalleşmenin etkisiyle birlikte bu kültür politikaları daha da etkin hale getirilmiş ve Güney Kore'nin popülerliği arttırılmış, bir çekim merkezi haline gelmesine çalışılmıştır. Kültür politikaları her ne kadar devlet dışı aktörlerin etkisinde olsa da devlet destekli bir şekilde uygulanmış, yayılmasında ve geliştirilmesinde devlet teşvikleri söz konusu olmuştur. Güney Kore hükümetleri tarafından popüler kültür unsurları, hem dış dünyada yeni bir imaj oluşturma hem de içeride geçmişin travmalarından arınmış özgüvenli bir kimlik kurma sürecinde kamu diplomasisi araçları olarak yer almaktadır.

Bu bağlamda çalışmamın temel amacı Güney Kore'nin popüler kültür araçlarını kamu diplomasisinin bir parçası olarak nasıl kullandığını ya da kullanmaya çalıştığını açıklamaktır. Güney Kore hükümetlerinin bu araçları kullanma motivasyonları, hedeflenen iç ve dış politika amaçları doğrultusunda nasıl bir işlevsellik sağladığı soruları çerçevesinde Güney Kore'nin uluslararasılaşmış popüler kültürü ile kamu diplomasisi ilişkisi ve bunun olanaklılığı ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Diplomasisi, Kore Dalgası, Popüler Kültür

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI (TDT) ÜLKELERİNDEKİ TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİNİN (TGB) ANALİZİ

Burhan Kerem Özdemir

Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans Programı

burhan.ozdemir@std.yildiz.edu.tr

Prof. Dr. Yasin Şehitoğlu

Yıldız Teknik Üniversitesi İşletme Bölümü

ysehit@yildiz.edu.tr

Bu çalışmada uluslararası kuruluşların ve devletlerin yasal düzenlemeler yaparak, geliştirilmesini ve sürdürülebilir bir zemine kavuşmasını istedikleri TGB'lere yönelik TDT ülkelerinin mevcut durumlarının incelenmesi ve gelecek öngörülerinin sunulması amaçlanmıştır.

Yenilikçi teknolojilerin önem kazandığı ve teknoloji alanında yaşanan gelişmelerin uluslararası arenada da etkisini yoğun bir şekilde gösterdiği 21. yüzyılın ilk çeyreğinde bölgesel teşkilatlar da uluslararası aktörler olarak önem kazanmıştır. TDT bünyesindeki devletler arasında alınan önemli kararlar ve farklı alanlarda yapılan iş birlikleriyle gelişim göstermiştir. Bu kapsamda, TDT ülkelerinin TGB'lere yönelik yasal düzenlemelerinin etkinliğini değerlendirmek, eksikliklerini ve uyumsuzluklarını tespit edilerek, bu alanda yapılacak düzenlemelerle birlikte başta Türkistan bölgesi olmak üzere TDT ülkelerinin teknoloji transferinde bir köprü olmaktan ziyade söz sahibi ve teknoloji üreten devletler olması noktasında politika yapıcılara iyileştirme önerileri geliştirilmiş olacaktır.

Çalışmada literatür taraması yapılarak, ulusal ve uluslararası akademik kaynaklar incelenerek TGB'lerin yasal çerçevesi, uygulama politikaları ve stratejik önemi değerlendirilmiştir. Ayrıca, üye ülkelerin mevcut mevzuatları ve politika dokümanları içerik analizi yöntemiyle karşılaştırmalı bir perspektifle incelenmiş, ortak ve farklı yönler ortaya konulmuştur. Ülkelerdeki TGB'lerin yöneticileri ve alandaki uzmanlarla bire bir olarak gerçekleştirilecek yarı yapılandırılmış mülakatlarla bölgedeki devletlerin yasal düzenlemeler noktasında sahip oldukları durumları, bu alandaki ilerlemeleri üzerine etkileri, TDT ülkeleriyle bu konudaki uyumları ve gelecek öngörüleri hakkında detaylı bilgiye ulaşılacaktır. Devletlerin sahip oldukları yasal düzenlemelerin ortak bir düzlemde değerlendirilmesinin; tecrübeleri, birikimleri ve kaynakları noktasındaki farklılıkları göz önünde bulundurularak zor olacağı ancak TDT nezdinde geliştirilecek politika ve stratejilerin devletlerin bu alandaki bilgi, tecrübe ve kaynak paylaşımını artırarak gelişmesine ve iş birliğine zeminin hazırlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB), Türk Devletleri Teşkilatı (TDT), Yasal Düzenlemeler, Politika ve Strateji Geliştirme.

YEŞİL DÖNÜŞÜMCÜ LİDERLİĞİN YEŞİL PERFORMANSA ETKİSİNDE ÇEVREYE YÖNELİK ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞININ ARACI ROLÜ

Doktora Öğrencisi, Özlem KILIÇARSLAN

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İŞKUR

ozlem.itil@iskur.gov.tr

Prof. Dr. Serdar BOZKURT

Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

sbozkurt@yildiz.edu.tr

Bu çalışmanın amacı, ülkemizdeki organizasyonlarda yeşil dönüşümcü liderliğin yeşil performansa etkisinde çevreye yönelik örgütsel vatandaşlık davranışının aracı rolünün incelenmesidir. Organizasyonların yeşil çevreci davranışların uygulanması, ulusal makro yeşil kalkınma stratejisinin mikro temeli haline gelmektedir. Son yıllarda, hava kirliliği ve küresel ısınma gibi çevresel sorunlar giderek daha ciddi hale gelmiş ve daha fazla organizasyon yeşil davranışlara yönelik uygulamaları temel kalkınma stratejilerine dahil etmeye başlamıştır (Sun vd., 2022b). Sanayideki mevcut üretim modelleri çevresel açıdan sürdürülebilir olarak görülmemektedir (McWilliams vd., 2016). Bu bağlamda organizasyonlar "yeşil davranışları benimseyen olmayı" bir felsefe ve hatta bir yaşam tarzı haline getirmektedirler.

Yeşil dönüşümcü liderlik, esas olarak organizasyonun çevresel hedefleri üzerinde çalışanların farkındalığını artırma ve organizasyonu çevresel performans hedeflerine ulaşmaları için harekete geçiren bir strateji olarak tanımlanmaktadır (Chen vd., 2006; Singh vd., 2020). Bir organizasyonun çevresel performansı, kurum tarafından üretilen ve toksik deşarj, hava kirliliği ve tehlikeli kimyasal atıklar gibi doğal çevreye salınan sonuçların veya yan ürünlerin yönetimi olarak ifade edilmektedir (Mishra ve Yadav, 2021; Singh vd., 2020). Çevreye yönelik örgütsel vatandaşlık davranışı ise, resmi ödül sisteminde tanımlı olmayan ve organizasyonlar tarafından etkin şekilde desteklenen yeşil çevre uygulamalarının yönetimine katkıda bulunan isteğe bağlı bireysel davranışları yansıtmaktadır (Boiral 2009).

Bu çalışma kapsamında, çalışanların yeşil dönüşümcü liderlik davranışlarının değerlendirilmesi için Chen ve Chang (2012) tarafından geliştirilen ve Kerse (2021) tarafından dilimize çevrilen altı maddeli ve tek boyutlu ölçek kullanılmıştır. Çevreye yönelik örgütsel vatandaşlık davranışı ise Kanbur, Kanbur ve Özdemir (2022) tarafından dilimize uyarlanan, Robertson ve Barling (2017) tarafından geliştirilen ölçek ve yeşil performansı ölçmek için Zhu, Sarkis ve Lai (2007) tarafından geliştirilen, Çankaya ve Sezen (2015) tarafından dilimize çevrilen beş ifadelik ölçek ile değerlendirilecektir. Veriler SPSS programında analiz edilecektir. Verilerin geçerliliği ve güvenilirliği için keşfedici faktör analizleri yapılacaktır. Hipotez testleri için Hayes Process Macro ve SMART PLS 4 programlarından yararlanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Dönüşümcü Liderlik, Yeşil Performans, Çevreye Yönelik Örgütsel Vatandaşlık Davranışı

OTURUM 67

SEÇİM VAADİNDEN EKONOMİK GERÇEĞE: TÜRKİYE'DE POPÜLİST POLİTİKALARIN EKONOMİK ETKİLERİ

F. Gökçen Çetin-Can

Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Yerel Yönetimler Bölümü
fgokcencetin@nevsehir.edu.tr

Popülist politikalar, ekonomik vaatlerin seçmen davranışları üzerindeki etkisini inceleyen teorik bir çerçeveyle anlaşılabilir. Bu çerçeve, popülizmi ekonomi politikaları ile birleştirirken, özellikle kısa vadeli seçmen kazanımlarına karşı uzun vadeli ekonomik maliyetleri vurgular. Popülizm, genel anlamda elit karşıtlığı, halkçı söylemler ve basit çözümler sunarak geniş kitlelere hitap eden siyasi bir strateji olarak tanımlanır. Popülist politikalar, seçim vaadi haline gelen toplumsal beklentilere hızla yanıt verme potansiyeline sahiptir ancak bu politikalar ekonomik gerçeklerle örtüşmeyebilir. Seçim sonrası uygulamaya konulan bu vaatler, genellikle ekonomik kaynakların yetersizliği nedeniyle sürdürülemez hale gelmektedir. Dolayısıyla popülizm, esasen geniş halk kitlelerinin taleplerini karşılamaya odaklanırken, uzun vadede ülke ekonomisini zayıflatan bir dizi ekonomik zorluk doğurma potansiyeli taşımaktadır. Bu bağlamda popülist ekonomik politikalar genellikle sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri hızlıca çözme iddiasıyla ortaya çıkmaktadır, ancak Dornbusch ve Edwards'a (1991) göre, bu politikalar uzun vadede ekonomik krizleri tetikleme potansiyeline sahiptir. Türkiye'de özellikle erken emeklilik (EYT), taşeron işçilerin kadroya alınması ve asgari ücretin artırılmasına yönelik politikalar, seçmenlerin ekonomik beklentilerine yanıt vermek için kullanılmıştır. Söz konusu araçsallığı vurgulayan Levitsky ve Roberts'ın (2011) çalışmaları, popülist ekonomik politikaların genellikle seçmenlerin memnuniyetini artırdığını, ancak devlet bütçesi üzerinde ciddi mali baskılar oluşturduğunu göstermektedir. Türkiye özelinde, bu politikaların kısa vadeli seçmen kazançlarına karşılık uzun vadede enflasyon, bütçe açığı ve ekonomik istikrarsızlık gibi olumsuz sonuçları doğurduğu görülmektedir. Yeğen'in (2020) belirtildiği gibi, ekonomik popülizm kamu maliyesinde büyük delikler açmakta ve sürdürülebilir olmayan bir ekonomik yapı yaratmaktadır. Ayrıca, Jones ve Matthijs'a (2016) göre, bu tür politikalar uzun vadede ekonomik krizlere zemin hazırlarken, aynı zamanda toplumsal kutuplaşmayı da artırmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye'deki popülist ekonomik politikaların kısa vadede nasıl seçmen desteği sağladığı, bu politikaların uygulanmasının kamu maliyesi üzerindeki uzun vadeli etkileri ve nihayetinde sürdürülemez hale gelip gelmediği analiz edilecektir. Analiz için Türkiye'deki seçim dönemlerine ve bu dönemlerde uygulanan popülist ekonomik vaatlere odaklanılacaktır. Bu vaatlerin halk üzerindeki etkisi, kamuoyu yoklamaları ve seçim sonuçları üzerinden değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Popülizm, ekonomi politik, ekonomik popülizm.

YEMEN'DE KABİLE GELENEĞİ VE SİYASAL SİSTEM ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Prof.Dr. Esra Danacıoğlu Tamur

Öğretim Üyesi- Yıldız Teknik Üniversitesi
edanacioglu@yahoo.com

Abdullah Ali Ahmed Al-mekhlafi

Yüksek Lisans Öğrencisi- Yıldız Teknik Üniversitesi
almekhlafi@gmail.com

Yemen, kabile geleneğinin en güçlü olduğu ülkelerin başında yer almaktadır. Modern devletin kurulmasıyla beraber, kabile yapısının devam ettiği Arap yarımadasındaki ülkeler kabileyi modernleştirmiş ve sistemin bir parçası veya sisteme minimum seviyede müdahale eden bir kurum haline getirmiştir. Yemen'deki kabile kurumu ise, modern devletin kuruluş aşamasında, kabileye görece daha yakın bir sistem olan monarşiyi benimseyen ülkelerden farklı olarak, ona daha yabancı olan cumhuriyeti benimsemesine rağmen, kendi varlığını güçlü bir şekilde bu yeni yönetim biçimine entegre etmeyi başarmıştır.

Bu çalışma Yemen'deki kabile sisteminin devleti nasıl şekillendirdiğini ve üstünde nasıl egemenlik kurduğunu incelemektedir. Yemen'deki kabileyi inceleyen diğer çalışmalardan farklı olarak bu çalışma, kabileyi, modern devletin inşa sürecinin başından günümüze kadar, kendi iç dinamikleri ve tarihi olayları çerçevesinde ele alma iddiasını taşır. Kabileyi bu şekilde incelemek, devletle olan karmaşık ilişkisini anlamak açısından önemli olmasının yanı sıra, kabileyi tek bir kurum olarak kabul eden ve devlet dışı bir aktör gören yaklaşımları kritik etmeyi de içermektedir.

Çalışma, kabilelerin karmaşık yapılarını inceleyerek, Yemen'de kabile kurumundan bağımsız bir siyasal sistemin kurulmasının zor olacağını, kabilenin doğası gereği siyasal sistemin devamlılığı açısından önemli bir kurum olduğunu ileri sürmektedir. Kabilenin gerek kurum gerekse ileri gelen şahsiyetleri açılarından devletteki nüfuzunu inceleyen bu çalışma, Yemen'de kabileden bağımsız bir siyasal sistem kuramayacağı hipotezini doğrulamaktadır. Ancak devlet kurumlarının zayıf kalmasının arkasında yatan nedenlerden birinin kabile kurumlarının gücü ve kurum olarak devlet yapılanmasında etkili bir şekilde varoluşu olduğu sonucuna da varmaktadır. Bu çalışma, ileride Yemen'deki kabile kurumuyla devlet kurumunu tek bir yapı altında toplama, Yemen'in demografik resmini ve bölgesel farklılıklarını göz önünde bulundurma iddiası taşıyan yeni bir siyasal sisteme yönelik tartışma ve arayışlara katkıda bulunabilir.

Anahtar Kelimeler: Yemen, Kabile, Devlet, Siyasal sistem.

ULUSLARIN KÜLTÜREL UYANIŞI VE KURUCU METİNLER: MİLLİYETÇİLİĞİN ENTELEKTÜEL TEMELLERİ

M. Fahri DANIŞ

Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
fahri.danis@atauni.edu.tr

Milletlerin ne zaman ve ne şekilde ortaya çıktıkları soruları, 20. yüzyılın ortalarında münhasır bir literatür görünümü kazanan milliyetçilik çalışmalarının temelini oluşturdu. Bu sorulara verilen cevaplar üzerinden teorik yaklaşımlar şekillendi. Ekonomik, kültürel, siyasal pek çok faktör, milletlerin "doğuşunu", "icadını", "inşasını" ya da "hayal" edilişini açıklamak adına ileri sürüldü. Modernist-inşacı tezler, dünyanın farklı yerlerindeki milletlerin oluşumunu açıklarken tek bir büyük teorinin mevcudiyetini kanıtlamaya çalıştılar. Fakat, milletleri kimin "tasarladığı" ya da "kurduğu" meseleleri, genellikle hasır altı edildi. Modernistler sıklıkla "iktidar"dan bahsedip siyasal erkle organik ilişki içerisindeki entelektüeller üzerinde dursalar da bu meseleye doğrudan eğilen, "milliyetçi entelektüel" tanımının altını dolduracak bir perspektifin eksikliği sıklıkla hissedildi. Bu bildiri; her şeyden önce milliyetçiliği alışılmış şekilde bir ideoloji ya da toplumsal hareket olarak ele alan geleneksel yaklaşımların aksine, onu bir "söylem biçimi" olarak inceleyen postyapısalcı bir perspektifin varlığını ortaya koyar. Milliyetçiliğin bilincimize şekil veren ve hayatı yorumlarken başvurulan modern bir "görme ve algılama biçimi" olarak değerlendirilmesi, onun aynı zamanda bir "kültür-inşası" pratiği olduğunun altını çizer. Nitekim milli kimliği mümkün kılan ve onun sınırlarını çizen milli kültürün yapılandırılması (milliyetçi söylem içerisinden bakıldığında "uyanışı") süreci, milliyetçi entelektüellerin katkılarıyla "akademik" bir faaliyet olarak gerçekleşir ve bu aşamada bazı metinler "kurucu" bir nitelik taşır. Bu çalışmanın asıl amacı; milliyetçi bir söylem biçiminin temelini ve başlangıcını oluşturan "kültürel uyanış" evresinin, her özgül örnekte takip edilebilecek bazı karakteristik özelliklere sahip olduğu savı üzerinden, "uyanış" süreçlerinin ortak özelliklerini tartışmaya açmaktır. Miroslav Hroch (1985) ve Eric Hobsbawm (2000) gibi kuramcıların çalışmalarının ortaya koyduğu gibi milliyetçiliğin "A evresi" ya da "proto-milliyetçi evre" olarak adlandırılan dönem, milli kültürlerin tanımlandığı, sınırlarının çizildiği ve sıklıkla "icat edildiği" bir dönemdir. Bu kültürel uyanış süreçleri karşılaştırıldığında, öne çıkan ve söylem belirleyen birtakım "kurucu" metinlerin mevcudiyeti dikkat çeker. Bu çalışmada, bahsedilen metinler, "ulus-kurucu metin" olarak "ideal" bir kategori şeklinde tanımlanacak ve ortak bazı yapısal özellikler çevresinde analiz edilecektir. Çalışmada öncelikle "kültürel uyanış" olgusu postyapısalcı bir perspektiften tanımlanacak, ardından "ulus-kurucu metin" tipinin sınırları çizilecek ve örnek metinler üzerinden karşılaştırmalı bir analiz yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Milliyetçilik, kültürel uyanış, ulus-kurucu metinler.

KAMBİYO SENETLERİNDE AVAL TAAHHÜDÜNÜN TEMSİLCİ ARACILIĞIYLA VERİLMESİ

Gökmen Gündoğdu

Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İİBF İşletme Bölümü, Ticaret Hukuku Öğretim Üyesi
gokmen_gundogdu@yahoo.com

Kambiyo senetlerine özgü bir teminat olan "aval", 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 700 ila 702 hükümleri arasında düzenlenmiştir. Avali, senet borçlularından biri lehine ve o kimsenin borcunun ifasını sağlamak amacıyla verilen, şahsi bir teminat olarak tanımlamak mümkündür. Aval veren kişi, lehine aval verilen ve borcu teminat altına alınan kişi gibi sorumludur. Aval verenin borcu, maddi anlamda asıl borçtan bağımsızdır. Yani, şekle ait noksanlıklar haricindeki bir sebeple teminat altına alınan borç geçersiz olsa dahi, aval verenin taahhüdü geçerliliğini koruyacaktır.

Kimlerin aval verebileceğine dair düzenleme, TTK m. 700/2 hükmünde yer almaktadır. Buna göre aval taahhüdü "(…) üçüncü bir kişi veya poliçede imzası bulunan bir kişi tarafından da verilebilir". Her ne kadar TTK'da temsilci aracılığıyla verilen aval taahhüdüne ilişkin açık bir hüküm yoksa da, bir kimsenin temsilcisi aracılığıyla bu taahhüdü vermesi pekala mümkündür.

Bu çerçevede önem arz eden husus, temsilci olarak hareket eden kişinin bu yetkiye sahip olup olmadığının belirlenmesidir. Bu noktada gerçek ve tüzel kişiler arasında bir ayrımın yanı sıra, sözleşmesel ve kanuni temsil ilişkisine göre de bir ayrım yapılarak sorun ele alınmalıdır. Temsilci sıfatıyla taahhütte bulunan kişinin temsil yetkisini haiz olmaması yahut var olan bir temsil yetkisini aşarak hareket etmesi halinde ise, TTK m. 678 hükmü uyarınca yetkisiz temsilcinin kendisi, aval taahhüdünden bizzat sorumlu tutulacaktır.

Temsilcinin temsil yetkisine sahip olduğu varsayımında ise, arzu edilen sonucun gerçekleşebilmesi için temsil ilişkisinin senetten anlaşılması gerekir. Bu ise bir yandan TTK m. 701 hükmünün aradığı geçerlilik şartlarına uygun bir aval taahhüdünü; diğer yandan ise hem "temsilen" hareket edildiğinin hem de "kimi temsilen" hareket edildiğinin belirtilmesini gerekli kılmaktadır.

Bu çalışmada, temsilci aracılığıyla aval taahhüdünde bulunulması durumunda, bu taahhüdün geçerliliği, sonuçları ve olası sorunlar ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kambiyo Senetleri, Aval, Temsilci.

OTURUM 68

TÜRK KÜLTÜRÜNDE HİKÂYE ANLATICILIĞININ SERÜVENİ

Talat Aytan
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü
talataytan@gmail.com

Nurullah Esendemir
Arş. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
esendemirnurullah@gmail.com

Anlatma, insanın doğasında yer alan temel ihtiyaçlardan birisidir. Hikâye anlatıcılığı, insanlıkla yaşıt bir eylemdir. Tarihin ilk dönemlerinden beri insanlar bulundukları her zaman ve zeminde hikâyeler anlatma yoluna gitmişlerdir. Mağara duvarlarına çizilen resimlerden başlayarak geleneksel danslar, şiirler ve şarkılar bu kapsamda değerlendirilebilir. Bazı araştırmacılar hikâye çağının bittiğini öne sürse de gelinen nokta, hikâye anlatıcılığının her çağda kendini var etmenin yeni bir yolunu bulacağını ispatlar niteliktedir. Evrensel bir olgu olan hikâye anlatıcılığı, her toplumda farklı isim ve şekillerde varlığını sürdürmektedir. Hikâye anlatıcılığı, gün geçtikçe daha fazla araştırılmakta, eğitim ve kurslara konu olmaktadır. Son yıllarda gittikçe revaç kazanan ve Batılı literatürde "storytelling" olarak yer alan hikâye anlatımı, Türk kültürünün zengin kültür tarihinde çok çeşitli şekillerde sürekli var olmuştur. Türk toplumu, diğer tüm toplumlar gibi hikâye anlatıcılığının yaygın olduğu bir atmosfere sahiptir. İslamiyet öncesi dönemde şaman, kam, baksı, manasçı ve masal anaları; İslamiyet ile birlikte gazelhan, mesnevihan, mevlidhan, dengbej, meddah, ozan ve âşıklar, günümüzde bunlara eklenen TV ve radyo programcıları, stand-up sanatçıları ve dijital hikâye üreticileri, hikâye anlatıcılığının kültürümüzdeki temsilcileri olmuşlardır. Mitlerden destanlara, masallardan öykülere, mesnevilerden romanlara, tarih içerisinde çeşitli türlerde tahkiyeli metinlere rastlamak mümkündür. Ayrıca meddahlar, ortaoyunları, gölge oyunları, hikâye anlatıcılığı formlarına dâhil edilebilir. Meydana gelen değişimler, zamanın gereklerine bağlı olarak gelişen ve dönüşen araçlardan ibarettir. Sözgelimi sinema teknolojisinin yaygınlaşmasıyla herkese hitap etme olanağı bulan dizi-film yapımcıları, hikâyelerini geniş kitlelerle buluşturma şansı yakalamıştır. Günümüzde dijital hikâye araçları, hikâye anlatıcılığı için geniş platformlar sunmaktadır. Artık Türk tahkiye geleneğini oluşturan geleneksel mekânlar bulunmasa da farklı platformlarda hikâye anlatıcılığı kültürü devam etmektedir. Bu araştırmada, Türk kültüründe hikâye anlatıcılığının farklı şekilleri incelenecek, tarihsel süreç içerisinde bu formlar arasındaki ortak ve farklı noktalar irdelenecektir. Araştırmanın amacı, kültürümüzde hikâye anlatıcılığının geçirdiği değişim ve dönüşümlerin izini sürmektir.

Anahtar Kelimeler: Türk kültürü, hikâye, hikâye anlatıcılığı.

VENEDİK TACİRİ'NİN MANGA ADAPTASYONU: ÇOK MODLU ÇEVİRİ ÖRNEĞİ

Zeynep Demircioğlu

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Yüksek Lisans Programı
zeynepdemircioglu@std.yildiz.edu.tr

Doç. Dr. Zeynep Süter Görgüler

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Yüksek Lisans Programı
zeynepg@yildiz.edu.tr

Çok modlu çeviri, bir metnin sözel, görsel, işitsel ve uzamsal unsurlarını içeren çeşitli modaliteler aracılığıyla yeniden yazılması ve farklı formatlarda sunulması sürecidir. Bu çalışmada, William Shakespeare'in Venedik Taciri eserinin Türkçe manga adaptasyonunu çok modlu çeviri bağlamında ele alarak incelemeyi amaçlamaktadır. Shakespeare'in eserinin manga uyarlamasında kullanılan dilsel, görsel ve işitsel unsurların nasıl dönüştüğü ve bu unsurların kaynak metin ile erek metin arasındaki anlam aktarımını nasıl etkilediği araştırılmaktadır. Ayrıca, çok modlu çevirinin farklı modaliteler arası etkileşimi nasıl sağladığı ve okuyucuya sunulan mesajın bütünselliğini nasıl artırdığı irdelenmiştir.

Araştırmada, kaynak metin ve erek metin temelli içerik çözümlemesi yapılmış olup, ayrıca manganın Türkçe'ye çevirisini gerçekleştiren çevirmen ile yapılan görüşme ile adaptasyon sürecindeki çeviri stratejileri üzerine derinlemesine bir inceleme yapılmıştır. Ek olarak, çok modlu çeviri kuramları temel alınarak Shakespeare'in eserindeki dilsel, görsel ve işitsel unsurların manga formatında nasıl yeniden yazıldığı incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Shakespeare'in Venedik Taciri eserinin manga gibi popüler bir medya formatında yeniden yazılması sürecinde çok modlu unsurların kullanımıyla gerçekleşen kültürel ve estetik dönüşümleri ortaya koymaktadır.

Bu çalışma Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Ensitütüsü Batı Dil. ve Edeb. Anabilim Dalı'nda Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Yüksek Lisans Programı kapsamında Doç. Dr. Zeynep Süter Görgüler danışmanlığında sürmekte olan SHAKESPEARE'İN MANGADA YENİDEN YAZIMI başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Shakespeare, Hamlet, Çok Modlu Çeviri, Manga, Adaptasyon.

REDUCING SPEAKING ANXIETY THROUGH AI: AN EXPERIMENTAL STUDY USING CHATGPT

Gökçe Aybat

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi,
İngiliz Dili Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı
gokce.aybat@std.yildiz.edu.tr

Emrah Özcan

Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi,
Yabancı Diller Eğitimi
eozcan@yildiz.edu.tr

H. Gülru Yüksel

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Yabancı Diller Eğitimi
hayuksel@yildiz.edu.tr

Foreign Language Speaking Anxiety (FLSA) is a prevalent challenge among language learners, often hindering their progress towards fluency and negatively impacting the learning process (Zou et al., 2023). Recently, advances in artificial intelligence (AI) have led to an increase in accessible tools, fostering innovative approaches in language teaching. This study explores the integration of ChatGPT in developing speaking skills, aiming to alleviate affective barriers and reduce speaking anxiety in language learners. Through the integration of ChatGPT, this study aims to show the AI's role in reducing psychological barriers and enhancing learner confidence in oral communication. Using an experimental design, the research administered the short version of the Foreign Language Classroom Anxiety Scale (Horwitz et al., 1986) as a pre-test and post-test, before and after a five-week AI-assisted speaking practice period. After the practice period, participants were also asked whether they have a positive attitude towards studying with an AI-assistant. The preliminary findings of the research underscore the potential of AI as a supportive tool that promotes positive attitudes toward language practice, suggesting that AI-driven platforms can serve as practical adjuncts to traditional language instruction by fostering a low-stakes, anxiety-reducing environment for speaking practice. These findings show that AI-assisted speaking practice not only positively influences students' anxiety levels but also strengthens the view that learners tend to develop a favorable attitude toward AI-assisted language learning. Thus, AI-assisted speaking classes support more inclusive and anxiety-sensitive language learning strategies. We believe this study will contribute to the literature on the use of AI in language learning and provide new insights into the pedagogical effectiveness of AI-assisted learning tools.

Anahtar Kelimeler: English Language Teaching, Speaking Anxiety, Artificial Intelligence, Learner Attitude

FARKLI MÜZİK TERAPİ YÖNTEMLERİNİN AYNI TERAPİ SEANSINDA KULLANILMA DURUMLARI

Ahmet Fatih SAVAŞ
Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Programı
ahmetfatihsavas@gmail.com

E. Ceylan ÜNAL AKBULUT
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları
ceylanunal@hotmail.com

"Müzik ve insan" etkileşimi insanlığın antik çağlarından beri var olan ve süregelen kadim bir etkileşimdir. Tarihsel metinlere ve aktarılmış öğretilere bakıldığında farklı zaman dilimlerinde, başka coğrafyalarda yaşayan çeşitli ırktan ve kültürden insanların müziğe; inançsal törenlerde şifa bulmak yolunda "katalizör" bir güç olarak yer verdikleri görülebilmektedir.

Antik dönemlerde başlayan bu müzik ile "iyileştirme" etkileşimleri, 19. yüzyıl başlarında insanlığın bilim ve teknoloji alanlarında geliştirdiği tekniklerle birlikte modern tıp alanında da tedavi esnasında destekleyici bir yöntem olarak rol almaya başlamıştır. Zamanla yürütülen çalışmalarla birlikte, alanında yeterli donanıma sahip uzmanlar eşliğinde tatbik edilen bu uygulamalar, Müzik Terapi ismiyle anılmaya başlanmıştır. Günümüzün gelişen koşullarında ise yapılan bu Müzik Terapi uygulamaları, artık modern tıp tedavilerinin yanında hasta bireyin veya bireylerin tedavilerinde kullanılan, tamamlayıcı bir tıp dalı olarak otoriteler tarafından kabul edilmektedir.

Yapılan çalışmalarla birlikte, Müzik Terapinin uygulandığı kişilerin sahip olduğu şahsi özelliklerin getirdiği farklı gereksinimlerden; zaruri bir durum olarak çeşitli Müzik Terapi yöntemleri ortaya çıkmıştır ve böylece farklı Müzik Terapi modelleri geliştirilmiştir.

Bu çalışmada ise birbirlerinden bağımsız, farklı yaş gruplarındaki çeşitli hastalıklara ve koşullara sahip, değişik ülkelerde yaşamış denek grupları üzerinde yapılan; temelinde birbirine benzeyen fakat danışan ihtiyaçlarına göre farklılaşan bazı Müzik Terapi uygulamaları incelenmiştir ve bu Müzik Terapi müdahalelerinin karşılaştırmalı olarak etkinlikleri araştırılmıştır. Yapılan uygulamalar sonucunda elde edilen veriler kullanılılarak benzer Müzik Terapi uygulamalarının aynı denek grubu üzerindeki tesirleri, hangi bağlamda hangi yöntemin daha işlevsel olduğu veya olmadığı gibi durumlar incelenmiştir.

Ele alınan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında, aynı denek grubu üzerinde yapılan farklı terapi uygulamalarının kimi zaman çok benzer, bazen ise farklı sonuçlar verdiği görülmüş ve bu sonuçlara etki etmiş olması muhtemel unsurlar incelenmiştir.

Tüm bu incelemelere ve karşılaştırmalara bakıldığında, yapılacak terapi uygulamalarının, şahsın veya grubun sahip olduğu özelliklere ve koşullara göre özenle seçilmesi gerektiği ilkesi bir kere daha teyit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Terapi, Müzik Terapi Yöntemleri, Grup Terapileri

BÜYÜK ÖLÇEKLİ ÜRETİM, KÜÇÜK ÖLÇEKLİ ÜRETİM VE KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİK KAVRAMLARI ÜZERİNDEN 1960-2000 YILLARI ARASINDA YAZINSAL ÇEVİRİ FAALİYETLERİNİ OKUMAK

Lale Özcan

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
arslan@yildiz.edu.tr

Gamze Turan

Öğr. Gör., İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
gamze.turan@iuc.edu.tr

Araştırmanın amacı 1960-2000 dönemleri arasında Türkiye'de gerçekleştirilen yazınsal çevirilerin bir panoramasını sunmak ve Altın Kitaplar, Varlık Yayınları, Remzi Kitabevi, Can Yayınları, İnkılap Kitabevi özelinde izlenen politikaları küçük ölçekli üretim, büyük ölçekli üretim ve kültürel çeşitlilik kavramları doğrultusunda irdelemektir. Gisèle Sapiro (2010) Amerika ve Fransa özelinde yazınsal çeviri faaliyetlerini ele alarak yayınevlerinin hangi eserlerin uluslararası görünürlük kazanacağını belirlediğini ve İngilizceyi ön planda tutarak bir güç dengesizliği oluşturduğunu ve bu güç dengesizliğinin de kültürel çeşitliliği etkilediğini belirtmiştir. Bu bağlamda yazınsal yayıncılıkta İngilizcenin ön planda olmasının sadece dilsel bir tercih olmadığını ve küresel yayıncılık açısından değerlendirildiğinde ekonomik ve kültürel güçlerin bir yansıması olduğunu belirtmektedir. Buna ek olarak Sapiro (2015) alanda öncü yayınevlerinin İngilizce merkezli eğilimlerinin kişilerin edebi tercihlerini şekillendirdiğini ve küresel edebiyat alanında çeşitliliği kısıtladığını belirtmiştir. Küresel edebiyat alanındaki çeşitliliğin kısıtlanmasına ek olarak dilsel eşitsizliğe de değinen Sapiro İngilizcenin çeviri alanındaki hakimiyetinin kültürel hiyerarşiyi pekiştirdiğini ve farklı dillerde eserler üreten yazarların görünürlüğünü sınırlandırdığını iletmektedir. Bunu önlemek amacıyla yayınevlerinin diğer dillerden İngilizceye ve baskın dillere çeviriler gerçekleştirerek bir "direniş" gösterebileceğini ve bu sayede dilsel eşitsizliği ortadan kaldırarak kültürel homojenleşmeyi azaltabileceğini ifade etmiştir. Araştırmada yayınevlerinin kültürel çeşitlilik ve homojenleşme süreçlerinde hangi kutupta yer aldığını belirlemek amacıyla Gisèle Sapiro'nun kültürel çeşitlilik ve Pierre Bourdieu'nun (1996) büyük ölçekli üretim ve küçük ölçekli üretim kavramlarına değinilecektir. Araştırmanın bütüncesi Türkçe Çeviriler Bibliyografyası (2017), yayınevlerine ait basılı kataloglar ve online kütüphane verileri aracılığıyla derlenen bibliyografyadan oluşmaktadır. Bibliyografya verileri 1960-2000 yılları arasında yazınsal çeviri alanında faaliyet gösteren yayınevlerinin yayımladığı çeviri eserlere ilişkin eser adı, çevirmen adı, yayın tarihi, kaynak dil bilgilerinden oluşmaktadır. Araştırma doğrultusunda elde edilen verilerin 1960-2000 dönemi yazınsal çeviri faaliyetlerine, yayınevleri özelinde çeviri politikalarına ışık tutacağı ve bu alanda gerçekleştirilen çalışmalara katkı saylayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yazınsal Çeviri, Gisèle Sapiro, Kültürel Çeşitlilik, Pierre Bourdieu, Büyük Ölçekli Üretim, Küçük Ölçekli Üretim.

OTURUM 71

DİJİTAL SANAT ESERLERİNİN KÜRATÖRLÜĞÜNDE YAPAY ZEKÂ İLE DEĞİŞEN SERGİLEME PRATİKLERİ

Özge Kalyoncu Fırat

Arş. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat Bölümü

ozge.firat@yildiz.edu.tr

İsmail Erim Gülaçtı

Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat Bölümü

egulacti@yildiz.edu.tr

Yaratıcı ve üretici bir varlık olarak insan, kendi özünü tanımak ve ortaya koymak gibi amaçlarla sanatsal ifade biçimleri geliştirmektedir. Dijitalleşme ve teknolojik ilerlemeler, sanatçıların üretim biçimlerini şekillendirirken, sanatsal ifadenin sınırlarını da genişletmektedir. 21. yüzyılda yapay zekânın yaratıcı bir araç olarak kullanılması gerek üretim gerekse sergileme süreçleri üzerinden yeniden dönüşümü gerekli kılmıştır. Sanatçıların üretimde bilgisayarları kullanması ile sanat, varlık alanını genişletmiştir. Çeşitli sanatsal formların ortaya çıkması ile sanatçıların eserlerini sunma biçimleri, yenilikçi küratöryel pratikleri zorunlu kılmıştır. Dijital sanat eserlerinin sergilenmesi hususundaki bu dönüşüm, izleyici ile eser arasında etkileşimi ve sergileme tasarımındaki anlatıyı, yeniden üretilmesi gereken bir süreç olarak ortaya koymaktadır. Küratörlerin, sürükleyici ve etkileşimli sergilerin tasarlanması sürecindeki yaklaşımları, sergileme pratiklerini ve küratörlerin rollerini yeniden tanımlamaya itmektedir. Dijitalleşme ile başlayan ve yapay zekâ ile ivme kazanan bu dönüşüm, küratöryel süreci daha dinamik hale getirmektedir. Küratörlerin, dijital sanat eserlerini sergilerken, izleyici katılımını, mekânsal erişilebilirliği, teknolojik altyapıyı, eserin doğasını ve etik hususları gözetmeleri, izleyici deneyimini zenginleştirerek dijital sanatın anlaşılabilirliğine katkı sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, sanatta yeni bir yaratıcı ifade aracı olarak yapay zekânın kullanılması ile dönüşen sergileme pratiklerini, dijital sanat eserlerinin küratörlüğü üzerinden incelemektir. Çalışma, güncel küratörlük dinamiklerini benimseyen ve izleyici deneyimini esas alan sergilerden elde edilen bulgular ışığında, küratör öznesi üzerinden yenilenmiş bir rol ve görev tanımı oluşturma hedefleriyle önem arz etmektedir. Betimsel analiz yöntemi ile yürütülen çalışmada, ilgili literatür taranıp analiz edilmiş ve örnekler üzerinden yenilikçi küratöryel söylemleri tartışmaya yönelik bulgular değerlendirilmiştir. Bu çalışma ile dijitalleşme ve teknolojik ilerlemelerle birlikte yapay zekânın yaratıcı bir sanatsal ifade aracı olarak kullanılmasının, dijital sanat eserlerinin küratörlüğündeki dönüşüm gerekliliğini ortaya koyduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Sanat, Küratörlük, Yapay Zekâ, Sergileme Pratikleri, Küratör.

DEVLET MÜZELERİNDE WEB SİTELERİ VE GÖRÜNÜRLÜK STRATEJİLERİ

Nazelin Akgün

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, SBE Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, Müzecilik Yüksek Lisans Programı

nazelin.akgun@std.yildiz.edu.tr

Seza Sinanlar Uslu

Danışman, Prof. Dr., YTÜ Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat ve Kültür Yönetimi Anabilim Dalı

sinanlar@yildiz.edu.tr

Görünürlük kavramının ilk kullanımı veya benzer anlamı taşıyan ifadeler, farklı dillerde ve disiplinlerde çeşitli biçimlerde ortaya çıkmıştır. Ancak genel olarak, Platon'un eserlerinden başlayarak, teolojik metinlere, sanat teorilerine ve modern sosyal bilimlere kadar uzanan geniş bir tarihsel süreçte evrilmiştir. Türkçede "görünürlük" kavramı, daha geniş tarihsel ve disipliner bağlamların bir parçası olarak kullanıma girmiştir. Görünürlük kavramının müze bağlamında ilk olarak ne zaman ve hangi anlamlarda kullanıldığına baktığımızda; Rönesans döneminde, koleksiyonların sergilendiği "Wunderkammer" (Merak Odası) veya "Kunstkammer" (Sanat Odası) olarak bilinen özel kabineler ile karşılaşırız. Bu erken dönem müzelerde, objelerin düzenlenmesi ve sergilenmesi, onların görünürlüğünü artırmaya yöneliktir. Ancak, bu dönemde "görünürlük" terimi açıkça kullanılmasa da, sergileme pratiği bu kavramı içkin olarak barındırmaktadır. 18.yy'ın modern müzeciliğin doğuşuna tanıklık etmesine öncülük eden 1753'te açılan British Museum ve 1793'te açılan Louvre Müzesi halka açık ilk büyük müzelerdendir. Her iki müze de, koleksiyonların geniş kitleler tarafından görülmesini sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyıl, müzecilik teorisi ve pratiğinde önemli gelişmelere sahne olmuş, "Görünürlük" kavramı, bu bağlamda, objelerin nasıl sergilendiği ve izleyici ile nasıl etkileşime geçtiği üzerinden tartışılmaya başlanmıştır. Dönemin koşullarına göre şekillenen bu kavram, müzelerin dijital ortama taşınması ve pandemiyle beraber artan dijitalleşme uygulamaları ile de kendini belirginleştirmiş, farklı faaliyetler ile var etmiştir. Müzelerin dijitalleşmesinde web siteleri, koleksiyonu ve görünürlüğü artırılmak istenen nesne veya konuları izleyiciyle buluşturmakta önemli bir unsur, kanal niteliği görmektedir. Bununla birlikte, Devlet Müzeleri sahip oldukları koleksiyon ile önemli bir potansiyel taşımaktadır. Önemli koleksiyonları bünyesinde bulunduran birçok müzenin web sitesinin kapatılarak tek bir portal altında toplanmasıyla beraber, bağımsız web sitelerine kıyasla bilginin daha sınırlığı olduğu bir ortama geçilmiştir. Mevcut potansiyelin web site ve portallar aracılığıyla ne ölçüde sergilenebildiği ve izleyici ile etkileşime geçildiği konusu da müzede yer alan nesnelerin fiziksel duvarlarını aşarak daha fazla kitle tarafından görünürlüğünü ve tanıklık edilebilirliğini artırmak açısından önem taşırken, bu alanda yapılmış çalışma sayısı sınırlıdır. Bu bildiride Devlet Müzelerinin web site ve portal kullanımlarının müze görünürlüklerine etkisi incelenmektedir. Bu incelemede içerik analizi yöntemi ile Türkiye'de bulunan devlet müzelerinin web site ve portal kullanımları incelenmiş olup, Avrupa'dan öne çıkan müze portalları da detaylı olarak incelenerek örnekler görünürlük bağlamında değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzecilik, Görünürlük, Müzelerde Dijitalleşme.

GELENEKSEL YÖNTEMLERDEN DİJİTALE: ANİMASYON SÜRECİNDE KARAKTER CANLANDIRMA TEKNİKLERİ

Artür Vahe Karapekmez

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı, Sanat ve Tasarım Doktora Programı,

ORCID ID: http://orcid.org/0000-0001-7704-750X

Dr. Öğr. Üyesi İsmail Erim Gülaçtı

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat Bölümü, Endüstri Ürünleri Tasarımı Anasanat Dalı

ORCID ID: http://orcid.org/0000-0002-6786-479X

Animasyon sanatı, tarih öncesinden günümüze kadar hikâye anlatımının güçlü bir aracı olarak estetik ve teknik açıdan sürekli bir evrim geçirmiştir. 19. yüzyılda sinematografik cihazların icadıyla modern temelleri atılan animasyon, günümüzde geleneksel ve dijital tekniklerin birleşimiyle çok boyutlu izleyici deneyimleri sunan karmaşık bir sanat formuna dönüşmüştür. Bu dönüşüm, animasyon sanatının sınırlarını genişletmiş ve onu daha erişilebilir hale getirmiştir. Bu çalışmanın amacı, animasyon sanatında dijital araçlar ve geleneksel yöntemlerin karakter canlandırma üzerindeki etkilerini karşılaştırarak, bu iki yöntemin izleyiciye sunduğu farklı deneyimleri kapsamlı bir perspektifte değerlendirmektir. Çalışmada öncelikle literatür taraması ile geleneksel animasyon tekniklerinin (örneğin, kare-kare çizim, cel animasyon, rotoskopi) tarihsel gelişimi ve karakter canlandırma üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Daha sonra dijital animasyon araçlarının (3D modelleme, hareket yakalama, gerçek zamanlı render gibi) karakter canlandırma sürecine getirdiği yenilikler ve bu yeniliklerin izleyicinin deneyimine yansımaları analiz edilmiştir. Dijital araçlarla sağlanan karakter rigging, deformasyon ve hareket yakalama (motion capture) gibi teknikler izleyicilerin karakterlerle daha derin bir bağ kurmasına olanak tanırken animasyon sürecine de gerçekçilik katarak hız, esneklik ve verimlilik gibi avantajlar sunmaktadır. Buna karşılık geleneksel tekniklerin sanatsal ifade ve nostaljik etki bakımından daha özgün bir deneyim sağladığı bulgular arasında yer almaktadır. Çalışmada, her iki yöntemin güçlü yönleri incelenmiş ve izleyiciye sundukları farklı deneyimler detaylandırılarak sunulmuştur. Bu karşılaştırmalı analiz, izleyicilerin animasyon karakterleriyle olan etkileşimlerini daha iyi anlamaya katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, animasyon sanatındaki karakter canlandırma tekniklerinin geçmişten günümüze geçirdiği dönüşümü ve güncel uygulamalarda modern tekniklerin tarihsel bağlamla etkileşimini ortaya koyarak animasyon sanatına bütüncül bir bakış sağlamayı hedeflemektedir. Bu yönüyle çalışma, hem animasyon sanatının gelişimine katkıda bulunan yöntemlerin anlaşılmasına hem de günümüzdeki animasyon tekniklerinin avantaj ve dezavantajlarının belirlenmesine katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Animasyon, Karakter Canlandırma, Dijital Animasyon

Bu çalışma, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Doktora Programı'nda, Dr. Öğr. Üyesi İsmail Erim Gülaçtı'nın danışmanlığında yürütülen '16 ile 18. Yüzyıllar Arasındaki İstanbul Temalı Minyatürlerin Animasyon Yoluyla Canlandırılarak İstanbul'un Dönüşümünün Gösterilmesi Amacıyla Bir Tanıtım Filmi Oluşturulması' başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

CAZ MÜZİK EĞİTİMİNDE OUTSIDE PLAYING-TANSİYONEL İCRANIN METODOLOJİ SORUNSALI

Erdi Çetinkaya

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları

erdicetinkaya@gmail.com

Bu bildiri, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Dr. Öğretim Üyesi Çiğdem Erken danışmanlığında hazırlanmakta olan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Doğaçlama, caz müziğin temel unsurlarından olup yaratıcı cümlelerin özgürce dışa vurulduğu geniş ifade alanlarına olanak sağlar. Bu ifade alanlarında uygulanan, yeni ve kompleks bir takım armonik yaklaşımlar içeren outside playing, 1940'lı yılların sonlarına doğru ortaya çıkan modern caz müziğin ayırt edici bir özelliğidir. Tansiyonel icra - outside playing; cümleleme-doğaçlama sürecindeki icracının, altyapıyı oluşturan tonaliteden belirli periyotlarda çıkması veya uzaklaşmasıyla yarattığı disonans ve politonal etkiler olarak tanımlanabilir. Gerekli armonik-teorik bilgilere ve ileri çalgı tekniğine sahip caz müzisyenlerinin kurguladığı özgün doğaçlama stratejilerinin önemli bir kısmını oluşturan tansiyonel icra yaklaşımı, müzisyenlere geniş bir ifade özgürlüğü sağlamasının yanı sıra caz müzik teorisi eğitimi bağlamında oldukça karmaşık ve hassas bir konu olarak dikkat çekmektedir. Tansiyonel icra yöntemleriyle ilgili cevaplanması gereken soruların arasında, emprovizasyonlarda kullanılacak armonik malzemenin nereden temin edilip nasıl organize edileceği sorusu en başta gelmektedir. Caz müzik literatürü tarandığı zaman, caz müzik icrasında disonans ve politonal etki oluşturmakta kullanılan tansiyonel icra yaklaşımı için kabul edilmiş mutlak bir metodolojiye rastlanmamaktadır. Metotlarda sıklıkla karşılaşılan genel geçer yaklaşımlar; standart akor progresyonları üzerine tonal, modal veya sentetik dizilerin kullanımı, tek-çift kromatik yaklaşım veya alterasyon seslerinin kullanımı, melodik hücrelerdeki motiflerin paralel taşınması şeklinde sıralanabilir. Yukarıda adı geçen ve benzeri yaklaşımların uygulanmasıyla, müzikal cümle yapılarında birbirini takip eden gerilim-çözülüm alanları oluşturulabilmekle beraber, armonik bağlamda tonaliteler arası oluşan çoklu-tonal ilişki fark edilememektedir. Bununla beraber, tansiyonel icra stratejilerinin, farklı tonalitelerin aynı anda kullanılmasına olanak sağlayan bitonal ve politonal yapılar halinde kurgulanabildiğii düşünülmektedir. Caz müzik öğrencilerinin eğitimleri süresince, tansiyonel icranın çoklu-tonal yönünün yeterince vurgulanmaması, metotlarda tansiyonel icra - outside playing ve politonalite ilişkisinin göz ardı edilmesi neticesinde, öğrencilerin caz müziğine özgü karmaşık bağlamları kavramakta sorunlar yaşadığı fark edilmektedir. Modern caz müzik icrasının özelliklerinden biri olan gerilim-çözülüm döngüsü estetiği ve kabul edilebilirliği üzerine yetkinleşmeye çalışan öğrencilerin karşılaşabileceği bir diğer sorun ise tansiyonel icra sırasında genel armonik yapıdan kopma riskidir. Outside playing teknikleri geleneksel akor-dizi ilişkisine aykırı hareketleri olanaklı kılmaktadır. Fakat tekniğin hem süre hem de armoni bağlamında ölçüsüz ve dengesiz kullanımı dinleyici açısından anlaşılırlık problemlerine yol açıp performansın etkisini düşürerek, öğrencinin kişisel tarzını inşa etmesinde güçlüklere neden olabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Caz Eğitimi, Caz Armonisi, Outside Playing.

DİYARBAKIR İLİ SİLVAN İLÇESİNDE CUMHURİYETTEN GÜNÜMÜZE KADINLARDA BAŞA TAKILAN VE BELE GİYİLEN AKSESUARLARIN İNCELENMESİ

Hülya Eken

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Tezli Yüksek Lisans Programı

hulya.eken@std.yildiz.edu.tr

Sernaz Demirel Temel

Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat Tasarım Fakültesi, Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü

sernazd@yildiz.edu.tr

Bu çalışma, Diyarbakır'ın önemli tarihi ve kültürel zenginliklerine sahip Silvan ilçesinde, Cumhuriyetten günümüze kadar olan dönemde kadınlar tarafından başa takılan ve bele giyilen aksesuarlardaki değişimleri ve bu değişimlerin sosyo-kültürel yansımalarını incelemeyi amaçlamaktadır. Türkiye'de 1923 yılında Cumhuriyetin ilanıyla birlikte başlayan modernleşme ve batılılaşma süreçleri, Silvan'ın toplumsal yaşamını ve kültürel pratiklerini derinden etkilemiştir. Bu bağlamda, kadınların başa taktığı ve bele giydiği geleneksel aksesuarların zaman içinde nasıl değiştiği, devlet politikalarının ve küresel moda akımlarının bu özel giyim unsurları üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Araştırma kapsamında, farklı yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik gruplardan bireylerle yapılan mülakatlar, geçmiş dönemlere ait aksesuar kullanımının ve bunların dönüşüm sürecinin anlaşılmasında önemli veriler sunmuştur. Ayrıca, bölgedeki eski fotoğraflar, gazete ve dergiler gibi yazılı kaynaklar taranarak tarihsel bir perspektif oluşturulmuş, bulgular Silvan'da geleneksel aksesuarların modernleşme sürecine paralel olarak hem korunduğunu hem de değiştiğini göstermiştir. Özellikle modern eğitim kurumlarının yaygınlaşması, şehirleşme, iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve ekonomik faktörler, batı tarzı aksesuarların benimsenmesinde etkili olmuştur. Genç nesiller arasında moda ve trendlerin takip edilmesi, geleneksel ve modern aksesuar tarzlarının harmanlanmasına yol açmıştır. Silvan'ın etnik ve kültürel çeşitliliğinin başa takılan ve bele giyilen aksesuarlar üzerindeki etkileri göz önüne alındığında, Türk, Kürt, Ermeni ve diğer etnik grupların kendilerine özgü aksesuar gelenekleri incelenmiş; bu grupların kültürel etkileşimi ve birlikte yaşam pratiklerinin aksesuar kullanımına etkileri değerlendirilmiştir. Özellikle kadın aksesuarlarında, geleneksel motiflerin ve el işçiliğinin modern tasarımlarla birleşerek kültürel mirasın korunup yenilendiği gözlemlenmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen verilerin, kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından önemli bir kaynak niteliği taşıdığı, toplumsal bilinç ve aidiyet duygusunu güçlendirerek kültürel değerlerin sürdürülebilirliğine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma, aynı zamanda Türkiye'deki toplumsal ve kültürel dönüşümlerin yerel düzeydeki yansımalarını değerlendirmek isteyen araştırmacılar için de bir referans niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Diyarbakır, Silvan, Cumhuriyet Dönemi, Baş ve Bel Aksesuarları, Kültürel Bellek

OTURUM 72

İSTANBUL VE ÇEVRESİNDEKİ MÜZELERDE DEPREM RİSKİNE KARŞI ALINAN YAPISAL OLMAYAN ÖNLEMLERİN İNCELENMESİ

Özgün Öykü Şanlı
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzecilik
oykusanli@gmail.com

Mehmet Fevzi Uğuryol
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım
fuguryol@yildiz.edu.tr

Doğal afetler müze koleksiyonlarının gelecek kuşaklara aktarılmasını tehdit eden en büyük tehlikelerdendir. Yıkıcı bir doğal afet olan deprem, koleksiyonların doğrudan yok olmasına ya da ağır fiziksel hasar görmesine sebep olabilmektedir. Deprem sırasında ve sonrasında koleksiyonların zarar görmesinin önüne geçmek, müzelerde deprem risklerine karşı yapısal ve yapısal olmayan önlemlerin alınmasıyla mümkündür. Yapısal önlemler binanın güçlendirilmesi, zemininin iyileştirilmesi gibi mühendislik uygulamalarını içerirken yapısal olmayan önlemler, binanın taşıyıcı sistemi dışında kalan elemanlarıyla (duvar, pencere, kapı, mobilya vs.) ve doğrudan koleksiyonu oluşturan nesnelerle ilgili önlemleri kapsamaktadır. Müze vitrinlerinin duvara sabitlenmesi, nesnelerin çelik tel, misina ve müze mumu gibi malzemelerle vitrine ya da duvara sabitlenmesi, nesnelerin uygun malzemeden destek kullanarak darbelere karşı korunması bunlara örnek olarak verilebilir. Bu önlemler doğrudan nesnelerin kondisyonuna, malzemesi ve ağırlık merkezi gibi fiziksel özelliklerine göre değişiklik gösterir. Yurt dışında çeşitli kuruluşlar tarafından müze koleksiyonlarının deprem riskine karşı korunması için yapısal olmayan önlemler konusunda önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu kuruluşlar çalışmalarını ağırlıklı olarak riskin fazla olduğu deprem kuşağı bölgelerinde yürütmektedir. Müze ve kültür varlıkları yönünden zengin, deprem riski yüksek olan İstanbul ve çevresinde bulunan bazı müzelerde de gelecekte yıkıcı bir deprem ile karşı karşıya kalma ihtimaline karşı yapısal olmayan önlemlerin alınması gündeme gelmiş ve bu doğrultuda bazı çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada öncelikle müzelerde deprem riskine karşı yapısal olmayan önlemlerin alınması ve bu risklerin azaltılmasına yönelik literatürdeki örnek çalışmalara yer verilecek ve bu çalışmalardan derlenen yöntemler aktarılacak, sonrasında İstanbul Arkeoloji Müzesi ile Kocaeli Arkeoloji Müzesi'nin sergileme ve depolama alanlarında bulunan koleksiyonlarla ilgili yapısal olmayan önlemler kapsamındaki uygulamalara yönelik inceleme ve değerlendirmelere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Önleyici Koruma, Deprem, Sismik Risk, Müze Koleksiyonu, Konservasyon

KANTEMİROĞLU EDVARINDA "İSMİ OLUP CİSMİ OLMAYAN REHAVİ MAKAMI"NIN TARİFİ VE EDVARDAKİ ESERLER İLE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Samet Baybars Noyan
Yük. Lis. Öğ., YTÜ, Sanat Tasarım Fakültesi Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü
baynoyan@gmail.com

Bekir Şahin Baloğlu
Doç. Dr., YTÜ, Sanat Tasarım Fakültesi Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü
bbaloglu@yildiz.edu.tr

Bu çalışma, Dimitrie Cantemir'in (Kantemiroğlu) "Kitab-ı İlmi'l-Mûsikî alâ Vechi'l-Hurûfât" adlı kitabında "İsmi Olup Cismi Olmayan Makam" olarak tasnif ettiği Rehavi makamını konu almaktadır. Çalışmada, Dimitrie Cantemir ve yazmış olduğu edvar hakkında verilen bilgilerle, Cantemir'in Rehavi makamına yaklaşımını anlamak ve makamın tarihsel süreçteki izlerini sürüp değişimini ve dönüşümünü öğrenmek amaçlanmıştır. Kadim makamlar arasında yer alan Rehavi makamı Rast makamına olan benzerliğinden ötürü zaman içerisinde unutulmaya yüz tutmuştur. XVIII. yüzyılda yaşayan Kantemiroğlu bu sebepten dolayı, yazdığı edvarda ayrı bir başlık açarak Rehavi makamını, "İsmi Olup Cismi Olmayan Makam" şeklinde tasnif etmiştir. Sistemci Okul ve takipçilerinden başlayarak günümüze kadar uzanan süreçte Rehavi makamının hangi yöntemlerle ve nasıl ele alındığını anlayabilmek adına; ilgili edvarlarda geçen tarifler tespit edilmiş ve örnek seyir çalışmaları yapılmıştır. Kantemiroğlu'nun Rehavi makamı hakkında verdiği tanımlar ve bilgiler baz alınarak edvardaki Rehavi eserlerin günümüz makam teorisi sistemiyle analizi yapılacaktır. Yine Kantemiroğlu'nun verdiği tanımdan yola çıkarak; makamın Râst makamına olan benzerliğinden dolayı, edvardaki bazı Râst eserlerin de analizi yapılacaktır. Bu çalışmada eserler notaya alınırken Bolâhenk akort sistemi kullanılmıştır. Analizler makam çeşnileri üzerinden yapılmıştır. Makam dizilerini oluşturan dörtlü ve beşlilere öncelik verilmiş, üçlü kullanımlar da incelenerek çeşni adı altında verilmiştir. Yapılan araştırmalar ve analizler sonucunda birbirinden farklı tanımlar görülmektedir. Bunlardan bazıları Rehavi makamının Dügâh perdesi kararlı, bazıları Segâh perdesi kararlı olduğunu ifade eden istisnai tanımlardır. Fakat genel görüş Rast perdesinde karar ettiği yönündedir. Ayrıca başka bir makam olan Rahevi makamı ile Rehavi makamının da zaman zaman birbirine karıştığı gözlemlenmektedir. Kantemiroğlu'nun verdiği Rehavi tanımı ile çağdaşı Abdülbâki Nâsır Dede'nin verdiği Rehavi tanımları birbirleriyle örtüşmekte olup, zaman içinde makamın yapısının da değiştiği gözlemlenmektedir. Günümüzde ise iki çeşit Rehavi kullanılmaktadır. Rast makamı ile ayırt edilmekte güçlük çekilen versiyona Basit Rehavi, eski tariflerde yer alan versiyonuna ise Rahevi denmektedir. Araştırma, yüksek lisans tezi kapsamında devam etmektedir ve bütün bu çalışma süreci ve sonuçları detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kantemiroğlu, Edvar, Rehavi, Rahevi, Rast.

JENERATİF MÜZİK İÇİN PURE DATA'DA NESNE TASARIMI

Timuçin Ufuk Akçaabat
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları
timucinufuk@gmail.com

Teknolojik ilerleme, sanatın üretim biçimlerine ve kullandığı gramere önemli dönüşümler kazandırmıştır. Özellikle dijital çağda, sanat pratiklerinde otonom ve algoritmik sistemlerin rolü giderek artmış; bu bağlamda otomatizm ve kendiliğinden üretimi mümkün kılan jeneratif estetik anlayışı çeşitli sanat dallarında ön plana çıkmıştır. Jeneratif sanat, rastlantısallık, sistematik yapı ve algoritmalar aracılığıyla kendini yeniden üretebilen eserler yaratmayı amaçlamaktadır. Sanatçının rolü, bu bağlamda, süreci başlatan bir tasarımcı ya da sistem programlayıcı olarak şekillenmektedir.

Jeneratif sanat üretiminde bilgisayar teknolojisindeki gelişmelerin etkisiyle birçok farklı yazılım ve programlama dili kullanılarak çeşitli uygulama yöntemleri geliştirilmiştir. Özellikle görsel tabanlı bir programlama dili olan Pure Data (Pd), müzik, ses ve multimedya projeleri için jeneratif sanat üretiminde oldukça elverişli bir platform sunmaktadır. Pure Data'nın açık kaynaklı yapısı, kullanıcıların kendi nesnelerini ve araçlarını geliştirebilmelerine olanak tanıyarak yaratıcı süreçte büyük bir esneklik sağlamaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Pure Data ortamında jeneratif müzik üretimi için kullanılabilecek nesnelerin tasarımını kavramsallaştırmak ve bu nesneler aracılığıyla otonom işlevselliklerin elde edilmesini sağlamaktır. Çalışma, Pure Data'nın esnek altyapısı kullanılarak geliştirilen nesneler sayesinde, müzik üretim süreçlerini optimize etmeyi ve sanatçının müdahalesini en aza indirerek kendiliğinden müzik yaratımını mümkün kılmayı hedeflemektedir. Böylece, farklı projelerde tekrarlanabilir ve işlevsel amaçlarla kullanılabilecek bir nesne kitaplığı oluşturulması öngörülmektedir.

Çalışmanın ilk bölümünde, jeneratif sanatın kavramsal çerçevesi, tanımları ve tarihsel bağlam içerisindeki üretim tarzları üzerinden değerlendirilerek açıklanacaktır. Çalışmanın devamında ise jeneratif müzik olgusu açıklanarak, belirli örnekler üzerinden uygulama methodları üzerinde durulacaktır. Çalışmanın son bölümünde ise jeneratif müzik üretimi yapılabilecek programlama dilleri ve programlar açıklanarak Pure Data programlama dilinin görsel arayüzü açıklanarak, bu dilde jeneratif müzik üretimi için kullanılabilecek nesne kitaplıklarının nasıl tasarlanabileceği açıklanacak, ve tasarım uygulamasının sonuç çıktıları paylaşılacaktır.

Bu bildiri, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Prof. Dr. Arda Eden danışmanlığında hazırlanmakta olan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Jeneratif Sanat, Jeneratif Müzik, Pure Data.

İKTİDAR ÜZERİNDEN ORKESTRA ŞEFİNİ OKUMAK[1]

Bedirhan Büyükduman
Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları
b.buyukduman@gmail.com

Emine Ceylan Ünal Akbulut
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları
ceylanunal@hotmail.com

Müziğin yalnızca müzik olmadığı bilinciyle gerçekleştirilmiş bu çalışma, toplumsal yapının mikro ölçekteki yansıması şeklinde yorumlanabilecek orkestranın dinamiklerinden mutlak olanına, yöneticisine odaklanmaktadır. Müzikte şeflik göreviyle anılan yöneticilik, bünyesindeki liderlik vasfını öncelemesi dolayısıyla literatürdeki çalışmalarda iktisadî bir kavram olan liderlik ile açıklanmaya çalışılmıştır. Ancak onun salt yöneticilik veya liderlik gibi olgular üzerinden açıklanması, müzikal bağlamından koparılarak başka alanlara mâl edilmesi tehlikesini de saklı tutmaktadır. Müziğin doğuşundan ve birlikte icra pratiklerinin gelişiminden itibaren varlığını sürdüren; birlikte icrayı sağlayan yegâne unsur olan şef, bugün kendi topluluğunda müzikal iktidar olarak karşımızda durmaktadır. Kimilerine göre zamanı vurgulamak için sopasını sallamaktan başka işlevi bulunmayan, kimilerine göre ise müzikal icrada yeniden-yaratım sürecinin baş müsebbibi şef; 20. yüzyılda kolektif orkestra denemelerinin de yapıldığı ve başarısız olduğu göz önünde bulundurulduğunda, günümüzde toplu icranın olmazsa olmazı olarak rüştünü ispat etmiş, tartışılmazlığını kanıtlamıştır. Tarihsel akışında orkestra üyeliğinden platforma çıkış şeklinde gelişim gösteren fenomen, aynı zamanda iktidar unsurlarını da pekiştirerek yükselmiştir. Milattan önceki arkaik örneklerinde yalnızca giriş-çıkışları veren ve metronom sayan şef, modern anlamında elinde batonuyla müzisyen topluluğunu yöneten, yönlendiren, tahakkümü altına alan ve hatta bestecinin eserlerini yeniden-üreten konumuna gelmiştir. Tüm gelişim süreci göz önünde bulundurularak bu çalışma, artık bünyesinde birden fazla niteliği, bundan sebep de güç ve iktidarı barındıran orkestra şefinin iktidarına odaklanarak bahsi geçen güç ve iktidar unsurlarını ortaya çıkartmayı amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ile toplanan veriler Michel Foucault ve Friedrich W. Nietzsche gibi filozofların iktidar, güç ve güç istenci kavramları ile ilişkilendirilerek betimsel olarak analiz edilmiş ve orkestra şefinin mutlak iktidarını ortaya çıkaran birincil unsurların müzik ve yöneticilik bilgisi; ikincil unsurların ise cesaret ve girişkenlik gibi karakteristik özellikler olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şef, İktidar, Orkestra, Güç, Bilgi.

[1] Bu çalışma, Doç. Dr. Emine Ceylan Ünal Akbulut danışmanlığında Bedirhan Büyükduman tarafından hazırlanan "Türk Müziğinde Bir İktidar Alanı Olarak Şeflik 'Geleneği'" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

KİTAP KAPAĞI TASARIMINDA YENİLİKÇİ YAKLAŞIMLAR: HAREKETLİ KİTAP KAPAK TASARIMININ DÖNÜŞÜMÜ[1]

Çağla Nur Danış
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnteraktif Medya Tasarımı
cagladanis0@gmail.com

Dide Akdağ Satır
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi
dide.akdag@yildiz.edu.tr

Kitap kapağı, okuyucunun eseri ilk kez deneyimlediği, yazar ve içerik ile ilk temas kurduğu noktalardan biridir. Bu nedenle kapaktaki görsel tasarımın bir eserin algısı üzerindeki etkisi oldukça büyüktür. Kitap kapağı, başlangıçta sayfaları bir arada tutan işlevsel bir nesneyken zamanla kitabın tanıtımını yapan ve içeriği hakkında bilgi veren bir niteliğe evrilmiştir. İlk olarak süslemelerle ve motiflerle başlayan tasarımlar sonrasında grafiksel bir üslup ve illüstrasyonlarla günümüzdeki haline dönüşmüştür. Ayrıca bu süreçte yayınevlerinin kendi çizgilerini sabitlemeye başlamalarıyla birlikte, kitap kapağı estetiğin ötesinde iletişim açısından daha önemli bir işleve kavuşmuştur. Kitap kapağı tasarımının bu evrimine ek olarak, günümüzde görsel iletişimde dijitalleşmenin artmasıyla beraber pek çok grafik tasarım ürünü "hareketli tasarım" olgusunu ön plana çıkartmaya başlamıştır. Kitap kapaklarında ise, diğer grafik tasarım ürünleri kadar yaygın olmasa da hareketli illüstrasyon denemelerinde bulunulmuştur.

Bu bildiri, hız ve tüketimin artmasıyla birlikte, “kitap kapağının çağın gerekliliklerine uygun olarak hareketli bir tasarımı nasıl mümkün olabilir?” sorusuna odaklanmaktadır. Çalışmanın temel amacı, kitap nesnesine yönelik ilgiyi artıracak ve içeriği vurgulayacak şekilde “hareketli kitap kapağı tasarımı”nın nasıl geliştirilebileceğini araştırmaktır. Bu bağlamda, mevcut birkaç hareketli kitap kapağı örneği incelenecek ve bu tasarımların nasıl geliştirilebileceği sorularına alternatif öneriler sunulacaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve literatür taramasına dayalı veri analizi gerçekleştirilmiştir. İnceleme alanı, illüstrasyonlu kitap kapakları ile sınırlandırılmıştır. Çalışmanın orijinalliği ise, literatürde grafik tasarımda hız ve hareketli tasarım önerilerine dair çalışmalar bulunmasına rağmen, hareketli kitap kapağı tasarımının üzerine yapılan sınırlı sayıda çalışma ile öne çıkmaktadır. Sonuç olarak çalışma, dijitalleşmenin ve hız kavramının etkisi altında, kitap kapağı tasarımının geleceğine yönelik yenilikçi yaklaşımlar ve geliştirilebilir tasarım önerileri sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kitap Kapağı Tasarımı, Görsel İletişim, Hız ve Tüketim, Hareketli Tasarım.

[1] Bu çalışma, Yıldız Teknik Üniversitesi İnteraktif Medya Tasarımı Yüksek Lisans programında, Doç. Dr. Dide Akdağ Satır danışmanlığında yürütülmekte olan "Görsel İletişim Aracı Olarak İllüstrasyonun Kitap Kapaklarındaki Rolü: Hareketli Kitap Kapağı Örneği" yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

OTURUM 73

MANİSA YUNTDAĞI BÖLGESİNDE UNUTULMAYA YÜZ TUTMUŞ KÜLTÜREL MİRASIMIZ VE HALK DANSLARI : 'GENÇ ODASI' ÖRNEĞİ

Serhat EPSOYLU

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Fakültesi Ana Bilim Dalı Müzik Ve Sahne Sanatları Bölümü, serhatepsoylu45@gmail.com ORCID: 0009-0003-1344-9579

Tan TEMEL
Prof. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü, ttemel@yildiz.edu.tr ORCID: 0000-0001-5164-0292

Yunt Dağı yöresi halk oyunları, bölgenin kültürel mirasını ve toplumsal yapısını yansıtan önemli bir unsurdur. Bu oyunlar, yalnızca eğlence amacı taşımamakta, aynı zamanda yerel kimliği pekiştiren, toplumsal hafızayı koruyan ve kültürel aktarımı sağlayan bir araç işlevi görmektedir. Yunt Dağı halk oyunları, doğa ve tarım yaşamından izler taşımakta; sevinçten üzüntüye kadar geniş bir duygu yelpazesiyle toplulukların sosyal ilişkilerini güçlendiren bir rol üstlenmektedir. Özellikle düğünlerde, bayramlarda ve köy meydanlarında sergilenen bu oyunlar, bölge halkı için önemli bir sosyal etkinlik teşkil etmektedir.

Halk oyunları, Yunt Dağı'nda gençlerin kültürel değerleri öğrenip yaşattıkları önemli alanlardan biri olan "Genç Odası" kültürüne de dahil olmaktadır. Genç Odası, kırsal alanlarda gençlerin bir araya gelerek sosyal bağlar kurdukları, gelenekleri yaşattıkları ve toplumsal normları içselleştirdikleri bir mekân olarak önemli bir işlev görmektedir. Bu mekanlarda gerçekleştirilen etkinlikler, sadece eğlencelik değil, aynı zamanda toplumsal değerlerin, dayanışma ve yardımlaşma gibi kavramların pekiştirildiği ortamlardır. Gençler, burada halk oyunlarını öğrenirken, toplumsal cinsiyet rolleri ve diğer sosyal normlar üzerine de bilgi edinmektedirler.

Günümüzde teknolojinin etkisiyle iletişim biçimleri değişmiş olsa da, Yunt Dağı'ndaki halk oyunları ve "Genç Odası" kültürü, toplumsal kimliğin korunmasında ve sosyal bağların güçlendirilmesinde kritik bir rol oynamaya devam etmektedir. Modern dijital platformlar aracılığıyla bu gelenekler daha geniş kitlelere ulaşmakta, kültürel miras korunarak yaşatılmaktadır. Yunt Dağı halk oyunları, bölgenin toplumsal dokusunun gücünü ve derinliğini ortaya koyarak, geçmişi ve bugünü birleştiren önemli bir kültürel öge olarak varlık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yunt Dağı, halk oyunları, kültürel miras, yerel kimlik, sosyal ilişkiler.

KÜLTÜREL FARKLILIKLAR VİDEOLARDA KULLANILAN SES EFEKTLERİNİN ALGILANMASINI NASIL ETKİLER

Muhammet Kağan Aksın

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi

kaganaksin1@gmail.com

Zeynep Birgönül

Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi

zeynep.birgonul@yildiz.edu.tr

Ses efektleri, videolarda atmosfer yaratmanın, izleyiciyle duygusal bağ kurmanın ve iletilmek istenen mesajın etkisini artırmanın en güçlü araçlarından biridir. Görsel unsurları tamamlayan ve hikâyeye derinlik katan ses efektleri, doğru kullanıldığında izleyici deneyimini büyük ölçüde zenginleştirebilir. Bu etkilerin düzeyi, ses efektlerinin hangi bağlamda ve hangi kültürel grup tarafından algılandığına bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Bir kültürde pozitif bir çağrışım uyandıran ya da hoş bir duygu durumuna sebep olan bir ses efekti, başka bir kültürde rahatsızlık verici ya da anlamsız olarak algılanabilir.

Kültürel faktörler, bireylerin ses efektlerini algılama biçimlerini, bu efektlere verdikleri tepkileri ve belirli sesleri nasıl anlamlandırmaları gerektiğini doğrudan etkiler. Sesin tonu, ritmi, yoğunluğu ve bağlamı, farklı kültürel gruplar için çeşitli anlamlar taşıyabilir. Bu durum ses tasarımı sürecinde kültürel hassasiyetin ne kadar önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Özellikle global kitlelere hitap eden videolarda, ses efektlerinin kültürlerarası algı farklılıklarına duyarlı bir şekilde tasarlanması, hem izleyici memnuniyetini artırmak hem de iletişim hedeflerini güçlendirmek için kritik bir öneme sahiptir.

Bu çalışmada, videolarda kullanılan ses efektlerinin kültürel bağlamlara göre farklı algılanma biçimleri ele alınmaktadır. Araştırma, belirli seslerin evrensel bir çekiciliği veya etkisi olup olmadığını ya da her ses efektinin yalnızca kültüre özgü bağlamlarda mı anlam kazandığını keşfetmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, ses efektlerinin izleyici deneyimini ne ölçüde iyileştirebileceği ve bu tasarım unsurlarının global izleyicilere hitap etme sürecindeki rolü de tartışılmaktadır.

Ses efektlerinin kültürel duyarlılıkla tasarlanması, yalnızca izleyici ile bağ kurmayı kolaylaştırmakla kalmaz, aynı zamanda videoların daha geniş kitlelere ulaşmasını ve izleyiciler üzerinde kalıcı bir etki yaratmasını sağlar. Küresel bir izleyici kitlesine hitap eden projelerde, ses tasarımı sürecinde kültürel farkındalığı dikkate almak, etkili ve stratejik bir iletişim yaklaşımıdır. Bu bağlamda, ses tasarımcılarının ve içerik üreticilerinin, farklı kültürel algıları ve tepkileri anlamak için kapsamlı araştırmalar yapmaları ve bu araştırmaları ses tasarımı zeminini hazırlarken dikkat etmeleri, başarıyı belirleyen temel unsurlardan biri haline gelmektedir.

Ses efektlerinin kültürel bağlamlara uygun şekilde optimize edilmesi, hem izleyici deneyimini geliştirme hem de mesajın etkisini artırma konusunda güçlü bir araçtır. Kültürlerarası duyarlılığı yüksek bir ses tasarımı, hem global izleyicilerle daha derin bir bağ kurmayı hem de videoların etkisinin uzun süreli olmasını sağlar.

Anahtar Kelimeler: Video, Ses, Ses Efekti, Kültür, SFX

KÜLTÜREL VE ETNİK PAZARLARDA GERİLLA STRATEJİSİ ÜZERİNE BİR LİTERATÜR TARAMASI

Aysu Ayalan

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnteraktif Medya Tasarımı

aysu.ayalan@std.yildiz.edu.tr

Zeynep Birgönül

Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnteraktif Medya Tasarımı

zeynep.birgonul@yildiz.edu.tr

Günümüzün hızla değişen ve dijitalleşen dünyasında, markaların kültürel, etnik ve dijital pazarlarda başarılı bir şekilde yer edinebilmesi için geleneksel stratejilerden farklı ve yenilikçi yaklaşımlar benimsenmektedir. Teknolojik gelişmelerin etkisiyle reklamlama dinamikleri de evrilmiş ve bu değişim, pazarlama tekniklerinin dönüşümünü tetiklemiştir. Gerilla pazarlama, sınırlı bütçelerle geniş kitlelere ulaşmayı amaçlayan yaratıcı ve sıra dışı bir strateji olarak günümüz pazarlama tekniklerinden biri olarak ön plana çıkmaktadır. Ancak, gerilla pazarlama stratejilerinin etkinliği ve kabulü, büyük ölçüde kültürel bağlama ve hedef kitlenin etnik yapısına bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Her kültürün kendine özgü değerleri, estetik anlayışları ve sosyal normları bulunmakta olup, bu farklılıklar; bir kültüre yönelik etkili olan bir pazarlama stratejisinin başka bir kültürde aynı başarıyı elde edememesine neden olabilmektedir.

Bu araştırma kapsamında, kültürler arası pazarlama stratejilerinin sosyo-kültürel bağlamda daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlamak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda yapılan ön çalışmada, gerilla pazarlama üzerine yapılan araştırmalar ve uygulamaların artmasına rağmen, farklı kültürel ve etnik gruplara yönelik bu stratejilerin etkinliği konusunda literatürde önemli boşluklar bulunduğu gözlemlenmiştir. Bu boşluklardan biri, kültürel farklılıkların gerilla pazarlama stratejilerinin kabulü ve başarısı üzerindeki etkilerini bir bütün olarak ele alan akademik yayınların yetersizliğidir.

Bu çalışmada, söz konusu boşluk ele alınarak, kültürel ve etnik pazarlarda gerilla pazarlama stratejilerinin etkinliğini incelemeyi amaçlarken; literatür taraması ile “gerilla pazarlama”, “etnik”, “kültür”, “yayın platformu”, “tüketici davranışı” anahtar kelimelerinin birlikte kullanıldığı yayınlar sistematik bir şekilde derlenerek sunulmuştur. Literatür taramasında; belirlenen anahtar kelimelerin bir arada kullanıldığı makale, bildiri ve lisansüstü tezler incelenerek belgelendirilmiştir. Bu kapsamda, yapılan araştırma; kültürler arası pazarlama stratejilerinin daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlamayı ve ilgili niş alanda yapılacak olan çalışmalara bir altyapı oluşturmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Etnik, gerilla pazarlama, kültür, tüketici davranışı, yayın platformu

KOMÜNİST DÖNEM BULGARİSTAN'INDA HALK MÜZİĞİ ORKESTRALARINDA KAVAL: ULUSAL KİMLİK VE İDEOLOJİK DÖNÜŞÜM

Batuhan Aydın

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü (Yüksek Lisans Programı)

bthnaydn@hotmail.com

Doç. Dr. Bekir Şahin Baloğlu

Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü

bbaloglu@yildiz.edu.tr

Bu çalışma, Bulgaristan'da kaval çalgısının geleneksel ve devlet destekli halk müziği orkestralarındaki rolünü, Komünist dönemin kültür politikaları çerçevesinde ele almaktadır. Komünizm döneminde Bulgaristan'da halk müziği ve orkestralar, ulusal kimlik inşasının ve ideolojik propaganda araçlarının merkezinde yer almıştır. Filip Kutev'in 1951 yılında kurduğu Devlet Halk Şarkıları ve Dansları Topluluğu, bu ideolojik yaklaşımın en belirgin örneklerinden biri olarak öne çıkmıştır. Kutev'in çalışmaları, halk müziğini modernist bir anlayışla yeniden şekillendirirken, devlet destekli "has Bulgarlık" anlayışını müzik yoluyla yaymayı hedeflemiştir.

Bu çalışmanın temel amacı, Bulgaristan'da kaval çalgısının son 50 yıldaki dönüşümünü, farklı orkestra türleri arasındaki ideolojik ayrımları ve müzisyenlerin bu bağlamdaki rollerini incelemektir. Kaval, devlet destekli orkestralarda ulusal bir çalgı olarak ön plana çıkarken, aynı zamanda azınlık kültürlerinin de temsili haline gelmiş ve çok yönlü bir kimlik kazanmıştır. Organolojik ve sosyal özellikleriyle kaval, hem devletin resmi kültür politikalarına hizmet eden orkestralarda hem de bu politikalara karşı çıkan bağımsız topluluklarda önemli bir yer edinmiştir.

Devlet karşıtı orkestralar, özellikle düğün orkestraları, modernizmin tektipleştirici estetiğine ve ulusalcı söylemine meydan okuyarak, postmodern bir müzikal direnişin temsilcisi olmuştur. Bu topluluklar, azınlık kültürlerine ait melodiler ve ritimlerle devletin dayattığı tekdüze müzik anlayışını reddetmiş ve alternatif bir ifade alanı yaratmıştır. Böylece halk müziği, yalnızca ideolojik bir araç olmanın ötesine geçmiş; farklı toplumsal grupların kimliklerini ifade ettikleri bir alan haline gelmiştir.

Bu çalışma, kavalın geleneksel ve modern orkestralardaki rolünü, Bulgar müziği üzerindeki etkilerini milliyetçilik, sosyalizm ve postmodernizm bağlamında ele almayı amaçlamaktadır. Ayrıca, Bulgaristan Komünist dönemi devlet ideolojisinin günümüz Bulgaristan'ındaki geleneksel halk orkestraları üzerindeki etkilerini incelemekte ve dönemin tartışmalarının, yüzeysel müzikal temsillerin ötesinde devam ettiğini göstermeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda, kaval çalgısına atfedilen temsiliyetin dinamik boyutlarına özel bir vurgu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: kaval, Bulgar halk müziği, orkestralar, halk orkestraları, Bulgar halk orkestraları.

KÜLTÜR ENDÜSTRİSİ BAĞLAMINDA TÜRK HALK DANSLARININ MODERNLEŞME SÜRECİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ANADOLU ATEŞİ DANS TOPLULUĞU ÖRNEĞİ

Günce Öztürk

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, SBE Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, Müzik ve Sahne Sanatları Yüksek Lisans Programı

gunce.ozturk@std.yildiz.edu.tr

Doç. Sernaz Demirel Temel

Danışman, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü sernazd@yildiz.edu.tr

Dans, duygu ve düşüncelerin ritmik ve düzenli bedensel hareketlerle yansıtıldığı en eski ifade araçlarından biridir. Kültürel yapı, inançlar ve değişen düşünce sistemlerinin etkisiyle şekillenen dans, zaman içinde toplumsal bir ifade biçimine dönüşmüş ve nesilden nesile aktarılarak süregelen halk danslarını oluşturmuştur. Kültür endüstrisinin küresel boyuttaki etkileri, 1930'larda kendini göstermeye başlamış olup, kavram ilk kez 1947'de Theodor Adorno ve Max Horkheimer tarafından ortaya atılmıştır. Kapitalizmin etkisiyle kültürel öğeler, kitlesel tüketime sunulmak üzere metalaştırılmış ve pazar koşullarına göre standartlaştırılarak modern kapitalist düzende ticari bir meta haline getirilmiştir.

Geleneksel danslar, kültürel çeşitliliği yerel kimliklere yansıtan özgün ifade biçimleridir. Kültür endüstrisinin etkileriyle yerel danslar, çeşitliliği sınırlandırılarak estetik unsurlara dayalı, homojenleştirilmiş ve standardize edilmiş gösterilere dönüşmüştür. Kültür endüstrisi etkisinde geleneksel dansları bale disiplini ile stilize ederek kullanan ilk profesyonel halk dansları oluşumu 1937'de Rus koreograf Igor Moiseyev tarafından kurulan Moiseyev Dans Topluluğu'dur. Bu topluluk Rus halk danslarının icrasının yanında, farklı kültürlerin geleneksel danslarını repertuvarına dahil ederek sonrasında kurulan birçok profesyonel halk dansları topluluğuna öncülük etmiştir. Moiseyev'den esinlenerek oluşturulan topluluklardan bir diğeri de Anadolu Ateşi Dans Topluluğu'dur. Türkiye'nin farklı bölgelerine ait halk danslarını modern sahneleme teknikleriyle birleştiren bu oluşum, kostüm, makyaj, müzik ve görsel şovlarla destekleyerek Türk halk danslarını küresel bir perspektife taşımış ve temsil etmiştir.

Bu çalışmanın amacı, Türk halk danslarının geleneksel ortamının dışında profesyonel sahne ortamına taşınarak geniş kitlelere hitap eden bir gösteri sanatına dönüşme sürecinde kültür endüstrisinin etkisini incelemektir. Bu bağlamda yapılan araştırma, geleneksel dansların geleceği ve kültürel çeşitliliğin değişim sürecini anlayabilmek için kapsamlı bir bakış açısı sağlamayı hedeflemektedir. Bu araştırma, mevcut literatür taraması ve Anadolu Ateşi Dans Topluluğu'nun oluşum sürecinde yer alan dansçılarla yapılan görüşmeler aracılığıyla kültür endüstrisi bağlamında bir değerlendirme yapmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dans, Türk Halk Dansları, Kültür Endüstrisi, Anadolu Ateşi Dans Topluluğu, Sahneleme

OTURUM 74

TDK TÜRKÇE SÖZLÜK'ÜN SON BASKISINDAKİ (2023) iTALYANCA ALINTI SÖZCÜKLERDEKİ ARGO ANLAMLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Sümeyye Tonbul

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi,
Türk Dili ve Edebiyatı
sumeyyetonbull@gmail.com

Ayşe Melek Özyetgin

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Türk Dili ve Edebiyatı
ozyetgin@gmail.com

Türk- İtalyan ilişkilerinin tarihi uzun bir geçmişe sahiptir. İtalyanlar ve Türkler arasında ticaret, savaş ve denizcilik yoluyla kurulan ilişkiler bu iki milletin dil açısından da birbirini etkilemesine neden olmuş ve karşılıklı sözcük alıntılamaları her iki dilin bünyesinde de var olmuştur. Türkçedeki İtalyanca alıntılar 13.-18. yüzyıllar arasına uzanan geniş bir zaman diliminde gerçekleşmiştir. Bugün Türk Dil Kurumu'nun yayımladığı Türkçe Sözlük'ün son baskısında (2023) çeşitli alanlara ait yaklaşık 627 sözcük bulunmaktadır. Bu İtalyanca söz varlığı içindeki bir kısım sözcüğün Türkçede özel bir argo anlam kazandığı dikkati çekmektedir.

Sunacağımız bildiride bu türden özel argo anlamlar kazanmış İtalyanca kökenli sözcükler ele alınarak bu argo kullanımlarının hangi alanlarda nasıl oluştuğu konusu dilsel açıdan değerlendirilmeye çalışılacaktır. Argo denildiğinde birçok kaynağın ve araştırmacının farklı tanımları mevcuttur. Ancak genel olarak argoyu toplumun içinden bir alt kültür grubunun kendi arasında ve diğerlerinin anlamayacağı şekilde kurdukları iletişim dili, özel dil olduğu şeklinde ifade etmek mümkündür. Bu argo sözcükleri kullanan kültür grupları sözcüklere yükledikleri değişik anlamlarla sözcüklerin anlam çerçevesini genişletebilmektedir. İtalyanca kökenli alıntı sözcüklerin bir kısmının Türkçeye girdikten sonra argolaşması bu özel dili kullanan grupların sözcükleri benimsemesi ve kullanmasıyla ilgili olmalıdır. Bu bildiri çerçevesinde ilgili söz varlığı temelinde Türkçedeki argo dil kültürü konusunda da değerlendirmeler yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: TDK Türkçe Sözlük, İtalyanca, Alıntı sözcükler, Argo.

ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK VE YAPAY ZEKA DESTEKLİ BİR SANAL ASİSTAN PROTOTİPİ

Yavuzhan Kütük*

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnteraktif Medya Tasarımı
yavuzhankutuk@gmail.com

Ertan Toy

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Grafik Tasarımı ertantoy@yildiz.edu.tr

Bu çalışma, artırılmış gerçeklik (AR) ve yapay zeka (YZ) teknolojilerini birleştirerek üniversite öğrencilerine yönelikbir sanal asistan prototipi geliştirmeyi hedeflemektedir. Prototip, üniversite eğitimi sırasında öğrencilerinkarşılaşabileceği rehberlik, bilgiye erişim ve yönetmeliklere dair sorulara anında cevap verebilen bir YZ destekliasistan olarak tasarlanmıştır. Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) için geliştirilen bu sistemde, yapay zeka, üniversitenin resmi websiteleri ve ilgili mevzuat bilgileriyle eğitilerek öğrencilere güncel, kapsamlı ve doğru bilgiler sunmayı amaçlamaktadır. Bu sanal asistan, mobil AR uygulaması, VR ve web ortamında gerçek zamanlı erişim imkanı sağlayarak öğrencilere daha geniş bir erişim kolaylığı sunmaktadır. Prototip, AR destekli YZ teknolojisiyle kullanıcıların üniversite bilgilerine hızla ulaşmalarını, öğrencilere akademik yönetmeliklerden ders seçimlerine kadarçeşitli konularda destek sunmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, üniversitelerin dijitalleşme sürecinde öğrencilerin karşılaştığı çeşitli bilgi erişim zorluklarını azaltmayı ve bilgiye erişim süreçlerini hızlandırmayı hedeflemektedir. Araştırmanın temel amacı, YTÜ'ye özel olarak tasarlanmış bu AR ve YZ tabanlı sanal asistanın öğrencilere sağlayabileceği rehberlik ve destek hizmetlerini değerlendirmektir. Çalışmada, literatür taraması yöntemiyle AR veYZ'nin eğitim alanındaki mevcut uygulamaları incelenmiş, ardından YTÜ'de seçilen bir öğrenci grubu ile bu sanalasistanın üniversite ortamında kullanılabilirliğine dair saha çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Çalışmada kullanılan nitelve nicel veri toplama yöntemleriyle gözlem, anket ve yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla kullanıcı deneyimleri,sistemin etkinliği ve kullanıcı memnuniyeti ölçülmüştür. Elde edilen bulgular, AR ve YZ destekli sanal asistanın,öğrencilerin üniversiteyle ilgili akademik bilgiye ve rehberlik hizmetlerine kolaylıkla erişimini sağladığını ve kullanıcı memnuniyetinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, sistemin özellikle teknik bilgi gerektiren konularda anında erişim sağlama yeteneği sayesinde üniversitenin iş yükünü azaltma potansiyeline sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırma, AR ortamında YZ destekli bir sanal asistanın üniversite öğrencileri için pratik bir rehber olarak kullanılabilirliğini değerlendirirken, gelecekte bu teknolojilerin eğitim alanında daha yaygın kullanımı için öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Artırılmış gerçeklik, Üniversite yapay zeka, Sanal asistan, Üretken yapay zeka, Genişletilmiş gerçeklik

**Bu bildiri, Yıldız Teknik Üniversitesi İnteraktif Medya Yüksek Lisans Programında Doç. Dr. Ertan TOY danışmanlığında yürütülmekte olan"Genişletilmiş Gerçeklikte Üniversiteler İçin Bir Yardımcı Asistan Olarak Yapay Zeka Entegrasyonu" başlıklı tezin bir bölümünü içermektedir.*

TDK TÜRKÇE SÖZLÜK'ÜN SON BASKISINDAKİ GİYİM-KUŞAM VE SÜSLENME KÜLTÜRÜYLE İLGİLİ FRANSIZCA ALINTI SÖZCÜKLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

İrem Topuz

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
topuzirem1999@gmail.com

Ayşe Melek Özyetgin

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türk Dili Edebiyatı Bölümü
ozyetgin@gmail.com

Türkçede Fransızca tesiri, Tanzimat Fermanı sonrası dalga dalga yayılan batılılaşma yönelimiyle beraber hızla artmıştır. Daha çok yazılı dil aracılığıyla dilimize giriş yapan Fransızca alıntı sözcükler bilim, sanat, edebiyat, gündelik yaşam araçları, giyim-kuşam vb. gibi konularda yoğunluk kazanmıştır. Fransızcanın adeta ikinci dil gibi yayıldığı Osmanlı toprakları, 19. yüzyılda dikkate değer bir Fransız rüzgârının tesiri altına girmiştir. Fransız vatandaşı gibi konuşabilmek, giyinip kuşanabilmek oldukça önemli bir özellik hâlini almıştır. Bunda Fransa'ya gönderilen elçilerin ve öğrencilerin, yapılan tercüme çalışmalarının etkisi öne çıkmaktadır. Bilhassa öğrenciler yurda döndükten sonra Fransız giyim tarzını benimseyerek halka bir nevi bu yeni kıyafetlerin tanıtımını yapmışlardır. O dönemin edebî eserlerinde de bu giyimi benimsemiş karakterler yer almıştır. Fransa'dan giyim-kuşam ve süslenmeye dair getirtilen kıyafet, kumaş vb. ürünler, Beyoğlu'nda vitrin kültürünün oluşması gibi ekonomik nedenlerle de Fransız giyim-kuşam ve süslenme kültürü yaygınlaşma imkânı kazanmıştır. Bu vesileyle Fransa'dan Türkçeye kıyafet, aksesuar ve kozmetik ürünü adları, terzilikte kullanılan malzeme ve yöntemlerin adları, giyim kuşamla ilişkili çeşitli gereçlerin adları giriş yapmıştır. 19. yüzyılda yoğun bir şekilde yapılan Fransızca sözcük alıntılaması, Cumhuriyet dönemine gelindiğinde zaman içerisinde İngilizcenin yaygınlık kazanmasıyla azalma göstermiştir. Fakat hâlâ günlük dilde kullanılan çok sayıda yerlileşmiş Fransızca kökenli giyim-kuşam ve süslenme kategorisinde sözcük yer almaktadır.

Bu bildiride güncel Türkçenin yapı taşı TDK Türkçe Sözlük'ün son baskısındaki (2023) giyim-kuşam ve süslenme kültürüyle ilgili Fransızca alıntı söz varlığı üzerine genel bir değerlendirme yapılacaktır. Sözlükte inceleyeceğimiz alanla ilgili 367 sözcük tespit edilmiştir. Giyim-kuşam, terzilik ve süslenme kültürü olmak üzere üç ana grup ilgili alt gruplarıyla birlikte istatistiksel verileriyle sunulacak, söz konusu alıntı sözcüklerin Türk kültürü içindeki yaygın ve sınırlı kullanımları ile ilgili değerlendirmeler yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: TDK Türkçe Sözlük, Söz varlığı, Fransızca, Alıntı sözcük.

1950'Lİ YILLARDA YEDİTEPE DERGİSİ VE TÜRK SANATINDA YENİ ARAYIŞLAR*

Büşra Sokur

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Doktora Programı
bsrasokur@gmail.com

Seza Sinanlar Uslu

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Kültür Yönetimi
sinanlar@yildiz.edu.tr

1 Nisan 1950 yılında yayın hayatına başlayan Yeditepe Dergisi, İstanbul'un yedi tepesiyle yedi farklı sanat alanına birlikte atıf yaparak, güncel sanat ve kültür konularını içeren bir yayındır. 1984 yılına kadar -zaman zaman kesintiler olsa da- 454 sayı yapan dergi 34 yıl boyunca tek bir isim; Hüsamettin Bozok tarafından yönetilmiştir.

Derginin ilk on yılı Türkiye'de plastik sanatlara ilişkin çarpıcı dönüşümlerin yaşandığı, çağdaş sanatın yeni yeni tartışıldığı, özgünlük, yerellik, evrensellik, soyutlama gibi konuların gündemde olduğu bir zamana denk gelmiş ve Yeditepe Dergisi de yaşananlara doğrudan tanıklık etmiştir. 50'li yıllar, Maya Sanat Galerisi'nin açılması gibi yeni girişimlere sahne olurken, kültür ve sanat alanında çeşitli dernek ve birliklerin kurulması gibi gelişmelere imkân vermiştir. Yeditepe Dergisi de yöneticisi Hüsamettin Bozok'un çok yönlü kimliğiyle örtüşür biçimde, sanatın tüm dallarında öne çıkan isimleri bir araya getirmeyi başarmış; sanatsal etkinliklere dair haberlerden sergi eleştirilerine, dünya sanat gündemindeki tartışmalardan Anadolu şehirlerinde çıkarılan dergilere, edebiyattan sinemaya, tiyatrodan karikatüre kadar türlü konulara yer açmıştır.

1950'li yıllarda Yeditepe Dergisi'nde özellikle edebiyat alanında gerçekleşen yeni anlatım olanakları üzerine yapılan tartışmalar, resim alanındaki gelişmelere de atıflarda bulunarak anlamlandırılmaya çalışılmış ve her iki disiplindeki yenileşme çabaları eşgüdümlü olarak ilerlemiştir. Dergi bu bağlamda yayınladığı pek çok eleştiri, tartışma, çeviri vd. yazılarla sanat gelişmelerinde sadece dönemin bir izleyicisi olmamış, farklı görüşlerden kalemlere alan tanıyarak yeni sanat arayışlarının şekillenmesinde belirleyici bir rol üstlenmiştir. Dergi bünyesinde, özellikle resim alanındaki eleştiri yazılarıyla Bedri Rahmi Eyüboğlu, Nurullah Berk, Nuri İyem, Avni Arbaş ve Metin Eloğlu gibi isimlerle beraber, edebiyat alanından da bu tartışmalara katılan Suat Taşer, Mehmet Fuat ve Oktay Rıfat gibi isimler öne çıkmıştır.

Bu bildiri özellikle Türkiye'de plastik sanatlara ilişkin çok keskin dönüşümlerin yaşandığı, çağdaş sanatın getirdiği yenilikleri anlama ve uyum sağlayabilmenin sancılı olduğu kadar verimli de geçen 1950'li yıllara, Yeditepe sayfalarından bakmayı, döneme tarihlenen çeşitli kültürel ve sanatsal gelişmeleri bu yolla irdelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeditepe Dergisi, 1950'li Yıllarda Kültürel ve Sanatsal Ortam, Soyut Resim, Sanat Eleştirisi.

*Bu bildiri, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Doktora Programında Prof. Dr. Seza Sinanlar Uslu danışmanlığında yürütülen tez çalışmasından üretilmiştir.

ADOBE ILLUSTRATOR ÖZELİNDE TASARIMDA YAPAY ZEKÂ ETKİLERİ

Sinan Aktaş

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Beykent Üniversitesi, Dijital Oyun Tasarımı Bölümü
sinanaktas@beykent.edu.tr

Vektörel tabanlı bir tasarım programı olan Adobe Illustrator, 1987 yılından bu yana varlığını sürdürmektedir. Her geçen yıl gelişerek ve yeni özellikler sunarak günümüze kadar ulaşan Illustrator, tasarımcılar için vazgeçilmez bir program halini almıştır. Yapay zekânın hayatımıza girmesi ve tasarım dünyasında da etkili bir rol oynamaya başlamasının sonucunda, Illustrator programında da yapay zekâ etkilerini görmeye başlamış olduk.

Adobe 2023 yılında Photoshop Beta sürümüyle yapay zekâ özelliklerini programlarına entegre etmeye başlamıştır. Photoshop'tan sonra Illustrator programına da yapay zekâyı entegre eden Adobe, vektörel çizim alanında devrimsel bir sürece imza atmıştır. Promt aracını kullanarak tamamen düzenlenebilir vektörel çizimler ve desenler elde edilmesine imkân sağlayan program, bu konuda sıkıntı yaşayan veya mevcut çizimlerine alternatif arayan tasarımcılar için saniyeler içinde sonuç üretme yeteneğine kavuşmuştur. Referans bir görsel yükleyerek hızlı bir şekilde alternatif tasarımlar da üreten Illustrator, aynı zamanda üretken yapay zekâ ile mevcut çizimlere saniyeler içinde farklı renk kombinasyonları oluşturarak oldukça başarılı işler yapabilmektedir. Ayrıca yeni mockup özelliği ile bir logo tasarımını herhangi bir ürün görseli üzerine otomatik olarak uygun bir şekilde yerleştirebilen Illustrator, tasarımcıların işlerini bu konuda da oldukça hızlandırmaktadır. Tüm bu özellikler, yeni güncellemeler ile daha sağlıklı çalışabilmekte ve yeni özellikler de programa dahil olabilmektedir.

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada; vektörel tasarım ve resimleme konusunda çizimlerine alternatif örnekler arayan veya sıfırdan çizim üretmek isteyen tasarımcıların, Adobe Illustrator programının 2025 sürümüne entegre edilen yapay zekâ özellikleriyle elde edeceği kazanımlar üzerinde durulmuştur. Gelinen noktada yapay zekâ, tasarımcıların işini kolaylaştırma ve hızlandırma noktasında çok başarılı görünmektedir. Her geçen gün farklı bir yenilikle karşılaştığımız yapay zekâ ve tasarım dünyasında gündemi yakından takip etmek her zamankinden daha önemli bir hal almaya başlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Adobe Illustrator, Illustrator Yapay Zekâ, Tasarımda Yapay Zekâ

OTURUM 75

AİLELERİN ÇOCUKLARININ KORO EĞİTİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Pınar PİJİ

Terakki Vakfı Okulları Müzik Bölüm Başkanı

Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü/Doktora Programı

pinarpiji@yahoo.com

Turan SAĞER

Prof. Dr.,Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü

tsager@yildiz.edu.tr

Amatör çoksesli koroların çalışma amacı, koro üyelerinin doğru ve güzel şarkı söyleme özelliklerini sergilemelerinin yanında, davranış disiplini, sanat ve estetik eğitimi, zaman yönetimi, işbirliği içinde öğrenme ve sergileme, keyifli ve kaliteli vakit geçirme, temel ses ve müzik teorisi bilgilerinden oluşan bir eğitim süreci oluşturarak, birikimlerini başarılı bir performansa dönüştürmektir. Aile ortamında dinlenen müzikler kadar, müzik eğitiminde de aile faktörü çok önemli bir unsurdur. Çocukluk ve gençlik dönemlerinde ailenin yaklaşımı bireylerin müzik başarısının belirleyicisi olmaktadır. Çocuklarda sabır bilincinin gelişmemiş olması, buna karşın müzik eğitiminde başarının sağlanabilmesi için uzun bir süreçte yapılan çalışmalara ihtiyaç duyulması nedeniyle, ailenin tutarlı ve destekleyici olması, müziği öğrenmek için sabır gösteremeyen çocukların yetişkinlik döneminde çok başarılı müzisyenler olmasında etken olabilir. Ailelerin çocuklarının müzik eğitimi konusunda bilinçli yaklaşımı, gençlerin müzik alanında gelişmelerini sağlayabilir, hatta müziği meslek olarak seçme konusunda dahi etkili olabilir. Bu araştırmada; amatör çoksesli koro üyelerinin, farklı kültür, ekonomi, eğitim ve zevklere sahip ailelerinin müzik ve koro eğitimine yaklaşımlarına yönelik görüşlerinin saptanması amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde, çalışılmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, amatör çoksesli gençlik korosu üyelerinin aileleri olan yaşları 36–55 arasındaki 4'ü erkek, 19'u kadın olmak üzere toplam 23 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri; ailelerin, çocuklarının çokseslilik inançlarına, koroya devam ve bağlılık süreçlerine, müzik zevklerine, estetik gelişimlerine ve sahne performanslarına yönelik görüşlerinin ortaya koyulmasına yönelik hazırlanan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu ile toplanmıştır. Toplam 19 adet açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kapsamında, ailelere çoksesli koro ve müzik eğitimiyle ilgili görüşlerini ifade etmeleri istenmiş, elde edilen verilerin çözümlenmesinde nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmada ailelerin çocuklarının başarısıyla gurur duydukları, çoksesli koro eğitimi almalarını destekledikleri, çoksesli koro eğitiminin gerekli ve geliştirici olduğunu düşündükleri, müziği meslek olarak seçmek istediklerinde destekleyebilecekleri sonucu elde edilmiş, araştırma sonuçlarına dayalı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Koro Eğitimi, Çoksesli Koro, Aile Görüşleri.

TÜRKİYE'DE TÜKETİM, TASARRUF, ENFLASYON VE HASILA ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN EKONOMETRİK ANALİZİ

Hilal Şeker

Dr. Öğretim Üyesi, Amasya Üniversitesi, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü

hilal.seker@amasya.edu.tr

Engin Yavuz

Dr. Öğretim Üyesi, Amasya Üniversitesi, Pazarlama Bölümü

engin.yavuz@amasya.edu.tr

Enflasyon, tüketim ve tasarruf kavramları bütün ülke ekonomileri, işletmeler ve pazarlama stratejileri için en önemli iktisadi değişkenlerden olup ülkelerin gelişiminde kilit rol oynamakta ve aralarındaki nedensellik ilişkileri farklılaşabilmektedir. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin istikrarlı bir büyüme trendini yakalama konusunda önlerindeki en büyük problemlerden biri enflasyondur. Bu nedenle enflasyon, tüketim, tasarruf gibi makro iktisadi değişkenler ile hasıla arasındaki ilişkiler her zaman araştırmacıların ilgisini çekmiş ve iktisadi literatürde önemli bir çalışma alanı haline gelmiştir. Kişi başı GSYH, ülkenin ekonomik yönden ne kadar ilerleme kaydettiğini gösteren ve gelişmekte olan ülkeler için büyüme potansiyelini ölçen önemli göstergelerdendir. Ayrıca Kişi başı GSYH oluşturan esas kalemlerden biri olan tüketim harcamaları, ülkeler ve işletmeler açısından önem arz etmektedir. Hanehalklarının ana fonksiyonlarından biri de tüketimdir. Hanehalklarının gelirleri ve bunun tüketimi, ülkelerin refahının belirleyicilerinden olarak düşünülür. Tüketim harcamaları, sermaye oluşturma aşamasındaki tasarruf miktarını gösteren etkenlerden biridir. Tüketim ve tasarrufun gerçekleşme seviyesi ülkelerin uzun vadedeki ekonomi politikaları için önemlidir. Bu noktadan hareketle çalışmada, Türkiye ekonomisi için tasarruf, tüketim ve enflasyon ile hasıla arasındaki ilişkileri ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışma yıllık verilerle yapılmış olup, tercih edilen ekonometrik yöntem Doğrusal Olmayan Gecikmesi Dağıtılmış Otoregresif (NARDL) yöntemidir. Çalışmaya esas zaman periyodu ise 1974-2023 zaman aralığıdır. Bulgular gerek uzun gerek kısa dönemde tasarrufların pozitif etkisinin, hasıla üzerindeki etkisinin negatif olduğu yönündedir. Yani tasarruflardaki artış hasılayı her iki dönem için de azaltmaktadır. Öte yandan kamu harcamaları, hanehalkı tüketimi ve enflasyon ile hasıla arasında gerek uzun gerek kısa dönemde pozitif ve istatistiki olarak anlamlı bulgular elde edilmiş olup; enflasyondaki, kamu harcamalarındaki ve hanehalkı tüketimindeki artışların hasılayı da artıracağı şeklinde yorumlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, Tüketim, Tasarruf, Nardl

IMPLICATIONS OF DIGITAL TRANSFORMATION BASED ON BIG DATA AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR INTERNATIONAL TRADE, USING A SAMPLE ANALYSIS

Aslıhan Yördem

Ph.D., International Business Development Consultant

asli.yordem@gmail.com

Although initial conditions such as current national income, the existence of effective institutions, lower tariffs and non-tariff barriers, and trade liberalization are important determinants, the literature review indicates that a consensus exists on the main benefits of international trade, including sustainable development, welfare, consistent macroeconomic stability, and security. However, as export-led national growth strategies have become more widespread in recent years, it has been observed that countries and companies wishing to be at the forefront of global trade in such a hyper-competitive environment are turning to various support tools to increase their export revenues, improve their conditions in the international markets, and provide quick and effective solutions to problems encountered in foreign trade processes.[1]

At this juncture, the need to act on accurate and timely data in international trade - as in other sectors - by governments and businesses striving to optimize their resources, highlights the use of advanced technologies such as big data analytics and artificial intelligence. This is because the capabilities of these technologies play a critical role in enabling better and faster analysis of global trends and markets, facilitating decision-making and action, identifying trading opportunities more effectively and efficiently, and gaining a competitive advantage over competitors in the right global markets.

In this respect, the most frequently cited problem in international trade, particularly in exporting - the identification of potential markets and buyers - is also solved by these systems. This underlines the importance of exploiting the knowledge support role of the systems for public and private administrations, which is also referred to as 'competitive intelligence'.

The study uses big data and artificial intelligence-based digital technologies to provide a sample analysis, including a target market matrix and potential customer identification for one of the selected export products. The primary objective is to significantly improve and refine export strategies, while also providing critical insights and analyses that will assist in identifying potential markets. These markets are where this particular product has the opportunity to achieve a competitive advantage on a global scale. By thoroughly examining various market dynamics and trends, we can pinpoint the regions and demographics that present the best prospects for success, ensuring that our product stands out in the international arena.

Keywords: Artificial intelligence, big data analytics, international trade, target market matrix.

[1] To illustrate, see also: Export Strategy, HM Government, 2018; 2023 US National Export Strategy, Trade Promotion Coordinating Committee, 2023; Sweden's Export Strategy, Government Offices of Sweden, 2015 and 2023 Türkiye İhracat Stratejisi ve Eylem Planı, T.C. Ekonomi Bakanlığı, 2012.

BÖLGESEL ASGARİ ÜCRET YAKLAŞIMI : AJAN BAZLI MODELLEME (ABM) *

İbrahim Başaran

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisat Bölümü
Araştırma Görevlisi, Türk-Alman Üniversitesi, İktisat Bölümü
ibrahim.basaran@tau.edu.tr

Ercan Eren

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisat Bölümü
eren@yildiz.edu.tr

Türkiye'de geniş kesimleri etkilemesi sebebiyle bir referans ücret olma eğilimi gösteren asgari ücret, özellikle son yıllarda yaşanan yüksek enflasyon oranları ile beraber hem politika yapıcıların hem reel kesimin hem de iktisadi tartışmaların odağı haline gelmiştir. Öte taraftan asgari ücretin giderek ortalama ücrete yakınsaması gelir dağılımının seyri açısından da bu tartışmaları önemli bir noktaya taşımaktadır. Asgari ücretin hangi sıklıkla, hangi kriterler temelinde belirlenmesi gerektiği, çoklu asgari ücret ve bölgesel asgari ücret uygulaması önerileri ve benzeri tartışmalar bu kapsamda öne çıkan konular arasında yer almaktadır. Özellikle çoklu asgari ücret ve bölgesel asgari ücret önerileri sanayi kuruluşları, sendikalar ve akademisyenler tarafından bir takım istatistiki verilerden hareketle oluşturulmuş betimsel analiz ve raporlara dayandırılmaktadır. Ancak, bu politikaların yakın geçmişte uygulanmamış olması ilgili önerilerin ampirik olarak değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır. Bu çalışma Türkiye'de uygulanması önerilen bölgesel asgari ücret politikası tartışmalarına bilimsel bir tartışma zemini sunmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda kompleks sistemleri ve heterojen yapıları modellemeye imkan tanıyan Ajan Bazlı Modelleme (ABM) yöntemi kullanılacaktır. ABM yöntemi ekonomileri kompleks adaptif sistemler olarak ele alması, esnek varsayımlar üzerine kurulabilmesi, çok katmanlı heterojenlikleri modellemeye dahil edebilmesi ve ajanlar arasında doğrudan karşılıklı etkileşimler yaratabilmesi ile literatürde ekonomik modellemede yaygın olarak kullanılan Dinamik Stokastik Genel Denge modellerinden ayrışmaktadır. Bu nitelikleri ile ABM yöntemi bölgesel heterojenlikleri modellemeye oldukça uygun bir araç olarak değerlendirilmektedir. Çalışmanın birinci bölümünde Türkiye'de ve Dünya'da asgari ücret uygulamaları ele alınacak, ikinci bölümde ABM ile iki veya üç bölgeden oluşan bir ekonomi modellenecek ve son bölümde bu ekonomide bölgesel asgari ücret uygulanmasının özellikle kişisel ve fonksiyonel gelir dağılımı, işsizlik oranları, gayri safi yurtiçi hasıla, enflasyon gibi ekonomik değişkenler ve bunların yanı sıra göç dinamikleri üzerine etkileri analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Asgari Ücret, Ajan Bazlı Modelleme, Gelir Dağılımı.

*Prof. Dr. Ercan Eren danışmanlığında yürütülen "Kompleksite İktisadı Üzerine Üç Makale" başlıklı Doktora tez çalışmasından türetilmiştir.

SOSYAL SERMAYE VE İKTİSADİ PERFORMANS İLİŞKİSİ: TÜRKİYE ALT BÖLGELER (İBSS-2) DÜZEYİNDE BİR ANALİZ

Gökhan DÜZÜ
Doktorant, Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisat Doktora Programı
gokhanduzu@gmail.com

Özge KAMA MASALA
Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisat bölümü
okama@yildiz.edu.tr

Modern anlamda, ilk olarak Bourdieu (1986) tarafından ortaya atılan ve daha sonra Coleman (1988) ve Putnam (1993) tarafından genişletilen sosyal sermaye, insanlar arasındaki ve belirli bir topluluk içindeki ilişki ağlarının karşılıklı fayda için kullanılabileceği fikrini kapsamaktadır. Bölgeler sürdürülebilir ekonomik kalkınmayı hedefledikçe, sosyal sermayenin yenilikçiliği, girişimciliği ve etkin yönetişimi teşvik etme kabiliyeti artık büyük bir merak konusu haline gelmiştir. Bu çalışma, sosyal sermayenin literatürde en çok tartışılan iki yönünü ve bir bölgedeki ekonomik kalkınma veya büyüme üzerindeki etkisini analiz ederken daha önce incelenen literatürden yararlanmakta ve daha sağlam bir ampirik çerçeve benimsemektedir.

Bu bildiride ilk olarak sosyal güveni temsil eden bazı değişkenler ve ekonomik performans ilişkisi incelenecek ve daha sonra sosyal sermaye türlerinin bölgesel ekonomik performans bağlamındaki etkilerini Türkiye örneği üzerinden aktarılacaktır. Sosyal sermayenin, bireyler arasındaki ilişkileri ve bunların sonucunda ortaya çıkan ekonomik performans ve refahı analiz etmeye yönelik her türlü girişimin merkezinde yer aldığı ileri sürülmüştür. Bölgesel ekonomik performans, sosyal sermaye oluşumu bağlamında, sosyal sermayenin bağlayıcı ve köprü kurucu biçimlerine ve bunların beşeri sermaye ile etkileşimine odaklanılarak incelenmiştir. Ampirik analiz, sosyal sermayenin beşeri sermaye birikimi, inovasyonun yayılması ve yerel kurumların altyapı kapasitesi gibi bölgesel büyümenin temel belirleyicilerini etkilediği mekanizmaları ortaya koymaktadır.

Panel veri analizi ile yapılan incelemede köprü kurucu ve bağ kurucu sosyal sermayeye ilaveten bunlarla etkileşimli olarak beşeri sermaye de kullanılmıştır. 2012-2019 yılları için Türkiye İktisadi Bölge Sınıflandırması -2 (İBBS-2) özelinde yapılan analiz sonuçlarına göre kişi başına düşen reel gelirle ölçülen ekonomik performans üstünde bağ kurucu sosyal sermayenin negatif etkisi bulunmasa da anlamlı bir katkı verdiği sonucuna da ulaşılmamıştır. Köprü kurucu sosyal sermayenin ise iktisadi gelişime pozitif anlamlı katkı verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde, bağlayıcı ve köprü kurucu sosyal sermaye arasındaki etkileşim negatif bir katsayı göstererek sosyal sermayenin her iki yönünün de birbirini telafi etme eğiliminde olduğunu göstermektedir. İki faktör bir araya geldiğinde, örneğin ekonomik büyümeye ilişkin faydalı etkileri azalmaktadır. Aynı şekilde, sosyal sermayenin (bağlayıcı ve köprü kurucu) beşeri sermaye ile etkileşimi de negatif ve istatistiksel olarak anlamlıdır.

Bu bulgular Knudsen ve diğerleri (2000), Beugelsdijk ve Smulders (2009), Yamamura (2011) ve Muringani ve diğerleri (2021) ile benzerlik gösterirken Widmalm (2005), Beugelsdijk ve Van Schaik (2005) ve Weaver (2013)' dakilerle kısmen ya da tamamen zıttır.

Anahtar Kelimeler: Bağ kurucu sosyal sermaye, köprü kurucu sosyal sermaye, bölgesel iktisadi performans.

OTURUM 76

İLERİ YETİŞKİNLERİN BAŞARILI YAŞLANMAYA YÖNELİK BAKIŞ AÇILARININ Q-METODOLOJİ İLE İNCELENMESİ

Kübra Uludoğan
Yüksek Lisans Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
kubrauludogan@gmail.com

Ş. Gonca Zeren
Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
gonca.zeren@comu.edu.tr

Yaşlılar dünyada hızla sayıları artan yaş grubudur. Birleşmiş Milletler nüfus tahminlerine göre, şimdi %17 olan yaşlı nüfus oranının önümüzdeki 30 yıl içerisinde %33'e çıkması beklenmektedir (UN DESA, 2024). Gelecekte dünya nüfusunun önemli bir kısmını oluşturacağı tahmin edilen yaşlı nüfusun yaşam kalitesi ve standartlarına yönelik planlamaları yapılması gerekmektedir. Yaşlı nüfusun artışı, başarılı yaşlanma kavramını gündeme getirmektedir. Başarılı yaşlanma hastalıklardan kaçınma, yüksek bilişsel ve fiziksel işlevsellik ile sosyal ve üretken faaliyetlere katılma gibi çok yönlü faktörleri içeren bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Rowe ve Kahn, 1997). Ancak halen bu tanımla ilgili olarak, başarılı yaşlanma kriterlerine ve ölçümüne yönelik belirsizlikler devam etmektedir. Başarılı yaşlanmanın yapısının belirlenmesinde kültürel çalışmalar da önemlidir.

Bu araştırmanın amacı, 65 yaş ve üzeri bireylerin başarılı yaşlanma kavramına ilişkin bakış açılarını incelemek ve başarılı yaşlanma ile ilgili çeşitli görüşlerin bütüncül olarak ele alınmasını sağlamaktır. Araştırma, Q metodolojisi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Q metodolojisi, katılımcıların kişisel görüşlerini sınıflandırmalarına olanak tanıyan nitel ve nicel özellikleri gösteren bir yöntemdir. Bu araştırmada yaşlıların başarılı yaşlanma konusundaki görüşleri, ilk olarak görüşmeler aracılığıyla toplanmış ve bu doğrultuda bir "ifade havuzu (concourse)" oluşturulmuştur. Bu ifade havuzundan derlenen 25 maddelik bir Q örneği ile katılımcıların başarılı yaşlanmaya dair algıları ölçülmüştür. Çalışma, 58 yaşlı bireyin katılımıyla yapılmış, Q dizgelerinin faktör analizi sonucunda beş ana faktör ortaya çıkmıştır. Bunlar: 1. Sağlıklı Yaşlanma 2. Mutlu ve Huzurlu Yaşlanma 3. Aktif Zihinsel Yaşlanma 4. Fiziksel ve Manevi Yaşlanma 5.Bağımsız ve Sosyal Yaşlanma.

Bu çalışma, başarılı yaşlanmanın hem bireysel hem de toplumsal düzeyde desteklenmesi için, profesyonellerin uygulamalarında kullanılabilecek bütüncül çerçeveler ortaya koymaktadır. Yaşlı bireylerin yaşam kalitesini artırmak amacıyla, onların bakış açılarına uygun ihtiyaç alanlarında daha fazla kaynak ve fırsat sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Başarılı Yaşlanma, Q Metodolojisi, İleri Yetişkin, Yaşlı, İleri Yaş

ABD'NİN GERİLEYEN DENİZ GÜCÜ: ABD ÇİN KARŞISINDA DENİZ HEGEMONYASI'NI SÜRDÜREBİLECEK Mİ?

Murathan EKİNCİ
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
murathan.ekinci@outlook.com

Ahmet CONKER
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
ir.conkerahmet@gmail.com

Neorealist teoriye göre hegemonya, bir hegemon devletin diğer devletler veya sistem üzerindeki egemenliği olarak tanımlanmaktadır. Hegemon gücün uluslararası sistemdeki tahakkümünü sürekli olarak sürdürmesi ise oldukça maliyetli ve zordur. Hegemonyanın sürdürülmesinin zorluğunun ana nedeni ise, hegemonyayı sürdürmenin maliyetinin hegemonyayı sağlamak için kullanılan kaynaklardan daha hızlı artmasıdır.

Soğuk savaşın son bulmasıyla küresel sistemin başat gücü ve hegemonu haline gelen ABD de müttefiklerini tehdit eden bölgesel çatışmalar ve yükselen güç Çin nedeniyle mevcut hegemonyasını sürdürmekte büyük bir maliyet artışı ile baş başa kalmaktadır. Rusya-Ukrayna Savaşı, Ortadoğu'da İsrail-İran-Filistin-Lübnan'da meydana gelen çatışma süreçleri, Tayvan adası sorunu, Güney Çin Denizi yetki alanları sorunu, Çin'in yükselişi gibi sorunlar ABD'nin hegemon gücünün ana göstergelerinden olan deniz gücünü oldukça sınırlamaktadır. Tüm denizlerde ve çatışma bölgelerinde hegemonyasını tehdit eden aktörleri caydırmak için "donanma varlığı" adlı stratejiyi uygulayarak, ilgili bölgelerde uçak gemisi gruplarını yüzdüren ABD artan çatışma bölgeleri ve Çin'in denizcilik alanındaki gelişme hızıyla mücadele etmekte zorlanmaktadır. Artan çatışma bölgeleri ile bu bölgelerdeki çatışmaları donanma varlığı ile durdurma stratejisi, ABD'nin donanma sayısında yaşanan nitelik, gemi üretim ve onarım ağı, harekât bölgelerinde deniz lojistiği eksikliği gibi çeşitli sorunlar ile sınırlanmaktadır. ABD'nin küresel hegemonyasının maliyetini arttıran bölgesel çatışmalara ek olarak, Çin'in yükselen bir güç olarak ortaya çıkışı ve ABD'ye göre donanmasının nitelik, nicelik, gemi inşa hızı gibi üstünlüklerinin bulunması, ABD deniz gücünün hem gerilemede olduğunu hem de mevcut deniz hegemonyasının Çin tarafından tehdit edildiğini göstermektedir. Genel olarak hegemonya çalışmalarında hegemon değişiminin tüm sistem bazında yaşanacağı düşüncesi, deniz gücünün hegemonyadaki değişime etkisinin göz ardı edilmesi, hegemonun askeri savunma sanayisinin mevcut hegemonyasını sürdürmekteki maliyetinin artışının izlenmemesi hegemonya çalışmalarını tekdüzeleştirmekte ve kapsayıcı bir analiz yapmaktan uzaklaştırmaktadır. Bu çalışmada, literatürde var olan bu boşluk çerçevesinde ABD'nin hegemonyasını sürdürmek için karşı karşıya kaldığı maliyet yükünün ABD açısından yarattığı zorluklar ve deniz gücünde oluşturduğu gerileme analiz edilecektir. Bu amaçla çalışmanın temel hedefi ABD karşısında yükselen bir askeri, ekonomik ve siyasi güç olarak Çin'in, ABD'nin deniz hegemonyasını nasıl etkileyeceği sorusunu yanıtlamaktır.

Anahtar Kelimeler: Hegemonya, Deniz Gücü, ABD, Çin

KLASİK TÜRK MÜZİĞİNİN KENDİ VARLIĞINI MÜDAFAA KOZU OLARAK "ŞARKI"

İlker Yasin Çokgör
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları
ilker.cokgor@std.yildiz.edu.tr

Bekir Şahin Baloğlu
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi
bbaloglu@yildiz.edu.tr

Klasik Türk müziği formları arasında şarkı formu 19. Yüzyılın ortalarından itibaren revaç bulmaya başlamıştır. Mazisi 17. Yüzyıl'a kadar uzanan şarkı formunun gelişimi ve giderek klasik Türk müziği içinde yegane form olması büyük ölçüde bestekarlara atfedilen hususiyetlerle açıklanmaya çalışılmıştır. Hacı Arif Bey'in sadece şarkı formunda besteler yapması başta talebesi Şevki Bey olmak üzere kendinden sonraki bütün bestekarları etkilemiştir. Öyle ki Hacı Arif Bey'in çağdaşı olan Zekai Dede'nin diğer klasik formlarda da eserler veriyor oluşu ona klasik ekolün son temsilcisi olma hüviyeti vermiştir.

19. yüzyıldan itibaren batılılaşmanın Osmanlı Devleti bünyesinde iyiden iyiye kendini göstermesi klasik Türk müziğini himaye eden en büyük güç olan sarayın klasik Türk müziği üzerindeki himayesinin tedricen azalmasına sebep olmuştur. Bu süreç daha henüz Sultan Abdülmecid zamanında Dede Efendi'nin söylediği rivayet edilen "Artık bu oyunun tadı kaçtı." sözüyle sembolleşmiştir. Yüzünü batıya dönen Osmanlı Sarayı karşısında bestekarların seslerini duyurup Türk müzik sanatını himaye edecek gücün teminini sağlamaları gerekmiştir. Tanzimat'la beraber İstanbul'un kültür ortamları içerisinde saraydan taşan müzik talep edilir hale gelmiştir. Talep edilen bu müzik pek tabii ki küçük formda olmalı, ezgileri basit yapıda olmalı ve böylelikle klasik formdaki eserlerden daha rahat hafızaya alınıyor olmalıydılar. Şarkı formu bu sebeple başta İstanbul'un ekabiri ve daha sonra İstanbul halkı içerisinde kendine yer bularak müziğin himayesi için büyük bir imkanı temin edebilmiştir.

Bu bildiride şarkı formunun 19. Yüzyıl ortalarından itibaren en geniş yeri işgal etme süreci müzik sanatının himayesinin el değiştirmesi cihetinden ele alınmıştır. Şarkı formunun gelişimini yalnızca bestekarların şahsi estetik tercihleri, müzikteki küçülme ve hatta sonrasında tenkide uğramasına yol açacak olan bayağılaşma çerçevesinde ele alma temayülüne karşı şarkı formuyla üstlenilen hayati ehemmiyete dikkat çekilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Müziği, Şarkı, Form, Himaye.

ÖĞRENCİLERİN ALGI VE TUTUMLARININ NİCELLEŞTİRİLMESİNDE ÖNCÜ BİR TEKNİK OLARAK KARŞILAŞTIRMALI YARGILAR KANUNU VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Yasin Altın
Dr. Öğretim Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
yasinaltin@cumhuriyet.edu.tr

Bireylerin zihnindeki algıların nicel hale getirilmesi, duyum ile algı arasındaki işleyişi anlamaya yönelik olarak psikofizik alanında yürütülen çalışmalarla başlamış olsa da Thurstone'un ikili karşılaştırma yargılarına dayalı Karşılaştırmalı Yargılar Kanunu çalışması psikolojik ölçekleme alanında bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Bu yöntem, bireylerin algı, tutum vb. psikolojik süreçlerle ilişkili uyarıcıların yargıcı kararlarına dayalı olarak ölçeklenmesine imkân tanımış ve psikolojik özelliklerin ölçümünde öncü teknikler arasında yer almıştır. Günümüzde, psikolojik özelliklerin ölçülmesinde ve psikometrik özelliklerin incelenmesinde Klasik Test Kuramı (KTK) ve Madde Tepki Kuramı (MTK) gibi yaklaşımlar yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak, bu yaklaşımlar her zaman uygulanabilir olmayabilir. Özellikle, uygun bir ölçeğin bulunmadığı veya ölçek kullanımının sınırlı olduğu durumlarda, Karşılaştırmalı Yargılar Kanunu gibi ölçekleme teknikleri alternatif bir çözüm sunmaktadır. Bu teknikler, ele alınan özelliğe ilişkin uyarıcıların ikişerli olarak zorluk, kolaylık, uygunluk, önemlilik, tercih etme vb. sebeplerle karşılaştırılmasına imkân tanıyarak uyarıcıların nicel hale getirilmesine ve algı süreçlerinin incelenmesine olanak tanır. Eğitim araştırmalarında bu tekniklerin potansiyelinden yararlanma çabaları olsa da literatürde bu uygulamaların sınırlı düzeyde kaldığı gözlemlenmektedir. Bu durum, ikili karşılaştırmalara dayalı ölçekleme yöntemlerinin eğitim araştırmalarında yeterince tanınmadığını veya uygulanmadığını göstermektedir. Eğitim araştırmalarında bu yöntemlerin kullanımı, öğrenci popülasyonlarının zihinsel süreçlerini daha iyi anlamak ve karmaşık algıları nicel verilere dönüştürmek için değerli bir araç sağlayabilir. Bu çalışmada, eğitim araştırmalarında öğrenci popülasyonu üzerinde ikili karşılaştırmalara dayalı ölçekleme tekniklerinin kullanımını ele alan literatürün kapsamlı bir özeti sunulmaktadır. Ayrıca, R (4.3.2) programı kullanılarak gerçek bir veri seti üzerinde Karşılaştırmalı Yargılar Kanunu'nun III. ve V. hal denklemleriyle öğrenci zihnindeki algıların nicelleştirilmesine yönelik uygulama örnekleri yer almaktadır. Uygulama, bireylerin uyarıcılara yönelik algılarını ve bu algıların sıralamasını belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, literatürde sınırlı düzeyde kullanılan bu öncü teknikleri tanıtmayı ve eğitim araştırmacılarına yeni bir hareket alanı sağlamayı hedeflemektedir. Araştırmacılara, bu yöntemlerin sağladığı derinlemesine analiz olanaklarını kullanarak öğrenci algılarını daha iyi anlamalarına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı yargılar kanunu, İkili karşılaştırma, Ölçekleme, III. hal denklemi, V. hal denklemi

OTURUM 77

POST KEYNESYEN İKTİSAT TEORİSİNİN TEMELLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

İrem Muyan

Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisat
irem.muyan@std.yildiz.edu.tr

Sema Yılmaz

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisat
sygenc@yildiz.edu.tr

Post keynesyen iktisadın ortaya çıkışı, John Maynard Keynes'in geleneksel iktisat anlayışının kendiliğinden tam istihdamda denge kavramını reddetmesiyle köklü bir değişim yaratmıştır. Keynes'in 1936 yılında yayımladığı "İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Teorisi" eseri, dönemin iktisadi ve sosyal koşullarına uygun bir çerçeve sunarak büyük bir başarı sağlamıştır. Post keynesyen iktisat, bu teorinin bir uzantısı olarak ortaya çıkmış ve Keynes'in etkin talep, belirsizlik, devlet müdahalesi gibi fikirlerini genişleterek geleneksel ve neoklasik iktisat anlayışına eleştirel bir bakış açısı getirmiştir. Bu ekol, piyasaların kendiliğinden dengeye ulaşamayacağını ve iktisadi belirsizliklerle dolu, sürekli dengesiz bir yapıya sahip olduğunu savunur. Ayrıca, iktisadi krizler ve dalgalanmalar karşısında devlet müdahalesinin gerekliliğine vurgu yaparak maliye politikalarının iktisadi istikrar için önemini ön plana çıkarır. Post keynesyen iktisatçılar, belirsizlik ve beklentilerin iktisat üzerindeki kritik rolünü vurgularken toplumsal yapılar, güç dengeleri ve kurumsal etkileri de dikkate alır. Bu çalışmada post keynesyen iktisat anlayışının kavranabilmesi için felsefi temellerinin yöntemsel olarak detaylı incelemesini içermektedir. Ortak sağduyu, eleştirel realizm ve epistemolojik görecelik yaklaşımlarına odaklanarak ontolojik yapısına ışık tutmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Post Keynesyen İktisat, Keynesyen İktisat, Genel Teori, Klasik İktisat, Eleştirel Realizm, Ortak Sağduyu, Epistomolojik Görecelik, Efektif Talep, Belirsizlik

ÖĞRETMENLERİN OKUL MÜDÜRLERİNE GÜVENİ: TEORİ VE UYGULAMA İÇİN ÇIKARIMLAR

Gülay Öngel

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Programı
glyngl@gmail.com

Erkan Tabancalı

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Programı
tabanca@yildiz.edu.tr

Yenilikçi öğretmen uygulamalarıyla eğitim sonuçlarını iyileştirmek, eğitim sorunlarına önerilen çağdaş çözümlerden biridir ve okul müdürlerinden birer sosyal kolaylaştırıcı ve itici güç olarak öğretmen uygulamalarında yeniliği teşvik etmeleri ve iyileşmiş öğretim uygulamalarının sahadaki performansında aktif rol oynamaları beklenir. Okul müdürleri, çağdaş liderlik rolleriyle okul gelişiminin katalizörleri olarak görülmekte ve okul etkinliğinin, öğrenci başarısının ve eğitim gelişiminin öğretmen performansında somutlaştırılmasında kilit bir konumda bulunmaktadırlar. Okul müdürlerinin yeterlilikleri ve okul müdürü-öğretmen etkileşiminin kalitesi, öğretmenler için yeni rollerin ve beklentilerin saha düzeyindeki performansında önemli rol oynar. Bu anlamda, öğretmenlerin ve okul müdürlerinin rollerinin yeniden yorumlandığı ve bu iki aktör arasındaki güvene dayalı ilişkilerin stratejik önem kazandığı söylenebilir. Bu çalışma, okul müdürlerinin, öğretmenlerin görüşlerine dayanarak, güvenle karakterize edilen bir okul ortamı yaratma yollarını araştırmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın temel odağı okul müdürü-öğretmen ilişkilerinde güvenin kolaylaştırıcılarını ve engelleyicilerini öğretmenlerin gözünden aydınlatmaktır. Araştırma öğretmen-okul müdür ilişkilerinin doğasına ışık tutması, okul müdürlerine öğretmenlerin güvenini inşa etmek için etkili yollar sunması ve öğretmenler üzerindeki kişisel etkilerini nasıl artıracakları konusunda fikirler vermesi açısından önemlidir. Ayrıca, bulgular okul etkinliğini ve öğrenci öğrenimini iyileştiren müdür-öğretmen ilişkileri için yararlı çıkarımlar sağlamaktadır. Son olarak, bulguların okul müdürleri ve eğitim politikası yapıcıları için okul müdürlerinin kişisel etkileşimlerini ve liderlik becerilerini geliştirmelerini sağlayan mesleki gelişim programları hakkında çıkarımlar sunması beklenmektedir. Bu amaçla, öğretmenlerin okul müdürüne olan güvenlerinin doğası keşfetmek için nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan fenomenoloji deseni kullanılarak devlet okullarında görev yapan ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinden 42 öğretmenle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve veriler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular hem öğretmenlerin hem de okul yöneticilerinin etkili iletişim ve liderlik becerileri gibi çağdaş rolleri yerine getirmede bilgi ve beceri düzeylerinde bazı sınırlılıklar yaşadığını ve bunun karşılıklı ilişkilerine zarar verdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca bulgular müdüre olan güveni örgütsel bağlamda oldukça performatif bir tür olarak nitelendirmektedir ve örgütsel bağlamın zamansal-yapısal yönü, okul müdürüne duyulan güveni öğretmenler için gerekli, hassas ve dikkatli bir ilişkisel alan haline getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: okul müdürüne güven, örgütsel güven, öğretmen güveni, güven.

ROMATOİD ARTRİT HASTALARININ DENEYİMLERİ ÜZERİNE FENOMENOLOJİK BİR ARAŞTIRMA

Aysel ASLANBOĞA

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü, Sosyoloji Programı
ayselaslanboga@gmail.com

Betül DUMAN BAY

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü, Sosyoloji Programı
betulduman@hotmail.com

Bu çalışma, Romatoid Artrit (RA) teşhisi almış hastaların hastalıkla ilgili deneyimlerini derinlemesine incelemektedir. Romatoid Artrit (RA) kronik ve tedavisi mümkün olmayan, ilaç tedavisiyle ilerlemesinin durdurulması hedeflenen kronik bir hastalık türüdür. Bireyin bu hastalıkla ömür boyu devam edecek bir yolculuğu olacaktır. Türkiye'de ve dünyada hastalığın temaları olarak ölüm korkusu, yalnızlık, depresyon olduğu saptanmıştır. Yapılan literatür taramasında, hastaların ve hastalığın yok sayılması temasına rastlanmamıştır. Bu sebeple, toplumun hastalığı yok saymasını hastaların nasıl deneyimlediğini derinlemesine anlamak için fenomenolojik araştırma deseni tercih edilerek çalışma oluşturulmuştur. Türkiye'de RA'nın fiziksel ve psikolojik nedenleri üzerine çalışmalar yapılırken göz ardı edilen bir husus hastalığın sosyolojik boyutudur. Türkiye'de Romatoid Artrit ile ilgili sosyoloji bilim dalında yapılmış bir tez çalışması bulunmamaktadır.

Araştırma, en az bir yıldır RA tanılı 18 yaş ve üzeri 15 gönüllü katılımcıyla hastaların hastalığı kendileri ve çevreleriyle/toplumla nasıl deneyimlediğini açığa çıkarmak ve konunun kişiler açısından önemini daha iyi kavrayabilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yürütülmüştür. Hastalığın görünürlüğü, hastanın ailesinden başlayarak, çevresi, okulu, iş ortamı, kamu kurumları bağlamında tartışılmıştır. Hastaların hastalıkla ilgili yaşadıkları zorluklar ve bunlarla başa çıkma stratejileri irdelenmiştir. Literatürde çalışılan psikolojik temalardan farklı olarak; sosyolojik bir bakış açısıyla hastalığın ve hastaların toplum nezdinde nasıl yok sayıldığı ve hastaların bunu nasıl deneyimledikleri ele alınmıştır.

Sosyoloji bilim dalında yapılan bu tez alanında bir ilk olmaktadır. Çalışma hem hastalıkla ilgili toplumsal bir farkındalık oluşturarak; bazı ortak deneyimleri bilmek "terapistler, öğretmenler, sağlık personeli ve politikacılar için değerli olabilmektedir" fikriyle literatüre katkı sağlamak ve diğer çalışmalara kapı aralamak açısından mevcut boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Çalışma, RA tanısı almanın tüm katılımcıların hayatlarını değiştirici etkisi olduğu, dönüm noktası sayılabilecek bir etki ürettiği tespit etmiş olup; bu etki medeni durumdan sosyal hayata kadar uzanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Romatoid Artrit, fenomenoloji, kronik hastalık, deneyim.

YERELDE SİYASİ PARTİLERİN GELİR KAYNAKLARI

Zehra Ak

Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Kamu Yönetimi
zehraak0735@icloud.com

Siyasî partilerin finansman kaynakları ile ilgili Siyasî Partiler Kanunu'nda üye aidatları, devlet yardımı ve bağışlar olarak belirlenmiştir. Bu kaynakların en büyüğü kuşkusuz devlet yardımıdır. Devlet yardımı, partinin genel merkezine aktarılan yönetimi de genel merkeze ait olan bir finansman kaynağıdır. Siyasî partilerin yerel teşkilatlarına genel merkez devlet yardımını ne oranda gönderdiği şeffaf değildir. Yerelde siyasetin nasıl finanse edildiği, genel merkezden gelen devlet yardımının oranının nasıl belirlendiği, yerelde bağışların nasıl toplandığı, seçim kampanya dönemlerinde finansman sorunsalının nasıl çözüldüğü araştırmaya elzemdir. Bu bağlamda Antalya ilinde bu soruları TBMM'ye seçilerek giren siyasî partilerin yerelde il teşkilat yönetimi ve milletvekilleri ile yapılan görüşmeler sonucunda yerelde siyasî partilerin gelir kaynakları genel merkezden gelen yardımlar ve parti içi örgütün kaynakları olarak ikiye ayrılmaktadır. Genel merkezden gelen yardımlar yerelin nüfusuna, ekonomik ve sosyokültürel yapısına, partinin üye sayısına göre değişkenlik göstermektedir. Bu yardımlar nakdî olduğu gibi aynî olarak yapılmakla birlikte bu yardımlar düzenli ve sürekli değildir. Parti içi örgütün kaynakları ise yerelde il teşkilat yönetim kurulu ile her siyasî partinin kendi özelinde oluşturulan bütçe ile belirlenmektedir. Bu doğrultuda kıt kaynaklarla kendi harcamalarını idare eden yerel siyasetin aktörü olan il teşkilatları parti üyeleri ile yapacağı toplantıları yemekli şekilde organize edip cüzî rakamlarla bağış toplayarak zaruri harcamalarını gidermektedir. Yerel siyasetin en çok finansmana ihtiyaç duyduğu dönem seçim kampanya süreçleridir. Hem genel hem yerel seçimlerde seçimin finansmanını partilerin il teşkilatları organize edip kaynakları oluşturmaktadır. Siyasî partilerin il teşkilatları genel seçimlerde milletvekili aday adayları ve adaylardan; yerel seçimlerde ise belediye başkan aday adayları ve belediye başkanlarından belirli paralar toplayarak kaynağın büyük kısmını toplamaktadır. Öte yandan parti üyelerinin yapacağı bağışlar kaynağın diğer kısmını oluşturmaktadır. Bağışlar siyasî partinin yerelde iktidar olup olmama, kurumsallaşmış parti kimliğinin varlığına göre değişmektedir. Seçim kampanya döneminde ihtiyaç olan mekân, salon, toplantı yerleri, masa, sandalye gibi temel ihtiyaçlar parti üyelerinden durumu iyi olanlardan partinin belirlediği kişilerden talep edilerek ivedilikle çözülmektedir. Sonuç olarak yerelde siyasî partilerin gelir kaynaklarını her parti kendi özelinde bağımsız iradesiyle belirleyerek Siyasi Partiler Kanunu çerçevesinde oluşturup siyasetini finanse etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Siyasi partilerin finansmanı, yerel siyaset, yerel siyasetin finansmanı

İŞGÜCÜ DİNAMİKLERİ VE BEŞERİ SERMAYE: TÜRKİYE'NİN GÖÇ POLİTİKASINA YANSIMALARI

Tunahan Aslan

Doktora öğrencisi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İktisat
tunahanasln@gmail.com

İbrahim Yıldırımçakar

Doktor Öğretim Üyesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İktisat
ibrahimyildirimcakar@yyu.edu.tr

Zafer Kanberoğlu

Prof. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İktisat
zkanberoglu@yyu.edu.tr

Beyin göçü ifadesi ilk kez, bilim insanlarının 1960'lı yıllarda İngiltere'den, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada ülkelerine göç etmesiyle kullanılmıştır. Nitelikli insanların göç etmesi, beşeri sermayeyle yakından ilişkilidir. Göç, genellikle gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru hareket etmektedir. Gelişmiş ülkelerden, gelişmiş ülkelere göçün nedenlerinde en büyük sebepler ekonomik koşullar yer almaktadır. Gelişmemiş ülkelerde ise ekonomik koşulların yanında siyasi istikrarsızlık, gelecek endişesi, yaşam standartlarının düşük olması gelmektedir. Göç, nitelikli göç alan gelişmiş ülkeler için oldukça ekonomik ve avantajlı bir durumdur. Gelişmiş ülkelerin, gittikçe artan yaşlanan nüfusu ve aktif nüfusun azalmasıyla birlikte nitelikli işgücü göçüne ihtiyaç duymaktadır. Bu durum, gelişmiş ülkeler arasında da rekabetin artmasına neden olmuştur. Daha iyi sosyo-ekonomik koşulların sağlanması, dil şartından muaf olması ve vize süreçlerinin de hızlandırılması gibi birçok avantaj sunmaktadırlar. Ancak göç veren ülkelerde ise yetiştirdiği değerlere harcanan maliyetler ve sonrasında göç etmesi ile beraber büyük bir değerden yoksun kalmakta ve ekonomik olarak kayba uğramaktadırlar. Ülke ekonomileri, gerekli politikaları uygulamaması durumunda dışarıya göç miktarında artışlar olacak ve bu durum ülkedeki ekonomik değer kayıplarının artmasına neden olacaktır. Bu çalışma, 1998-2023 döneminde yıllık verilerle, kişi başına düşen gelir, enflasyon oranı, eğitim endeksi, ekonomik ve siyasi istikrarsızlık endeksi, üniversite mezunu işsiz oranı, beyin göçü, beşeri sermaye değişkenleri ele alınarak probit yöntemiyle Türkiye'deki beşeri sermaye gelişiminin göç üzerindeki etkisi analiz edilmek istenmiştir. Elde edilen bulgularda, beyin göçüne neden olan en önemli etkilerin ekonomik değişkenler ve siyasi istikrarsızlık olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu çalışma, Türkiye'nin yetiştirdiği değerlerin dışarıya göçünü minimum düzeyine indirgemek için göç eden bireylerin neden göç ettiğinin çok boyutlu irdelenmesi gerektiğini ve ekonomik koşulları, eğitim kalitesi, Ar-Ge faaliyetleri, çalışma şartları ve sosyal imkanların geliştirilmesinde politika yapıcılara önerilerde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beşeri sermaye, Göç, Türkiye

OTURUM 78

BEYIN-BILGISAYAR ARAYÜZLERİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR: EEG VE YAPAY ZEKÂ DESTEKLİ DUYGU DURUMUNA BAĞLI SANATSAL ÜRETİMLER

Fatih Kılavuz

Araştırma Görevlisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İletişim ve Tasarımı Bölümü

fkilavuz@yildiz.edu.tr

Bahadır Uçan

Doçent Doktor, Yıldız Teknik Üniversitesi, İletişim ve Tasarımı Bölümü

bucan@yildiz.edu.tr

Beyin-Bilgisayar Arayüzü (BBA), bireylerin beyin aktivitelerini analiz ederek cihazlarla doğrudan iletişim kurmasını sağlayan bir teknolojidir. Bu sistemler, nörofizyolojik sinyalleri algılayarak dijital çıktılara dönüştürmektedir. Elektroensefalografi (EEG) yöntemi, BBA'da sıklıkla kullanılan bir teknik olup, beynin elektriksel aktivitelerini ölçerek, bireyin bilişsel durumlarına dair veriler sunmaktadır. Son yıllarda, nörobilim ve BBA alanındaki araştırmalar büyük bir ivme kazanmıştır. Özellikle taşınabilir ve kablosuz EEG cihazlarının gelişimi, bu teknolojilerin yaygınlaşmasını ve daha geniş bir kullanıcı kitlesine ulaşmasını sağlamıştır.

Diğer yandan, Büyük Dil Modelleri (Large Language Models - LLM), yapay zekâ teknolojilerinin önemli bir parçası olarak dikkat çekmektedir. LLM'ler, geniş veri setlerini derin öğrenme yöntemleriyle işleyerek; insan dilini anlama, yorumlama ve üretme kapasitesine sahiptir. Yapay zekânın hızla gelişimi, bu modellerin daha karmaşık problemleri çözebilmesini mümkün kılmıştır. Bu bağlamda, BBA ve yapay zekâ teknolojilerinin birleşimi, insan-makine etkileşiminde yenilikçi yaklaşımlara kapı aralamaktadır.

Bu çalışma, taşınabilir EEG ve yapay zekâ teknolojilerini kullanarak duygu durumuna dayalı sanatsal üretim için yenilikçi bir yöntem geliştirmeyi hedeflerken, bu teknolojilerin sanat ve tasarım alanında yaratıcı potansiyellerini ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır. Taşınabilir kablosuz EEG başlıkları kullanılarak bireyin beynindeki elektriksel aktivitelerden duygu durumunu tespit etmeyi ve bu verilerin büyük dil modelleri ile işlenerek sınıflandırılmasını incelemektedir. Elde edilen bu duygu durumu verileri, yapay zekâ destekli bir model aracılığıyla görsel sanat üretiminde kullanılabilir hale getirilmiştir. Böylelikle, bireyin yalnızca beyin dalgalarından yola çıkarak duygu durumuna dayalı bir görsel sanat yapıtı üretilmesi sağlanabilmiştir.

Mevcut literatür ve güncel araştırmalar ışığında bu teknolojilerin bireysel ve toplumsal dönüşümlere katkısı ele alınmış, sürecin ilerleyen aşamalarına yönelik beklentiler sunulmuştur. Gelecek çalışmalara dair, BBA ve yapay zekânın birlikte kullanımının sanat, tasarım ve diğer yaratıcı alanlarda yaratacağı potansiyel etkileri incelenmektedir. Bu yenilikçi yaklaşımlar, bilim ve sanat arasındaki sınırları yeniden tanımlama potansiyeline sahiptir. Sonuç olarak, BBA ve yapay zekânın birleşimi, duygu durumuna dayalı sanatsal üretim gibi yenilikçi uygulamalara olanak tanıyarak bilim ve sanat arasındaki etkileşimi dönüştürme potansiyeline sahiptir. Bu teknolojiler, bireysel yaratıcılığı desteklerken, yaratıcı alanlarda yeni ufuklar açmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beyin-Bilgisayar Arayüzü, EEG, Sanat, Yapay Zekâ, Duygu Durumu.

MÜZİKTE PROFESYONEL İCRA PERFORMANSINA YÖNELİK KULLANILAN ÇALGILARDA NİTELİĞİN ÖNEMİ: BAĞLAMA ÖRNEĞİ

Ümit Baykara

*Dr. Programı. Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müz*ik ve Sahne Sanatları

umit.baykara@std.yildiz.edu.tr

Emine Ceylan ÜNAL AKBULUT

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları

ceylanunal@hotmail.com

Bu araştırmanın ana konusu, müzik üretmek amacıyla kullanılan çalgıların profesyonel icraya yönelik niteliğinin incelenmesidir. Müzik hemen hemen tüm toplumlar tarafından çeşitli nesneler aracılığıyla ortaya çıkarılmaktadır. Gerek insan gerekse toplum tarafından dini törenler, eğlenceler, savaşlar ve özel günler gibi farklı durum ve olaylar için bir ifade biçimi olan müzik, kimi zaman sadece insan sesi kullanılarak icra edilse de yoğunlukla çalgılar kullanılarak icra edilmektedir. Çalgıların zaman içerisinde değişimi ve gelişimi de toplumların ve kişilerin çeşitli ihtiyaçlarına göre şekillenmiştir.Günümüzde çalgılar hem yapım ustaları hem de icracılar tarafından gelişimine devam etmektedir. Bu durumu bilimsel olarak üniversitelerin çalgı yapım bölümleri desteklemekte ve çalgılarda niteliğin ön plana alınması sağlanmaktadır. Türk halk müziğinde yoğun olarak kullanılan bağlama çalgısı örneklem olarak ele alındığında; ergonomi, rahat icra edilebilirlik ve akustik açıdan daha iyi performans elde etmek önemli nitelikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu niteliklerin en temel önemi, müzik performansını daha üst seviyeye çıkartarak, müzikal ifadeyi icracının daha iyi bir biçimde ortaya koymasını sağlamaktır.Bu çalışmanın amacı, profesyonel bağlama sanatçıları tarafından müzik performansı gerçekleştirmek için kullanılan çalgılarda niteliğin önemini ortaya koymaktır. İcra performansını direkt olarak etkileyen bağlama çalgısının kalite kriterlerinin değerlendirilmesi hedeflenmektedir.Bu çalışma, ilgili akademik yayınlar incelenerek, yoğun bir icra sahası olan bağlama çalgısında icra performansına yönelik özelliklerin ele alınıp, çalgıdaki niteliği oluşturan etkenlerin anlaşılması ve müzik performansı alanındaki literatürle beraber organoloji bilimine kaynak oluşturması açısından önemlidir. Ayrıca bu çalışma icracılar ve yapımcıların daha iyiye ulaşabilmelerine de ışık tutacaktır.Bağlama çalgısının icra performansına yönelik çalgı etkilerinin tespit edilerek ortaya koyulması için nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Araştırmada elde edilecek veriler, veri tarama yöntemiyle elde edilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile çalışma içerisinde yorumlanmıştır. Bu çalışmayı ilgilendiren profesyonel icra, bağlama çalgısının fiziksel yapısı ve çalgıda icraya yönelik nitelikler ile ilgili bilgilere yukarıda değinildiği gibi tarama yöntemiyle ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Performans, Nitelik, Çalgı, Bağlama.

MÜZİK-BELLEK İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA TUNCELİ/DERSİM AĞITLARINA GENEL BİR BAKIŞ

Erkan Mengüş

Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları

menguserkan@outlook.com

Prof. Dr. Ayrin Ersöz

Yıldız Teknik Üniversitesi, Müzik ve Sahne Sanatları, Müzik Toplulukları

aersoz@yildiz.edu.tr

Bu bildiri, Tunceli (Dersim) ağıtlarına dair müzik-bellek kavramlarının ilintisine dayalı olarak genel bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır. Tunceli, inanç ve müziğin iç içe geçtiği zaman zaman birinin diğerini temsil ettiği bir bölge olarak ağıtların icrasında da hem inançsal hem de tarihsel izlere rastlamanın mümkün olduğu bir bölge olması açısından önemlidir. Bilindiği üzere bir topluluğa ait ritüeller o toplumun geleneksel yapısı hakkında önemli ipuçları barındırmaktadır. Geleneksel ritüeller, toplumun kültürel, sosyal ve duygusal hayatının önemli bir parçasını oluşturur. Bu ritüeller, toplumun belirli olaylara ve deneyimlere tepki verme, anlam yaratma ve kimlik inşa etme gibi edimlerinin performatif bir yansıması olarak karşımıza çıkar. Ağıt yakma kültürü de bu zengin mirasın önemli bir parçasıdır. Kısa bir ağıt tanımı yapacak olursak ağıtlar, bir bölgede yaşayan insanların hatıralarında yer alan olayların, ortak anılar ve acılarla şekillenmiş olan dil ve müzikle aktarımını sağlayan Anadolu'nun en önemli kültürel ögelerinden birisidir. Ayrıca, ağıtların toplumsal, kültürel veya politik bağlamlardaki rolünü anlamak, yas ritüellerinin toplum üzerindeki etkilerini görebilmek, toplumun anıları üzerinden kolektif belleğe dair çıkarımlarda bulunabilmek açısından da önemlidir. Bu bildiride kolektif bellek içerisinde toplumların hatırlamasında önemli bir araç olan müziğin, Tunceli /Dersim ağıtlarının aktarımındaki rolünün yanı sıra ağıtlarda yer alan anlatıların tarihsel olarak günümüze ulaşmasındaki katkısı tartışılmıştır. Söz konusu tarihsel anlatıların içerisinde Tunceli/Dersim toplumunun belleğinde güçlü bir şekilde yer etmiş olan başta 'Dersim olayları' olmak üzere aşiret kavgaları, dönemin sosyal ve siyasal olaylarına dair göndermeler gibi pek çok anlatıya rastlamak mümkündür. Bildiri içerisinde bu türden anlatıları içerin ağıtlara örnekler verilecektir. Bu örnekler arasında alan çalışması sonucu elde edilmiş veriler olduğu gibi dijital arşivlerden elde edilmiş veriler de yer almaktadır. Çalışma kavramsal olarak bellek çalışmalarına dayandırılmaktadır. Gerek yöntem gerekse yaklaşım açısından etnomüzikoloijk bir çalışmadır. Kolektif bellek içerisinde 'bellek destekleyici bir araç' olarak müziğin rolünü ve işlevini Tunceli/Dersim ağıtları üzerinden tanımlamak çalışmanın öneminin yanı sıra temel amaçları arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Dersim, Tunceli, Bellek, Müzik, Ağıt

2014 KIRIM'IN İŞGALİNİN İNSANİ MÜDAHALE VE KORUMA SORUMLULUĞU ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Kamil Can

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
Kamilcan5@hotmail.com

Elçin Macar

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
elcinmacar@yahoo.com

2013 yılında meydana gelen EuroMeydan olayları Ukrayna'nın ulusal bir krizi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sürecin devamında Rusya'nın Kırım'a ve Ukrayna'nın doğusuna yönelik politikalar ve eylemler gerçekleştirdiği görülmüştür. 2014 yılında Kırım'ın Rusya tarafından hukuk dışı ilhakı sonrasında uluslararası kriz haline dönüşmüştür. Kırım'ın 18 Mart 2014 yılında Rusya'ya katılımına yönelik imzalanan anlaşma ile devam eden süreç günümüzde hala etkisini göstermektedir. Rusya tarafından Kırım'ın ilhak edilmesi uluslararası hukuk nezdinde değerlendirilmesi gereken bir vaka olarak ortaya çıkmıştır. Birleşmiş Milletler antlaşması çerçevesinde bir ülkenin başka bir ülkeye karşı kuvvet kullanması veya kullanma tehdidinde bulunması yasaklanmıştır. Fakat bu yasağın bazı istisnaları bulunmaktadır. Çalışmada ele alacağımız kuvvet kullanma yasağının istisnaları ise meşru müdafaa, önleyici meşru müdafaa, davetle müdahale, insani müdahale ve koruma sorumluluğudur. Rusya'nın müdahaleye dair tezleri ele alınarak gerçekleştirilen eylemin koruma sorumluluğu ve insani müdahale boyutuyla değerlendirilmesi yapılmıştır.

İnsani müdahale ve koruma sorumluluğu çerçevesinde Rusya'nın Kırım'a yönelik eyleminin hukuki geçerliliği tespit edilmeye çalışılmıştır. Konu ile ilgili uluslararası anlaşmalar, BM belgeleri, 2001 yılında Kanada tarafından oluşturulan Uluslararası Hükümet ve Devlet Egemenliği Komisyonu'nun (ICISS) 'Koruma Sorumluluğu' (The Responsibility To Protect) başlıklı raporu, 2005 BM Dünya Zirvesi Sonuç Belgesi, kurum ve kuruluşların resmi internet siteleri incelenmiştir. Çalışmanın varmış olduğu sonuç Rusya Federasyonu'nun 2014 yılında ortaya atmış olduğu tezlerin kuvvet kullanma yasağının istisnası olarak değerlendirilen insani müdahale ve koruma sorumluluğu çerçevesinde ele alındığında eylemin hukuk dışı olduğu görülmektedir. 2014 yılında gerçekleşen eylemin kuvvet kullanma yasağının istisnalarını devletlerin çıkarları doğrultusunda yeniden anlamlandırmasına neden olabileceği görülmüştür. Bununla birlikte güvenlik kaygılarını giderme amacıyla Rusya'nın 2014 yılında gerçekleştirmiş olduğu eylemin yeni bir teamül olarak değerlendirilmesinin uluslararası ve bölgesel barışı tehdit ettiği iddia edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsani Müdahale, Koruma Sorumluluğu, İnsan Hakları, Kırım, Rusya

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DİJİTAL VE BASILI KİTAP OKUMAYA YÖNELİK TERCİHLERİNİN VE OKUMA MOTİVASYONLARININ İNCELENMESİ

Kübra Albayrak

Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi, Temel Eğitim

donmez2580@gmail.com

Kitap kelimesini Türk Dil Kurumu (TDK), "Ciltli veya ciltsiz olarak bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kâğıt yaprakların bütünü" olarak tanımlasa da artık basılı veya yazılı kitap kavramıyla beraber, teknolojik gelişmelerin ve dijitalleşmenin etkisiyle dijital kitap kavramı da kullanılmaya başlanmıştır. Günlük hayatımızda yer edinmeye başlayan bu kavram öğrencilerin bilgiye erişme biçimlerinde, okuma tercihlerinde ve okuma motivasyonlarında farklılaşmalar meydana getirmiştir. Bu bağlamda çalışmada, değişen ve gelişen Dünya ile birlikte farklılaşan okuma alışkanlıklarına yönelik ilkokul öğrencilerinin dijital ve basılı kitapları okuma tercihlerini incelemek amaçlanmaktadır. Araştırma kapsamında, dijital ve basılı kitaplara yönelik tutumların, ilkokul düzeyindeki öğrencilerin bilgiye erişim davranışlarını nasıl şekillendirdiği ve bu iki farklı ortamın öğrencilerin okuma motivasyonlarına nasıl etki ettiği de ele alınacaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırma genel tarama deseniyle yürütülecektir. Katılımcıların İstanbul'daki ilkokullarda (devlet ve özel) öğrenim gören rastgele örneklem metoduyla seçilmiş 150 öğrenciden oluşması planlanmaktadır. Araştırma verilerini toplama sürecinde "Dijital ve Basılı Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği ve Okuma Motivasyonu Ölçeği" kullanılacaktır. Anketler sonucunda elde edilen veriler SPSS yazılımı ile analiz edilerek frekans dağılımları ve yüzdelikleri hesaplanacaktır. Planlanan analiz doğrultusunda ilkokul öğrencilerinin okuma tercihlerinde ve bilgiye erişme şekillerinde dijital ve basılı kaynaklara yönelik tutumlarına, bu tutumların okuma motivasyonlarıyla ilişkisine dair bulgular elde edilecektir. Bulgular neticesinde ilkokul öğrencilerinin büyük çoğunluğunun dijitalleşmenin artan etkisine rağmen basılı kitapları tercih ettiği, fakat dijital kitaplara dair artan bir ilginin var olduğu sonucuna ulaşılması beklenmektedir. Ayrıca öğrencilerin dijital ve basılı kitapları tercihlerindeki çeşitliliğin okuma motivasyonlarını da olumlu yönde etkileyeceği tahmin edilmektedir. Bu çalışmanın öğrencilerin okuma tercihlerine göre yönlendirmesi, desteklemesi ve bu tercihlerine istinaden okuma motivasyonlarının artırılması noktasında öğretmenlere ve ailelere rehberlik edecek önemli veriler sunması hedeflenmektedir. Basılı ve dijital kitapların dengeli kullanılması kapsamında ilkokul öğrencilerinin bilgiye erişim süreçlerine ve okuma motivasyonlarına yönelik öneriler geliştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Basılı kitap, dijital kitap, ilkokul öğrencilerinin okuma tercihleri, kitap okuma tercihleri, okuma motivasyonu

BANKACILIK SEKTÖRÜNDE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ DENETİMİNİN KALİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: BİLGİ TEKNOLOJİLERİ DENETÇİLERİ VE BAĞIMSIZ DENETÇİLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA[1]

Mehmet Göktürk Döş

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı
gokturkdos@gmail.com

Halil Emre Akbaş

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü
eakbas@yildiz.edu.tr

Bilgi teknolojileri (BT) denetimi, organizasyonların bilgi sistemleri ve süreçlerinin güvenilirliğini, etkinliğini ve uyumluluğunu değerlendiren önemli bir süreçtir. BT denetimi; günümüzde organizasyonların karmaşık teknolojik altyapısı, teknolojinin her an kendini yenilemesi, bilgi ve sistem güvenliğinin kritik önem taşıması gibi hususlar dikkate alındığında, özellikle bankacılık sektörü gibi yüksek regülasyonların olduğu alanlarda operasyonel risklerin azaltılması, yasal uyumluluğun sağlanması, verimliliğin ve müşteri güveninin artırılmasında merkezi bir rol oynamaktadır. Denetim süreçlerinin kalitesi, kurum içi işleyiş için önem arz ettiği kadar sektörün sürdürülebilirliği ve genel güven düzeyini doğrudan etkileyen önemli ve temel unsurlardandır.

Bu çalışma, bankacılık sektöründe BT denetiminin kalitesini etkileyen faktörleri ve bu faktörlerin denetim süreçlerine olan etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmamızda, Türkiye'deki bankaların BT denetim süreçlerinin kalitesini etkileyen çeşitli faktörler, denetçilerin görüşleri doğrultusunda derinlemesine incelenmiştir. Bu faktörler arasında denetçilerin teknik bilgi düzeyi, kullandıkları denetim standartlarının uygunluğu, kurumların denetim süreçlerine verdiği destek, kullanılan denetim araçlarının etkinliği ve mesleki etik ilkelerine bağlılık gibi faktörler yer almaktadır.

Çalışmada, BT denetçilerinin deneyim ve görüşlerini ölçmek amacıyla gerçekleştirilen anket çalışmasından elde edilen veriler, istatistiksel yöntemler (faktör analizi gibi) kullanılarak derinlemesine analiz edilmiştir. Bu sayede, denetim süreçlerinin kalitesini etkileyen kritik faktörler tespit edilmiş ve bu faktörlerin birbirleriyle olan ilişkileri incelenerek, daha etkili denetim süreçleri için yol haritaları oluşturulması hedeflenmiştir.

Bu çalışma, akademik literatüre önemli katkılar sağlamakla birlikte, sektördeki uygulayıcılar ve politika yapıcılar için rehber niteliğinde öneriler sunmaktadır. Araştırma, BT denetim kalitesinin artırılmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesi ve sektör standartlarının güçlendirilmesi için yol gösterici bir kaynak oluşturmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Teknolojileri Denetimi, Denetim Kalitesi, İç Denetim, Bankacılık

---

[1] Bu çalışma Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Programında Prof. Dr. Halil Emre Akbaş'ın danışmanlığında Mehmet Göktürk Döş tarafından yürütülmekte olan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.